Poštarina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASÁRNAP, julius 8. 181. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 378.
Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szubotica
Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Aratás

A kalászok engedelmesen hajtják fejüket a kasza alá, amely végigsuhint a napmelegben égő buzatáblákon. Most van a dandárja a mezei munkának és a föld népe hajnaltól napestig verejtékezve dolgozik mindnyájunk kenyeréért. A parasztság nem vesződik elméletekkel, nem hederit rá jelszavak szállongó léggömbjeire és nem csépel üres frázisokat, mert minden idejét és akaratát sokkal tartalmasabb cséplés köti le.

A kenyér gondja, a munka törvénye, az élet parancsa mozgósitja a falut a szántóföldekre, mialatt a város porondján hadvészülte képpel vonulnak fel egymás ellen a politika frontharcosai. Az ország érdeke és a nép jóléte van felirva azokra a zászlókra, amelyek alatt a különböző táborok összecsapnak, de borzalom rágondolni, hogy mi volna akkor, ha a tömegek megélhetése ennek a küzdelemnek kockáján forogna. Milyen szerencse, hogy a gyülölség fanatizmusa érintetlenül hagyja azt a fölbecsülhetetlen kincstárt, amely a földetturó paraszt kérges tenyerében és kenyéralkotó szorgalmában rejlik!

Sulyos konfliktusok veszedelme villámlik fel a politikai szemhatáron. A kormány abban a tragikusan kiéleződött helyzetben, amelyet a szörnyü parlamenti merénylet idézett elő, szükségesnek látta, hogy a kormányzás terhét és felelősségét megossza valamennyi parlamenti párt között. A hetekig lappangó válság a kormány lemondásával nyilt formát öltött és tekintettel a kormányzópártok részéről megnyilvánult messzemenő engedékenységre, bizni lehetett a koncentráció megvalósulásában. Pribicsevics ugyan mereven ragaszkodott a parlament feloszlatásához és az eddigi kormányzópártok aktiv politikusainak skartba tételéhez, de annál nagyobb várakozás füződött Radics István mérsékletének reményre jogositó szimptómáihoz. A legutóbbi napok eseményei azonban rácáfoltak erre a várakozásra és nyilvánvalóvá tették, hogy Radics és Pribicsevics egy véleményen vannak a kibontakozásról. A konstelláció ezidőszerint azt a következtetést kinálja, hogy egyéb megoldás hijján ujjá fog alakulni a régi kormánykoalició és az ellenzék abstinenciája ellenére elvégzi a parlamentben azokat a feladatokat, amelyek további elhalasztását külpolitikai, gazdasági és pénzügyi érdekek tiltják. Ámde ennek az expediensnek nyugtalanitó ideiglenességére mi sem jellemzőbb, mint épen az a körülmény, hogy a kormány a parlament kétharmadnyi többségével a háta mögött már kétszer mondott le és akart helyet csinálni egy koncentrációs kormánynak. A folytonosan megismételt kisérletezések az erők tömöritésének nélkülözhetetlenségét bizonyitják és meghiusulásuk az állam fejlődésében zökkenést okoznak, amelynek káros következményein nem változtat annak a kérdésnek eldöntése, hogy a szembenálló csoportok közül melyeket terheli ezért az ódium.

Mindezek a jelenségek és tények riasztó perspektivát tárnak az állampolitikai szemlélődés elé. A prékói gondolatnak soha olyan éles hangsulya nem volt, mint a mostani kritikus napokban. De az aratás ritmusának, amely az egész országon végiglüktet, nem *caesurdja* a Száva. Szerb, horvát, szlovén, magyar és német földmüvelő izzadságcsöppjei összefolynak abban a közös törekvésben, hogy a saját szükségletük fedezésén kivül ellássák élelemmel a passziv vidékeket, föllenditsék az exportot és javitsanak az ország gazdasági mérlegén. Az igazi nemzeti szolidaritásnak az aratók dala a méltó muzsikája és nem az a gyujtóan pattogó harciinduló, amelynek ütemére menetelnek a pártok a politika Marsmezején.

Peng a kasza, zizeg a gabona, asztagba gyülnek a kévék, megkatan a cséplőgép és áldást hoz minden szem, amit kiperget a kalász rekeszeiből. Isten szabad ege alatt, rekkenő hőségben végzi most a falu Száván innen és Száván tul a nemzetmentést, vidám magabizással, nótáskedvü reménykedéssel és azzal a sziklává keményedett hittel, hogy a politikusok előbb-utóbb kényszerülni fognak az ő példájának követésére.

Ujabb kisérletet tesznek koncentrációs kormány alakitására

Sztanojevics Áca és Davidovics Ljuba kétórás tanácskozása — Kombinációk a régi kormánykoalició helyreállitásáról — Sztanojevics Aca miniszterelnök, Davidovics Ljuba a kormány alelnöke?

A válság még néhány napig elhuzódik

Beogradból jelentik: A korványválság negyedik napja még nem hozta meg a döntést.

A pártvezérek konzultálása az udvarnál szombaton délelőtt befejeződött.

de a kihallgatások ez alkalommal csak az eddigi kormánypártok vezéreire szoritkoztak. Ez természetes is, miután a pártvezérek kihallgatása előtt *Pribicsevics Radics* nevében kétszer is volt kihallgatáson. *Korosec* még pénteken este kilenc órakor járult Őfelsége elé, a muzulmánok vezére, *Spaho* pedig szombaton délelőtt volt kihallgatáson. Sem Korosec, sem Spaho nem nyilatkoztak ujságirók előtt audienciájukról. Szombaton délben *Grol* Milán közoktatásügyi miniszter jelent meg az udvarnál, ahol két óra hosszat tartózkodott. Délután negyedhatkor *Marinkovics* Voja ment audienciára, ahonnan hat órakor távozott és az az ujságirók kérdésére csak annyit mondott, hogy nincs mandátuma.

Mialatt az udvarnál a kihallgatások folytak, az egyes pártvezérek tanácskozásokat folytattak.

Nagy fontosságot tulajdonitanak Sztanojevics Áca és Davidovics Ljuba kétórás tanácskozásának.

Davidovics Ljuba a tanácskozás után a demokrata miniszterekkel tartott konferenciát az épitésügyi minisztériumban. Délben Davidovics a demokrata klubban tájékoztatta a képviselőket a *Sztanojevics* Ácával folytatott megbeszéléseiről.

Arról, hogy Davidovics milyen értelemben tájékoztatta a képviselőket, semmit sem lehetett megtudni, mert a pártvezér a képviselőktől diszkréciót kért.

Délelőtt tiz és tizenegy óra közt *Pribicsevics, Petrovics* Nasztáz és *Jovanovics* Jován tanácskoztak. A konferencia után Jovanovics Jován a következőket mondotta:

— A politikai helyzetről beszélgettünk, amely egészen biztosan döntő pillanat előtt áll. Holnap, ha Radics elmegy, ismét összeállitják a régi kormányt. Ez egy átfestett cégtábla lesz, Velja helyett Áca jön. Ami Velja volt, az lesz Áca is.

Vukicsevics Velja, a lemondott miniszterelnök is több megbeszélést folytatott szombat délelőtt, előbb a radikális miniszterekkel, majd Koroseccel és Spahoval. Tizenkét órakor megérkezett a miniszterelnökségre *Markovics* Lázár dr. is, akivel Vukicsevics közel egy óra hosszat tanácskozott.

A szombati tanácskozások ismeretével és a különböző nyilatkozatokon keresztül is még mindig igen nehéz a helyzet helyes diagnózisát felállitani.

A parasztdemokrata koalicionak az a határozott követelése, hogy a parlamentet oszlassák fel, a velük való megegyezést szinte kizárttá teszi

és épp ezért egyedüli lehetséges megoldásnak, beogradi politikai körök előtt, a régi koalició helyreállitása látszik, bizonyos személyi változásokkal. Egy ilyen megoldás azonban rendkivül nagy felelősséggel jár, éppen ezért a felelősséget legjobban átérző pártvezérek nehezen határozzák rá magukat. Különösen *Sztanojevics* Áca magatartása mutat arra, hogy

még nem adta fel a reményt a Radicsékkal való megegyezésre.

Állitólag Sztanojevics Ácának már fel is ajánlották az uj koalíciós kormány megalakitását, de ő ezt elháritotta magától. A Sztanojevics Áca és Davidovics közötti szombati tanácskozásokon is — hir szerint —

Sztanojevics a parasztdemokrata koalicióval való kontaktus ujabb felvételét ajánlotta, amit állitólag kettőjük közös levelével fognak megkisérelni.

Az a nagy kérdés, hogy egy ilyen lépés milyen fogadtatásra fog találni a parasztdemokrata koalicionál. Ezektől a kisérletektől eltekintve, politikai körökben már nagyban folynak a kombinációk az uj koalíciós kormány összeállitásáról. A különböző kombinációk között leginkább egy olyan megoldást emlegettek, amelyek szerint

Sztanojevics Áca lenne a miniszterelnök és a kormányba belépne Davidovics Ljuba is, mint a kormány alelnöke

és esetleg egy gazdasági reszortot is vállalna. *Korosec* és *Marinkovics* Voja miniszterelnökségéről szombaton már kevesebb szó esett, mint az előbbi napokban.

Általában a jelek szerint a válság még néhány napig elhuzódik.

Pribicsevics a válság megoldásának lehetőségéről

Pribicsevics Szvetozár nagyobbszámu parasztdemokrata képviselővel szombat déli tizenkét órakor meglátogatta *Radics* Istvánt, akinek betegszobájából negyedkettőkor távozott. Az ujságirók nagy számban várakoztak Pribicsevicsre, azonban először Pribicsevics érdeklődött náluk aziránt, hogy mi történt a délelőtt folyamán. Az ujságirók elmondották, hogy Sztanojevics Áca és Davidovics Ljuba megbeszélést folytattak és hogy ugy látszik, ujból kontaktust akarnak felvenni a parasztdemokrata koalicióval.

— Erről én semmit sem tudok — felelte Pribicsevics. — Eddig egy szót sem szólt nekem erről senki.

— Tehát nincs kontaktus? — kérdezték az ujságirók.

— Micsoda kontaktus? — mondotta Pribicsevics.

— Ha koncentrációs kormányt akarnak, amely a mai parlamenttel dolgozna, akkor nincs értelme a kontaktusnak, mert mi azt nem fogadjuk el.

— Tehát semmi sincs a megegyezésből — hangzott az ujságirók kérdése, mire Pribicsevics igy felelt:

— Megegyezhetünk azon az alapon, hogy

a helyzet menjen át az ugynevezett parlamenti többségről a parlamenti kisebbségre.

Ez parlamentáris is. Vajjon az-e az egyetlen lehetőség, hogy olyan koncentráció jöjjön, amely ezzel a parlamenttel dolgozna? Éppen ez jelenti a megegyezés kizárását.

— Azt beszélik — mondták az ujságirók — hogy Önöknek mindent megadnának, miniszteri tárcákat is.

— Önök megsértenek engem — felelte Pribicsevics — megsértenek bennünket. Ha miniszterek akartunk volna lenni,

beiratkoztunk volna a radikális- és demokrata pártba.

Vilder független demokrata képviselő itt közbeszólt:

— Mi három éve ellenzékben vagyunk.

Pribicsevics így folytatta:

— Hangsulyozhatom, hogy

nincs szó miniszteri tárcákról, hanem arról, hogy miként lehet a mai helyzetet nyugodt irányba terelni.

Ez csak azon a két módon történhetik meg, amit mi javasoltunk. *Ha azok államférfiak volnának, ha hazafiak lennének, ha megértenék a helyzetet, maguk adnák át az ügyeket Radics kezeibe.*

Világos, hogy a lelkeket Horvátországban nem tudja megnyugtatni sem Sztanojevics Áca, sem Trifkovics Márkó, sem Davidovics Ljuba, hanem egyedül csak Radics István.

A lelkek megnyugtatásáról van szó a prékóban. Szerbiában nincs mit megnyugtatni. Ha valóban pacifikálást akarnak és a viszonyok normális fejlődését kívánják, akkor ez a legjobb út.

Dr. *Krammer* Albert: *Az egyetlen!*

Pribicsevics így folytatta nyilatkozatát:

— Nem az egyetlen, mert hiszen mi két *módot* javasoltunk: Ezt és amazt a semleges kormánnyal. Ezek a legjobb megoldások.

Ha ők mint szerbiaiak azon az állásponton vannak, hogy ebben az országban nem kormányozhatnak a horvátok, akkor ne beszéljenek megegyezésről.

— Ők szlovént akarnak, mint például Korosecet — *mondották az ujságirók.*

— Korosec az ő agensük — felelte Pribicsevics — ezért akarják őt. A horvátok számára a legnagyobb provokáció, hogy az ágenseket tolják előtérbe, hogy az ő munkájukat elvégezze. Ez nem az én személyes véleményem, hanem csak kürtje vagyok a prékóiaknak és az ottani véleményeknek visszhangja. Azt hiszem, az események bebizonyitották, hogy én a szerbiai közvéleményt helyesen informáltam és az én információim pontosak voltak.

Radics sétát tett a kórház folyosóján

Radics István az éjszakát jól töltötte és szombat délelőtt is igen jól érezte magát. Családtagjain kivül sok látogatót fogadott, majd Kosztics tanár társaságában rövid sétát tett a kórház folyosóján. A hőmérséklete 37.2, érverése 96 volt.

Az orvosok bizonyos ideig szeretnék még Radicsot a kórházban tartani, a család azonban sürgeti a Zagrebba való utazást.

Radics Pavlené két gyerekét neveltetés végett átadja Őfelségének

Mint emlékezetes, Őfelsége azt a kivánságát fejezte ki Radics Pavle özvegyének audienciáján, hogy két gyermekének fölneveltetését *engedje át neki.* Radics Pavlené most döntött, hogy a két gyermeke közül melyik kettőt adja át Őfelségének neveltetés végett. Az egyik Zviskó nevü tizenhárom*éves* fia, aki most végezte a gimnázium második osztályát és Nadica nevü tizéves leánya, aki a negyedik elemit végezte. A gyerekek a tengerparton üdülnek és Radics Pavlené értük utazik, hogy személyesen adja át őket Alekszandar királynak.

Milliárdos panama Romániában

A szélhámosság ügyében eddig három letartóztatás történt

Bukarestből jelentik: Az egész bukaresti közvéleményt élénken foglalkoztatja az a milliárdos szélhámosság, amit a petróleumkoncesszió körül követtek el. Az ügyben még folyik a nyomozás, amelynek érdekében nem adnak közelebbi információkat, de az *Universul*, az igazságügyminiszter lapja hiteles információra hivatkozva a következőkben számol be a nagyarányu szélhámosság részleteiről:

Az állam tulajdonában lévő petróleumterületek közül még nagyon sok van kihasználatlanul. Ezeket a területeket szemelte ki a spekulánsok egész tömege és a következő módon jutottak több ilyen terület birtokába: Rábeszéltek több dambovicamegyei falusi gazdát, hogy a teljesen értéktelennek látszó területeket engedjék át nekik petróleum kitermelésre. Az átengedési okmányokat szabályszerüen elkészitették és ezeket a koncessziós iratokat *Tomescu* mérnöknek, Dambovica megye technikai vezetőjének segitségével bevezettették az állami petróleumterületek tervrajzába, majd azonnal hozzáláttak a petróleum kitermeléséhez. A spekulánsok ilyen módon egyik napról a másikra óriási petróleumterületek kihasználói lettek.

Az *Universul* szerint az ilyen fiktiv koncessziók segitségével egész társaságok kezdték meg a petróleumkitermelést. Eddig száz embert tartóztattak le, akik között több magasállásu állami tisztviselő is van. Az állam kára a szélhámosság következtében több mint egy milliárd lei.

Hat kisebbségi diáknak ingyen ellátást ad a Bácsmegyei Napló

A pályázat feltételei

A *Bácsmegyei Napló*, mint már jelentettük,

a szuboticai gimnázium hat kisebbségi tanulójának biztosit ingyen ellátást

olyan módon, hogy

lakást, fütést, világitást és tanulmányi felügyeletet bocsát rendelkezésükre,

azonkivül a lap munkatársai és barátai révén gondoskodik ebéd- és vacsorakosztjukról.

A *Bácsmegyei Napló* ezzel hat kisebbségi szülő válláról akarja levenni azt a sulyos gondot, amit szerény anyagi viszonyok közt élő családokra jelent az a kényszerüség, hogy gyermekeiket a lakóhelyükön kivül kell tanittatniok. Egyben meg akarja mutatni az utat a kisebbségi társadalomnak a nemzetiségi oktatásügy előmozditására addig is, mig a kisebbségi diákok tanulmányainak előmozditására alapitványok létesülnek.

Azok, akik a *Bácsmegyei Napló* által felajánlott ellátásra igényt tartanak,

augusztus 1-ig nyujtsák be kérvényüket a Bácsmegyei Naplóhoz.

A kérvényben igazolni kell a tanulmányi eredményt és a vagyoni állapotot, de semmiféle olyan okmány csatolását nem kivánjuk, aminek beszerzése költséggel jár, mert a birálóbizotságnak módjában lesz a bejelentett adatokat ellenőrizni.

A parklakók királya

Akinek az a baja, hogy érettségizett — Kedélyes razzia a nyári éjszakában

A csendes nyári est fojtogatja a várost. Mozdulatlannak látszik minden: a vonó a kávéházi zenészek kezében, a villamos és kabát néküli emberek. Mintha minden megállt volna, csak hangok hallatszanak. A meleg vattát rakott a fülekbe. Ebben a tikkadt csendben indult el a városházáról a detektiv csoportvezető, két titkosrendőr és én — razziázni.

— Na nem olyan komoly razzia — *nyugtat meg* a csoportvezető — csak meg akarom mutatni az éjszakai lepkéket, a parkok örökös lakóit és hátha közben kézrekerül egy jobb madár is.

— De hiszen most volt nagy razzia — vetem közbe, mire vezetőnk felnevet.

— Éppen azért, akik azt meguszták, azok most tökéletes biztonságban érzik magukat és nem sejtik ezt a kis kiruccanást.

A parklakók

Ugy megyünk, mintha lopni akarnánk. Menekülünk a fénytől s keressük a sötétséget. A vasuti park kavicsa nagyon csikorog alattunk: felmegyünk a pázsitra, a zöld gyep gumiján nesztelenül lopózunk előre. Óvatosan, nehogy megzavarjuk az alvókat. A bokrok függönyei félrenyilnak: senki, senki, senki.

— Korán jöttünk — suttogja az egyik detektiv.

— Még sétálnak a lakók — teszi hozzá a másik s botjával egymásután döfköd be a dus lombok közé.

— *No, ne izélj. Még kiszurod a szememet* — panaszkodik az álmában megzavart bennlakó. A kis villanylámpa fénye az arcába ömlik és a bokrok szelleme ijedten dörzsöli a szemét.

— *Helyben vagyunk!* — állapitom meg. A bokor aljában egy ingujjas öreg csavargó fekszik. Párnája a kabátja, takarója a csillagos égbolt. Nagynehezen tér magához, de a mint fény éri, észhez kap. Kabátjából sietve előkotoroszá igazoló iratait és a detektiv felé nyujtja.

— *Irásaim rendben vannak, biztos ur én vagyok a Mihály* — mutatkozik be a rostás állu öreg fülemile és feltápászkodik.

— *Nem tudja, hogy itt nem szabad aludni?*

— De igen kérem, de *spórolok*, ajánlottak lakást, de gondoltam inkább kicsit összehuzom magam, kicsit többet iszom és félreteszek télire egy kis gunyára.

Direkt megható az öreg. Tipikus koldus, nyájas, siró hangja van, szinte könnyekre fakad az ember, ahogy beszél. Lekönyörgi az égről a csillagokat is. Végül ő van megsértve. Vén róka, szidja az urakat, akik nem hivják napszámba és pusztulni hagyják a szegény embert.

A detektiveknek megesik raita a szive. Hagyják, de figyelmeztetik, hogy többé ne lássák.

— *Köszönöm* — mondia illemtudóan. *Jó éjszakát az uraknak* — ezzel befelé fordul s jóizüen hortyogni kezd.

— Már századszor igéri, hogy megjavul és lakást vesz ki — mondia az egyik detektiv — de elissza a pénzt. Ő lehetne a *parklakók királya*, már öt éve, hogy itt tanyáz s csak télen vonul fedél alá.

»Még aludni se hagyják az embert«

Mihály bácsival végeztünk. Utána jöttek társai. Régi ismerősök: csavargók, bagó szedők, uccaseprők, kivénült hordárok.

Mikor egyiket édes álmából felpiszkálták, duzzogva mondta:

— *Már aludni se hagyják az embert.*

A nyári park az ő kényelmes, izléses és dekorativ hálószobájuk.

Tóni bácsinak panasza is volt. Elvették tőle különbejáratu *háló-bokrát*

— *Kivertek a házamból, mint az egyszeri tótot* — siránkozott, miközben a betvárbutorral a hóna alatt cammogott utánunk.

— Hogy van az, hogy tegnapelőtt nem találtuk magát itt? — kérdezte a csoportvezető.

— *Ja kérem* — felel Tóni bá' — *akkor későn jöttem haza.*

Boldog parklakók, akiknek nincs gondjuk se kapukulcsra, se házmesterre, se kapupénzre. Egyetlen ellenségük van: *az eső*, de az szerencsére ritkán esik mostanában.

Lassan megszaporodunk. Vannak régi és uj arcok. Itt mindig van *kiadó lakás* és uj lakó, de *nincs házbér, se háziur* — és ez tiszta fór.

Ennyi reitélyes egzisztenciát, apró bünözőt takargatnak a lombok.

— *Nem gonosztevők ezek* — védi őket a csoportvezető detektiv — szegényemberek, proletárok, akik ide kényszerülnek. Nyomorgók, akiknek alig van betevő falatiuk, nem hogy lakásra telne.

— Mit csinálnak ezekkel?

— Holnap kiengedjük őket. Mit csináljunk velük; *legtöbbnek az a büne, hogy szegény*, de olykor tolvaj is akad közöttük.

Az első transzportot felviszik az ügyeletes szobába. Szinte sajnálja az ember őket, kiket legszebb álmukból zavart fel a törvény. Magától vetődik fel a kérdés, *miért nincs egy százezer lakosu városban éjszakai menedékhely.*

A parkokban padokon emberek szenvedik át az éjszakákat, ami nyáron még türhető, de télen — lopni kényszerül, hogy kenyere, ruhája és lakása legyen. *Ha a város éjszakai menedékhelyet létesiteni, sok nyomorgó embert mentene meg a bünbeeséstől.*

Kevés tőkével olcsó barakházakat kellene emelni, ahová esténkint behuzódnának ezek a szánalmas emberfigurák. Ha Szuboticán csatornák lennének, oda bujnának, — de Szuboticán még csatornasincs.

Zagreb és Beograd gondoskodtak a szegényekről, a koldusokról. Menedékhelyet létesitettek, ahol este meleg levest kapnak az arra rászorulók, reggel pedig ki-ki megy a maga dolga után.

Akik lekéstek a vonatról

A parknak a vasut felé lévő oldalán a *pázsiton* egy paraszt házaspár aludt. Jó vidékiek. Csomagjuk mellettük hever, s ők olyan mélyen alszanak, mintha a kosarak páncélszekrényben lennének. Felköltik őket. Öreg moli gazda a feleségével.

— Mit keresnek itt?

— *Lekéstük a vonatot* — feleli a gazda megszeppenve. — Nem tettünk semmi rosszat kérem, a fiam itt katona, neki hoztunk egy kis elemózsiát.

Lakást nem bérelhettek, mert utiköltségre s alig telik, az állomás meg ugy tele volt, hogy nem fértek el egyik padon se.

— Hátha ellopták volna a csomagjukat? — korholja az öreg falusit a detektiv.

Az öreg nevet:

— Én gondoltam erre — mondja — és a kosár fülét *idekötöttem egy madzaggal a nadrágszijamhoz. Tul járok én az urak eszén.*

A házaspárt az állomásra vitték, hogy ott várják be a vonatot.

Az érettségi

Kopott ruháju ember ácsorgott a vonat előtt. Igazoltatták. P. J. ötvenéves volt aljegyző egy bácskai faluban. Elcsapták, mert nem tudta az államnyelvet.

— *Érettségim van* — meséli az igazoltatás után — de napszámba járok. Éhen halok kérem, zsebemben az érettségi bizonyitvánnyal. Kenyéren-vizen élek s tegnap jöttem Szuboticára szerencsét próbálni.

— Mit vár itt?

— Csomagot szeretnék vinni, hogy egy pár dinárt keressek.

A zord detektiveknek megenyhül a szivük. Előkerülnek a pénztárcák s pár pillanat alatt együtt van a pénz.

— *Itt van, vegyen ennivalót* — mondja a csoportvezető.

P. J. elveszi a pénzt, zavarban van. Rebeg valamit s aztán beteszi az alamizsnát az érettségi bizonyitvány mellé...

Szegedi Emil

Heves viharok a nagy hőség után

Felsőolaszországban és Bécsben pusztitó vihar tombolt

Milánóból jelentik: A felsőolaszországi tavak vidékén és Déltirolban a hosszu szárazságot és nagy hőséget pénteken *heves, pusztitó vihar követte.* Bozen mellett Giers községben teljesen elpusztultak a szőlők, másutt pedig a gyümölcsöskertek mentek tönkre. Két községben a kár egymillió lira. A Como-tó körül diónagyságu jég esett. A legnagyobb pusztulás Lago di Maggiore-ban és Vareise-ben volt, ahol a vihar elsodorta a szinház és több magánépület tetejét és a templomok tornyai is megsérültek. A telefon- és táviróösszeköttetés ezen a vidéken megszakadt.

Mint Bécsből jelentik, szombatra virradó éjjel két órakor az osztrák főváros felett *óriási vihar vonult el*, amely sok kárt okozott. A felhőszakadás több mint egy óra hosszat tartott és nagy forgalmi akadályokat idézett elő. A vihart csendes eső követte és szombat reggelre a hőmérséklet lényegesen lehült Bécsben.

Budapesti jelentés szerint, Budapesten szombaton egész nap borus idő volt és több izben megindult a csendes esőzés, a vihar azonban Budapestet elkerülte.

Klagenfurti jelentés szerint, szombatra virradó éjjel Klagenfurt környékén is óriási vihar pusztitott, amely az épületekben nagy károkat okozott. Százával feküsznek az országutakon a gyökerestül kitépett fák és a forgalom csak nagy akadályokkal bonyolitható le. A viharnak állitólag több emberélet is áldozatul esett.

Harc a kóbor kutyák ellen

A tulajdonosok kötelesek adót fizetni és jelvényt beszerezni kutyáik részére

A bácskai tartomány főispánja a napokban szigoru rendeletet adott ki a kóbor kutyák garázdálkodásának megzátlására. A rendelet, amelyet pénteken kapott meg a szubotlcai rendőrség, a következő utasitásokat tartalmazza:

Azok, akik kutyát tartanak, kötelesek az állatnak rendes táplálékot adni, mert igen sok esetben megállapitották, hogy a veszettség oka a kutya éheztetése volt. A kutyát nappal a házban állandóan megkötve kell tartani s ha a kutya mégis elszabadul, azt *azonnal* jelenteni kell a rendőrségnek, illetve a községi hatóságnak, vagy az egészségügyi kirendeltségnek.

Tilos a kutyát a kocsik után kötni és ugy vinni vásárokra. Tilos élelmiszereket árusitó helyiségekbe (kávéház, hentes és füszerüzletet, korcsmák, vendéglők) a kutyát beereszteni. Az üzletek tulajdonosai kötelesek ezt a tilalmat látható helyen, a bejáratnál kifüggeszteni. Az uccára csak szájkosárral és a kutya korát (ami egyben a kutyaadó lefizetését is jelzi) feltüntető táblácskával szabad kivinni kutyákat.

A városi gyepmester hetenként kétszer egy rendőr kiséretében köteles bejárni a város uccáit és a szájkosár és táblácska nélkül koboroló kutyákat összefogdosni. A határban a csősz, mező- és erdőőr lelőhet minden kobor kutyát, amiért a községi, illetve városi hatóság köteles jutalmat adni a kutya elpusztitójának.

Az elfogott kutyákat állatorvos vizsgálja át. A kutyát a tulajdonosának csak huszonöt dinár lefizetése ellenében adják ki, a kutya elfogásától számitott két napon belül, egyben a kutya gazdája köteles a kutyaadót lefizetni és jelvényt beszerezni. A gyanus kutyákat nem adják ki, de a tulajdonosának jogában áll azt kilenczen napig a saját költségén e célra kijelölt helyen állatorvos felügyelete alatt kezeltetni.

Azt a kutyát, amely valakit megmar, orvosi felügyelet alá veszik, annak megállapitása végett, hogy veszett volt-e vagy sem. A költségeket a kutya tulajdonosa viseli.

Azokat, akik a rendelkezést nem tartják be, a legszigorubban megbüntetik.

Titkos kártyaklubokat lepleztek le Beogradban

A Városi Sakk Klub helyiségében óriási összegekben folyt a játék

Beogradból jelentik: Beograd világvárosi fejlődésével egyidejüleg a legutóbbi években mindinkább elszaporodtak a fővárosban a kártyaklubok. Néhány hónappal ezelőtt sorozatos razziákkal sikerült a kártyaklubok működését megszüntetni, részben pedig kitelepiteni azokat a főváros belterületéről. Azóta azonban ujból egyre több feljelentés érkezett ezeknek a kártyabarlangoknak az üzelmei miatt.

A beogradi rendőrség egyik detektiv csoportja *Szretykovics* detektivfelügyelő vezetése alatt szombatra virradó éjszaka nagyszabásu kártyarazziát tartott, amelynek során a detektivek felkeresték mindazokat a helyiségeket, amelyekben köztudomás szerint óriási összegekben folyik a tiltott szerencsejáték.

A razzia első állomása a Terazzia egyik épületének harmadik emeletén levő »Városi Sakk Klub« volt. A Sakk Klub helyiségei egy fényüzően berendezett lakásban vannak. Az ajtóban liberiás inas áll őrt, akinek szigoru rendelete van arra, hogy csakis tagokat bocsásson be kellő igazoltatás után a helyiségbe. A belépőket megmotozták és csak tagok ajánlására lehetett bejutni az ekszkluziv kártyabarlangba.

Reggel négy óra volt, amikor a detektiv-csoport vezetője, Szretykovics becsöngetett a klubhelyiség ajtaján. Az ajtón levő kis kémlő lyukon egy fej jelent meg. Végigmerte a polgári ruhás detektivet és megkérdezte:

— *Mit parancsol az ur?*

Alighogy a lakáj ezeket a szavakat kiejtette, felismerte a detektivfelügyelőt és szó nélkül elugrott az ajtó mellől. A detektivfelügyelő társaival előretartott revolverrel behatolt az előszobába. A lakáj a revolver láttára megállt.

— *Egy mozdulatot se, különben lövök* — kiáltotta rá a detektivfelügyelő.

Az inas engedelmeskedett.

— *Kinyitni az összes ajtókat* — rendelkezett Szretykovics.

Két detektiv behatolt a terembe, mig a többiek a kijáratokat állták el.

Benn a terem közepén hatalmas asztal körül mintegy huszan ültek férfiak és nők vegyesen. A játékasztalon tarka összevisszaságban zsetonok tömegei hevertek. A zsetonok mellett nagyon sok ezer dináros is feküdt. A detektiv megjelenésére leirhatatlan pánik támadt a játékosok között. Néhányan menekülni próbáltak, az ajtóban azonban beleütköztek az őrtálló detektivekbe. Mások viszont el akarták tüntetni a zsetonokat és a bankjegyeket. Szretykovics detektivfelügyelő az asztalhoz lépett és igy szólt:

— A törvény nevében lefoglalom a kártyákat, a zsetonokat és a készpénzt.

A detektivek ezután minden jelenlevőt leigazoltattak, majd egyenként kibocsájtották a játékosokat, de az eljárást valamennyiök ellen lefolytatják. A játékterem közönsége között magasállásu hivatalnokok, kereskedők és ismert beogradi hölgyek is voltak.

A rendőrség még két helyen tartott kártyarazziát. Igy megjelentek a detektivek a Decsanszka-utcai Topola és a Poincaré-utcai Zóra klubhelyiségeiben is. Mindkét helyen leigazoltatták a hazárdjátékosokat és nagymennyiségü készpénzt és zsetonokat foglaltak le.

Még mindig homály fedi Löwenstein bankár eltünését

A repülőgép személyzete feltünően nyugodt és elzárkózik minden felvilágositás elől — A legkülönbözőbb verziók vannak forgalomban a belga bankár eltünéséről — Löwenstein különc volt és szivbajban szenvedett

Brüsszelből jelentik: Azokból a zavaros hirekből, amelyek a Löwenstein-ügyet a legsötétebb homályba boritják, eddig csak az látszik világosan, hogy

Löwenstein Alfréd kisérőszemélyzete, amely a végzetes repülőuton vele volt, rendkivül hallgatag és feltünően nyugodt.

Felmerül az a kérdés, hogy miért nem tért vissza a repülőgép pilótája azonnal Angliába, amikor észrevették Löwenstein eltünését, holott akkor még közel voltak az angol partokhoz,

miért nem vették igénybe a repülőgépen levő tökéletes szikratáviró készüléket, hogy a közeli állomásokat az esetről értesitsék,

miért nem igyekeztek Brüsszel felé a szokásos uton, miért szállt le a repülőgép a teljesen elhagyatott tengerparton, holott néhány perccel később már elérte volna a duncerquesi kikötőt.

Főleg a repülőgép leszállása gyanus,

mert ha a repülőgép néhány perccel tovább folytatta volna az utat, azonnal távíró, telefon és minden segitő eszköz állt volna rendelekezésre.

A *Dünkircher Zeitung* tudósitója beszélgetett a Löwenstein kiséretében utazó egyik gépirókisasszonnyal, aki elmondotta, hogy kizártnak tartja az öngyilkosságot. Amikor az ujságiró folytatni akarta a kérdéseket, megjelent Löwenstein komornyikja, aki a rejtélyes repülés alkalmával szintén a gépen volt és a komornyik megjelenése elég volt ahhoz, hogy a gépirókisasszony elhallgasson. Amint az eset nyilvánosságra került, angol ujságirók siettek a leszállás helyére és azt táviratozták Londonba, hogy

Löwenstein minden valószinüség szerint a leszállás után hagyta el a repülőgépet

és gyorsan eltünt.

Löwenstein szükebb környezetének egy tagja elmondotta, hogy

a bankárt főleg az utóbbi időben erős kedélydepresszió kinozta, amit nagyrészt átörökölt.

Löwenstein apja ugyanis 53 éves korában elmegyógyintézetben halt meg.

A párisi társaságban különcnek ismerték Löwensteint.

A belga bankár Biarritzban különös életet folytatott, nagyon keveset aludt és amit igy elmulasztott, azt a leggondosabb testápolással igyekezett pótolni.

Párisi jelentés szerint az bizonyos, hogy Löwenstein a londoni repülőtéren Crydonban a start alkalmával a repülőgépen volt, Duncertqueben pedig a leszálláskor már hiányzott a gépről. Amikor a repülőgép a teljesen kimart parton földet ért, a francia vámőrök azonnal megjelentek, igy tehát

elesik az a feltevés, hogy Löwenstein szinlelt az eltünést és hogy az volt a célja, hogy tőzsdei krachot idézzen elő.

Mégis megmagyarázhatatlan, hogy Löwenstein hogyan nyithatta ki a repülőgép ajtaját. A Le Bourgetban és Crydonban végzett kisérleteknél kiderült, hogy menet közben igen nehéz kinyitni a repülőgép kijáratát és ha az ajtó mégis kinyilt volna, ezt a gép ingadozásáról a pilótának is észre kellett volna vennie.

A *Matin* azt irja, hogy Löwensteinnek gyakran volt szivgörcse.

A mosdófülkében megtalálták Löwenstein gallérját és nyakkendőjét, valószinü tehát, hogy ismét szivba lépett fel és azért nyitotta ki az ajtót, hogy friss levegőt kapjon.

Löwenstein özvegye még mindig azt hiszi, hogy férje tévedésből nyitotta ki a kijáratot és a pilótát okozta azért a hanyagságért, hogy az ajtó nem volt becsukva és azért a pilótát elbocsátotta állásából.

Az *Oeuvre* villeöi jelentést közöl, amely szerint olyan hirek terjedtek el, hogy

Löwenstein repülőgépe Bray közelében egy elhagyott homokparton szállt le és ugy repült tovább Belgium felé.

majd visszafordult és csak azután szállt le Duncerque mellett. A lap fenntartással közli ezt a hirt, amelyből arra lehet következtetni, hogy Löwenstein titokban hagyta el a repülőgépet. Duncerquebe sok angol ujságiró érkezett, hogy ezeket a hireket ellenőrizzék. Annyi tény, hogy

a Löwenstein utáni kutatások nem vezettek eredményre

és a *La Manche*-csatornában nem találták meg holttestét sem.

Anglia és Franciaország fenntartással akarják elfogadni a Kellog-paktumot

Párisból jelentik: A francia és angol kormány közt az utóbbi napokban tanácskozások folytak a legutóbbi Kellog jegyzékről.

Ugy az angol, mint a francia kormány fenntartásokat formulázott meg a háboruellenes paktummal kapcsolatban, amelyek a főbb pontokban megegyeznek.

Londoni politikai körökben mindinkább hozzájárulnak Briand külügyminiszter javaslatához, hogy

a tulajdonképeni Kellog-paktumot egészitsék ki pótrendelkezéssel, a szignatárius hatalmaknak a Kellog-paktum aláirását megelőzően vállalt kötelezettségei szegeztessenek le.

Azt hiszik, hogy a két kormány ezzel a közös kivánsággal fog válaszolni Kellog legutóbbi jegyzékére. A hir diplomáciai körökben feltünést keltett.

Razzia a betyárstrandon

Elfogták a noviszadi ügyészségi fogház egyik szökött rabját

Noviszadról jelentik: Mozgalmas napja volt szombaton a noviszadi rendőrségnek.

Néhány héttel ezelőtt a noviszadi ügyészség fogházából három elitélt rab éjnek idején megszökött és dacára a nyomban meginditott kutatásnak, ezideig nem sikerült őket elfogni. A noviszadi rendőrség az ugynevezett »betyárstrandon« váratlan razziát tartott és ez alkalommal sikerült a három szökött rab egyikét, Gyurics Jánost elfogni, épp akkor, amikor a fürdés után öltözködött és a razzia elől menekülni készült. Rakics Radenkó rendőrkapitány, a bünügyi osztály főnöke előtt *Gyurics* beismerte, hogy azonos a megszökött rabok egyikével és elmondotta, hogyan szabadultak ki a fogházból.

Gyurics János, aki már többizben el volt itélve, legutóbb *öt évi fegyházat kapott többrendbeli ujabb lopás miatt.* Gyuricsot a rendőrség visszakisértette az ügyészség fogházába.

A rendőrség a vukovári rendőrség körözőlevele alapján az egyik noviszadi vendéglőben letartóztatta Majil Begovics Iszak novoszelói volt községi jegyzőt, akit a vukovári rendőrség sikkasztás miatt keresett. Majil Begovics Iszak tagadja, hogy bármilyen sikkasztást elkövetett volna és azt állitja, hogy másik községi tisztviselőt keres sikkasztásért a vukovári rendőrség. A rendőrség ennek ellenére átadta a noviszadi ügyészségnek, amely tisztázni fogja, hogy mennyiben igaz a volt jegyző védekezése.

Jugovics Vladimir, gyógyszerész szombaton reggel feljelentést tett a rendőrségen, hogy *Mókai* Vladimir nevü tizennyolc éves szolgája, csütörtök óta eltünt. A rendőrség keresi az eltünt szolgát.

Ugyancsak szombaton reggel feljelentést tett a rendőrségen *Tomasevics* Momcsiló vasuti munkás, hogy ismeretlen tettesek, az egyik vagonban levő lakásáról elvitték az összes ruhaneműit és egyéb értéktárgyait. A noviszadi rendőrség, az oszijeki rendőrség körözőlevele alapján letartóztatta Spoljár Pepi husz éves munkáslányt, aki Oszijeken többrendbeli tolvajlást követett el.

A rendőrség letartóztatta Horvátovics György pénzbeszedőt, aki a Schönberger és társa fakereskedő cég alkalmazottja volt és aki huzamosabb idő óta a beinkasszált pénzek egy részét elsikkasztotta. Horvátovicsot, aki beismerő vallomást tett, átkisérik az ügyészség fogházába.

Szombaton reggel négy fiatal leány feljelentést tett *Hercog* József gyárimunkás ellen, aki pénteken délután a csatorna partján, ahol fürödtek, detektivnek mutatkozott be nekik és megmutatta a nála volt revolvert és a kabátja belsejében hordott állitólagos titkosrendőri jelvényt. A munkás megigérte a leányoknak, hogyha valami baju lesz a rendőrségen, interveniálni fog érdekükben. A leányokat azután elcsalta a Vrbak erdőbe, ahol erkölcstelen merényletet követett el kettőjük ellen. A rendőrség nyomban letartóztatta az áldetektiv Herzogot és átadta az ügyészségnek.

A püspöki adminisztratura a szentai templomépitési tilalom feltétel nélküli feloldását követeli

A templomépitési értekezleten egyetlen katholikus sem jelent meg

Szentáról jelentik: A szentai katholikus templom fölépitése ügyében, mint már megirtuk, pénteken értekezlet volt Szentán, amelyen résztvett *Rajics* Szvetiszláv tartományi főispán is.

Az értekezlet bővelkedett izgalmas jelenetekben. Az elnöklő főispán bejelentette, hogy a belügyminiszter azzal küldte ki, hogy a felekezetekkel egyetértésben intézze el a templomépités ügyét. Felolvasták Budanovics Lajos püspöknek dr. Nacsa hitközségi elnökhöz intézet átiratát, amely szerint senkinek sincs joga, hogy a hitközség nevében bármilyen tárgyalást folytasson a templomépités ügyében. Az átirat általános feltünést keltett és felolvasása után dr. Nacsa tüntetőleg elhagyta a tárgyalási termet.

Dr. *Ludaics* sajnálattal állapitotta meg, hogy a felolvasott püspöki átirat után nem lehet semmiféle megegyezés. A görögkeleti egyház mindig arra törekedett, hogy a megegyezés sikerüljön anélkül, hogy egyik felekezet a másik érdekeit sértené. Ha a templom a megkezdett helyen épül tovább, az sértené a görögkeleti vallásos érzést. A bizottság is ellene volt, hogy a megkezdett helyen épüljön a templom, de mégis, hogy bebizonyitsák jóakaratukat, azt javasolta, hogy a mostani templomtól száz méterre, a régi templom helyén épüljön föl az uj templom.

Vuics Jócó szólalt fel ezután és kifejtette, hogy a vallásfelekezetek közt mindig megvolt az egyetértés. A városnak segélyt kell adni a templomépitéshez, a templomot a régi helyen kell felépiteni, ott ahol száz évig állott. A többi vallásfelekezeteknek is hozzá kell járulnia az épitéshez. Az egész kérdést a városi tanács elé kell terjeszteni, az agrárreformminisztert pedig fel kell kérni, hogy engedjen át templomépitési célra bizonyos területeket az agrárreform javára lefoglalt városi birtokokból.

Vuics Száva hasonló szellemben szólalt fel. A római katholikus egyház szerinte nincs abban a helyzetben, hogy fel tudná épiteni segély nélkül a megkezdett templomot.

Végül *Prekarszki* Milos esperes-plébános teljesen magáévá tette dr. Ludaics előterjesztését.

A főispán erre — határozat nélkül — zárta az értekezletet.

Az értekezlettel kapcsolatban az alábbi nyilatkozatot kaptuk:

— A Bácsmegyei Napló julius hetediki száma közölte, hogy Rajics Szvetiszláv főispán értekezletet tartott Szentán a katholikus tempom épitése ügyében. Erre vonatkozólag kérem a következőket közzétenni:

— A szentai templom rendőrhatósági tilalom alatt áll. Ennek a tilalomnak megszüntetését kérte a belügyminiszternél járó bizottság. A becskereki főispán ur is ennek a rendőrhatósági tilalomnak megszüntetése végett járt Szentán. Ez tisztán közigazgatási ténykedés és nem szükséges arra, hogy a rendőrhatósági tilalom megszüntetésénél asszisztáljon akár a pravoszláv papság, akár a rabbi. Budanovics Lajos szuboticai püspök az az álláspontja, hogy a szentai templom továbbépitése a katholikus egyház kétségtelen joga és elvből kizár minden alkut más felekezettel. Egyébbiránt a szentai katholikusok fegyelmezettségére vall, hogy a püspök álláspontját elfogadták és az értekezleten nem jelentek meg, hanem az épitkezési tilalom feltétlen beszüntetését követelik.

Szubotica, 1928 julius 7.

Dr. Takács Ferenc.

A német oceánrepülők Vilmos ex-császárnál

A Bremen pilótáinak bécsi fogadtatásán részt vesz az osztrák köztársaság elnöke is

Dornból jelentik: A német oceánrepülők Köhl kapitány, Hünefeld báró és Fritzmaurice őrnagy péntek este az Európa nevü repülőgépen a Schoesterbergi repülőtérre érkeztek, ahol a volt német császár szárnysegéde fogadta őket és gépkocsin Dornba kisérte a pilótákat. Vilmos ex-császár üdvözlő szavaiban kijelentette, hogy mindig melegen érdeklődött a repüés iránt és különös örömére szolgál, hogy német repülőknek sikerült először az oceán felett Európából Amerika felé az utat megtenni. A pilóták szombaton résztvettek az ex-császár által adott intim ebéden, este pedig a dorni kastélyban bankett volt a tiszteletükre.

Bécsi jelentés szerint, a Bremen pilótái julius tizenötödikén és tizenhatodikán Bécs város vendégei lesznek és a jövő vasárnap érkeznek meg az asperni repülőtérre. A német oceánrepülők fogadtatásán részt vesz Hainisch köztársasági elnök is, aki három hete szabadságon van.

Bünös szépség

Irta: Tábo y Pál

— Nem, nem nem doktor ur, ne higyje rólam, hogy őrült vagyok: meggyilkoltam valakit vagy ravasz rögeszmével kinzom azt, akit a körmöm közé kaparinthatok. Nézze egészen érthető a beszédem, a hangom sem remeg, én...

Mindennek az a kép az oka.

Igen, higyje el, nekem semmi szükségem sem volt rá, hiszen megvehettem volna... nem kellett volna ellopnom... ravaszul... amig aztán kiderült minden. De én nem tehetek róla: vonzott magához az ördögi szinorgia, minden átkozott szépségével és nem volt ellenállás...

Nem, ne forduljon el tőlem, ne legyen, kérem, türelmetlen — hiszen... hiszen a becsületemről, az életemről van szó. Kérem, könyörgök megalázottan: hallgasson meg, ne taszitson el... Beszélnem kell, érti, muszáj. Inkább mindent... mindent elmondok, csak hallgasson meg, mert belepusztulok ebbe a némaságba... megfojt.

Igaz, hogy is kezdődött? Akkor, már — tudtam voltam az életkehelynek és nem vágyódtam semmire. Előkelő és unatkozó globetrotterként sétáltam végig a világon. És ez... ez a képhistória, — hiszen tudja — Genfben esett meg velem. Unott órákban tévedtem be a Rue Lafontaine egyik piszkos antikváriumába. Kopott kirakatában barnult fafaragások között fantasztikus igazi- és mürégiségek hevertek. Ami megkapott köztük és magasra csigázta a figyelmemet: karcsu és finom korintusi kancsó volt, mélyszürke és égszinkék árnyalattal az oldalán. Benyitottam az aitón. Csengő éles hangja visitott, odabent a boltban pedig ráncos, hajlotthátu öregember állott és gyanakvó szemmel meredt rám.

Sietve kérdeztem meg az amfóra árát. Ja, azt a kirakati példányt nem adhatja ide, az mintatárgy — de utána néz a raktárban, hátha van még egy belőle. Várjak csak pár percig, rögtön előkeriti... Avval már csoszogott befelé. A nyikorgó aitó becsapódott mögötte. Unott szemmel néztem körül. Zsufolt polcok, fent a menyezeten három kitömött sas — s szemben kicsi piszkos inas, aki a körmét rágja és lesdten néz velem farkasszemet.

Még hallottam a raktár felől az öreg boltos károgó köhögését, — már akkor valami ellenállhatatlan erő vitt a bolt egyik sarkába.

Három hatalmas bronz-virágtartó között — tisztán emlékszem még a cirádáikra is — kicsit a sötétbe reitve ott állott a kép... Nem állott egészen egyenesen, perzsaszőnyeg volt alája teritve és a menyezetről lelógó sas szárnya árnyékot vetett rá.

S én álltam: a lelkem szemembe költözött.

Nem, ez nem volt olyan kép, mint a többi. Ezt meg kell értenie, különben nem érti a tettem — ezt a tébolyult lehetetlenséget, amit elkövettem.

Nézze, doktor ur, én láttam a Giocondát, kacagtam Boticelli angyalain, — bámultam a Végső Itéletet és elmerengtem Rembrandt komoly szinein — de ez itt egészen más volt, valami végtelenül édes és végtelenül kinzó szépség — a pártütő angyalok szépsége lehetett ilyen.

Képzelje el — talán el tudja képzelni — valami hujla, életörömtől nevsgő erdei tájat. Hatalmas indák, repkények kusznak végig a fákon, — fent a levelek zöld takaróia sátrat formál s aranycseppekké szüri a napfényt. Ez a hulló, átszellemült fény világitia meg az egészet. A távol háttérben szürke komoly vár, alatta kigyózó utcsik, mely elvész az erdő sürüiében.

S elől — egészen elől — mohos párkányu, ódonkövü kut állana. Minden kockája élesen kirajzolt — minden mohacsoportja él. És a kut kávájának nekitámaszkodva, kicsit hanyagul s mégis csodálatos ruganyosan ott áll a Szépséges... Meztelen testén, amelynél szebbet, tündéribbet sohasem álmodott sem poéta, sem piktor, ezen a márványrózsás testén végigomlik az aranyzuhatag, mint dus takaró. Valami földöntuli mosoly révedez ajkán. Nem is tudom leirni az arcát — a szeme... igen a szeme a lelkembe sütt — mélykék és az is mosolygós... Telt, meztelen karját kedveltető, kináló mozdulattal nyujtja előre: a kezében korsót-káprázik a szemem, hisz ez a korintusi amfóra, amelyet láttam odakint... és bent, a korsó mélyén láthatatlanul és mégis érezhetően ott pihen a kut zöldes, szomjatoltó vize.

Előtte a pázsiton térdel a férfi. Fénylő ezüstpáncél boritja tagjait, a feje hátrahajtva, két karja vágyva és várva tart hátra — a sisakja mellette hever — dus, barna haja köré glóriát fon a napsugár. Az arcában mennyei elhivatottság fénye. A tündér, a Szépséges szemébe néz — ez a két alak egészen egybeforrt ezzel a pillantással.

Meddig álltam a kép előtt: nem tudom. Hiszen tér és idő, másodperc és esztendő mind egybeolvadt ebben a tikkadt nézésben, a szépségnek ebben a megmerevült magambaszivásában...

Száraz köhintés riasztott fel. Az öreg állott mögöttem és kezében: a korinthusi váza.

Rekedt, izgatott hangon kérdeztem meg:

— Mi ennek a képnek az ára?

Gyanakvó pillantás ujra. — Ez a kép nem eladó.

Forró vérhullám borit el:

— Tizezer frank elég lesz?

— Nem eladó... semmi pénzért.

— Ötvenezer frank.

A fejét ingatja.

— Nem tehetem, monsieur... semmi pénzért. Nem lehet.

— Ki a festője?

— Nem mondhatom meg.

— Százezer frank...

Hüvös és zárkózott ez a vén orgazda.

— Monsieur... nagyon sajnálom... Talán mással szolgálhatok... szép kinai metszeteim vannak.

Becsapom az ajtót magam mögött.

Iszonyu érzés... az ember kint van a fecsegő, fényes uccán... és belül rettentő vágya zakatol és nincs, akinek elmondhatja... nincs miért élnie, csak ez a mohó, rettentő sóvárgás gyötri... hogy enyém legyen ez a kép, mindennap láthassam, mindennap élvezhessem szépségét, ifjuságát... a szentségét és bátorságát.

Amig eszembe nem jutott a gondolat... az az örjöngő kétségbeesett eszme, hogy...

*

Nem, ne higyje, hogy véletlenül történt... nem, én béreltem fel azt a két embert és velem együtt mentek be azon az októberi estén... be a boltba... És én nem véletlenül vetődtem oda... hamis és hazug volt kieszelt vallomásom, mesterkélt védekezésem... igaz, nem akartam, hogy az öreget megöljék... én csak a képet akartam s azt vittem el... Igen, az örült szenvedélyben nem vettem észre az inast, azt az apró, kuporgó emberférget, aki... aki aztán elárult... aki miatt elfogtak... és...

És nem akartam semmi mást, mint a képet... Miért akartam? Ugy-e, ezt akarta kérdezni, látom a szeme mélyén a hüvös, fölényes kérdést... Nem tudom. Nem tudom miért akartam. Higyje el szimplán és boncolgatás nélkül: ez vak és vad vágy volt, amelyet nem lehetett legyürni...

Nekem nem kell már semmi. Hiszen... hiszen hat napig enyém volt a kép... hat napon át ültem a hotelszobában, előttem a szemközti falon a szépséges és néztem — nem beszéltem, nem hallottam, nem ittam, nem ettem — csak néztem, néztem, néztem és szem volt a testem minden porcikája... Mert ez a szépség büvös erővel hatott rám — ma már érzem: csak ez a szépség, semmi más...

— Doktor ur, nekem ugyis mindegy már a ma és holnap, a külső élet... csak egy, egyetlen kivánságom lenne még... bizonyosan örült kivánság... talán már el is veszett... nehéz megtalálni... De, én rászánom mindenemet, doktor ur, talán meg lehet csinálni, talán sikerül, hogy... hogy még egyetlenegyszer lássam a képet, a lovagot és a Szépségest, a kutat és az erdőt... csak mégegyszer szivhassam magamba a szépségét aztán... meghalni... elfeledni a nincstelenségemet... mindent...

CIRKUSZ

Kártyakunszt

— Nyári história —

Lajos szórakozottan kevergette a kártyapaklit.

— Ismered ezt a kunsztot? — kérdezte egyszerre vérfagyasztó elszántsággal.

Nem mertem azt mondani, hogy ismerem. Elvégre a vendégem volt. Még megtalál sértődni. Bizonytalanul megérdeklődtem tehát, hogy melyiket?

— Szóval nem ismered — mondta fölényesen — na jó, vegyél ki egy kártyát a csomagból!

— Minek?

— Hogy-hogy minek?

— Mit kezdjek vele? Nem mondom, ha az egész paklit ideadnád . . . Akkor játszhatnék passziánszot.

Lajos türelmetlenül az orrom alá dugta a paklit:

— A passziánsz unalmas. Majd inkább mutatok valami érdekeset. Huzz egyet!

— Melyiket?

— Mindegy.

— Lehet makk is?

— Miért éppen makk?

— Nem tudom — mondtam — csak úgy gondoltam. Nekem a makk roppant szimpátikus. De ha gondolod, hogy zöld inkább megfelelne . . .

— Na huzz már!

— Figurát, vagy számot?

— Érts meg, hogy teljesen egyremegy, akármelyiket.

— Ja? Na akkor add ide a vörös ászt!

Ingerülten nézett rám:

— Sose hittem volna, hogy ilyen nehéz fejed van.

— Miért?

— Nem lehet bizonyos kártyát kiválasztani. Az épp a vicc, hogy találomra huzol ki egy lapot a csomagból.

— Vagy ugy? Miért nem mondtad mindjárt! Hát tartsd ide a paklit.

— Tessék!

Huztam egy lapot. Megnéztem:

— A zöld alsó.

— Az isten szerelmére, ne áruld el! Elrontod az egészet. Add vissza azt a kártyát!

Visszaadtam.

— Ugy. Na most huzz egy másikat és ne mondd meg, hogy mit kaptál? Érted?

— Na hallod! Mit lehet ezen nem érteni?

Lajos kevert és elém tartotta a kártyákat. Huztam egyet.

— Megvan?

— Meg.

— Most nézz ide! Összekeverem az egész paklit. Jól meg van keverve.

— Jól.

— Dugd közéjük azt a lapot, amit az előbb kihuztál. De meg ne mutasd!

A kártyát vigyázva, nehogy véletlenül meglássa, visszadugtam a pakliba.

— Most mégegyszer megkeverem — jelentette ki Lajos.

Alaposan összekeverte a lapokat. Aztán igy szólt:

— Figyelj ide!

Olyan feszült figyelemmel meredtem a kártyacsomagra, hogy aki feszültebb figyelemmel tud meredni nálam az csal.

Lajos kevert és osztott. Hat lapot letett egymásmellé, a hetediket megmutatta:

— Ez az?

— Hogy érted ezt?

— Ugy, hogy ez-e az a kártya, amit az előbb kihuztál a paklából?

— Nem tudom.

— Mi az, hogy nem tudod?

— Nem néztem meg.

— Az ég áldjon meg, miért nem nézted meg?

— Fogalmam sem volt róla, hogy kell nézni. Miért nem mondtad, hogy nézzem meg?

— Nem hittem volna, hogy ilyen hülye vagy! Huzz egy másik lapot, nézd meg és jegyezd meg magadnak jól, melyik volt, hogy ha kihuzom, tudjad!

— Ahá! Kezdem érteni. Te meg fogod mondani, hogy én melyik lapot huztam ki?

— Persze.

— Óriási!

Őszinte tisztelettel bámultam rá. A pillantásomtól két kilót hizott. Elém tartotta a paklit, huztam egy lapot, megnéztem, visszadugtam, kevert, osztott.

— Ez az?

— Nem — mondtam.

Nagyon csodálkozott:

— Hogy lehet az?

— Csináld talán mégegyszer! — inditványoztam.

Megismételtünk az egész mókát.

— Ez az? — kérdezte.

— Nem.

Kövér izzadságcsöppek jelentek meg homlokán.

— Nem értem — morogta — mindig sikerülni szokott. Kérdezd meg a Fricit.

— De hiszen ehhez nagy ügyesség kell.

— Na, na — felelte szerényen.

Megpróbálkoztunk a kunszttal harmadszor is. Megint sikerült, de én ismét azt válaszoltam, amikor kérdezte, »ez az?« — hogy: *nem.*

Nem akartam, hogy elbizza magát.

Teljesen le volt sujtva. Ajánlatomat, hogy talán kisérelje meg mégegyszer, undorral visszautasitotta és hazament. Ezt eléggé sajnáltam, mert szivesen elszórakoztam volna még egy darabig vele.

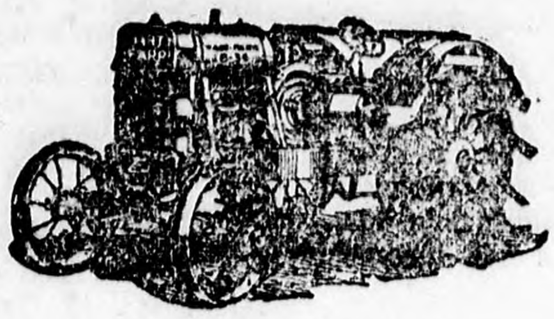
Roppant szeretem a kártyakunsztokat.

De azért akárkit le lehet szoktatni róla.

Persze, ez is kunszt. (y.)

Meghivó

Tisztelettel meghivjuk a gazdaközönséget a **világhirü**

HART-PARR traktor

szántó bemutatójára, amelyet folyó hó 15-én, vasárnap, d. e. 8—11 és d. u. 4—6-ig a Palicsi-uton, a Glied-féle komlós melletti villamos megállónál lévő **szerb hitközségi földeken** fogunk megtartani.

Barzel d. d.
mezőgazdasági géposztálya

6718

Veszélyben a fogadás

A világkörüli utazók nem juthatnak el a Fekete tengerig

Apatinból jelentik: Kellemetlen kalandban volt része szombaton délután négy berlini fiatalembernek, akik világkörüli utjukon, amit három gummicsónakon tettek meg, pénteken este a bezdáni vámkirendeltséghez érkeztek. A német fiatalemberek fogadásból három gummicsónakon akarják körüljárni a világot. Bécsből indultak el a Dunán és Budapesten és Jugoszlávián keresztül a Fekete tengerhez igyekeztek. Péntek este értek a bezdáni vámkirendeltséghez, amely feltartóztatta a glóbetrotterokat és mivel a csónakok teljesen ujak voltak, azt kivánták tőlük, hogy deponáljanak egy bizonyos összeget, mivel attól lehet tartani, hogy a csónakokat eladják Jugoszláviában. A pénzt aztán, mielőtt elhagyják az ország területét, visszakapják a határon. A német vándorok ebbe nem akartak belemenni, mire a vámkirendeltség pénzügyőröket adott melléjük és *visszavitte őket a magyar Dunaágra.* A glóbetrotterek azonban éjjel átszöktek a határon és már Apatin körül jártak, amikor a hatóságoknak tudomására jutott a dolog és *az apatini rendőrök két csónakon üzőbe vették a szökevényeket.* Izgalmas hajsza után sikerült utolérni őket és szombat délután visszatoloncolták a társaságot Bezdánba, ahol a vámkirendeltség főnöke figyelmeztette a németeket, hogy *ha mégegyszer átpróbálnak jönni a jugoszláv Dunára, elkobozzák a csónakjaikat.* A kétségbeesett világjárókat ezután ismét átvették a határon, ahol most azon törik a fejüket, mint fognak eljutni mégis a Fekete tengerig.

Simán folyt le az olasz oceánrepülés

A pilóták nyilatkozata az ut részleteiről

Milánóból jelentik: Ferrarin és Del Prete sikeres oceáni repülőutjukról a következő részleteket mondották el:

— Az ut első része, amelytől a gép nagy megterhelése miatt leginkább tartottunk, a legnagyobb rendben ment végbe. Gibraltár felett sürü ködbe kerültünk, de

mire az oceán fölé értünk, a köd teljesen eloszlott.

Az afrikai tengerpart közelében elviselhetetlen volt a hőség.

Az oceán felett minden a legszebben ment, ugyhogy ennek a repülésnek jóformán nincs is története.

Natal után esővel és alacsony felhőkkel találkoztunk és nem tudtunk továbbmenni dél felé. Északra fordultunk, a sötétség és az eső azonban megakadályozott bennünket abban, hogy a natali repülőteret megtaláljuk. Folytattuk tehát az utat észak felé és egész alacsonyan repültünk, hogy a leszállás céljára alkalmas terepet keressünk.

Végre elfogyott a benzinünk, melyet az utolsó cseppig elhasználtunk, ugyhogy kénytelenek voltunk leereszkedni.

A leszállás simán ment, de a repülőgép alváza belesüppedt a homokba, ugyhogy eltörött. Nemsokkal később a francia repülővállalat egyik gépe Natalba vitt bennünket.

Az olasz pilótákat szombaton repülőgépen Rio de Janeiróba vitték, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesitették őket. A tömeg elállta az uttesteket és a pilóták csak nehezen tudtak elmenekülni az éljenzők elől.

Nobile hátrahagyott társait még nem sikerült megmenteni

Lundborg hadnagyot egy kis svéd repülőgép szállitotta el a jégtábláról

Ujból eltünt a mentőexpedició egyik tagja

Rómából jelentik: *Lundborg* pilótahadnagy megmentéséről a *Citta di Milano* parancsnoka a következő szikratávirati jelentést küldte:

Az elmult éjjel

egy kis svéd repülőgépnek sikerült a Viglieri-csoport közelében leszállani és innen magával vitte Lundborg hadnagyot.

A Viglieri-csoport helyzetében nem következett be változás, a szerencsétlenek éhinség előtt állanak és

Nobile hátrahagyott társai közül ezidáig még senkit sem mentettek meg.

A *Krasszin* orosz jégtörő lassan tovább halad előre. *Ravazzoni* kapitány, aki pénteken *Tromsöből* vizirepülőgépen indult kutatóutra, eredmény nélkül tért vissza és nem tudta tisztázni azt sem, hogy honnan származott az Amundsen megmentéséről szóló hiresztelés.

Kopenhágai jelentés szerint

a mentési munkálatok egyik szereplője, Sora olasz kapitány ismét eltünt.

Sora alpesi vadászkapitány, aki 14 nappal indult el kutyaszánnal, hogy elérje a *Viglieri* csoportot, elindulása óta nem adott életjelt. Mivel csak rövid időre elegendő élelmiszert vitt magával és felszerelése csak hótalpakból áll, sorsa komoly aggodalomra ad okot.

A délkinai hadsereg tovább akarja folytatni az előnyomulást Mandzsuria felé

Pekingben megkezdődött a déli tábornokok nagyfontosságu haditanácsa

Londonból jelentik: *Fengjusziáng* tábornagy, akiről az utóbbi napokban olyan hirek terjedtek el, hogy megszakit minden összeköttetést a délkinai kormánynal, pénteken váratlanul Pekingbe érkezett, hogy részt vegyen a délkinai tábornokok haditanácsában.

A déli tábornokok haditanácsát ünnepélyesen külsőségek között nyitották meg Szunjatszen sirjánál.

Az ünnepségeken *Csangkaisek* tábornagy, a nacionalista csapatok fővezére az óriási hőség következtében rosszul lett és eszméletlen állapotban hordágyon szállitották el.

Fengjusziáng tábornagy megérkezésének Pekingben nagy jelentőséget tulajdonitanak, mert hir szerint

Fengjusziáng tovább akarja folytatni az előnyomulást Mandzsuria felé

és szava döntő lehet a déli tábornokok állásfoglalására.

Közzétették az angol munkáspárt programját

A munkáspárt a szénbányák, vasutak, hajózási vállalatok és nagybirtokok államositását, a fegyverkezések csökkentését és szociális reformokat követel

Londonból jelentik: Szombaton tették közzé az angol munkáspárt uj programját, amely a munkásvédelem terén a reakciós szakszervezeti törvény eltörlését,

a 48 órás munkahetet, a gyárak és bányák berendezésének tökéletesitését követeli.

A munkanélküliség csökkentése érdekében a pártprogram szerint a munkás korhatárt 15 évre kell felemelni és el kell törölni a sztrájktörvényt, amely a munkaidőt hétről nyolc órára emelte fel.

A pártprogram szükségesnek tartja, hogy az összes szénbányákat, vasutakat, hajózási vállalatokat és energia-telepeket külön gazdasági bizottság ellenőrzése mellett államositsák.

Szabályozni kell az élelmiszerek árát és gondoskodni kell megfelelő mennyiségben alacsony bérü lakásokról. Az iskolázási kötelezettséget a tizenötödik életévre kell kiterjeszteni és olcsóbbá kell tenni az egyetemi beiratkozást.

A mezőgazdasági válság megszüntetésére a kisbirtokosok földjeinek kivételével államositani kell a földbirtokokat,

az örökösödés elvét pedig a jogrendszerből ki kell venni.

Külpolitikai tekintetben

a munkáspárt olyan nemzetközi szerződés megkötését követeli, amely a háborut lehetetlenné teszi.

Továbbá kivánsága a pártprogramnak, hogy nemzetközi szerződéseket csak a Népszövetség utján lehessen kötni, végül követeli, hogy a fegyverkezést csökkentsék arra a mértékre, amit a közbiztonság megkövetel.

A görög köztársaság elnöke nem akarja feloszlatni a parlamentet

A monarchista képviselők a választási törvény változatlan fenntartását kérik Konduriotisztól

Athénből jelentik: A görög politikai helyzet az uj kormány megalakulása ellenére is meglehetősen bizonytalan.

Konduriotisz köztársasági elnök Venizelosz sürgetése ellenére még mindig nem irta alá a kamara feloszlatásáról és a választójog módositásáról szóló rendeletet.

A köztársasági elnöknél huszonhárom monarchista képviselőből álló küldöttség készül megjelenni azzal a kéréssel, hogy

a köztársasági elnök tartsa fenn a mostani választási törvényt és tekintsen el a kamara feloszlatásától.

Egyelőre még teljesen bizonytalan, hogy a Venizelosz és a monarchisták között meginduló harc miképpen fog eldőlni.

Óriási közönség jelenlétében futtatták le az idei Grand Prix-t

Doumergue köztársasági elnök is kint volt a versenypályán

Páris, junius hó.

A nyár első vasárnapján futtatták le Párisban a Grand Prix-t a hagyományos fényes külsőségek között. Mint a lávafolyam: ömlik a tömeg a Bois de Boulogne felé. Minél közelebb érkezünk, annál lassabban lehet előrehaladni. Ember ember hátán, egyik taxi és autó a másik után, már déltől kezdve igyekszenek a versenypályára.

Hatalmas tribünök, ezer és ezer ember, a pálya másik felén az állóhelyeken szintén hatalmas tömegek és taxik, tetejükön emberekkel. A tribünökön sok virág és sok szép, elegáns, öreg csunya nő. A férfiak nagyrésze zsakettben és cilinderben. Fekete és szürke cilinderek, szürke keménykalapok, fehér kamáslik. Nagyon szép női toaletteket látni, sok a georgette és épen olyan sok a crepe de Chine. A ruhák könnyedek, mint a pillangószárnyak, szinesek és egyszinüek, nagy és apróvirágosak, sok a harangszabásu. De Noailles hercegnőn világos crépe de Chine ruha volt plisszékkel. Ki győzné felsorolni mind, hisz annyi volt és olyan szépek, elegánsak.

Az angolok ezrével jöttek át a Grand Prix-re, hogy favoritjukat, Flamangónak a győzelmét ünnepeljék. Azonkivül a világ minden nemzetisége képviselve volt.

Doumergue köztársasági elnök is kijött a versenyre. Az elnöki tribünön ül és körülötte sok szép nő. A tribünök előtt is minden talpalattnyi helyet elfoglalnak, boldog, aki egy széket tud magának szerezni. Legünnepélyesebben néz ki a tulajdonosok tribünje. Mind cilinderes urak és mindenkinek a kezébe program és ceruza. Járkálás ide-oda, aztán hirtelen mozdulatlanság. Mikor a futam kezdődik, a lassan meginduló morajlás nagy zajjá növekszik. Örömkiáltások és mormogások. Ragyogó arcok, hosszu orrok. Aztán megint széjjel oszlik a tömeg, megy megjátszani a lovát.

A negyedik futam a Grand Prix. Külön *bureauk* vannak felállitva és még igy is egy órahosszat állunk összepréselve a hőségben, amig célhoz jutunk. A gépek csak ugy ontják a tikéteket. Előttem egy bácsi minden lovat megtesz. Mindenki remél, nagy az izgalom. Huszonnégy ló fog futni és mind mesés lovak.

Minden széken ketten állanak. Amire lehet, arra felmásznak az emberek. Gukkerek kézben. Nehezen megy az indulás. Az egyik ló kiszökik a zsokéja alól és beleveti magát a malomárokba. Végre, starthoz állanak. Az indulás jó. Háromezer méter a pálya, repülnek a lovak, pompás látvány ez a küzdelem, — közelednek, erősebb lesz a morajlás, kiáltozás. Bubblest, Flamingot, Ivancet kiabálják, mind erősebben, mind biztatóbban. Már itt vannak, gyönyörü, repülő lovak: most — mindjárt — a cél — és — utolsó pillanat: befut Cri de guerre.

Óriási ünneplés, mindenki arrafelé tolong, éljenzik a feketebluzos, pirossapkás zsokét, kiáltozás és tolongás.

A köztársasági elnök üdvözli a ló tulajdonosát, M. Ogden Millst, akinek ma 775 ezer frankot hozott a lova. Hatvanezer frankot kapott, aki a lovat felnevelte.

A Grand Prix után lassan oszlani kezd a tömeg. Doumergue is távozik, a bejárat előtt a gárda diszfalat áll, nagyon dekorativ az egyenruhájuk, fekete-piros és a réz-sisakon hatalmas lófarok. Egyforma emberek, egyforma lovakon, kivont karddal, ünnepélyesen.

A tömeg ünnepli az elnököt, aki egy tábornok kiséretében távozik; kedvesen mosolyog és integet az összesereglett embereknek.

Hallatlan összegek cseréltek gazdát ezen a napon, a belépőjegyekből több mint egymillió háromszázezer frankot vettek be és a totalizatőrök kezén mintegy tizenhétmillió frank fordult meg.

HIREK

Áldozás üres oltár előtt

1. Festék a vér, ecset a sugaras félelem és a képek ismeretlen világból hajóznak erretáit. Olv rossz hurcolni előttük a néma vándorok tarsolyát, haragban a halállal s jó ismerőseként minden másnak a napok tölcséres zsivajában. A széles ünnepek mezői elballagnak velem az ui városok alá, de mellükön idegen hétköznapok kalapálnak, utközben földiszitem a kora-halottak siriait, de este onnan is ellopiák a virágokat a babonás párban élők. Szerelmük bolond kis rügyekbe zsugorodik a csók helvén, édes sikolv sugárzik föl belőlük a friss csipéseken, nevetnek, élnek, ölnek, csak a szemükkel sirnak, csak érintésekkel szeretnek, nem ismerik a szónál gvilkolóbb hallgatást és álmukban se rettegnek azoktól, akik megsiratni való koldusok, mert gazdag lelket kamatozott nekik valami ördögi kártvalan.

*

2. Kis hushalom, szivburok, fáidalomszelence, de csodák hegvorma lettél, hogy olv egvügyü jóság voltál és de betegségem vagv, hogy egyszer ép téged kiáltott orvosságnak a vér-öblök orvosa! A kézben mindig fekete imakönyv a szerelem, a romlott lehelet bennünk is lesben állt, mérgezett fésüt tartottak szájukban az izgalom fuvalmak, dühös vereiték egymásra uszitó szagát oldozta föl raitunk a sima éi. Akkor még piros nóták nedve folvt, hüs csillag köhögtette a siheder-tavasz tüdeiét s igézet volt az üres papirlap is. Vészreitő drága pecséteid föltörném mégannvi szomoru sürgönvért!

*

3. De más lett azóta minden a jajgató orom szivén. A távol keresztjéről lehullott a feszület, mely kelet és nyukat szárnyát kapcsolta egybe, az idő is megcsalta vén urát, a kin is unatkozott a seb irgalmas mécsesén. Esti lázálmokban most rendre elégnek az ijesztő oszlopok és a távozók ismerős arcát lopják magukra a duhaj messzeségekből. A közöny szent napját meddő karácsony rügyelte föl, a jaj jégcsapjai sirni kezdtek az öröm ereszén, a játék munkává csontosodott, az őrszemek elálmosodtak, a halmok elsimultak, az izgalmak holttestet szagolnak már és tegnap előtt érzés nélkül néztem, hogy az alkony égi szemgolyóját milyen bátor mosollyal horgássza egy fölbicsaklott földi kutágas.

*

4. Itt tévelygünk fekete bokrétás jegyes pár, a jótvárók sátrai között, a nem is nekünk hallgató uccák lakodalmán. Örök nászhajónk a félelmes emlékezés, el nem hasadt bilincs a gyürünk s a gyülölet oltárának réghalott papnője lesz az esketőnk. A hideg szerelem őszén föl-fakad a bortömlős virradat, sötét serleggel száll följebb a nap s oly szép csodát olvasok a dér fátyolán átütött lábnyomokból s ugy buinék néha a tornyokról elszakadt szinfoltok szivébe. Mégis az áldott kezü idegent kell szánnom, aki a fél-erdős cserjék fogytán letörli szájamról a te holt nevedet és uj név is. Tán hős lesz, tán szép lesz, tán jó lesz, de mélybe ejtett szivünk az ő mellén talál fájó talajra, száraz szemünk könnyei ott forrnak rossz tüzet s üres fájdalmunk az ő vállán lesz majd halálos nehéz öröm.

*

5. Mert igy érkezik minden, eltakartan és félig kijetett névvel. Vezényszó csattan és a semmiből leszürődik a csönd, csöndből emelkedik a mozdulat, mozdulat csigázza föl a látást, látás nyilazza életre a szerelmet, szerelem fakasztja föl az utálatot, utálat és csatornát a két arc közé. És a rossz undor partjáról, a fölfejtett egy-igaz mag erejéből száll a sóvárgás örök-idökig az elhagyott felé.

B. J.

*

VÁROSI SZINHÁZ hangversenytermében vasárnap, julius 8-ikán: *Der Bettelmusikant*, operett három felvonásban.

Hétfőn, julius 9-ikén: *Sema Izrael* (Die Spanische Inkvizition), operett három felvonásban. Zenéjét irta: Goldfaden. (A »Habimah« zsargon társulat vendégjátéka.)

*

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Változóan felhős, nyugtalan, kissé hüvös idő várható, helyenkint esővel, esetleg zivatarral, később javulás várható.

— **A pénzügyminiszter jóváhagyta Noviszad költségvetését.** Noviszadról jelentik: A pénzügyminiszter jóváhagyta Noviszad város és Noviszad légszeszgyárának ezévi költségvetését.

— **Risztics megjavitotta az időtartamrepülés világrekordját.** Dessauból jelentik: Egy Junkers repülőgép Risztics és Zimmermann pilótákkal már közel van ahhoz, hogy megjavitsa az időtartamrekordot, mert szombat délig a repülőgép már 56 órát töltött megszakitás nélkül a levegöben és mintegy 7150 kilométer utat tett meg. A legutóbbi olasz világrekord 58 óra 38 perc volt. Riszticsék tudvalevőleg csütörtök hajnalban szálltak fel a dessaui repülőtéren és mint szombat délben jelezték, a gépen minden a legteljesebb rendben van.

— **Hétfön lép életbe az uj záróra- és munkaidőrendelet.** A Bácsmegyei Napló pénteki száma egész terjedelmében közölte a szuboticai főispánság uj rendeletét az üzletek zárórájáról és a munkaidő szabályozásáról. A rendelet julius 9-én, hétfön lép életbe.

— **Magyarországon kitünőek a terméskilátások.** Budapestről jelentik: A földmivelési minisztérium jelentése szerint, Magyarországon buzából több mint kétmillió, rozsból pedig közel kétmillió métermázsával nagyobb termés várható, mint tavaly. Emelkedik az árpa hozama is, a zabtermés azonban valamivel kevesebb lesz, mint mult évben.

— **Newyorkban ünnepélyesen fogadták Miss Erhardtot.** Newyorkból jelentik: Miss Erhadt, az első nő, akinek sikerült az oceánt átrepülnie, Stulz pilóta és Gordon mechanikus kiséretében visszaérkezett Newyorkba. A kikötőben óriási tömeg várta a »Barátság« pilótáit és diszmenetebn kisérte őket a városházára, ahol ünnepélyes fogadtatás volt.

— **Tacci biboros, volt pápajelölt meghalt.** Rómából jelentik: Tacci biboros, aki a háboru alatt Brüsszelben pápai nuncius volt, meghalt. Tacci a legutóbbi pápaválasztásnál igen komoly jelölt volt. Tacci halálozásával most az az érdekes esett állott elő, hogy a külföldi biborosok eggyel nagyobb számban vannak, mint az olaszok. Olasz biboros ugyanis jelenleg csak harminckettő van, külföldi ellenben harminchárom.

— **Szerencsétlenségek az amerikai függetlenségi ünnepen.** Newyorkból jelentik: Az amerikai függetlenségi ünnepen, mint más években is, a tüzijáték ismét rengeteg sebesülést okozott. Newyorkban a tüzijátékok alkalmával tizenkét személy sulyosan megsebesült.

— **Titokzatos gyilkossági kisérlet Bácskogradistén.** Noviszadról jelentik: Bácsko Gradiste csendőrségét titokzatos bünügy foglalkoztatja. Szombaton délután a lakásán eszméletlen állapotban találták Becsejác Jelena huszonkét éves leányt, akinek testén több késszurás volt. Ezideig nem sikerült még megállapitani, hogy ki a tettes, mert a leányt nem lehet kihallgatni. A csendőrség folytatja a nyomozást.

Noli tangere...

Terv szerint a közeljövőben
Kerület lesz a kör helyin,
Melyhez mint első köri ennyit:
Ne bántsátok a köreim!

(de. jó.)

— **Feltalálták az éneklő irást a vakok számára.** Newyorkból jelentik: A vakok legnagyobb szenvedései közé tartozik az, hogy az olvasás lehetőségétől bizonyos fokig meg vannak fosztva. Az eddigi vakok számára szolgáló irások, melyeket ezek a tapintásuk segitségével olvasnak, meglehetős körülményesek és igen sokba is kerülnek. De ezenkivül aktuális dolgokat, mint például ujságokat a vakok nem is olvashatnak. Egy ujabb találmány azonban megközeliti azt az ideált, melyet a kérdéssel foglalkozók a vakirás számára kitüztek, azt, hogy a betüket hallhatókká tegyék. C. G. Brown amerikai fizikus konstruált most egy rendkivül szellemes készüléket, melynek segitségével a nyomtatott betüket ének formájában hallhatja a vak olvasó, aki egy telefonhallgatót visel a fülein. Brown a Selen nevü elem azt a tulajdonságát használja föl erre, melyet a képtáviró is fölhasznál, hogy különböző megvilágitásra különböző villamosáramokat produkál. A betü formájára a Selenben megfelelő áramok indulnak meg, amelyek minden egyes betüformához mérten különbözőek s amelyeket egy telefonkészüléken át, megfelelő hangokká lehet átváltoztatni. Brown igy a nyomtatott betük egész szimfóniáját juttatja el a vak olvasó füleihez, aki bizonyos beletanulás után igen jól tudja megkülönböztetni a szimfóniában résztvevő betüket és betücsoportokat. Az ilyen olvasás számára nem is kell különös muzikálitás, elég a biztos finom hallás, ami a legtöbb vaknál amugy is jelen van. Amerikában már igen sok vakkal folytattak le ilyen kisérleteket, akik egész könnyen beletanultak az éneklő betükkel való olvasásba.

— **Borzalmas vulkánkitörés a Fülippi-szigeteken.** Londonból jelentik: A Filippi-szigeteken levő Mayon nevü vulkán tegnapelőtt kitört, a közelében fekvő hétezer lakosu Libog városát teljesen elpusztitotta. A lakosság életben maradt része fejvesztetten menekül. A veszedelmet még növeli az is, hogy hirtelen járványok léptek fel a menekülők között. Közelebbi részletek eddig még hiányoznak.

Óvja egészségét: kérjen Franck-féle Bock barna sört! Tel. 270.

— **Cukoria.** Az Observerben egy angol tudós arra figyelmeztet, hogy a világnak cukorral való ellátása mindig nagyobb és nagyobb nehézségekbe ütközik. A gyarmati országokban a cukornádat már évek óta élősdiek pusztitják, amit lehetetlen megakadályozni s igy a termelés évről-évre csökken a kontinens országaiban pedig a parasztok mindinkább elhanyagolják a cukorrépa termelését, gazdasági okokból mással foglalkoznak. Nyilvánvaló, hogy a jövőben előbb-utóbb beáll a cukorválság. Ezért a tudós azt inditványozza, próbáljuk behozni a kontinensre és tenyészteni a douglas nevü növényt, mely Columbiában terem. Ezt a növényt az amerikai őslakók már századokkal azelőtt ismerték, minekelőtte Kolumbus kikötött volna Amerika partján. A douglas tobzos növény, alakjára nézve a fenyőre emlékeztet. Leveleinek hegyéről tiszta, igen édes nedü csöpög, mely pizvást állja a versenyt a finomitott cukorral. Ez a cukor az ágainak végén kis gömbökben rakódik le, melyeknek átmérője néha az öt centimétert is megközeliti.

Érdekes kisérlet volna meghonositani ezt a növényt, melyet a bennlakók cukorfának neveznek, a gyermekmesék ábrándja valósulna meg: a cukrot fákról szedhetnők ebben a keserü világban.

Minden hölgy

el van ragadtatva a kiválóan finom Elida Puder uj kivitelétől, a sokkal jobb összetétel és erősseb parfümözés tekintetében.

ELIDA PUDER

Őfelsége jelenlétében tárgyalnak a pártvezérek

Radics István vasárnap utazik Zagrebba

Beogradból jelentik: Szombaton este hét órakor nagyjelentőségü fordulat állt be a politikai helyzetben.

Őfelsége magához kérette az összes pártvezéreket, hogy azok az ő jelenlétében beszéljék meg a politikai helyzetet.

Elsőnek *Davidovics* Ljuba érkezett meg az udvarhoz *Marinkovics* Voja társaságában, utána *Sztanojevics* Áca, majd rövid időközökben *Korosec* Antun és *Spaho* Mehmed jöttek.

Pribicsevics Szvetozár a meghivás idejében éppen *Radics* István betegágya mellett tartózkodott és itt kapta meg az udvar telefonhivását, hogy *azonnal jelenjen meg az udvarnál* abban az öltözetben, amelyet éppen visel.

Pribicsevics Vilder hérviselő társaságában nyomban autóba ült és fél nyolc után érkezett a királyi palotába.

A konferenciának gyorsan hire terjedt a főváros politikai köreiben és rendkivül sok politikus gyült össze a királyi palota körül, várva a tanácskozások eredményét.

Az állam egyesülése óta ez az első eset, hogy az uralkodó jelenlétében folytatnak tárgyalásokat egymással a pártvezérek. Erre csak a háboru előtti Szerbia történelmében volt precedens.

Péter király uralkodása alatt 1911-ben tárgyaltak a király jelenlétében a pártvezérek,

Ez a Balkán-szövetség megalakulása előtt történt, amikor a pártok ugyancsak hosszu ideig nem tudtak plattformot találni a megegyezésre. Általános az a vélemény, hogy *a királyi intervenció ezuttal is sikerrel fog járni* és a pártvezéreknek sikerül majd olyan megoldást találniok, amely véget vet a jelenlegi helyzetnek.

Radics István szombaton végleg elhatározta, hogy *vasárnap reggel nyolc órakor elutazik Zagrebba.*

Radicsot néhány párthive kiséri el és **Őfelsége kifejezett kivánságára vele utazik Kosztics dr. egyetemi tanár is két másik orvossal együtt.**

A pártvezér számára Zagrebban nagyszabásu fogadtatást készitenek elő.

— **Meghalt Anglia leggazdagabb embere.** Londonból jelentik: Londonban meghalt Sir Dawid Jule, akit Anglia leggazdagabb emberének tartnak. Hagyatéka körülbelül huszonötmillió font sterlinget tesz ki.

— **Hadnagyi előléptetések.** A hadügyminiszter Epstein Árpád adai és Diel Jakab titeli lakosokat hadnagyokká léptette elő.

— **Ügyvédi iroda áthelyezés.** Milodanovics Szlobodán ügyvédi irodáját Kralja Petra-park 8. szám alá helyezte át. (Szemben a Vasuti parkkal.)

— **Öngyilkos főerdész.** Noviszadról jelentik: Plavna községben Krmpics Áron negyvenhároméves főerdész vadászpuskájával a szájába lőtt. A szerencsétlen ember nyomban meghalt.

— **Eljegyzés.** Pressburger Bora és Tenner Imre jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Halántékon lőtte magát egy szrbobráni gazda.** Noviszadról jelentik: Tubakov Gyoka szrbobráni gazda szombaton öngyilkossági szándékkal revolverével halántékon lőtte magát. Tubákov sérülésébe azonnal belehalt.

Számum a suboticai accikon

A sarkon, a kerekeskut mellett egy ember állt, egy rongyos, kopott, mondhatni züllött férfiu, kezében tamburával, amelynek hurjait a saját gyönyörüségére pengette. Anakronizmus volt ezen a nyers, világos téren, teljes napfényben, vilamoszörej közepette a trubadur, aki bubánatosan dalolta, hogy:

— *Ti si Milka moja . . .*

A hangja érzelmes kappanhang, néha elcsuklik, néha a magasba szökken, ahogy bugja:

— *Ti si Milka moja . . .*

Alig nyitja ki a száját, vad porfelhő támad rá és szeme-szája megtelik porral. A kobzos öt perc szünetet tart, ezalatt megtisztitja az orcáját, kiköpi a forró piszkot és ismét rágyujt a nótára. Mire egy ujabb számuin, amely a Szaharának is becsületére válna, betemeti a száját, akár egy alagutat. A hangok a fele uton megrekedtek, porba fultak. A nyelve nyomtalanul eltünt. Ugy kellett bányászni a torkában, mig végre hosszas és megfeszitett munka után ráakadt. A jó ember megpróbált küzdeni a szélvésszel, de csakhamar feladta a reménytelen harcot a porral, amelyből a biblia tanusága szerint vétetett.

— *Ti si Milka...* — zenditett rá utoljára, de már nem jutott a mondat végére. A porfelhő elsöpörte a tamburával együtt. Hült helyén csak egy marék por maradt.

(—)

— **A csók fertötlenitése.** Newyorkból jelentik: Egy amerikai lap vitát inditott a csók veszedelmeinek kiküszöbölésére. Csak a baktériumok átvitele utján terjedő veszedelmek megelőzéséről van szó, egyébről nem. Az egyik vélemény szerint csók előtt jóddal kell bedörzsölni az ajkat, egy másik ajakálarcot ajánl sterilizált gézből, ha a csókolózás huzamosabb ideig történik, ezek az ajakvédők szalaggal a fejre erősithetők. Ha jóddal keni be az ember az ajkát, azt azonban nem szeretné, hogy barnulás következzen be ennek nyomán, trikolorofenilmetiyliodoszalicil vizes oldatával is helyettesitheti a jódot. Ez a kimondhatatlan nevü oldat nem jár szinezéssel, nem is mérges. A baktérumokat viszont igen jól pusztitja.

— **A szalma.** Mi legényemberek nem igen tudjuk megérteni, de mégis kell abban valami igazságnak lenni, hogy a világ legszimpatikusabb emberfajtája a szalmaözvegy. Ebben az anyagias és tökéletes korban, amelyben élünk, ő, aki még némi könnyelmüséget s némi bohém rendetlenséget varázsol napjainkba s főleg éjszakáinkba. A szalma az egyetlen, aki gondtalanul tudja élvezni az életet s ez meg is látszik derült arcán, simára vasalt fehér ruháján, gondosan megkötött szines nyakkendőjén. A szalma az, akit az itthon maradt nem szalmák is élveznek, aminek jele, hogy minden társaság szivesen látja, minden asszony az ő erkölcseire kiván vigyázni s a benaftalinozott lakás kellemetlenségeiért cserébe minden virág neki kinálja illatát. Még a mákvirág is, pedig annak nincs is illata... A szalmaözvegyi állapotnak tradiciói vannak s e tradicióra épit a bar, az éjjeli lokál, a banda, a pezsgőgyáros, sőt ujabban egy uj iparág is: a levéliró. Valamikor, amikor az irás tudománya a háztartási alkalmazottak körében nem volt olyan általános, virágzott ez az iparág s a stilus igazi gyöngyszemei nem a klasszikusok poros müveiből csillogtak ki, hanem ama diákok, kicsapott papok s állásnélküli tanitók által fogalmazott levelekből, amelyekben ezek a Julcsák, Marik, Katók nevében esküdtek a Pistáknak, Miskáknak, Jóskákna örök szerelmet. A régi tradiciók feleleveneditek s ma ujból virágzó iparág a szalmaözvegyek helyett megirni a tengeri fürdőben hüsölő nagyságos asszony számára, hogy nehéz az élet s nyugtalan az éjszaka nélküle. Az irógép még attól a gondtól is megszabadit, hogy a levelet esetleg másolni kell... Csak a cimzést kell a férjnek személyesen ráirni s viszont az övé a felelősség, ha a leveleket összetéveszti s azt küldi el önagyságának Grádóba, amit a kis tyukica számára iratott, aki itt lakik Tündérkert-uccában. Nem akarunk az idei kompromált kánikula teremtette uj exisztenciáknak, a leviréknak ártani, de hogy ezt a veszélyt is elkerüljék, jobb volna, ha a szalmák *apróhirdetésekben* levelezznének.

— **A nyár halottjai.** Rumáról jelentik: Klenak község mellett fürdés közben a Szávába fuladt Bronzics platicsevói lelkész. Ugyanazon a helyen egy nappal azelőtt egy fiatal leány és egy katona merült el a hullámokban. A katona és a fiatal lány személyazonosságát még nem tudták megállapitani.

— **Sztrájk tört ki a görög hajókon.** Athénből jelentik: Az összes görög parti hajók személyzete sztrájkba lépett, mert nem tudtak megegyezni a hajóvállalatok tulajdonosaival. A sztrájkhoz a rakodómunkások is csatlakozni fognak, azonban a tengeri hajókra a sztrájk nem terjed ki. Preusz kikötője, amelyben mintegy hetven hajó van, teliesen kihalt.

Modern férfiruha-szabászati tanfolyamra
helyeli jelentkezőket jul. 16-iki, videkieket aug. 6-iki kezdettel felvesz:
Futó Tamás
szabómester Subotica, Trezilina ul. 7.
Csirkepiac mellett. Népkörrel szemben

— **Megnyilt a napközi gyermekotthon Sztaribecsejen.** Sztaribecsejről jelentik: A képviselőtestület dr. Balassa Pál inditványára elhatározta, hogy Becsej—Novoszelón, ahol nagyobbrészt munkások laknak, napközi gyermekotthont állit fel, ahol a gyermekek a mezőgazdasági munkálatok tartama alatt kellő felügyelet alatt, a község költségén ellátásban részesülnek. A napközi otthont, amelyben közel ötven gyermek részesül gondozásban, a napokban nyitották meg.

Noviszadon uj pályát épit a Radnicski sportklub. Noviszadról jelentik: A Radnicski kérelemmel fordult a városi tanácshoz, amelyben sportpálya számára megfelelő terület átengedését kéri. A város a Radnicski számára a selyemgyár közelében jelölt ki területet, amelyen a Radnicski rövidesen megkezdi pályájának épitését.

Ne felejtse el hogy az állami osztálysorsjáték I. osztályának húzása **hétfőn julius 9.-én** lesz megtartva. Nagy választék szerencsés számokban csakis
BRISTOL-nál
NOVISAD, Železnička ulica 27 6904

— **Morituri.** Vasárnap Berlinben egy a maga nemében páratlanul álló tüntetés folyt le. Az egzisztenciájukban és megélhetésükben fenyegetett lovak hatalmas oszlopban indulnak meg kora reggel a tempelhofi mezőről és a Centrum uccáin végigrobogtak. A felvonulás festői látvány volt. Elől középkori öltözetben heroldok vezettek fényesen diszitett lovakat, majd korszerüen következtek az egyes történelmi képek egészen a mult századig, amelyet fekete felöltős és cilinderes lovászok által vezetett lovak reprezentálták. A menetnek ez a történelmi része körülbelül két kilométer hosszu volt és utána következtek a berlini teherkocsik, tejkihordó, a söröshordós, a hust és főzeléket szállitók lovai. Végül a bérkocsik, az egyfogatuak következtek és a menet órákig huzódott el. A lovak vezetői kezükben ilyen táblákat tartottak:

— *Le a benzinnel és a motorral!*

Másutt pedig a táblák felirata ez volt:

— *Használjatok lovat, a város és a falu legjobb teherbiróját!*

A járókelők mindenütt hatalmas tömegben bámulták meg a furcsa demonstrációt, amelynek mégis az volt a szinezete, hogy a halálraszánt lovak üdvözlik az autó és géptulajdonosokat. A statisztika megállapitja, hogy Berlin 50 ezer autójával szemben ma még mindig 45 ezer lovat használnak és ez a 45 ezer ló kevesebbet megy az állatorvoshoz, mint ahányszor az autókat a javitóműhelyekbe kell küldeni. Az egész világon talán két nagy város van, ahol a fiakereseknek nem kell félni az autó konkurrenciájától. Az egyik Beograd, a másik Szubotica. Mindkét városban az autósofőrök vállalták a fiakeresek védelmét. Egy-egy autóutért annyit kérnek, hogy az a szegény halandó, akinek nincs saját autója, inkább gyalog jár. Szuboticán már többször elhatározták, hogy taxameterrel kell felszerelni az autókat és a többi járműveket. Taxi azonban nincs s igy eshet meg, hogy a hét kilométeres palicsi utért 80—100 dinárt kérnek a soffőrök. Beogradban már lehet taxametert is látni, a beogradi soffőr azonban kijelenti, hogy a taxameter rossz s ő is 50—60 dinárt kér olyan utért, amelynek 10 dinár volna az ára, ha a taxameter s főleg a rendőrség jól működnének.

— **Felakasztotta magát egy sztaribecseji fiatalasszony.** Sztaribecsejről jelentik: Börcsök Károly jómódu sztaribecseji gazdálkodó felesége, péntek hajnalban a szálláson, a ház padláson felakasztotta magát. A huszonnégy éves asszony, aki két gyermek anya, még csütörtök este jó hangulatban elbeszélgetett férjével, aki kora hajnalban kiment az aratókhoz. A szerencsétlen asszony reggel hat órakor hat éves kis fiát, három éves leánykáját elküldte játszani, majd felment a padlásra és felakasztotta magát. Férje hét órakor jött haza és hosszas keresés után a padláson felakasztva találta meg feleségét. Levágták a kötélről, de az asszony már halott volt. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **Óriási leadóállomás épül Bukarestben.** Bukarestből jelentik: A bukaresti rádiótársaság óriási méretü állomás épitését vette tervbe. A tervezők szerint ez a világ legnagyobb állomása lesz, amelyet Bukaresttől hat kilométernyire, a Ploesti felé vezető országut mentén állitanak fel. A tárgyalások már folynak a földmivelésügyi minisztériummal a szükséges terület átengedésére. A tervek szerint ősszel megkezdődik az épitkezés és a jövő év husvétján átadják az állomást rendeltetésének.

— **Vasuti katasztrófa az orsovai állomáson.** Aradról jelentik: Sulyos vasuti szerencsétlenség történt pénteken az orsovai pályaudvaron. A Bukarest felől érkező expresszvonat teljes menetsebességgel belefutott a pályaudvaron veszteglő teherszerelvénybe. A karambol leirhatatlan pánikot idézett elő az expressz utasai között, de szerencsére nem történt sulyosabb baj. A tehervonat három kocsiján kivül egy személyzeti kocsi is tönkrement és az expressz mozdonya sulyosan megrongálódott. A meginditott vizgálat megállapitotta, hogy a karambolt hibás váltóállitás idézte elő, mert az expresszt nem az utasitásnak megfelelően, hanem egy azzal ellenkező vágányra engedték be.

— **Éhségsztrájkba kezdett a letartóztatott marseillesi asszonygyilkos.** Párisból jelentik: A szombat reggeli lapok szerint Pierre Rey, a marseillesi tömeggyilkos, a marseillesi börtönben éhségsztrájkot kezdett. Letartóztatása óta most már kilencedik napja semmiféle táplálékot nem vesz magához. A vizsgálóbiró elhatározta, hogy erőszakkal, vagy szükség esetén mesterségesen fogják táplálni.

— **A szepsii emberevő cigányok a bíróság előtt.** Kassáról jelentik: A szepsii emberevő cigányok bünügyében, amelyhez hasonló emberemlékezet óta nem foglalkoztatta a bíróságokat, most fejeződött be a vizsgálat és a kassai ügyészség megkezdte a vádirat elkészitését. Az államügyészség a lefolytatott vizsgálat eredményeképpen hatvanhárom cigány ellen emelt vádat. A banda számos áldozatainak nevét máig sem sikerült még megállapitani, de a gyilkosság ténye kétségtelenül bebizonyult. A hivatalos szakértői vélemény eldöntötte azt a kérdést is, amely eddig állandóan vita tárgya volt, hogy vajjon a szepsii cigányok ettek-e emberhust is, vagy sem. A cigányok nyiltan bevallották ugyan a kannibalizmust, azonban az ügyészség tárgyi bizonyitékot keresett erre nézve is. A hivatalos szakértői vélemény azt állapitotta meg, hogy az embervés ténye valóban fennforog. A szepsii temetőben talált csontokról kétséget kizáróan bebizonyult, hogy azok emberescontok, amelyeken még a feldarabolás nyomai is meglátszanak és amelyekről a kémiai vizsgálat azt is megállapitotta, hogy már kifőzött állapotban kerültek ki a temetőbe, ahová Filke bandavezér ásta el azokat egyik társával.

— **Véres szerelmi dráma Zagrebban.** Zagrebből jelentik: Véres szerelmi dráma játszódott le Zagrebban. Jelasics Anna huszonötéves leány közös háztartásban élt Jenac Vladimir munkással. A lány és a munkás között sürün voltak jelenetek, mert Jelasics Anna féltékenységével kinozta szeretőjét. Az elmult este lakásukon ujból összevesztek. Jenac előrántotta kését, a leány mellébe szurta, aztán elmenekült. A szerencsétlen leányt beszállitották a kórházba. Jenacot körözi a rendőrség.

— **Fejszével agyonütötte férjét.** Aradról jelentik: Az elmult éjszaka borzalmas gyilkosság történt a szomszédos Galsa községben. Egy asszony baltával agyonütötte férjét, akivel már hosszabb ideje állandó háboruságban élt együtt. Zsámbok István feleségével együtt kint dolgozott a szántóföldön és munka közben sulyosan összetüztek a házasfelek. Délben Zsámbok István megebédelt és lefeküdt aludni. Ezt az alkalmat használta ki az asszony és a szekéren magukkal hozott fejszével odaosont alvó férje mellé és a fejére sujtott. Három fejszecsapást mért az asszony az urára, akinek fejét teljesen szétroncsolták az ütések. Zsámbok Istvánné a gyilkosság elkövetése után bement a községbe és jelentkezett a csendőrségen. A gyilkos asszonyt azonnal letartóztatták.

A világhirü
VERTEX
izzó lámpák kaphatók
MALLER BELA
okl. gépészmérnök Subotica, Petrovgradska ulica 8. Tel. 35
8501

— **A pápa indexre helyezte D'Annunzio müveit.** Berlinből jelentik: A Germánia jelenti Rómából, hogy D'Annunziónak 1911. május 18-ika óta megjelent összes »hit- és erkölcsellenes« müveit pápai elhatározással indexre helyezték.

— **Öngyilkosság egy temesvári templomban.** Temesvárról jelentik: Tragikus körülmények között követett el öngyilkosságot a Temesvár-józsefvárosi templomban, az oltár előtt Füzes Eminé munkásasszony. A Szüz Mária oltára előtt eldott kőszódát vett be. Az öngyilkos asszonyt a kórházba szállitották.

Sztaribecseji tenniszezők Odzsacin. Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecseji tenniszezők egy csoportja szombat délután Odzsacira utazik, ahol az ottani tenniszezőkkel mérkőzik meg a Hartmann-serlegért.

— **A Fruska Gorában gyermeküdülőtelepet létesit a Vöröskereszt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi Vöröskereszt karöltve a noviszadkerületi Vöröskereszt ifjusági szervezettel, Zmajevácon a Fruska Gora gerincén julius 16-ikán modern nyaraló-gyermeküdülőtelepet nyit. A gyermekek havi 600 dinár teljes ellátás ellenében elhelyezést nyerhetnek, szegények korlátolt számban félárban, vagy dijmentesen kapnak elhelyezést. A gyermekek sátrakban fognak lakni, ahol kifogástalan ágyak állnak rendelkezésükre. Rossz időjárás esetén a gyermekeket átmenetileg a közelben levő és a Fruska Gora turistaegylet tulajdonát képező menházban helyezik el. A gyerekek naponta ötszöri jó és bőséges ellátásban részesülnek, tanitó felügyelete alatt állanak, aki oktatásban részesiti őket, foglalkozik velük, mig a szabad idejükben a gyerekek nyugágyakban pihenhetnek, vagy sétálhatnak a Fruska Gora erdőségeiben. A telepre csak egészséges gyerekeket veszenek fel. Az uj telepen bőséges forrásviz áll rendelkezésre. Jelentkezéseket julius 14-ikéig a Vöröskereszt noviszadi irodája, (Nikolajevszka portában) fogad el.

— **Siketnémák világkongresszusa Prágában.** Prágából jelentik: Most nyitották meg Prágában a siketnémák világkongresszusát, amelynek során siketnéma szereplőkkel szinelőadást is rendeznek. Beszéd helyet mimikával játszák végig a szindarabot. Sportszeretetüknek egy világválogatott siketnéma futballmérkőzés kereében fogják bizonyitékát adni. Futtermeister hirneves svájci siketnéma költő már megérkezett Prágába.

Gyógyvizek
TERMÉSZETES KESERÜVIZ
gyomor- és bélrendszer tisztitó hatása páratlan!
Ne tévessze össze más keserüvizzel.
Mindenütt kapható.
Vezérképviselet és raktár:
CSELIKOVICS TESTVÉREKNÉL, NOVISAD

— **Megszünt a földmunkássztrájk a sztaribecseji Dungyerszky-uradalomban.** Sztaribecseiről jelentik: A Dungverszki Bogdán sztaribecseji földbirtokos uradalmában alkalmazott aratómunkások a napokban sztrájkba léptek. A munkások, akik szerződéses viszonyban állottak a földbirtokossal, a szerződésben megállapitott összeg felemelését követelték. Jankulov Szlávkó helyettes főbiró közbenjárásával a munkások megegyeztek a földbirtokossal és péntek délután már valamennyien ujból munkába álltak.

MAGNA PURGA
tökéletesen szabályozza az emésztést, tisztitja a gyomrot és a beleket, megszünteti a gyomorégést.
Gyógyszertárakban és drogériákban egy csomag 4 dinár
Ahol nem lenne kapható, rendelje meg postán az **ALGA laboratóriumtól Sušak, Tvornička ul. br. 91.** és mellékeljen leveléhez a két csomagra 10 dinárt

— **Kitünő eredménnyel vizsgáztak a szombori jegyzőtanfolyam hallgatói.** Szomborból jelentik: A vajdasági jegyzők számára szervezett tanfolyamon a napokban tartották meg a vizsgákat, amelyek kitünő eredményekkel zárultak. A tanfolyam 108 hallgatója közül 106 vizsgázott le és csak kettőt utasitottak vissza. Kitüntetéssel vizsgáztak: Jakovljevics Áron csantaviri jegyző, Medakovics Jován csantaviri aljegyző, Dimitrijevics Veljkó nikolinaci jegyző és Lepojev Dusán sztariszivaci aljegyző. Jakovljevics Áron csantaviri jegyző a legközelebbi napokban könyvet fog kiadni a jegyzőtanfolyam hallgatói számára, akik a jövőben szándékoznak vizsgát tenni. A könyvre a szerzőnél lehet előfizetni.

Friedler-féle
GAMMA
hajszer már 2—3-szori használat után ujjászületik tőle a haj, mert megszünteti a hajhullást, eltünteti a korpát, a hajmolyt és a haj zsirosodását. További használatánál ujra életképessé teszi az elsatnyult hajgyökereket és hatására **a kopasz fejen is kinő a haj!**
Sikeresen kipróbálva hatszáz esetben és orvosilag ajánlva. Siker biztositva. Használata egyszerü
Kapható minden gyógyszertárban és drogériában. Amennyiben nem volna kapható, forduljon a jugoszláviai vezérképviselethez:
Drogerija Nada, Kolár és Gábrics
Szubotica — Telefon 637
Nagy üveg ára 85 dinár, kis üveg 65 dinár

Az összes Pompadour készitmények töltő és expediáló állomása Pappné elköltözése folytán
Mr. J. Pichter Subotica
Szent Teréz gyógyszertára
Jelačićeva ul. 9. Telefon 580
1004

— **A noviszadi Frohsin dalárda országos dalosversenye.** Noviszadról jelentik: A noviszadi »Frohsin« német dalegylet szeptember 8. és 9-ikén a Kulturbund közgyülésével egyidejüleg ünnepli negyven éves fennállásának jubileumát és ez alkalommal Noviszadon a Lövölde termeiben országos dalosversenyt rendeznek. A versenyre, melyen a jubiláló dalárda nem vesz részt, meghivják az ország összes dalárdáit, de már eddig huszonöt dalosegylet jelentette be részvételét. A rendezőség értékes dijakat ad a győztes csoportoknak és emléktárgyat minden résztvevő egyesületnek. A Frohsin kéri a dalárdákat, hogy közöljék vele a versenyen résztvevő tagok számát, az elnök és a karnagy nevét. A versenyt három csoportban bonyolitják le: városi, falusi és vegyes dalárdák versenye:

— **Megütötte a rendőrt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszéken szombaton tárgyalták Vitéz István bácskogradistei gazda bünügyét. Vitézt az ügyészség hatóságsértéssel vádolta, mert bottal fejbeütött egy rendőrt. A tárgyaláson beigazolódott, hogy a vádlott ittasan követte el tettét és ezért a bíróság felmentette.

Halálozás. Radašić László kovácsmester folyó hó 7-ikén 50 éves korában hosszu szenvedés után elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Miloš Obilić ul. 21. sz. gyászházból.

— **Százesztendős matróna.** Özvegy Magyar Mártonné, született Stemmer Eleonóra szombori asszony szombaton tartotta meg századik születésnapját. A százesztendős matrónát, aki most is a legjobb egészségnek örvend, kiterjedt rokonsága és ismerősei meleg ünneplésben részesitették.

Dr. Szántó Gábor főorvos lakásán rendel naponta délelőtt 8—10-ig. Telefon: 866. Tiz órától másnap reggelig Palicson a nagyszállóban található. Telefon 600.

— **Nagy tüz Zagreb mellett.** Zagrebból jelentik: A Zagreb melletti Bozsajakovina község vasuti állomásán szombaton kigyulladt egy szénát szállitó tehervonat. A lángok villámgyorsasággal terjedtek át egyik vagonról a másikra és mielőtt megakadályozhatták volna, husz vagon széna esett a tüzvész áldozatául. A vagonokból felcsapó hatalmas lángokat Zagrebből is lehetett látni. A tüz oka eddig kideritetlen.

Kérjen Gerber-féle Góliát-sört!

— **Tánccal egybekötött Vidám-est a Népkörben.** Julius 8-ikán este nyolc órai kezdettel a szuboticai Népkör tánccal egybekötött vidám-estét rendez. Előadásra kerül három egyfelvonásos vigjáték. Előadás után reggelig tartó tánc lesz.

Rogaška Slatina a legjobb nevü gyógyfürdő a gyomor, bél, hólyag, sziv, vese és gyomor megbetegedéseinél és epeköves bántalmaknál. A mellékszezónban rendkivül mérsékelt árak. Kérjen prospektust!

Hiába

fürdik minden nap, hiába áztatja lábait, ha lábviz után nem kezeli Csanda-féle

PODOL

lábápoló és lábizzadás elleni krémmel. Csak igy lesznek lábai rendben tartva, s megmentve minden bajtól, mint a lábizzadás, égető érzés, pőffedtség, fáradtság. Bőre finom mint a bársony, járá a könnyü és biztos, munkabirása kétszeres. Ne sajnáljon lábaitól 15 dinárt, örökké hálás lesz e tanácsért.

Kapható gyógyszertárakban és drogériákban.

Készíti: **CSANDA ENDRE** gyógyszertára, **Orodja - Nagyvárad**

Jugoszláviai lerakat:

Nagy Bertalan gyógyszertára, Subotica (városháza) 6423

Tükörfényes padló

a vágya minden háziasszonynak. Kevés fáradtsággal megszerzi ezt Önnek a

Schicht-féle Ominol

— **Sorozás Apatinban.** Apatinból jelentik: Az 1908-as korosztálybeli katonakötelesek e hó 20-ikán, 21-ikén, 22-ikén és 23-ikán állnak sor alá Apatinban. A priglevica-szvetüvániakat 20-ikán, a szvilojevóiakat 21-ikén, az apatiniakat 22-ikén és 23-ikán sorozzák. Ugyanekkor kerülnek sorozás alá az ideiglenesen alkalmatlanoknak talált régebbi korosztályok is.

— **Meggyilkolta alvó feleségét.** Mosztárból jelentik: Vidovics Simon vasuti munkás péntekre virradó éjjel feleségét, mig az asszony aludt, több késszurással megölte, majd menekülni próbált, de elfogták és beszállitották a mosztári fogházba. A gyilkos vasuti munkás kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy az asszonyt szeretőjének rábeszélésére ölte meg.

— **Milliós gabonalopás történt a lugosi vasutállomáson.** Temesvárról jelentik: A lugosi vasutállomáson milliós gabonalopásnak jöttek a nyomára. A krajovai Haidusca és Producta gabonakereskedő cégek az utóbbi hetekben nyolcvan vagon gabonát inditottak utnak az ország különböző részeibe. Négy vagon egy nagyváradi és egy nagykárolyi malom cimére volt irányitva. A lugosi állomáson hamisitott fuvarlevelekkel, kiváltottak négy vagon gabonát és azt el is adták Lugoson. Az ügyészség azonnal megindította a nyomozást. A krajovai cég vagonjai közül még hat vagon gabona tünt el.

Elrontott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájiz, homlokfejfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés eseteinél már egy pohár természetes »Ferenc József« keserüviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a *Ferenc József* viz használata a sok evés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 360 (—22), Palánka 355 (+2), Noviszad 350 (+1), Zemun 250 (—4), Pancsevó 226 (—4), Szmederevó 318 (—2), Orsava 266 (—2). Száva: Mitrovica 131 (—5), Beograd 184 (—2).

KINTORNA

Mester: Nos hányadik párt készited már?

Inas: A másodikat majsztram.

Mester: Lássuk az elsőt!

Inas: Hja, azt csak akkor csinálom meg, ha a másodikkal készen leszek.

*

Beszélgetés irók között.

Az uj lapba is dolgozol?

— Hébe-korba.

— Valóban? Még sohasem találkoztam a neveddel!

— Tudod barátom, csak munkáim cimeit közlik a szerkesztői üzenetekben.

*

Egy orvosprofesszorhoz, aki nagyon szereti a pénzt, beállit egy beteg. Neves bankigazgató.

— Figyelmeztetem, mielőtt megvizsgálom, — szólt az orvos, — hogy nálam egy vizsgálat háromszáz dinár, nehogy aztán félreértés legyen.

— Kérem. Tessék csak megvizsgálni.

A doktor megvizsgálta, elmondta észleleteit és receptet irt. A beteg pedig elővett egy már otthon elkészitett boritékot.

— Meg fog bocsátani, doktor ur, — mondta, — ebben a boritékban nem háromszáz dinár van, hanem...

A tanár mérgesen felvillant. Nyersen vágott közbe:

— Kikérem magamnak. Én önt előre figyelmeztettem. Kérek háromszáz dinárt.

— Ahogy tetszik, — felelt hüvösen a beteg.

Felnyitotta a boritékot, kivette belőle a pénzt, visszavett belőle kétszáz dinárt és a fennmaradt háromszázat átnyujtotta az orvosnak.

SPORT

A Szand Noviszadon

A szuboticai bajnokcsapat vasárnap Noviszadon vendégszerepel, ahol a Vojvodina lesz az ellenfele.

A noviszadi csapatok az idei találkozókból minden esetben győztesen kerültek ki. A vérmes noviszadi futballrajongók ebből a tényből azt a következtetést vonták le, hogy Noviszad futballnivója Szubotica fölé emelkedett. A SzAND-ra hárult az a nehéz feladat, hogy helyrehozza mindazt a hibát, amit a szuboticai csapatok Noviszaddal szemben elkövettek és helyreállitsa a szuboticai futballsport presztizsét. A Vojvodina respektábilis ellenfél, amelyet odahaza legyőzni igen nehéz, de a SzAND számára — nem lehetetlen. Ha a szuboticai bajnok kijátssza vasárnapi formáját, a Vojvodinának kevés reménye lehet arra, hogy a mérkőzést megnyeri.

A mérkőzés délután hat órakor kezdődik és birája André lesz.

Magyarország száz versenyzővel vesz részt az olimpiádon

Mikor kezdődnek az olimpiai versenyek?

Budapestről jelentik: A Magyar Olimpiai Bizottság megállapitotta az amsterdami olimpiászra kiküldendő versenyzők és azok kisérőinek létszámát, mely versenyszámonként a következőképen oszlik meg:

Atlétika	16	ember
Birkózás	7	»
Pentatlon	1	»
Vitorlázás	8	»
Kerékpár	5	»
Uszás	16	»
Evezés	1	»
Boxolás	4	»
Torna	10	»
Vivás	8	»
Női sportok	4	»
Lovassportok	6	»

Ehhez járul még 16 fönyi kisérőszemélyzet, akikkel együtt százra rug az amsterdami magyar kiküldöttek létszáma. A legtöbb versenyszámra már személyenként is kijelölték a versenyzőket, az atlétikára csak a szükebb olimpiai keretet állapitották még meg.

Az olimpiai versenyek Amsterdamban egyébként a következő időpontokban kezdődnek meg:

Sulyemelés: julius 28.
Atlétika: julius 29.
Vivás: julius 29.
Birkózás: (szabad) julius 30
Modern pentatlon: julius 30.
Birkózás: aug. 2.
Evezés: aug. 2.
Jacht: aug. 2.
Uszás: aug. 4.
Kerékpár: aug. 4.
Torna: aug. 8.
Lovaglás: aug. 9.

Beleszlint megoperálják. Beleszlin, SzAND kitünő hátvédje hónapokkal ezelőtt sulyos lábsérülést szenvedett, mely — amint most kiderült — mütéti beavatkozást tesz szükségessé. Beleszlin felutazott Budapestre, ahol a zsidókórházban fogják megoperálni.

A regattaverseny másnapján, vasárnap is igen izgalmas és érdekes küzdelmekre van kilátás. A program minden számában erős ellenfelek kerülnek összse, akik nagy ambicióval igyekeznek a győzelmet megszerezni. Mindkét nap eredményeit a hétfői számunkban fogjuk közölni.

Motorkerékpárosok klubja alakul Noviszadon. Noviszadról jelentik: A vajdasági motorkerékpárosok közös sportbeli, gazdasági, valamint müszaki érdekeik megvédésére klubba akarnak tömörülni. E hó 11-ikén Noviszadon az Acro-klub helyiségében este 9 órakor összejövetelt tartanak, ahol a kialakult vélemények alapján fognak határozni. Az értekezletre minden érdeklődőt ezuton is meghiv a rendezőség.

KÖZGAZDASÁG

Sok a panasz az uj munkaidőrendelet ellen. Noviszadról jelentik: A szociálpolitikai minisztériumnak a közelmultban megjelent munkaidőrendelete ellen egyre több panasz érkezik. Beogradban és Boszniában különösen a fodrász és a pékipar sérelmezi a rendeletet. Hasonlóképen panaszkodnak a vajdasági községek pékmesterei is, mert a rendelet szerint a pékek a munkát szombaton délután négy órakor kénytelenek abbahagyni és igy a községekben, ahol kizárólag vasárnap fogy a fehér sütemény, vasárnap ilyent nem tudnak eladni, sőt hétfőn reggel sincs fehér süteményük, mert a sütést csak hétfő reggel négy órakor kezdhetik meg. A noviszadi kamara részéről dr. Koszics Mirkó egyetemi tanár, kamarai főtitkár pénteken eljárt a szociálpolitikai minisztériumnál és főleg a községekben levő pékmesterek sérelmeinek orvoslását sürgette meg.

Csökken a sorsjegyvásárlók száma. A Zagreber Tagblatt irja a következőket: Az osztálysorsjáték iránt az utóbbi időben erősen megcsappant az érdeklődés és ennek folytán természetesen ez a virágzó állami üzlet visszafejlődött. A közönség játékkedvének megcsappanásának több oka van, ezek közt azonban a legfontosabb: az osztálysorsjáték hibás igazgatása. Az osztálysorsjáték állami szervei ebben az évben egy szerencsétlen kisérlettel próbálkoztak, amely ahelyett, hogy beütött volna, csak ártott az osztálysorsjáték jövedelmezőségének. A sorsjáték rendszerét megváltoztatták és pedig olyképen, hogy a ki nem huzott sorsjegyek tulajdonosának a befizetett összegből negyven százalékot visszatéritenek, ezzel szemben kevesebb nyereményt állitanak be. Az idei játékév eredménye azt mutatja, hogy ezzel a változtatással a közönség nincs megelégedve, mert a nyeremények leredukálását nem tartja megfelelőnek és a negyven százalékos visszatérités helyett inkább vállalna több kockázatot — több nyereményért. Ez a kedvezőtlen hangulat kifejezésre jutott a vásárolt sorsjegyek számának erős csökkenésében is, ami végre arra birta az osztálysorsjáték igazgatóságát, hogy a régi játékrendszer visszaállitásának tervét komolyan fölvesse. Nem vitás, hogy amenynyiben az uj rendszer megszünik, a játékkedv ismét fölélénkül és az államnak ez a jó üzlete nem fog kiaknázatlanul maradni.

Cséplőgépek és traktorok átszállitása a vasuti pályatesten. A szuboticai vasutigazgatóság közli, hogy a vasutvonalon cséplőgéppel, vagy traktorral csak abban az esetben szabad átmenni, ha ezt az illetékes osztálymérnökségnek, vagy a pályafelvigyázónak előzőleg bejelentik akár szóbelileg, akár irásban és engedélyt kérnek rá. A pályafelvigyázó köteles az átjáráskor személyesen jelen lenni. Azok ellen, akik engedély nélkül mennek át a vasutvonalon cséplőgéppel, vagy traktorral, vagy a vasuti közeg jelenléte nélkül, az illetékes hatóság eljárást indit. Cséplőgépek, traktorok a vasutvonalon csakis erős deszkák alkalmazásával haladhatnak át és a deszkákról a cséplőgép és traktor tulajdonosoknak kell gondoskodniok.

A cséplőgéptulajdonosok adója. A földmivelésügyi minisztérium a főispán utján a következő átiratát intézte a bácskai gazdasági egyesület cséplőgépszakosztályához: A földmivelésügyi minisztérium a cséplőgéptulajdonosoknak arra a panaszára, hogy tulmagas egyenes adót vetnek ki rájuk, a pénzügyminiszteriumhoz fordult és kérte, hogy a cséplőgépek tiszta jövedelmének megfelelően állapitsa meg a cséplőgéptulajdonosok adóját. A cséplőgépeket többnyire háromezer dinártól kilencezer dinárig terjedő adóval terhelik meg. A pénzügyminiszterium a földmivelésügyi miniszterium kérésére a következő választ adta: »Az érvényben levő törvény értelmében a cséplőgépek egyenes adóját az adókivető bizottságok becslés alapján vetik ki és határozatukat belátásuk szerint hozzák. Az adótörvény nem tartalmaz olyan intézkedéseket, amelyek szerint előre lehetne az adó magasságának határt szabni, ellenben a cséplőgéptulajdonosoknak jogukban áll a kivetés ellen felebbezni. Ha az adó helytelen kivetése beigazolódik, akkor a kivetés megsemmisithető. Semmi sem állja utját annak, hogy a cséplőgéptulajdonosok adott alkalommal élhessenek törvényadta jogaikkal.«

Jugoszlávia idei buzaexportja. A noviszadi kereskedelmi és gyáripari kamara annak megállapitását kéri, hogy téves információn alapul több lapnak az a cikke, melyben közlik, hogy Jugoszlávia buzaexportja az idén 200.000 vagon lesz. Minthogy ez a hir tévedéseket és zavart kelthet, a kamara adatokkal szolgál és megállapitja, hogy Jugoszláviában körülbelül 1.8 millió hektár föld van buzával bevetve. Egy hektáron nagyon jó termés esetén tiz métermázsa buza terem, ami összesen tizennyolcmillió métermázsa, vagyis 180.000 vagon. Ennek a buzamennyiségnek legnagyobb részét belföldi szükségletek fedezésére forditják, tehát semmiképpen sem exportálhat ebből az ország kétszázezer vagont. A tavalyi export 6405 vagon volt.

Szuboticán, Becskereken és Szomborban munkástőzsdei kirendeltség nyilik. Noviszadról jelentik: A vajdasági munkáskamara még ezév márciusában felirt a munkástőzsdék beogradi központjához és kérte, hogy Szuboticán, Becskereken, Szomborban, Szentán, Kikindán és Vrsacon munkástőzsdei kirendeltségeket létesitsenek. A beogradi központ szombaton arról értesitette a noviszadi kamarát, hogy a kért kirendeltségek közül hármat Szuboticán, Becskereken és Szomborban engedélyezett és azokat még e hó folyamán megnyitják. A többi városban csak a jövő év januárjában kerülhet sor a kirendeltségek felállitására, mert az évi költségvetésben a kirendeltségek felállitására nincs elegendő fedezet. A vajdasági munkáskamara felhivást intézett Szubotica, Becskerek és Szombor városokhoz, hogy a munkásvédelmi törvény 93. b. szakasza értelmében bocsássanak rendelkezésre a kirendeltségek céljaira megfelelő irodahelyiségeket és a létesitendő népkonyha és népszálló céljaira alkalmas épületeket. Az ujabb kirendeltségek megnyitása következtében a Noviszadon kivül levő munkanélküliek is anyagi segélyben fognak részesülni és a kirendeltségek gondoskodni fognak azoknak elhelyezéséről, ami eddig nem volt lehetsé-

TŐZSDE

Zürich, julius 7. *(Zárlat.)* **Beograd 9.13,** Páris 20.35, London 25.27 és ötnyolcad, Newyork 518.90, Brüsszel 72.425, Milánó 27.25, Madrid 85.70, Amszterdam 209.085, Berlin 123.91, Bécs 73.14, Szófia 3.745, Prága 15.38, Varsó 58.15, Budapest 90.485, Bukarest 3.18.

Budapesti gabonatőzsde, julius 7. A gabonatőzsdén az irányzat fedező vásárlások következtében megszilárdult, az utótőzsdén azonban a kedvező terméskilátás adatainak ismeretében ismét a kinálat jutott tulsulyra, főleg a határidős buzánál. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben a határidő-piacon: Buza októberre 28.82—29.05, zárlat 28.98—29, márciusra 31.08—31.22, zárlat 31.16—31.18, rozs októberre 24.54—24.96, zárlat 24.92—24.94, márciusra 26.54—26.84, zárlat 26.78—26.80, tengeri májusra 25.08—25.12, zárlat 25.06—25.08. A készárupiacon: Buza 28.40—28.90, rozs 24.50—24.75, árpa 23.50—23.75, repce 43.50—44.50, tengeri 28.75—28.30, zab 31—32, korpa 23.75—24.

A budapesti értéktőzsdén julius 1-től augusztus 15-ikéig szombatonkint szünetel a forgalom.

ERŐS MÁTYÁS MESTERSÉGE

TAMÁS ISTVÁN regénye

Kis inastársaimnak ajánlom ezt a könyvet, Lukácsnak, Bálintnak és Dánielnek, akikkel együtt élesztgettük dermedt, lila hajnalokon a kohók mérges lidérceit.

I.

Mátyás már harmadnapja inas a Schröder-fele lakatosáru gyárban. Áll a prés mellett és egy szörnyü rozsdás vassinnek a végét tartja. A segéd ur vadul csapkod a kalapáccsal és minden ütés után megrándul Mátyás karja, mint a bőkacomb, ha villamos áram éri.

— Rátartani! — bömböl a segéd ur — az apád!...

Mátyás rogyadozó térddel hintázik a sinnel és jószerencséjére bizza magát. A percek kinos lassusággal vánszorognak. Már fél század óta figyeli az órát, de még mindig csak negyed nyolcat mutat. Lámpaláza van. Ezek a napok a legkeservesebbek, dagadó erekkel a homlokán lesi, hogy csinálják a többiek, érzi, hogy körülötte összeröffennek a bámész inasfejek és az ujjai hegyével hallja amint mondják: »mamlasz«. Pedig otthon elméleti alapon igyekezett elsajátitani a zárcsinálás titkát, előtanulmányokat végzett, furt, faragott, reszelt, hogy kész lakatosként állhasson majd a munkapadok mellé. Mikor meglátta a hatalmas gépeket, zugó dinamókat, a munka egyetemes zsivajában gyökeret vert a lába és az öröm melege futott keresztül a testén. Már három napja lebzsel itt, de még nem vették igénybe rendkivüli képességeit. Mikor adnak kezére egy autót, hogy szétszedhesse és ujra összerakja? Motorokat? Mért nem kérik ki a tanácsát az ujrendszerü traktorok épitésénél?

— Rátartani — bömböl a segéd ur — a lelkemet kell kiabajgatni veled!

És szabad folyást enged haragjának.

Aztán mégis csak beesteledett. Fél ötkor távozik Mátyás a gyárból. Az arcán összefolyó verejték és korom megdicsőült maszkot huz az ábrázatára. Egy uccai automata tükre előtt kiváncsian vizsgálja az arcát. A füle mellől elkapar némi kormot és gondosan az orrára dörgöli.

Hadd lássa a szállásadónője, hogy dolgozott.

*

Mátyás apja szegény falusi tanitó. Orvost, vagy ügyvédet szeretett volna faragni a fiából. Mátyás imádta a gépeket és szünidőre beállt mükedvelő inasnak. Hogy letelt a két hónap vonakodott visszatérni az iskolapadokba. Végzetesen megszerette uj mesterségét.

— Majd magánuton tanulok tovább — vigasztalta a késégbeesett pedagógust — esténkint ugyis rengeteg szabad időm van.

Minden rábeszélés, könyörgés, fenyegetés hiábavaló volt.

— Jössz, vagy nem jössz? — kérdezte az apja utoljára és a keze reszketett haragjában.

A gyár kapujában álltak. Az udvaron vidáman folyt a munka, az üllőkön csengtek a kalapácsok és Mátyás megrázta a fejét.

— Nem.

— Akkor isten áldjon. Többet egy fillért se látsz tőlem.

De azért mégis kifizette egy hónapra a koszt- és kvártély diját a Hunyady-uccai öreg özvegyasszony kezei közé, aki mosott rá és kitakaritotta falatnyi szobácskáját. Aztán bucsucsók nélkül visszautazott a falujába.

*

Az udvar végében egy zsidó kántor lakott, aki állandóan nyers tojással öblögette a torkát; igy őrizte a hangját, amelyre féltékenyebben ügyelt a feleségénél is. Mátyás önfeledt óráiban néha énekelni szokott, ami a kántort éktelen dühre gerjesztette. Lehet, hogy Mátyásnak tényleg fülsértő hangja volt, a kántor ezt elég brutálisan hozta a tudomására és minden jogalap nélkül erélyesen megtiltotta a további énekpróbákat. Üldözte Mátyást és ha daloláson kapta, rápaskolt néhányat. Mátyás ilyenkor rendszerint felkapaszkodott a szomszédos udvart elválasztó deszkakeritésre és a palánkon lovagolva fütyürészett.

Ősszel egy kóbor szobrász járt vendégségben a kántornál, aki kezében vastag sétabotjával éppen dühöngve kirohant, hogy elnémitsa Mátyást. De a szobrász rákiáltott:

— Állj! — és megkérte Mátyást, maradjon lovagló pózban.

Kifaragom a szobrát igy a lábait lógatva, merengő angyalnak, szárnyakkal persze, mert egy siremléken dolgozom.

Mátyásnak tetszet a dolog és délutánonkint modellt ült az angyalos siremlékhez. Közben élénken érdeklődött, hogy mikor láthatja magát márványban? A szobrász megigérte, hogy ha kész lesz megmutatja neki, különben pedig a kerepesi uti temetőben mindig felkeresheti a szobrát, ott állitják fel egy kis lányka sirhalma előtt.

Mátyás boldog volt, hisz csak a hires embereknek állitanak monumentumot, a Petőfinek, meg a Kossuthnak és lám, ő aki még jóformán semmit sem müvelt (azt a néhány lakatot és verset igazán a legjobb akarattal sem lehet örökéletünek számitani) márványba faragva fog állani! A kántor is megbékült vele és megigérte, hogy tanitani fogja az énekre, ha már Mátyásnak olyan irtóztató kedve van hozzá, de ezzel a hamis káricálással fel kell hagyni, a saját érdekében! Jóleső örömmel töltötte el, hogy az az ember ott fur, farag, pepecsel az agyaggal, időnkint gondosan megnézi az ábrázatát, gyengéden beigazitja a profilját, a lábait és a karjait. Igaz, kicsit elszontyolodott azon, hogy a kerepesi temetőben állitják fel életnagyságu szobrát és nem az országház előtt. Mátyás mindig valami váratlan és meglepő csudáról ábrándozott. Néha, amikor könnyedén szökdécselt az uccákon szinte erőszakosan áhitotta, hogy tiz métert tudjon ugorni egyszerre, hogy a levegőben lebegve usszon előre! Ezt annyira intenziven kivánta, hogy nekirugaszkodott a széles árkoknak és hajszálhijján bele nem pottyant. Nem a bibliai csudákra volt kiváncsi, ennél sokkal modernebb ő, »láng csapjon ki a földből és a viz átváltozzék vérré«. Ennek nincs semmi értelme, gondolta, egészen más, ha egy repülőgép jön érte, légvonalban Amerikából.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Ki volt az első bohóc? - A táncosnő öngyilkosságot követ el, mert nagyon kövér - Suppé - A kifütyült szerzők egyesülete - Vak ember drámája

A hirneves olasz bohócok, akiket világszerte *Fratellini* néven ismernek és évek óta Párizsban vendégszerepelnek, most Bruxellesbe rándultak. Itt az ujságok tudósitói hosszabban elbeszélgettek velük s a bohócok igen okos, komoly dolgokat mondottak.

— Clownoknak neveznek bennünket, de nem vagyunk azok. A latin vidámság merőben különbözik az angolszász vidámságtól. Az ő humoruk fanyar és komoly. Azzal igyekeznek előidézni a nevetést, hogy arcukat eltorzitják és áthuzzák. Ők nem nevetnek. Mi azonban magunk is nevetünk.

Amikor egy ujságiró megjegyezte, hogy ennek ellenére az angolok voltak az első bohócok, az egyik olasz bohóc igy szólt:

— Tévedés. Az első bohóc olasz volt *Grimoldinak* nevezték, a commedia dell' arte idejében élt, Angliában is járt s *az ő hatása alatt léptek fel aztán a szinpadi bohócok. Dickens* bámulta Grimoldit, több munkájában emlegeti.

*

Newyorkból jelentik, hogy Miss *Alice Aglew*, a jeles táncosnő és énekesnő *öngyilkosságot követett el, bátyjának borotvájával elvágta a nyakát.*

Miért? *Azért, mert nagyon kövér volt* mert bármi ravaszul és agyafurtan soványitotta magát, sulya napról-napra gyarapodott, s az uszodamérleg nyelve rettenetes dolgokat jelentett szegénynek. Minden igyekezete arra irányult, hogy sulyát kisebbitse. Ugy élt, mint manapság a mozi és a szinház csillagai, akiknek legfőbb föladatuk az, hogy megőrizzék lenge termetüket, minden áldott nap tornászott, alig evett, soványitó teákat ivott, de mindhiába.

Már pedig táncolhat valaki ugy, mint egy görög istennő és énekelhet ugy, mint a mult század legnagyobb énekesnői, mihelyt kövér bezárulnak előtte a szinházak aranykapui.

Ezért nyult a szerencsétlen Miss Alice a bátyja beretvája után. Az amerikai orvosok megmentették életét. A hegedések a nyakán ugyan mindig látszani fognak s többé nem léphet föl szinpadon, de élni fog. Most már nyugodtan nézi majd, hogy hizik tovább, mert végkép le kell mondani a szinpadi babérokról.

*

Franc von *Suppé?*

— Van-e ennél németebb név? Ellenben a jeles zeneszerző — amint a *Corriella della Sera irja* — izig-vérig olasz volt. Szplitben született. Gyermekkora a gyönyörü dalmáciai városban zajlott le, Diocleción császári palotája mellett.

Eduardo *Navarro* a müveit elemezve kimutatja, hogy zenéje is teljesen olasz. Csak a *Bocacciora, A szép Galateára* kell gondolnunk.)

Mikor évekkel ezelőtt a mester Trieszthen járt, ahol egy operettjét mutatták be, a *Fenice* szinház tagjai előadás után lakomát rendeztek tiszteletére, ahol dalmát bort ittak együtt. Ezalkalommal Suppé boldog volt, hogy anyanyelvét beszélheti velük. A késő éjjeli órákig társalogtak, mégpedig hamisitatlan tájszólásban.

*

Londonban, amint az otani ujságok hirül adják, megalakult *A kifütyült szerzők egyesülete.* Már alapszabályait is megjelentette.

Ez az ötlet furcsa, de nem uj.

1879-ben Párisban is müködött már ilyen egyesület s megalakitói a legjelesebb irók voltak köztük *Turgenyev* Iván, *Zola* és Alphonse *Daudet.* Később tagjai sorába vették *Flaubert*-t és Edmonde Goncourt. Mindegyik bőségesen rászolgált erre az elismerésre.

Turgenyev egy szindarabját otthon annyira kifütyülték, hogy ezért kellett menekülnie hazájából. Daudet eleinte vonakodtak maguk közé fogadni, megkellett győződniök, hogy *Az arlesi nőt* csakugyan kifütyülik-e. De mikor a birálóbizottság kiszállt, a szinházban, máris fütyültek, noha még a függönyt sem huzták föl.

Zolának nem kellett semmit sem bizonyitania. Róla köztudomásu volt, hogy mindig hatalmasakat bukott.

Guy de *Maupassant* is pályázott a dicsőségre. De nem vették föl. Csak egy felvonását fütyülték ki. Ezt pedig kevésnek találták...

*

Egyike a legkitünőbb fiatal, olasz kritikusoknak, Alberto *Cecchi,* aki finom tanulmányaival, talpraesett barátaival szerezte meg becsült nevét, most szindarabot irt, melynek *hőse egy vak ember.*

Andrea világtalan. De azért nem teljesen vak, a fényt meg tudja különböztetni a teljes sötétségtől. Amikor elvesztette szemevilágát, feleségül vett egy gyönyörüszép nőt, aki szenvedélyesen szereti őt. Anna, a felesége neki áldozza föl fiatalságát, mert tiz évvel fiatalabb nála, de neki áldozza föl minden szeretetét, figyelmét, idejét is.

Ennek a vak embernek sötét szemhatárán *hirtelen reménysugár dereng föl, arról értesül, hogy egy német orvos az ilyen szembajokat operálni is tudja, de a mütét mindenesetre kockázatos.* Az operáltak hetven százaléka teljesen elveszti látását, ellenben harminc százaléka kigyógyul.

Andrea kétség és remény közt hánykolódik, állandóan gyötri a vágy, hogy megkisérelje az operációt. *Szeretné látni a feleségét, igazi mivoltában.*

Van neki egy barátja, egy gonoszlelkü barátja, Stefano. Udvarol a feleségének de az hü a férjéhez, nem hajt a csábító szavára. Miután visszautasitották őt, csuf bosszura készül. Meg akarja mérgezni Andrea lelkét, bele akarja csöpögtetni a kétséget Anna hüségét illetőleg. Ördögi ravaszsággal elhiteti vele, hogy felesége nem szereti őt, azonkivül csunya is, öreg is, már elmult negyven éves.

Ez a közlés mély és borzasztó visszhangot kelt a vakember lelkében. Ugy érzi, hogy felesége is becsapta őt, mint mindenki a világon. Ugy érezte, hogy teljesen el van szigetelve az őt körülvevő sötétségben.

Gyötrelme ujra kezdik. Mindenáron szeretné megtudni az igazságot. *Fünéltánál kérdezőskádik, majd agyafurtan, majd erőszakosan.* Az emberek nem értik, mi furdalja annyira.

Aztán egy szenvedelmes jelenetben szemére lobbantja feleségének, hogy meg akarta őt csalni. Anna nem védekezik szeliden, öntudatosan készíti elő azt a másik jelenetet, melyben Andreát fölvilágositja arról, hogy mennyire tévedett.

Spanyolfal mögé bujtatja őt, hogy kihallgassa azt, amit Anna és Stefano beszélgetnek. A rossz barát, aki mit se tud erről a cselről viharosan ostromolja a nőt, magasztalja fiatalságát és szépségét.

Ekkor Anna a spanyolfal mögül kivezeti Andreát, aki boldogan omlik karjaiba.

Ő a csillag a sötétségben, a szakadék fölött.

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

Kenyérgond és női szépség

A szépségápolás általános szabályai aligha vonatkozhatik a mindennapi kenyérkeresetre utalt nőkre. Nálunk nincs meg az a lehetőség, hogy naponta hosszabb időt áldozzanak testük és szépségük ápolására és éppen ez okból szépségápolásukat más, a rendesnél eltérő alapokra kell fektetniök.

Amikor arról a speciális kérdésről volt szó, hogy a megváltozott társadalmi és gazdasági viszonyok kényszeritő hatása alatt a nők ép ugy kivegyék részüket a kenyérkeresés munkájából mint a férfiak, sokan azzal érveltek ellene, hogy külsejük kényszerü elhanyagolásával elvesztik majd szépségüket, vagyis azt a varázst, amely őket a férfi szemében leginkább kivánatossá teszi.

De erre az ellenvetésükre csakhamar rácáfolt maga az élet, mert a mindennapi tapasztalat megmutatta, hogy azok a nők is, akik a megélhetésük miatt a kenyérkeresés rögös utjain haladnak, mintsem vesztitettek bájosságukból, szépségükből.

Ennek a titka pedig nem egyéb, mint a helyes időbeosztás, ahelyhez pedig a nők sokkal inkább értenek, mint a férfiak, főleg ha a szépségük megtartásáról van szó.

Vajjon ki fogja azt lehetetlennek tartani, hogy naponta harminc percet, még ha ezt az időt onnan kell is elvenni, hogy egy félórával előbb hagyják ott éjjeli nyugalmukat, ne szentelhessék a hajuk alapos kikefélésére, a körmük kezelésére, a fogak ápolására stb., mert a dolgozó nőnek a rendes pihenőidőn kivül sokkal inkább van szükség ezekre az apró gondokra, mint annak, akit férj, család véd és tart el, hiszen az irodák pora, az üzletek levegője nagyon is káros befolyással van a haj fényére, a körmök épségére, aminek az otthon zavartalan kényelmében és tisztaságában élő nő egyáltalán nincs kitéve.

A kényelemben élő nőnek módjában áll óvni magát naptól, széltől, mig a kenyérkereső nő arcának zománca sokkal inkább ki van téve az időjárás viszontagságainak.

Nemcsak egy nagy bölcs állitotta, de a közvélemény is régen elismerte annak a ténynek az igazságát, hogy a nő korát nem az évei száma határozza meg, hanem az, hogy hány évesnek látszik. Minden nőnek igyekeznie kell tehát, hogy a külsejét tőle telhetőleg ápolja, hogy szembeszálljon minden apró és nagy ellenséggel, amelyek hivatásának teljesitése közben külsejére ártalommal lehetnek.

A hivatalba menő leány vagy asszony reggel gyorsan kefélje át a haját, az alapos kikefélést hagyja estére, ami annál ajánlatosabb, mert ezzel megszabaditja a haját a napközben reárakodott portól és nincs annak kitéve, hogy éjjel, alvás közben a gyakran fellépő transspiráció által a haja összetapadjon, a fejbőrön kellemetlen tisztátalanságot okozva, ami gyilkos ellensége az amugy is oly kényes hajgyökérnek.

A fogát mindenki kivétel nélkül este, lefekvés előtt tisztitsa meg. Ez sokkal fontosabb és szükségesebb a reggeli tisztálkodásnál, mert ha az éjszakán át a szájban hagyjuk azt a sok bomlást és ernyedést okozó bacillust, ami napközben oda lerakodik, ezzel alaposan veszélyeztetjük a fogak épségét. A rózsás ajkak közül elővillanó hófehér ép fogak nem kevéssé járulnak hozzá az arc szépségének az emeléséhez.

Ami az arcbőr ápolását illeti, a dolgozó nő semmi körülmények között el ne mulassza este annak langyos vagy állott vizzel való lemosását. Ha hideg szél, vagy éles levegő eldurvitotta, esténként valami ártatlan krémmel, esetleg tiszta lanolinnal vagy vazelinnel dörzsölje be. Nem hiuságból, hanem célszerüségi szempontból ajánlatos, hogy valami ártatlan hajport is használjon, de ezt olyan discrét módon, hogy az egyáltalán meg ne lássék az arcon, mert semmi sem tesz kihivóbb és kellemetlenebb benyomást, mintha a hivatását teljesitő nő az arcát erősen puderozza, vagy pláne kendőzi.

A dolgozó nő a körmöket minden este néhány percig langyos, szappanos vizben áztassa meg, mert ezzel egyrészt eltávolitja azokat a veszedelmes, sokszor fertőző bacillusokat, amik munka közben olyan könnyen lerakodhatnak a köröm mögé, másrészt visszadja a körömnek azt a szép fényt, azt a puhaságot, amely megóvja a letöredezéstől. Ha a kezeit valami nehezebb munka eldurvitja, ugy éjszakára valami krémmel, vagy vizzel felhigitott glicerinnel kell azokat bedörzsölni, rájuk keztyüt huzni és azt egész éjen át rajta hagyni. Ilyen ápolás mellett a sokat dolgozó nő keze is szép és finom maradhat, ami nagyban hozzájárul külsejének az emeléséhez. Mert hiszen akár gépen ir, akár más munkát végez, a kezeit talán sokkal többen látják, mint a háztartásban élő nőét és sok kinos pillanattól megóvhatja magát, ha nem hagyja, hogy a kezei a szépségük varázsát elveszitsék.

*

ÜZENETEK:

F. K. St. Novivrbas. Annyi tény, hogy egy bizonyos foku ügyesség és gyakorlat kell ahhoz, ha a haját egyedül akarja festeni. Miután a haja szőke, ugy azt előbb, legalább kéthónaponként mossa meg római kamilla főzetével és körülbelül félliternyi főzethez adjon egyké evőkanálnyi három százalékos hydrogen hyperoxydot. Maga a mosás kis szivacsdarabokkal végzendő és amikor a haja már egészen megszáradt, jó minőségü olajjal gyengén kenje be. Ennek az a célja, hogy a haj visszanyerje a simaságát és fényét. Mind a két szer teljesen ártalmatlan, legfeljebb kiszáritja egy kissé a hajszálakat.

18 éves, Csonoplja. A ritkahajzatu fejbőrnél a hajra irányuló minden beavatkozásnak közös célja az, hogy a megkopaszodott bőrben *vérbőséget,* gyulladást idézzünk elő. Ezt legegyszerübben gyakori és huzamos dörzsöléssel és kefféléssel érheti el. Ez az eljárás azonban egymagában nem elegendő és azért már régóta különböző izgató gyógyszereket szokás alkalmazni mindaddig, amig erős reakció be nem áll. Amint az ilyen gyulladás azután valami közömbös kenőcs alkalmazása alatt lezajlott, ujból kell kezdeni mindaddig, amig számos ilyen reakció végül megindítja a hajszálak növekedését.

Jessa, Bačka-Palánka. Az arcbőr zsirossága és az azzal kapcsolatosan fellépő pattanások ellen Jessner prof. pl. nagyon dicséri a forró viz alkalmazását. A kérdéses helyekre forró vizes ruhácskákat kell rakni, még pedig igen gyorsan, egyiket a másik után. Lehet azt szivacs, flanell, vagy vatta darabkával is végezni. Az egész müveletnek fél vagy egy percnél tovább tartania nem szabad. Hogy hány fokos legyen a forró viz, azt meghatározni nehéz dolog, mert hiszen különböző embereknél különböző az arc érzékenysége. Irányadó az legyen, hogy mindenki olyan forrón használja a vizet, ahogy csak elbirja. Ennek az eljárásnak az a magyarázata, hogy a forró viztől kitágulnak a véredények és vörös lessz a bőr, csakhamar azonban a véredények összehuzódnak és az arcbőr vörös szine elhalványulásnak ad helyet, amikor is megcsökken a faggyuelválasztás, tehát a bőr nem lesz olyan zsiros.

V. A., Torzsa. Legcélszerübb, ha a fogkefét minden egyes alkalommal kimossa, megszáritja, majd alkoholban jól kiöbliti. Ilymódon elérheti, hogy a fogkefe nem válik ama számtalan baktérium melegágyává, amik benne különben lerakodnak.

Timotea, Pancsevo. Szőke nőknél szokott előfordulni, ugy mint önnél is, hogy a bőrük oly finom és érzékeny, hogy a szappant sehogysem türik meg. Ilyenkor időközönként le kell mondania a szappan használatáról, ezt ajánlom önnek is és csak tiszta, lágy vizzel mosakodjék, amelybe egy kis bóraxot, vagy két-három kanálnyi tiszta glicerint tegyen.

Amaryllis, Bela- Monastir. Ha már folyékony sminket akar használni, inkább a váll és a kar fehéritésére, illetve rózsaszinü tételére használja, az arc bőrének rendesen ártalmára van.

Szerkesztői üzenetek

»Hadirokkant«, Ada. Csak az 1929. évi január elsején életbe lépő törvény biztosit bizonyos előnyöket a hadirokkantaknak némely adónemnél, de az eddigi törvények nem nyujtottak adómentességet.

»Hű olvasó«, Dragutinovo. A kiskorut illető biztositási összeget az árvaszéknél kell letétbe helyezni, ellenben a nagykorut illető részről nem kell az árvaszéknek jelentést tenni. Minthogy az ön érdeke, hogy az ügy minél gyorsabban elintézést nyerjen, legokosabban teszi, ha ön fordul az árvaszékhez.

M. J., Beograd. Az asszonynak elhalt férje vagyonában élvezeti joga van, akár közös szerzemény az, akár nem.

J. G., N. Becsej. Egy uruguay-i pezo jelenleg körülbelül 55 dinárt ér.

J. B., Vel. Kikinda. Az emlitett esetben csak akkor terheli önt a felelősség, ha a lónak a betegsége olyan természetü, amely a használat következtében állott be. Tehát ha a ló a használat ideje előtt keletkezett betegségben pusztult el, ön nem felelős.

B. I., V. Becskerek. Gölnitzbánya (Gelnica) fürdőt ajánljuk, ahol napi 19—20 cseh koronáért adnak önnek panziót.

Olvasóinkhoz. Kérjük olvasóinkat, sziveskedjenek a hozzánk intézett leveleiket mindenkor a teljes cimmel ellátni. Névtelen levelekre a jövőben nem fogunk — szerkesztői üzenetben sem — válaszolni.

»Bácsmegyei Barát«, St. Becsej. Minden postahivatal elfogad postatakarékbetéteket Jugoszláviában.

»Dunai St.«, St. Kanizsa. Szuboticán van diák-internátus és pedig a Djački Dom, Daničićev put, Szubotica, amely Schaeffer Mihály állami gimnáziumi tanár vezetése alatt áll, aki készséggel nyujt önnek bővebb felvilágositást. A beiratások az állami gimnáziumba szeptember 1-én, 2-ikán és 3-ikán vannak. A szuboticai állami gimnáziumon (Državna Gimnazija) van még magyar tagozat a szentai és becskereki gimnáziumokban is.

»Vizum«, M. J. A beogradi magyar követség cime: Madjarsko Poslanstvo, Beograd, Ugao Krunske i Zorine ulice. Ha útlevelét odaküldi, a vizum belekerül kb. 140 dinárba. Azonban az nem szükséges. Negyven dinár előzetes beküldése mellett kaphat kiadóhivatalunktól egy a »Duna-Szövetség« által kiállitott gazolványt, a melynek alapján Budapesten féláron adnak magyar vizumot utólág. Az igazolvány 35 dinárba kerül, amelyhez 5 dinár adandó portó fejében. Ezen igazolvány alapján 60 napra érvényes vizumot kap

»Arany«. Az arany a legrégebben ismert nemes fém. Fajsulya 19.9. Olvadási pontja 1063 Celsius. Oxigénnal még a leginagasabb hőfokon sem egyesül, tehát nem rozsdásodik meg. A savak sem oldják, kivéve a sósav és salétromsav keverékét, a »királyvizet«, amelyben feloldódik. Leggazdagabb aranylelőhelyek vannak Ausztráliában, Délafrikában, Kaliforniában és Oroszországban. Különféle fémekkel ötvözik. Aranypénzeken a mikrobák nem élhetnek meg; ugy látszik, hogy az arany elpusztitja őket.

»Érdeklődő«, Alibunár. A konyhasó, vagy kősó, nátriumból és klórból álló ásvány. A tenger vizében roppant mennyiségben van feloldva. Sok van feloldva a sós tavakban is. Különösen sok sót tartalmaz a Holt Tenger vize.

Cserkész. A cserkészcsapatot megalakithatják, ha legalább negyvenen vannak, meghozzák az alapszabályokat és azokat jóváhagyás végett beterjesztik a tartományi főispánnál. Cserkészetre vonatkozó könyvek nálunk is megrendelhetők.

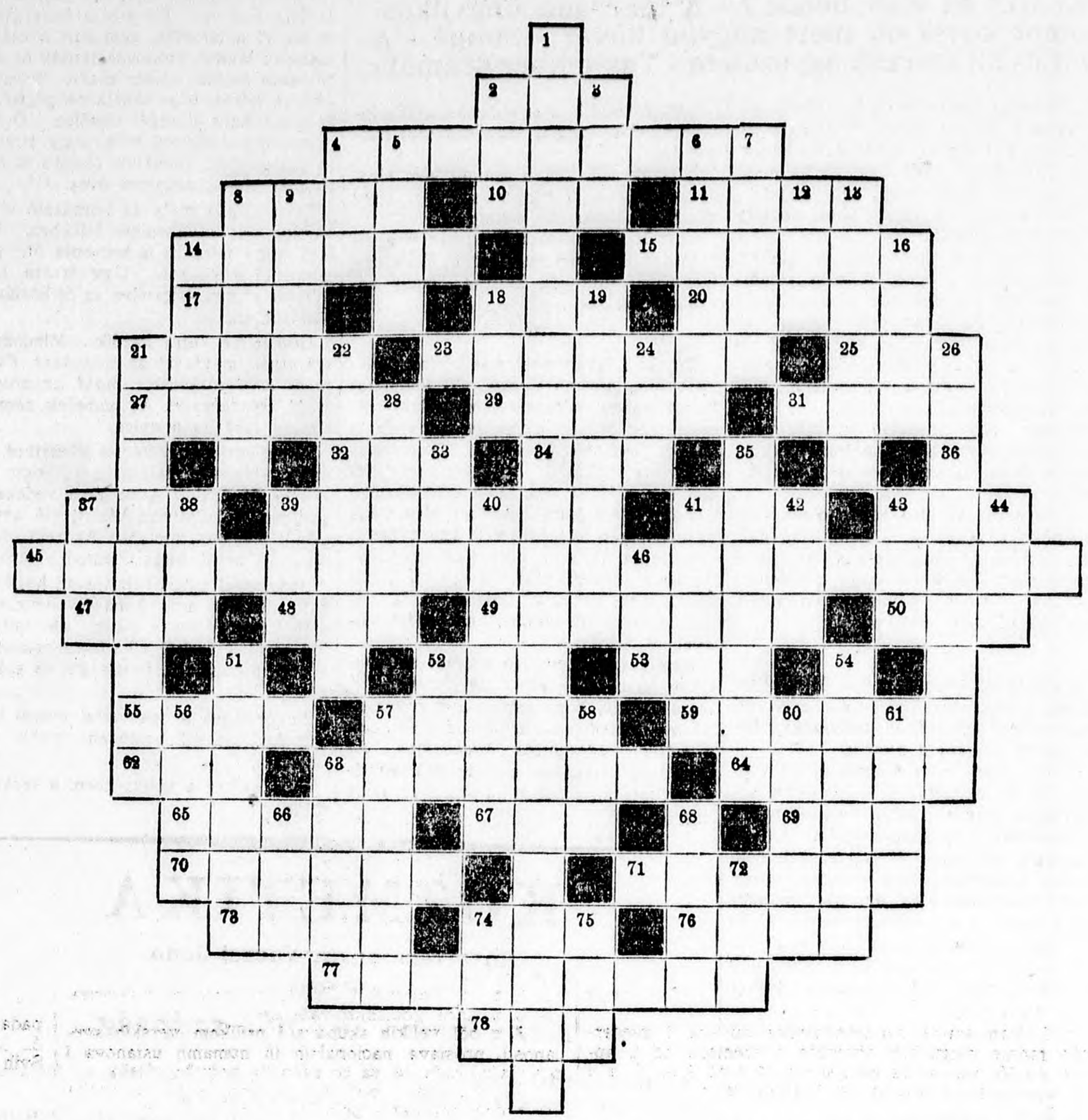
»Hadmentességi adó«., B. Topola. Aki katonai szolgálatot teljesitett, nem tartozik hadmentességi adót fizetni. Ezt az adónemet csak azok kötelesek fizetni és pedig ötvenéves korig, akik a katonai szolgálat alól fel lettek mentve. Vigye fel a katonakönyvét az adóhivatalhoz és töröltesse a hadmentességi adót.

»Geografia«, Beograd. A világ legnagyobb folyói a következők: Missziszipi (7275 km), Nilus (6450 km), Amazon (6420 km), Jangcekiang (5350 km), Jeniszej 4700 km), Amur (4700 km), Hoangho (4440 km), Volga (3688 km), Bramaputra (2950 km), Eufrates (2900 km), végül a Duna (2888 km)

J. I. Beodra. Moziszinésziskola van Budapesten, Berlinben és Münchenben stb. Budapesten kettőt tudunk: Gál Béla filmszinésziskolája és Rózsahegyi Kálmán filmszinésziskolája. Közelebbi cim nem szükséges. Megjegyezzük azonban, hogy ahhoz, hogy valaki filmszinész lehessen elsősorban nem iskola, hanem tehetség és megfelelő külső kell. Enélkül minden iskola hiábavaló.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy kézifestésü hirlaptartót sorsolunk ki

Vizszintes sorok:

2. Szél teszi
4. Mary Pickford férjeura
8. A cipőkenőcs is ezt a szép nevet kapta
10. A tudomány egyes ágait nevezzük igy
11. Ilyen uri fogat is van
14. A nyugati gótok királya volt
15. Gyógyszerkészitmény
17. Egyik szin angol neve
18. Veszprémmegyei falucska
20. Amerikai filmkonszern kettős nevének első fele
21. Ilyen fal is van (fonetikusan)
23. Kikapós menyecske teszi
25. Menyasszony
27. Katonai rang — német neve
29. Időhatározó
31. Utazik
32. Olaj — idegen nyelven
34. Ha beválik aranyat ér
37. Elvetik
39. Görög istennő
41. Latin köszöntőszó
43. ». . . — lom«
45. Arany János egyik legszebb költeménye kezdődik e szavakkal
47. Számnév
48. Rag (az ékezet pótlásával)
49. Egykor világhires amerikai táncosnő — keresztneve
50. Fehérnemű
52. A békebeli megszorult gavallért ilyenfajta intézmények szanálták
53. A 47. vizszintes forditottja
55. A Duna egyik mellékfolyójának német neve
57. Mesét mond
59. Ráncigál más szóval
62. A 74. vizszintes — idegen nyelven
63. Bácskai demokrata képviselő neve (»i« hozzáadásával)
64. Világit
65. Régi aprópénz
67. Égitest
69. Görög nőptörzs
70. Kristályos kőzet
71. Szoknya
73. Számnév
74. Levegő
76. Minden, ami helyet tölt ki a térben
77. Virág
78. Növény

Függőleges sorok.

1. Idézet Tompa Mihály egyik költeményéből
2. Régi pénz rövidítése
3. Hires lengyel énekes — keresztneve
4. Helye van (ige)
5. Időhatározó
6. Paraszti viselet
7. A »Corinne« és »Delphine« cimü regények hires irójának első neve
8. A pesti Hungária egyik különö játékosa
9. Irószer ez is
12. Aki varr, ezt teszi
13. Temetéseken funkcionál
14. Sémita néptörzs
16. Női név
18. Trentinói városka
19. Orfeumokban, cirkuszokban lép fel
21. A »Szevillai borbély« női főszerepe
22. Magyar szinmüvész
24. Ilyen »szer« (?) is van
26. A francia forradalom idején mint papirpénz volt forgalomban
28. A Tisza itt torkollik
33. A 78. vizszintessel azonos
35. Közhasználatu idegen szó, »évnegyed« et jelent (fonetikusan)
37. Egyik fővárosi takarékpénztár nevének kezdőbetüi
38. A tarlón terem meg
39. Magyarul: ág
40. Egy iparáról világhires Drezda-melletti városka
41. Francia segédige
42. Európa egyik uralkodónője
43. Idegen pénz
44. Határozó
46. Sport teszi
51. Magyarul: szavatos
52. »Aki . . . az nyer«
54. Holland szabadsághős, Goethe tragédiát, Beethoven nyitányt irt róla
56. Napszaka
57. Helyhatározó
58. Ige
60. Vizenyős területen van
61. Pici
63. Rossz-szivü, irigy
66. A szekér teszi
68. Az ablakra kenik
72. Egy bé-vel mélyitett hang
74. Talál
75. A latin birtokos eset rövidítése

Csak jó könyvet vegyen!
Csak a jó könyv olcsó!
Csak jó könyvet szállitunk!
Bácsmegyei Napló könyvosztálya

VELIKI ŽUPAN SL. KR. GRADA SUBOTICE.

Broj: 1359/1928. V. Ž.

Na osnovu Uredbe Ministarstva Socijalne Politike i Ministarstva Trgovine i Industrije Z. R. Br. 4987/IV. od 3. maja 1928. god. obelodanjene u Službenim Novinama od 9. maja 1928. god. propisujem za grad Suboticu i okolinu sledeću

UREDBU

o otvaranju i zatvaranju trgovačkih i zanatskih radnja, bez obzira da li je u njima zaposleno pomoćno osoblje ili ne, kao i o radnom vremenu pomoćnog osoblja u dotičnim radnjama (poduzećima).

I. OTVARANJE I ZATVARANJE RADNJA:

A)

RADNIM DANIMA.

Član 1.

Ni jedna trgovačka i zanatska radnja ne sme biti otvorena u vremenu od 1. aprila do 30. septembra pre 6 sati ujutro i posle 8 časova u veče, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta pre 7 časova izjutra ni posle 7 časova u večer, u koliko nije za pojedini slučaj predvidjen izuzetak.

Sve radnje moraju biti u podne zatvorene najmanje dva časa izuzev zanatske radionice u kojima je poslovanje osoblja organizovano putem smene, za koje vreme one ne mogu vršiti nikakve poslove sa publikom.

U trgovačke radnje se ubrajaju u smislu ove uredbe i sve prodavnice (bude, biro-i, kontoari industrijskih preduzeća te banke i bankarska preduzeća).

Član 2.

Vreme kada se mogu držati pojedine radnje otvorene odredjujem u sledećem:

1. Mesarske, kobasičarske, pekarske radnje i trgovine sa brašnom, u koliko se isključivo bave prodajom pomenutih artikala, mogu biti otvorene u vremenu od 1. aprila do 30. septembra od 6 do 12 sati i od 4 do 8 popodne, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 7 do 12 i od 3 do 7½ po podne.

2. Radnje trgovaca sa kolonijalnom robom, bojom i ostalim životnim namirnicama u vremenu od 1. aprila do 30. septembra mogu biti otvorene od ½7 do 12 i od 3 do ½8 po podne, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 8 do 12 i od 2 do 7.

3. Berberske i frizerske radnje mogu biti otvorene u vremenu od 1. aprila do 30. septembra od 7 do 12 i od ½3 do ½8, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 7 do 12 i od 2 do 7.

4. Papirnice i knjižare mogu preko čitave godine biti otvorene od ½8 do 12 i od ½3 do 7.

5. Drvarske radnje preko čitave godine mogu biti otvorene od 7 do 12 i od 2 do 6.

6. Samostalne maloprodavnice duvana i svećarske radnje mogu biti otvorene u vremenu od 1. aprila do 30. septembra od 6½ do 12 i od 2 do 8, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 7 do 12 i od 2 do 7.

7. Zanatske radnje, koje se ne bave proizvodnjom životnih namirnica, mogu biti otvorene u vremenu od 1. aprila do 30. septembra od 6 do 12 i od 3 do 7, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 7 do 12 i od 2 do 7.

8. Bankarske radnje, preduzeća osiguravajućih društava i sva ostala preduzeća, gde je osoblje zaposleno više umnim radom mogu biti otvorene maksimalno 8 časova za rad, no u podne i to preko čitave godine imaju biti zatvorene najmanje 2 časa.

Sve ostale radnje u vremenu od 1. aprila do 30. septembra mogu biti otvorene od 7 do 12 i od 3 do 7, a u vremenu od 1. oktobra do 31. marta od 8 do 12 i od 2 do 7.

Vreme večernjeg zatvaranja se produžuje za jedan čas kod svih gore pomenutih radnja na Paliću za sve vreme letnje sezone, koja se računa od 1. maja do 30. septembra.

Bakalske radnje, radnje sa kolonijalnom robom, radnje sa životnim namirnicama i zanatlije: kovači i kolari, a koji se nalaze van gradskih kapija i u okolini grada Subotice mogu svoje radnje od 1. aprila do 30. septembra držati otvorene od 5½ časova do 12 i od 3 do 8; — zimsko doba ostaje nepromenjivo.

U koliko se radno vreme pomoćnog osoblja, predvidjeno u čl. 21. i 22. ove uredbe, ne podudara sa vremenom otvaranja i zatvaranja radnja u pojedinim vrstama radnja i zanatskih radionica (t. 3, 6, 7, te za vreme letnje sezone na Paliću i van gradskih kapija) odredjuje se, da se pomoćno osoblje ne može upotrebiti u prekovremenom radu, bez pristanka pomoćnog osoblja, a shodno zak. propisima zak. o osiguranju radnika.

Član 3.

Izuzetno od propisa stava 2. člana 1. ove uredbe, mogu preko podne biti otvorene sledeće radnje (preduzeća):

1. Kafanske, krčmarske, restoranske, gostioničarske i hotelske radnje, javne kuhinje, čevabdžijske radnje i radnje, koje se bave služenjem gostiju hladnim jestivom i alkoholnim i bezalkoholnim pićem, mlekom, mlečnim proizvodima, u koliko isključivo prodaju mlečne proizvode i poslasticama (slastičarnice, amo se ne ubrajaju bombonjere), kao i radnje, koje se bave isključivo prodajom svežeg voća (bude na voćnoj pijaci) sve ove radnje, osim radnja za prodaju svežog voća ne mogu za vreme, kada je prodaja životnih namirnica zabranjena, prodavati hladna jela i opšte drugu robu za potrošnju izvan radnje.

2. Preduzeća za prenos, utovar i istovar robe pri željeznicama, preduzeća za prenos robe kolima ili čamcima, kao i ulična prodaja (po kioskima, budama) i torbarenje.

3. Ostale radnje (preduzeća) predvidjene u članu 1. ove uredbe mogu biti preko podne otvorene samo povremeno i to u sledećim slučajevima:

a) kad se rad u radnji preko podne mora neizostavno produžiti, da bi se sprečilo kvarenje robe izložene atmosferskim uplivima,

b) u dane godišnjih vašara,

c) kada se vrši preseljivanje radnje.

Odobrenje za slučajeve iz tačke a) i c) daváće mesne polic. vlasti

Član 4.

Naredjenje člana 1-og u pogledu zatvaranja radnja ne odnosi se na kafansko (krčmarske), restoranske, gostioničarske, hotelske radnje, javne kuhinje, čevabdžijske radnje i radnje, koje se bave služenjem gostiju sa alkoholnim ili bezalkoholnim pićem, mlekom, mlečnim proizvodima i poslasticama, na njih se odnose zasebni propisi policijsko-upravnih vlasti.

Radnje (bude), koje se bave isključivo prodajom svežeg voća isto tako ne podleže naredjenjima člana 1. ove uredbe, jer se na njih protežu posebni propisi policijsko-upravnih vlasti.

Član 5.

Posle vremena odredjenog za zatvaranje radnja u veče, predvidjenog u članu 2. ove uredbe, mogu se po ulicama prodavati do 10 časova u veče samo: novine, revije i časopisi, sveže pečene kestenje, bezalkoholna pića, alva i sladoled, sveže i sušeno voće.

Po javnim lokalima mogu se prodavati takodje do 10 časova u veče novine, revije i časopisi, cveće, preradjeno voće i sveže voće.

Prodaja poslastica i voća posle 10 časova u veče od strane dece i ženskinja zabranjuje se po lokalima.

Član 6.

Posle 7 časova u veče zabranjeno je svako obavljanje zanatskog rada po ulicama i kućama, ulična prodaja kao i torbarenje po ulicama i kućama, u koliko od toga nisu učinjeni izuzetci po prednjem članu.

Član 7.

Berberske, frizerske i kozmetičke zanatske radnje kao i cvećarnice mogu izuzetno od odredbe člana 2. ove uredbe biti otvorene u veče još za dva časa duže u oči nedelje i praznika (državnih i verskih), predvidjenih u čl. 14. i 15. ove uredbe.

Isto tako mogu sve trgovačke i zanatske radnje biti otvorene u veče preko granice predvidjene u čl. 2. ove uredbe i to samo za jedan čas duže u sledećim slučajevima:

1. u oči Božićnih i Uskršnjih praznika i Duhova,

2. u dane godišnjih vašara,

3. u oči velikih skupova i prilikom verskih svečanosti, proslava nacionalnih ili humanih ustanova i u slučaju, kada se za to naročita potreba ukaže.

Za slučajeve pod 3. potrebno je da se dobije predhodno odobrenje policijsko-upravne vlasti.

Član 8.

Odredbe iz čl. 2. ove uredbe ne važe:

a) za apoteke, koje su dežurni,

b) za prodavnice novina i ostalog, berbernice i frizernice po železničkim stanicama, kao i za prodaju kolača, čokolade i drugog po staničnim peronima,

c) za prodaju čokolade, kolača, čaja i ostalog po bioskopima, koncertnim salama, pozorištima, mestima za uveseljavanje i tome slično, kada se prodaja ovih predmeta obavlja u lokalima, do kojih mogu doći samo lica, koja su platila ulaznu kartu,

d) na opravku motornih kola, aeroplana u slučajevima iznenadnog kvara na njihovo snabdevanje mazilom, benzinom, kao i rezervnim delovima.

B)

NEDELJOM I PRAZNICIMA.

Član 9.

Sve radnje (preduzeća) predvidjene u članu 1. ove uredbe moraju nedeljom preko celog dana biti zatvorene, u koliko nisu to radnje (preduzeća) i slučajevi predvidjeni u čl. 8. ove uredbe i pod uslovima tamo predvidjenim, kao i u koliko nisu od ovoga načela predvidjeni naročiti izuzetci u ovoj uredbi.

Član 10.

Izuzetno od propisa u prednjem članu mogu nedeljom preko celog dana biti otvorene u smislu §. 14. stavke 2. zakona o zaštiti radnika sledeće radnje:

1. kafanske (krčmarske), restoranske, gostioničarske i hotelske radnje, javne kuhinje, čevabdžijske radnje, kao i radnje koje se bave služenjem gostiju mlekom, mlečnim proizvodima, poslasticama u vezi sa prodajom alkoholnih ili bezalkoholnih pića,

2. fotografske radnje i radnje za pogrebnu spremu, koje se ne bave i prodajom druge koje robe.

Član 11.

Izuzetno od propisa predvidjenog u čl. 9. ove uredbe mogu nedeljom samo po podne biti otvorena preduzeća za utovar i istovar robe pri željeznicama; pekarske, mesarske i kobasičarske radnje, cvećarske radnje, radnje sa životnim namirnicama, samostalne maloprodavnice duvana izuzev uzgrednih maloprodavnica duvana, kao i radnje koje se bave prodajom samo novina, revija i časopisa.

Radnje, koje bi prodavale pored životnih namirnica i drugu koju robu, moraju nedeljom bezuslovno biti zatvorene.

Isto tako moraju biti nedeljom celoga dana zatvorene i sve one radnje, koje se pored prodavanja drugih predmeta bave i točenjem alkoholnih pića, a ne spadaju u radnje, za koje je predvidjen izuzetak u ovome članu i članu 10. ove uredbe.

Sve ove radnje kao i u prednjem članu pobrojene radnje moraju saobraziti nedeljom časove otvaranja i zatvaranja radnja shodno propisima člana 2 ove uredbe.

Član 12.

Kao radnja sa životnim namirnicama u smislu ove uredbe smatraju se one radnje, koje se bave isključivo prodajom kvarenju podloženih viktualija, kao: sveže, povrća, svežeg voća, jaja, svežeg mesa, sveže ribe, zaklane peradi (živine, divljači) i tome slično.

Za ovakve radnje smatraće se i one koje bi pored ovih predmeta prodavale još i brašno i mesnate proizvode (mast, slaninu, kobasicu i suvo meso).

Član 13.

Izuzetno od propisa u članu 9. ove uredve, mogu radnje tamo predvidjene nedeljom preko celog dana biti otvorene još u sledećim slučajevima:

1. kada u te dane pada godišnji vašar,

2. na poslednju nedelju pred Božić, kako katolički tako i pravoslavni, ako božićni praznik pada u ponedeljak,

3. kada se u te dane vrši seoba radnje.

Član 14.

U dane državnih praznika:

U dan rodjenja Nj. V. Kralja, dan ujedinjenja Srba, Hrvata i Slovenaca, u koliko ne spadaju u radnje pobrojane u čl. 10. i 11. ove uredbe imaju biti zatvorene preko celoga dana; na Vidov Dan i dan Sveslovenskih apostola Ćirila i Metoda do podne bez razlike veroispovesti.

Član 15.

U dane verskih praznika sve trgovačke i zanatske radnje, izuzev radnja pobrojenih u članu 10. i 11. ove uredbe, biće zatvorene preko celoga dana i to: na prvi dan Božića katoličkog i pravoslavnog, na Novu Godinu katoličku i pravoslavnu i na Bogojavljenje katoličko i pravoslavno, na katoličko Tjelovo, katolički Svi Sveti.

Samo posle podne na pravoslavni praznik Svetog Savu, Spasov dan katolički, pravoslavni drugi dan Božića, katoličkog i pravoslavnog drugi dan Uskrsa i na Sretenije, kako katoličko tako pravoslavno.

Član 16.

Izuzetno čl. 9. ove uredbe, cvećarske radnje mogu biti otvorene preko čitavog dana na nedelju, koja pada u oči koga od većih praznika predvidjenih u čl. 13. ove uredbe, kao i u nedelju, ako pada u oči Svih Sveti i na sam dan Svih Sveti.

Član 17.

Svako torbarenje nedeljom i na državne i verske praznike iz čl. 14. i 15. ove uredbe je zabranjeno. Izuzetno se dozvoljava u ove dane preko celoga dana sve do uveče do 9 časova ulična prodaja, kao i prodaja po javnim lokalima: novina, časopisa, cveća, svežeg pečenog kestenja, svežeg i sušenog voća i to pod uslovom, da se ova prodaja ograničava samo na ove predmete; a u letnjem periodu pod istim uslovom još i bezalkoholnih pića, alve, sladoleda i ostalih medičarskih proizvoda.

Član 18.

U danima crkvenih slava, proštenja i drugih verskih svetkovina, prilikom kojih se skuplja narod iz daljnih okolina, dozvoljeno je prodavati nedeljom preko celoga dana i to samo na otvorenom prostoru ili pod provizorno podignutim barakama i šatrama, a ne i u ostalim radnjama: knjige, igračke, alvu, sladoled i ostale medičarske proizvode kao rauna jela i pića.

Član 19.

U vremenu, kada je nedeljom dozvoljeno prodavanje, mogu se hleb i ostalo pecivo, mleko, poslastice, mleko i mlečni proizvodi raznositi iz radionica i prodavnica po kućama do 10 sati. Tako isto je dozvoljeno nedeljom i u dane navedene u čl. 14. i 15. ove uredbe do podne dovaženje piva, leda, sode, mineralne vode i sličnih proizvoda.

Član 20.

Nedeljom i u dane navedene u čl. 14. i 15. ove uredbe zabranjeno je svako klanje stoke i živine za vreme, dok su radnje zatvorene, izuzev u slučajevima klanja iz nužde.

(Ostali deo ove uredbe se odnosi na rad pomoćnog osoblja u smislu zakona o zaštiti radenika.)

V. ZAVRŠNE ODREDBE.

Član 46.

Ova Uredba stupa na snagu sa danom obnarodovanja sa kojim danom prestaju važiti svi propisi protivni ovoj Uredbi.

Veliki Župan:

Dušan Manojlović s. r.

Szabadalmazott jégszekrényeket

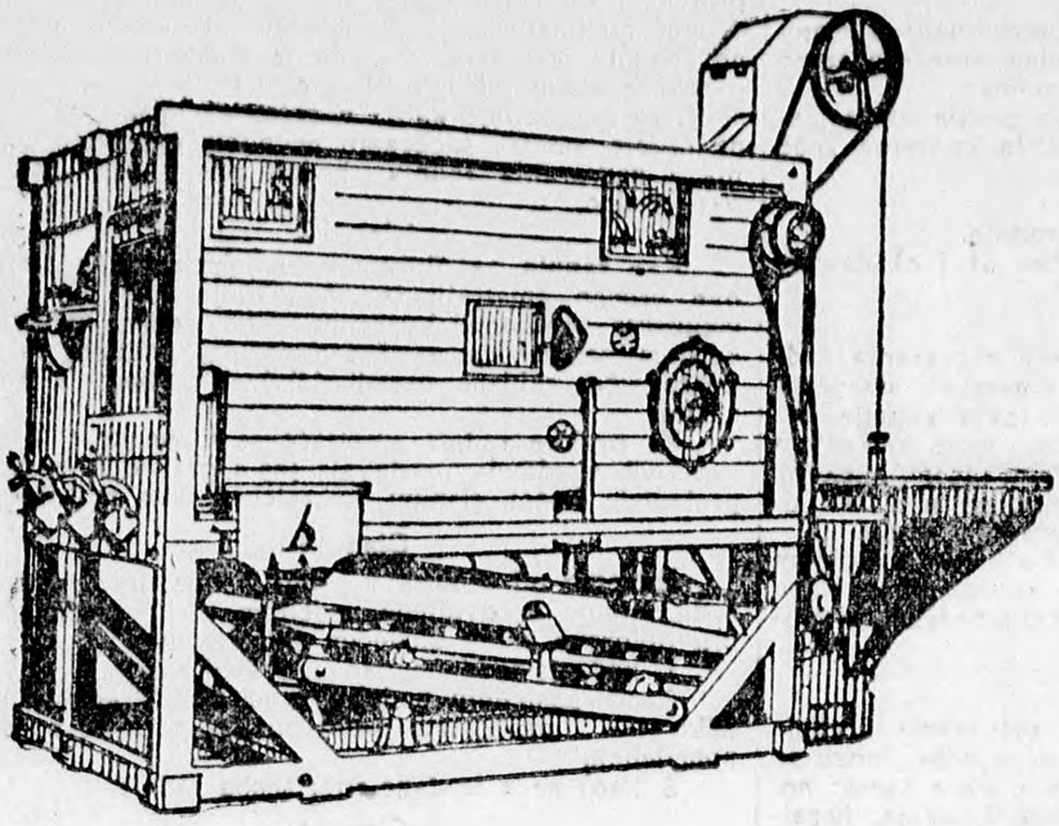
40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szubotica,** Jugovića ulica 20

Kérjen árjegyzéket!

388

Többtermelés? — Vetőmagtisztitás!!

»PETKUS«

1. Vetőmagmegtakaritás mellett nagyobb terméseredmény!
2. Tisztitott vetőmag használata mellett gyakorlatilag cca 6 m.-mázsa termés-többlet kisholdanként!
3. Mindennemü gabona és egyéb vetőmag tisztitására és osztályozására alkalmas!
4. Általában 99·9 % a „PETKUS"-sal elérhető tisztasági eredmény!

Üzemben megtekinthető:
a jugoszláviai vezérképviseletnél

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, akik felejthetetlen fiam elhunyta alkalmából részvétükkel fájdalmam enyhiteni igyekeztek, ezuton mondok hálás köszönetet.

Jurics Márkó
országgyülési képviselő

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, akik felejthetetlen jó férjem elhunyta alkalmából részvétükkel fájdalmam enyhiteni igyekeztek, ezuton mondok hálás köszönetet.

Özv. Jurics Istvánné

Mindazoknak a kereskedőknek, jóbarátoknak és ismerősöknek, kik drága jó férjem illetve, édesapánk elvesztéséért fájdalmunkon igyekeztek enyhiteni, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Külön köszönetet mondunk az Önálló Iparosok és Kereskedők Betegsegélyző vezetőségének, valamint a Népkör vezetőségének.

Özv. Kolozsy Albertné
és árvánmaradt gyermekei

6870

Tisztelettel értesitjük a n. é. közönséget, hogy az eddig Vojnics Z. Kálmán és Fekete Dénesné név alatt fennállott

temetkezési vállalatot

megvettük és azt **teljesen ujonnan berendeztük.**

Módunkban van a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig minden igényeknek megfelelő és legolcsóbb árban temetkezéseket eszközölni.

Kiváló tisztelettel

Barasics és Vojnics

Használt temetkezési kocsik és egyéb felszerelések eladók

6791

Férfi fodrászszalon megnyitás!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Aleksandrova ul. 11 szám alatt

modern férfi fodrászszalont

folyó hó 10-én megnyitom, ahol vendégeimet a leghigiénikusabb kiszolgálásban részesitem.

Szives támogatást kér

Andrija Mocnar fodrász

6849

Községi Elöljáróság Horgos.

Hirdetmény

Folyó hó 22-én Horgoson állat- és kirakodóvásár lesz, amelyre vészmentes helyről mindennemü lábas jószág felhajtható.

Horgos, 1928 julius 5.

6770 **Községi Elöljáróság.**

Önkéntes árverési hirdetmény

A bácskai tartományi árvaszék határozata alapján a kiskoru Mátyus László tulajdonát képező és a mali-idjoši 3196. számu betétben 3930/3, 3931/3. és 3916. helyrajzi számok alatt felvett, összesen 16 katasztrális hold és 559 □-öl kiterjedésü szántóföld *Mali-Idjoš községházánál folyó évi julius hó 22-én délelőtt 10 órakor* az árvaszéki kiküldött jelenlétében nyilvános önkéntes árverésen, de legalább 250.000 dinár kikiáltási árban el fog adatni.

A részletes árverési feltételek Mali-Idjoš községházánál vagy Dr. Palásthy Ödön szombori ügyvéd irodájában tudhatók meg. 6819

A Vajdaság egyik nagyobb városában 15 év óta fennálló

fogorvosi rendelő

a legmodernebb berendezéssel, nagy anyag- és müszerfelszereléssel, valamint a vele kapcsolatos lakásberendezéssel (lakáshelyiséggel) együtt eladó, esetleg bérbeadó.

A rendelő a város legforgalmasabb központján van. Megkereséseket »Biztos jövő« jeligére a kiadóba.

Könnyitések a magyar vizumok beszerzésénél

Folyó évi julius 3-ikától kezdődőleg a Budapestre való utazás céljából nem szükséges a beogradi vagy zagrebi m. kir. utlevélhivataloknál előzetesen vizumot szerezni, mert az utasok magyar vizum nélkül is átléphetik a magyar határt, mely esetben Budapesten kaphatnak hatvan napi tartózkodásra jogositó vizumot. Ez az ujitás lényeges idő- és költségmegtakaritást jelent, főleg azoknak, akiknek üzleti vagy magánügyekben gyakran és sürgősen kell átlépni a magyar határt. A vizumnélküli utazáshoz a beogradi Magyar Királyi Kereskedelmi Képviselet Utazási Osztálya hivatalos bélyegzőjével ellátott igazolvány szükséges, mely ugy a beogradi m. kir. kereskedelmi képviseletnél (Beogad, Palata Akademije, Jakšićeva ul. 2.), mint pedig a felkért SHS vidéki kereskedelmi testületeknél és

Szuboticán: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Lloyd, Általános Hitelbank, Közgazdasági Bank, Bácsmegyei Napló kiadóhivatala,

Novi Vrbas: Takarékpénztár, Mezőgazdasági Bank, Schmiedt Frigyes,

Bácska Topola: Közgazdasági Bank, Bácstopolai Takarékpénztár,

Véliki Becskerek: Kereskedelmi Kamara, Takarékpénztár,

Szombor: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Bácskai Gazdasági Egyesület,

Szenta: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Gazdakör,

Velika Kikinda: Centralna Štedionica,

Oszijek: Kereskedelmi Kamara, Jugoszláv Bank,

Čakovec: Horvát Általános Hitelbank,

Noviszad: Kereskedelmi és Iparbank, Putnik Utazási iroda, Merkurbank, Lusztig Bank,

Kula: Hitelbank,

Odzsaci: Takarékpénztár,

Vrsac: Kereskedők Egyesülete, Srpska Zanatlijska Banka, Szalay Utazási Iroda,

Ada: Leszámitolóbank,

Sztari Becsej: Népbank, Poštska Banka,

Novi Becsej: Általános Hitelbank,

Bela Crkva: Trgovačko Udruženje,

Pancsevo: Kereskedők Egyesülete, Népbank,

Sarajevo: Kereskedelmi Kamara, Agrárbank, Putnik,

Skoplje: Kereskedelmi Kamaránál személyenként 35 dinár árban kapható. Az igazolvány alapján a vizum Budapesten 50%-os kedvezménnyel adatik ki és az igazolványok birtokosai részére a Duna Szövetségi Utazási Vállalat a budapesti szállodákban, éttermekben, gyógyfürdőkben és a gyógycélokat szolgáló vasuti utazásoknál jelentékeny árengedményeket is biztosit. Az igazolványok alapján egyébként a szabályszerü magyar vizum a beogradi m. kir. utlevélhivatalnál 50-os engedménnyel előzetesen is beszerezhető.

Hatóságok és gazdák!

Ártézi kutakhoz évtizedekig tartó vasvályut készitek modern gyári kivitelben. Kérjenek ajánlatot.

5137 **Biliczki Károly Senta**

A nagyérdemü közönségnek tudomására hozom, hogy ügynöki irodámat a mai napon megnyitottam a főposta mellett, Skotus Viatora 8. sz. alatt. Eljárok földek, házak, lakás kiadásoknál a leggyorsabban. Kérve a közönség szives pártfogását, maradok

tisztelettel
Baka Ambrus
Vojvodina ügynökség.

6735

9371

Butort
izléses és jó minőségben, mértékletes árban, részletre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Csirkepiac)

Damburirozást, plisszirozást készit: Baschné Révész Anna
Rudićeva ulica 3 6233 Engl varrógépüzlet

AIDA Albina ulica (huspiac mellett) 1577 **Damburirozás, fehérneművarrás és -himzés, gobelin, rece, reliefhimzés, selyemfestés, stb.**

LEVELEZÉS

Fatal intelligens diszkrét ur keres olyan önálló, fiatal csinos nőt, aki julius végén tengeri fürdőre vele menne. Teljes névvel ellátott fényképes leveleket »Diszkrét« jeligére Subotica, postafiók 48. továbbit. 6754

HÁZASSÁG

A világ zajától elzártan élő iparos-leányka férjhezmenne r. kat. vallásu jobb iparoshoz, vagy kereskedőhöz, szép kelengyével, 15—20.000 dináros azonnali hozománnyal, későbbi 50—60.000 dináros örökséggel. Leveleket »Komoly lélek« jeligére a kiadóba kér. 6660

Házasságot előkelő körökben diszkréten közvetit Amor házasságközvetitő iroda, Temesvár (Románia), Kossuth Lajos u. 21. 6033

FOGLALKOZÁS

Borbélysegéd, jómunkás, azonnali belépésre kerestetik. Weisz István fodrász, Novisad, Kralja Petra ul. 30. 6855

Kifutófiu felvétetik. Müller, Trumbićeva ul. 26. 6803

Házvezetőnőnek, társalkodónőnek, házikisasszonynak ajánlkozik intelligens, idősebb urileány, hasonló minőségben volt már alkalmazva. Sütni, főzni jól tud. Bizonyitványai kitünőek. Ajánlatokat G. J. névre Fekete könyvkereskedésbe, Senta kér. 6628

Sucho slowenisches Mädchen mit Kenntnis der deutschen Sprache für Hausarbeit, Subotica, Save Tekelije ulica 16. 6839

Irodámba felveszek kezdő fiatal egyént némi kaucióval. Peić Agentura Subotica, Cara Dušana ul. 5.

Subotica minden kerületébe felveszek olyan egyéneket, akik házról-házra járhatnak. Peić Agentura Subotica, Cara Dušana 5. 3959

Ältere Erzieherin mit französicher Sprachkenntnis, Nachhilfe im Serbischen und Klavier, häusliche Mithilfe, sucht sofort Posten. Radosavljević Buchhandlung Stari Bečej. 6782

Jómunkás bognársegédet azonnali belépésre állandó munkára felveszek. — Buczella Géza bognár Srbobran. 6859

Agilis, intelligens hölgyeket utazónőknek felveszek magánvevők látogatására. Jutalék 25 és 30%. Kollekció átvétele készpénz ellenében. Jelentkezések délelőtt 9 órától délután 3 óráig, Sokolska ul. 13, Beli mašni büffé udvar. 5823

Soffőr-mechanikus, nagyon ügyes fiatalember, azonnalra állást keres. — Cim: Polák iroda, Subotica, Zrinjski trg 2. 6862

Urasági inas, több éves bizonyitvánnyal állást keres. Vidékre is elmegy. Cim a kiadóban. 6863

Fiatal, szolid detailista füszerkereskedősegéd, ki a szerb, német és magyar nyelvet birja, felvesz Nagy Béla, Jaša Tomić (Banat). 6856

Übernehme die Beantwortung jeder Frage über Magie, Telepathie, Heilmagnetismus, Hipnotismus, Graphologie, Gedankenbeherrschung und diene auch mit entsprechender Literatur. Briefe sind unter »Jupiter« an die Verwaltung des Blattes erbeten. 6818

Miniszteri kitüntetésben részesült megbizható nős egyén, kitanult kereskedő, volt katonai raktárkezelő altiszt, 8 évi közigazgatási, 25 évi utbiztosi szolgálat után nyugdijazása folytán megfelelő állást keres. Cim: Kovin 34. 6857

Szoptatósdadát keresünk 2 hetes babához. Littmann, Sokolska ul. 4. 6808

Fazekassegédet keresek azonnali belépésre. Csáki Imre Bačko Gradište. 6788

Intelligente Dame sucht Stelle als Haushälterin bei feinen älteren Herrn. An die Administration des Blattes. 6773

Keresek tanyára magányos, tisztaságot és rendet szerető nőt, gazdasszonynak. Jó bánásmód biztositva. Gradska Kafana. 6835

Kerestetik 2 kovácssegéd gazdasági mühelybe. Cim Joó Antal, Szenta. 6874

Férfiöltönyök varrása, átalakitása és javitása legszebb kivitelben V. Kuntscher szabónál, Zrinjski trg 2. 6876

Szerb, német, magyar tantárgyakból előkészitek javító és magánvizsgákra Hegedüsné tanitónő. Miloš Obilić ul. 33. Patikával szemben. 6826

Vizsgázott gépkezelő állást keres a cséplési idényre. Javadalmazás megegyezés szerint. Májer György Zmajevác (Baranya). 6843

Keresek azonnali belépésre. ügyes vendéglői szakácsnőt, ki a befőzéshez is ért. Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével Vukán Lajos vendéglős, Dolnja Lendava (Prekomurje) cimre küldendők. 6842

Kertészt, elsőrangu szakembert, ki ugy a virág-, diszvalamint konyhakertészetben és gyümölcsösben teljes jártassággl bir, keresek margitmajori kertészetem részére októberi, esetleg szeptemberi belépésre. Ajánlatokat kor, családi állapot, fizetési igények megjelölésével és bizonyitvány másolatokkal dr. Engelmann Jenő Čantavir postafiók, Bačka cimre kérek. 6837

Kovácssegéd, fiatal ügyes munkás, azonnal felvétetik. Szalai András Kupusina (Bačka). 6829

Fodrászt vagy fodrásznőt, jó munkaerőt mielőbbi belépésre felveszek. Gyermán Pál hölgyfodrász Velikibečkerek. 6827

20 éves vizsgázott, gyakorlattal biró gépész, ki szivógáz és nyersolajmotor kezeléséhez ért, állást keres. Baka-ügynökség.

Elhelyező irodámban keresek és ajánlok főpincért, éthordót, portást, kaszirnőt, pincérlányokat. Privát házakhoz gazdasszonyt, azonkivül butorozott és butorozatlan szobákat, házakat, földeket. Lang agentura, Szubotica, Paja Kujundžića ulica 4. 6850

Borbélysegédet, fiatal jó munkást, azonnalra felveszek. Zsigmond, Bajmok.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és dimzsó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Gyógyszerész beszél szerbül, németül, magyarul sok évi praxissal, lelkiismeretes, becsületes munkaerő, keres állandó kondiciót, elvállal kisegitést is. Szives megkeresést »Kitartó« jeligére a lap kiadójába kér. 6785

Azonnali belépésre keresek kenyérsütésben önálló komoly segédet, jó fizetéssel. Faragó József kereskedő és pék, Bačka Topola. 6793

Állást változtatni óhajt 27 éves nőtlen tisztviselő könyvelő, szerb-horvát, magyar, olasz nyelvtudással, jelenleg nagy malomban felmondatlan állásban. — Ajánlatot »Existencia« jeligére kérek. 6790

Nevelőnőket, nyelv- és zenetudással, okl. nép- és középiskolai tanerőket, birod. német Hortnerinneket, gyermekkertésznőket, gyermek szobalányokat, játszótársakat, vakáción át fizetésnélküli tanuló- és diák (lányokat) ajánl a leglelkiismeretesebben: »Pädagogenbund, Wien, IV., Karlspl. 7. Saját tudakozó szolgálat. 429

Autógarage, javitómühely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális aluminium heggesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

Férfi, női és gyermekcipők, valamint szandálok nagy választékban; kézimunkavarrás, drukkolás olcsón, divatosan Budanovics Teréziánál, Rudics uccai pavillon. Ügyes himzőlány felvétetik. 1483

Gabonaüzlet és malom minden ágában jártas, három nyelvet biró perfekt könyvelő, megfelelő állást keres. Szives megkereséseket »Önálló munkaerő« jeligére a kiadóhivatalba kérek. 6759

Fényképészek! Keresek azonnali belépésre pozitiv és negativ retusőrt, aki kontakt nyomatokban és felvételekben is jártas azonnali alkalmazásra. Fényképes ajánlatok a fizetési igények megjelölésével Harkányi fényképész Vršac (Kerzó) cimre küldendők. 6760

Női szabászati tanfolyamot nyitok, amely julius 15-től augusztus 15-ig tart, amelyen angol és francia módszer és divat szerint biztos sikerrel tanitok szabást és varrást. Vidékieknek külön oktatás 8 nap alatt. Hitri speciális angol és francia női szabó, Stari Bečej, Jović-palota. Képzett jó vasalólányokat felveszek. 6781

Akkordban átveszem kőbányákban kocka, terméskő és zuzottkavics kitermelését. Szives megkereséseket »Önálló erő« cimen a kiadóba kérek. 6671

Szobaleányt keresek, egy intelligensebb, jobb leányt, esetleg árvaleányt. Jelentkezés Kujundžića ulica 7. 6734

Gyógyszerész asszisztens ajánlkozik esetleg azonnali belépéssel 2 hónapi kisegitésre. Választ »Pharmacia« Poste Restante, Vel. Kikinda cimre kér. 6529

Intelligens leányt vagy asszonyt keresek a háziasszony támaszául és két iskolás gyermek mellé, aki a háztartásban segitene és némileg varrni tud. Jó bánásmód. Belépés mielőbb. Ajánlatok Gyógyszertár, Sečanj (Banat) cimre. 6667

Kötő(nő)segédeket felvesz Beck Jenő kötöttárugyár, Subotica. 6668

Fömolnárt felveszek azonnali belépésre, félvagonos malomba. **Szivógázmotor** 30—35 HP eladó. Zádory, Stara-Moravica. 6729

Keresünk szorgalmas képviselőket állami értékpapirok eladására, legnagyobb jutalékkal. Ajánlatok »Uj módszer« jeligére, Schmolka hirdetőirodába, Novisad küldendők. 6705

Két asztalossegéd, önálló butormunkás, azonnal felvétetik, Kiss János asztalosnál, Sztaribecsejen. 6698

Gazdasszonyt, intelligens nőt, fixfizetéssel, magános üzlettulajdonos azonnali belépésre keres. Fényképes ajánlatok: Kafana »Amerika« Stari Bečej cimre kéretnek. 6673

Vizsgázott gépész-üzemlakatost állandó munkára felveszünk, Vujkovics telep. 6766

Keresünk egy idősebb és két fiatalabb butorlakatost. Ajánlatokat a következő cimre küldendők: Industrija Gvozdenog i Plehanog Nameštaja Toholj i Gavrilović Skoplje. 6751

Faszakmában képzett, önálló asztalosmester fürészgyárba, fatelepre, esetleg fakitermelő vállalathoz ispáni, vezetői vagy ezekhez hasonló állást keres. Cim Molnár-könyvkereskedés Szenta. 6707

Akik a jövő tanévre középiskolai tanulóknak lakást és reggelit hajlandók adni, közöljék cimüket a kiadóhivatallal »Középiskolai tanuló« jeligére. 6762

Fiatalabb irodaerő, gyakorlattal kerestetik. Ajánlatok német vagy szerb nyelven a fizetési igény megjelölésével a Bácsmegyei Napló noviszadi fiókjához 245. sz. alatt cimzendők. 6747

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért forditja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Autóval 9-ikén, hétfőn Szerbiába és Macedoniába utazom, két társat keresek kis kollekcióval. Cim a kiadóban. 6744

Kereskedelmi utazóknak és képviselőknek, akik füszerüzleteket mellékfoglalkozásképen kis zsebben hordható kollekcióval látogathatnak, szép mellékjövedelem kinálkozik keresett cikk árusitásával. — Ajánlatok »Rentabler Nebenverdienst« jelige alatt a lap kiadóhivatalához intézendők. 6728

Mülábak

mükarok, gyógyfüzők, támgépek betegtoló-kocsik Schönbrumnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 3756

VÉTEL-ELADÁS

Eladó földbirtok. Suboticai határban 60 lánc tanyával, Zobnaticán 75 lánc tanyával, Békován legszebb helyen a legjobb föld 65 lánc tanyával, Békován 20 lánc tanya nélkül, 7 lánc Radonovácon tanyával, 5 lánc az ugarakban és 110 lánc a Suboticai határban eladó. Grünwald ügynökség.

Ha bármit venni vagy eladni akar, forduljon hozzám bizalommal. Különféle biztos bázisu üzletek eladók minden szakmában. Ha lakásra van szüksége, ha házat, földet eladni vagy venni akar, ha bármilyen áruja eladó, keresse fel a Grünwald ügynökséget.

Eladó magányos MÁV 68 colos dobgolyós cséplő, kijavitva, cséplésre kész. Rakk, Bačka Topola. 6801

Jólbevezetett masamódüzlet a főtéren betegség miatt eladó. Cim a kiadóban. 6854

Benzin- vagy petróleummotor, 3 HP, teljesen kifogástalan állapotban megvételre kerestetik. Forgács Dezső, Bačka Topola. 6817

Magyarboly község (Villány mellett) kellős közepén eladó *4500 négyszögöles belsőség,* rajta több épülettel. Igen alkalmas nagy vállalat létesitésére. Kövezett országut, posta, telefon, autójárat a szélrózsa minden irányába. Tulajdonos cime: Milić Jován, Sakula (Bánát, SHS). 6633

Keresek megvételre 2 méter magas ajtót, 30 hektó hordót. Poštanska ul. 4. 6795

Rakett, jó állapotban, olcsón eladó. Megtekinthető Pallas irodában, Kujundžićeva ul. 4. 6861

Ganz-hengerszék, dupla, 800—220 mm, 1 pár 38-as komplett tót kő, 1 függőleges daráló 600 mm-es mükövekkel, 1 darab I. sz. Wörner progresz, 1 triőr, 1 cilinderszita, azonkivül transzmissziók, csapágyak, szijtárcsák olcsón eladók. Živko Čokov Vel. Kikinda. 6853

Mészárszék, jól menő, betegség miatt bérbeadó, esetleg teljes felszereléssel eladó. Osijek, Trstinjakova ulica br. 12. 6840

Eladó 12 HP, keveset használt kéthengeres szivógázmotor, amely benzinre is használható. Junkerné, Srbobran (Bačka). 6538

Téglagyár, a Száva mellett, a vidék legjobb anyaga, kiterjedt nagy vevőkörrel, elsőrendü biztos ekszisztencia, családi okok miatt eladó, Polák Lajos, Nova Gradiška. 6784

Eladók magasfekvésü szép háztelkek. Segedinski put, Tálassy-kert, Menhelynél. 6873

Mintázott gyógynövényeket vesz Blum gyógyszertár Szubotica, főpostával szemben. 5190

6 HP Hofherr fogaskerekes, 8 HP láncos magánjáró és egy 8 HP huzatos üzemképes kazánok eladók, esetleg cséplésre haszonbérbe kiadók. Kelemen István St. Kanjiža. 6807

Billiárd fordítható teljesen ujonnan felszerelve eladó. Cim Molnár könyvkereskedés, Szenta. 6875

Jókarban levő kovácsszerszám eladó és azonnal átvehető. Begyik József bognár, Čantavir. 6652

Palicson Biró Lajos-féle szőllő eladó. Bővebbet Stein füszeresnél. 6823

Nagy sezlon, keményfa ágy, sodronybetéttel, afrikmatraccal, éjjeli szekrény márvánnyal eladó. Cim a kiadóban. 6844

Cipőüzlet, jómenetelü, Novi Bečej főterén, elköltözés miatt teljes berendezéssel jutányosan eladó. Tóth János Novi Bečej. 6848

Amerikába való kivándorlás folytán sürgősen eladó uj, massziv anyagból készült házam teljes berendezéssel. Havi hozadéka 8000 dinár. Sava Janić (Amerikanac) Beograd, Vojvoda Ilića 28. Csak személyesen tárgyalok. 6846

Családi okok miatt Szubotican éjjeli mulató teljes berendezéssel eladó. Baka-ügynökség.

110 hold földem tanyával, idei terméssel eladó holdanként 17.000 dinárért. Baka-ügynökség.

Földek kisebb-nagyobb tételekben, tanyával és tanya nélkül eladók és bérbeadók. Baka-ügynökség.

6 HP Hofherr-Schrantz gyártmányu, használt, 25 éves gőzlokomobil, kifogástalan, üzemképes állapotban, Fordson-traktor 3 vasu ekével, Hofherr-Schrantz gyártmányu 48" cséplőszekrény, cirka 20 éves, kifogástalan, üzemképes állapotban, 60 HP Stock-motoreke 6 vasu ekével, jó állapotban, jutányos áron eladók, külön-külön is. Bővebb felvilágositással szolgál: Agrikultura, Sombor. 6264

115 drb 1 éves, használt kertiszék olcsón eladó. Palotás, Stara Moravica. 6386

1 drb 14 éves 6 HP fogaskerekes alakitott Hofherr-Schrantz gyártmányu gőzmagánjáró garnitura, kifogástalan üzemképes állapotban eladó, esetleg buzáért is. Bővebb felvilágositást nyujt, Agrikultura, Sombor.

3000 darab Ia bükkfavilla azonnali szállitásra eladó 4 dináros árban egy vagy kisebb tételben franko vagon Kapela—Batrina. — Schmidt, Svećenski i drug, Slav. Požega. 6644

Jégszekrény, pult, ajtók, falépcső, olcsón eladók, Zmaj Jovina ulica 25. 6691

52.000 drb Ia tégla darabonként 45 paráért eladó. Save Tekelije ul. 35. 6778

70 család méh uj kaptárokban kisebb tételekben is jutányos áron eladó. Váradi Lukács méhészete, Horgos, Kamarás. 6661

Ötven év óta fennálló korcsma, házzal együtt eladó. Subotica, Poštanska ulica 7. 6554

Irodai ülőbutort, 2 foteult, divánt megvételre keresünk. Ajánlatokat a kiadóba »Iroda butor« jeligére kérünk. 6762

4—5 HP Hofherr huzatos garnitura elevátorral, komplett, cséplésre készen olcsón eladó. Csak személyesen tárgyalok. Paja Milić, Sombor, Kralja Petra 2.

LIFKA KERT-MOZI

Vasárnap utoljára a nagy kettős műsor!

Henny Porten vigjáték
Szent hegy sport-film

Hétfőn és kedden reprizben

FELTÁMADÁS

TOLSTOJ LEO gróf regénye után
Dolores del Rio, Rod la Roque
egyetlen világattrakciója

Ha KÖNYVSZAKÉRTŐRE lesz szüksége irjon **Borbély L. Novisad**, postafiók 75 címre

Falusi vaskereskedő jelenlegi üzlete felhagyása mellett, városban levő
vaskereskedésbe
nagyobb összeggel
betársulna
Ajánlatokat e lap kiadójába kérek „Szakember" jeligére 6760

Ford- és Fordson-hengerek furását olcsón vállalja
FÖLDVÁRI BÉLA
STARI-BEČEJ 3
Alkatrészek állandó raktára

Ha Ön
még nem tudná, ugy vegye tudomásul, hogy
szeplő, pattanás, májfolt
ellen egyetlen biztos szer van, ez a 2593

Paragovo üdülőtelep ünnepélyes megnyitása
Vasárnap e hó 8-án ünnepélyesen megnyitják a Paragovo üdülőtelepet a Fruškagorán. Zene és tánc délután 5 órától kezdve. 6830

Pékmesterek figyelmébe!
Vállalom elsőrendü dupla és egyes
pékkemencék
épitését, 30 éves prakszissal, garancia mellett. Jugoszlávia egyetlen duplakemence épitője
Jovanović Mihály, Novisad
Parnogmlina ul. br. 4
Ügyeljen a névre (nem Hajdu)

Wolfner gépszijak minden méretben kaphatók **Barzel** vasüzlet, Subotica. 6797

Félteherautó, Ford-gyártmányu kedvező árban eladó. Cim a noviszadi kiadóban. 6714

Központban több lakással, nagy udvarral V. kör, Devojačka ulica 2 számu ház eladó. Érdeklődni a kiadóban. 6593

Eladó a város közepén egy jól berendezett füszerüzlet. Gavanski csődtömeggondnok, Kralja Petra park 7. 6764

Zongora Hamburger-Gloss gyártmány, keveset használt **és egy ugyancsak** keveset használt **motorkerékpár** D. K. W. 5 HP. 250 ccm. kétütemü eladó. Cim a kiadóban. 6752

Kitünő füszer-vegyeskereskedés kocsmával, jóforgalmu, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. »Aranybánya jelige a kiadóba. 6683

Eladó zöld vöröshagyma vagontételekben is Báró Tallián uradalomnál, Nova Kanjiža. 6783

Öt tiszta faju kölyök farkaskutya 200 dinárjával eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6772

18 HP MÁV gépgyári stabil szivógázmotor, 2 darab féderes teherkocsi, 1 drb 1½ HP villanymotor, 3 darab uj és használt sörlevegőpumpa kézi és erőhajtásra jutányos áron eladó. Bővebbet Kardos hirdetővállalatnál, Novisad, Vilsonov trg 7. 6569

Megvételre keresek 300 holdon felüli birtokot Novisad közelében, esetleg Bácska más részén. Dorogi József, Senta. 6645

Horgošon a Kamarási állomás mellett eladó 3 hold elsőrendü szőlő 2 hold vető szép lakással, nagy borházzal teljes felszereléssel, vagy anélkül. Tudakozódások Horgošon, Nyisztor János kereskedőnél. 6692

APRÓ HIRDETÉSEK

Perzsa-szőnyeget
ne vegyen addig, mig meg nem győződik, hogy
szabott árak mellett
olcsóbban és jobban vásárolhat, mint átutazó ügynököktől, kik mindenféle mesék kisére ében gyakran a vételár felét is elengedik!
6787 **Balog Lina cég, Subotica**

KOCSIK
töltésépitéshez
a gombosi szivattyu felöli részre
felvétetnek
A munka julius hó 15.-én kezdődik, alapár 11 dinár, bélyeglevonás nincs, csak betegsegélyző. Ugyanott
100 kubikosmunkás
loré-hányásra felvétetik
Jelentkezni lehet:
Hauer Józsefnél, Sentán
6697

Törvényesen védett
CHAMPAGNE-LIMONADENK,
a vezető alkoholmentes ital **kizárólagos gyártási jogát** (licencét) kiadjuk Jugoszlávia minden nagyobb városa részére. Érdeklődők forduljanak
PRVA FRANCUSKO-JUGOSLAVENSKA FABRIKA ŠAMPANJ LIMUNADE
cimre, Beograd, Hercegovačka ul. 6.
6877 Telefon 45-96

Házrészek, teljesen modern házban földszinten és emeleten örök áron eladók. Bővebbet dr. Biró Andor ügyvéd irodájában. Park Kralja Petra 10. 6689

Eladó 8 HP magánjáró, vagy kiadó. Hofherr elevátor **és egy** Fordson-traktor. Bálint Károly, Stara Moravica. 6677

Mozisok! Ernemann Saxonia vetitőgép, egyéb felszerelések, jó karban, olcsón eladók Korzó-mozi, Subotica. 6211

Egy ötszobás modern urilakás, 3 szobás uri lakás összes mellékhelyiségekkel és több kislakás kiadó. Skotus Viatora ul. 8. Főposta mellett. Baka-ügynökség. 6852

KÜLÖNFÉLE

Több olcsó különbejáratu szoba kiadó. Topnička ul. 28.

Üzlethelyiség kiadó. ajtók, spanyolfal, hatsarkos tégla, tüzi és ujnád eladók. Poštanska ul. 4. 6796

Két szoba-konyhából álló lakás a város központjában augusztus 1-re kiadó. Közelebbi megtudható dr. Bárdos ügyvédnél, Subotica. 6866

Négyszobás lakás előszobával, fürdőszobával és vizvezetékkel, minden mellékhelyiségekkel augusztus elsejére kiadó. Kumičićeva ul. 3. 6841

Lakás, egy szoba, előszoba, konyha, speiz centrumban azonnal kiadó. Zmaj Jovina ulica 25. 6822

Majsai uton 65 kapa szőllő terméssel együtt kiadó és azonnal átvehető. Sokolska ulica 11. 6509

Jóforgalmu éjjeli üzlet kiadó Crvenkán. 6700

A Főtéren uj emeletes épületben két szobából és garderobe szobából álló uccai erkélyes lakás egy vagy két személy részére butorral vagy butor nélkül azonnal kiadó. Ugyanott egy kisebb két szobából álló lakás ugyancsak butorral vagy butor nélkül egy vagy két személy részére kiadó. Cim Dunav biztositó Vilsonova ul. 11. 6746

Szoba-konyhás lakás üresen kiadó. Ugyanott egy uccai és udvari butorozott szoba is kiadó. Hadžićeva ul. 4. 6801

Istálló fészerrel együtt kiadó. Cim a kiadóban. 6738

Kiadó vendéglő. Szentán a főuccán, a vasuthoz közel, jóforgalmu helyen kiadó haszonbérbe vendéglő szép lakással és vendégszobákkal, kuglipályával, istállóval, ujonnan épitett és berendezett mészárszékkel. — Licsno pravo szükséges. — Goldstein Benő, Szenta.

Kiadó azonnal különbejáratu kis szoba havi 100 dinárért. Palmotićeva 79.

Tisza folyó és vasuti állomás mentén levő városban, nagy buzatermő vidéken 2½ vagon kapacitásu, modern berendezésü malom hajtóerővel együtt bérbeadó. — Cim a kiadóban. 5933

GYÁRI UJ 6-OS CSÉPLŐ
CORMICK TRAKTORRAL
azonnali szállitásra előnyös árban kapható
Szenes Kálmán gépkereskedésében, Suboticán
6838

VÁROSI MOZI

Szombat—vasárnap:
A világitó technika csodája. Fény-revü
„LA PERLE"
„Vizlók az ezüst bárlangban" — Nagy revüprogram. Film:
Keresd az asszonyt
A hős kalandorok filmje. Főszereplő: Tom Mix

Hétfő—kedd:
Ossy Oswalda legjobb vigjátéka
A papucshős
A terem a legmodernebb nyárkészülékkel van hütve. Hüvösebb, mint a szabadban. — Tiszta-, por- és szunyogmentes levegő.
Előadások kezdete délután 6 és este 9 órakor

„PLANINKA"
havasi gyógyfűtea
felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést, a rendszertelen bélmüködést és kiváló hatásu altesti bántalmaknál, a hugyhólyag, máj, epe megbetegedéseinél és epekőnél. A „PLANINKA" tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásunak bizonyult éredényelmeszesedésnél.
A „PLANINKA" havasi gyógyfütea csak fenti védjeggyel és lepiombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár.
Kapható gyógyszertárakban
Készíti: Mr. BAHOVEC gyógyszertára LJUBLJANA

Vizhordás!
Mijo Vacin, suboticai lakos a rendőrségtől 11.967 szám alatt engedélyt kapott ivóvíz árusitására a városban. A rendelet szerint a vizet tiszta hordóban, kizárólag a Gyermek Tr homás Otthon mögött levő ártézi vizes kutból szabad hordani. A viz széthordása junius elején kezdődik, délelőtt és délutánonként. Egy kanna viz ára 1 dinár. Kik házhoz akarnak ivóvizet hordatni, forduljanak Mijó Vacinhoz, III. kör, Bunjevačka ul. 94 6852

Nea Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA
580

Lakás kisebb-nagyobb állandóan kapható. Grünwald ügynökség.

AMICIA NAPOK!

A Jadranska Straža AMICIA mozgalmának a vezetősége f. hó 25-én rendezi meg az első huzásokat. A miniszterileg jóváhagyott tervezet szerint, minden telegyüjtött iv készpénzt nyer. Hogy igen tisztelt vevőimnek a bélyeggyüjtést megkönnyitsem, f. hó 9-10-11-én, hétfőn, kedden és szerdán **AMICIA NAPOKAT** rendezek, amikor már

minden 100 Din. bevásárlás után 10 drb AMICIA bélyeget és
minden 800 Din. bevásárlás után egy teljesen megtöltött

gyüjtőivet adok. Miután minden iv nyer, igen tisztelt vevőimet készpénz nyereményhez juttatom

Pero Vujković, kézműárukereskedő, Subotica (Huspiac)

A szerkesztésért felelős dr. PENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: PENYVES LAJOS Szubotica.

Dr. Gaj Ljudevit
a délszláv egység előharcosa
(1809—1872)

Irta: Gonda László

Julius 8-án van dr. Gaj Ljudevit születésének évfordulója. Gaj volt a mult század elején feltámadt ugynevezett illyr mozgalmak leghatásosabb harcosa. Az illyrizmus pedig *a délszláv népek* és főleg a horvátok, szlavonok *politikai és kulturális egységének és önállóságának eszméje* volt, egyben küzdelem minden idegen befolyás ellen.

Dr. *Gaj Ljudevit* volt az első horvátnyelvü ujság kiadója, az első horvát szinház megszervezője, *a délszláv egység és önállóság lelkes és mindent magával ragadó propagálója*, kinek működése teremtette és erősitette meg a horvát nacionalizmust és *előkészitette a talajt a délszlávok egyesitésének megvalósitására.*

Dr. Gaj Ljudevit működésének és jelentőségének megértéséhez szükséges a délszlávok helyzetének és különösen a horvátországi viszonyoknak az őt megelőző időkből való rövid ismertetésee.

A délszláv népekhez számitották mindig a Krajnától o Török birodalomig, az Adriától a Fekete tengerig a lakosság legnagyobb részét. Ezek a délszlávok eredetileg, valamikor egy törzs, egy nép voltak s egy nyelvet beszéltek. E nyelv egyes nyelvjárásai között még ma sincsenek akkora eltérések, mint például a német nyelv dialektusbeli különbségei. Az évszázadok folyamán azonban az egységes délszláv nép részben vallási, részben földrajzi és gazdasági okokból *sokfelé*, többfelé oszlott és a különböző vidékeken a nyelvben olyan eltérések jöttek létre, hogy a 18-ik században a délszláv vidékeken külön szerb, szlavon, horvát, bosnyák, szlovén, dalmát, montenegrói és dubrovniki nyelveket is emlitenek. Az egyes vidékek nyelvei ugyanis a szomszédos népek nyelveinek hatását tükrözték vissza. A szerbeknél a török, a horvátoknál és a szlovéneknél a német, a dalmátoknál az olasz nyelv gyakorolt befolyást a délszláv nyelv alakulására és fejlődésére. Ez a befolyás az irodalomban is erősen észrevehető volt egészen a XVIII. század végéig, mikor az ugynevezett *illyrizmus* kezdődött, mely az *első jelentősebb lépés* volt a délszláv népek kulturális egységesitéséhez és önállóságához, ami viszont magával vonta a politikai egységesités eszméjét s igy tulajdonképen egyik fontos kiinduló pontja volt azoknak a törekvéseknek, melyek a világháboru után bekövetkezett egyesitést létrehozták.

Az illyrizmus és igy a délszláv önállóság és egység eszméjének leglelkesebb és legjelentősebb terjesztője és harcosa volt a XIX. század második negyedében dr. Gaj Ljudevit, akinek a mai Jugoszlávia megteremtésében ilymódon kétségtelenül jelentékeny érdemei voltak.

Az illyrizmus eszméje a XVIII. század vége felé keletkezett és megteremtője a délszláv népek és nyelvek előbb emlitett széttagoltsága volt. Az illyrizmus és hiveinek célja volt a szétdarabolt délszláv népeket egységes irodalommal, közös irodalmi nyelvvel és helyesirással, közös kulturával egyesiteni, a kulturális és a politikai életben idegen befolyásoktól függetleniteni, önállóvá tenni és határozott küzdelmet folytatni minden ellen, ami a céloknak akadályul szolgálhat.

Nagy lökést adott az illyrizmusnak Napoleon. Mikor ugyanis a délszlávok lakta vidékek egy jelentékeny része Napoleon uralma alá került, ő ott intézkedéseivel nagyban hozzájárult a nemzeti szellem fejlesztéséhez. Az 1805-iki pozsonyi béke Napoleon hatalma alá juttatta Dalmáciát, az 1809-iki schönbrunni béke Horvátországnak a Száva jobb partján Jasenovácától az Adriáig terjedő részét, Isztriát, Krajnát és Stájerország nagy részét. Ezeket a területeket Napoleon egyesitette Illyr királyság néven és területükön nemzeti iskolákat, horvát gimnáziumokat, Zagrebban és Ljubljanában egyetemeket alapit. Hivatalos lapot is adatott ki francia, német, horvát és szlovén nyelven. Egyáltalán mindenképen előmozditotta a nemzeti nyelv és nemzeti érzés megerősödését, hogy ezzel a franciák és a maga népszerüségét növelje és kellemetlenkedjék a Habsburgoknak.

Az Illyr királyság 1813-ban megszünt ugyan, de a megindult nemzeti mozgalmat nem lehetett többé megállitani. Eleinte ugyan nagyon lassan és nehézkesen haladt előre, mert egyrészt a népek nemtörődömségével, másrészt az osztrák és a magyar kormányok heves ellenállásával kellett megküzdenie. Nagyobb lendületet adott e mozgalomnak *Vrhovac* Miksa zagrebi püspök, ki már 1810-ben a biblia horvát nyelvre való fordiását tervezte s 1814-ben Bécsben *Kopitár* Bertalannal a horvát irodalmi nyelv és helyesirás alapjának megvetéséről tárgyalt. Munkatársai voltak *Miklonsics* Tomas zagrebi jogakadémiai tanár, kit Vrhovác püspök a szentirás leforditásával megbizott s ki 1821-ben egy kis horvát encyklopédiát adott ki, továbbá *Sporer Malics* Gyorgye, ki 1823-ban kiadta »Almanak Ilirski«-ját, melyben azt hangoztatja, hogy a délszláv irodalom fellenditésére mily fontos és szükséges lenne az egységes délszláv irodalmi nyelv, melynek alapjául a legelterjedtebb tájszólást kellene nevezni; végül *Gyurkovecki Josip* plébános, ki 1826-ban kiadott egy horvát nyelvtant és egyesülésre hivta fel az összes délszlávokat, ugy a nyugati, mint a keleti egyházhoz tartozókat, hogy az irodalomban *egy nyelvet*, közös helyesirást használjanak és *alkossanak egy népet.*

Ilyen előzmények után lépett fel dr. Gaj Ljudevit, hogy mindezt a délszlávok kulturális egyesitésére indult törekvést nagyobb lendületbe hozza és átvigye politikai térre is, hogy nagy tudásával, kiváló szónoki képességével, mindenkit megnyerő egyéniségével a délszláv egység eszméjét többé soha meg nem dönthetően öntse az illetékes népek lelkébe.

Dr. Gaj tudós nem volt, de a szó legnemesebb értelmében vett nagyszerü agitátor. Mint apostol jelent meg a zagrebi ifjuság körében, kik minden szavát áhitatos lelkesedéssel hallgatták. Rendkivül ügyes elbeszélő, kiváló szónok, szellemes és bátor improvisator és tehetséges inspirátor, ki csodás, szinte magnetikus erővel nyerte meg a kedélyeket, amellett törhetetlen akaraterejü, aki minden tervet, melynek kivitelétől tervezői visszarettentek, keresztülvitt és tapintattal oldotta meg a legösszebogozotabb csomókat is. Működésének megkezdése után nélkülözhetetlenné vált, ki nélkül hivei nem tudtak cselekedni.

Gaj Ljudevit 1809 julius 8-án született Krapinában, éppen abban az esztendőben, mikor Napoleon megalakitotta az illyr királyságot. Születési helyéhez füzi a néphagyomány a cseh, Leh és Meh legendáját. E monda szerint Krapina szikláin három vár emelkedett: Krapina, Pszar és Sabac. E várak urai Cseh, Leh és Meh királyi származásu fivérek voltak. Ezek összeesküvést szőttek a római rabság lerázása céljából. Huguk azonban, aki szerelmes volt a római helytartóba, elárulta fivérei szándékát. Mikor ezt a három fivér megtudta, megölte a római helytartót. Minthogy azonban tudták azt, hogy az ellenük küldött római haderővel megküzdeni nem birnak, hiveikkel együtt elhagyták leigázott ősi hazájukat és a Dráván meg a Drinán átkelve, azután egymástól elválva éjszak és kelet felé vették utjukat, hogy uj és jobb hazát keressenek. Igy lett Cseh, Csehország, Leh Lengyelország, Meh pedig Moszkva megalapitója.

Ez a monda, melyet Gaj még gyermekkorában hallott a néptől, mélyen lelkébe vésődött, serdülő ifjuságában is foglalkoztatta s ez tette lelkét fogékonnyá a pánszlávizmus eszméjének befogadására. Apja Gaj István gyógyszerész és a szegény nép jóttevője volt, anyja nagymüveltségü nő, ki mindig részvéttel tekintett a szegény jobbágyok sorsára s ezek bajai iránt fogékonnyá tette kedvenc fiát is. Ezek a hatások Gaj Ljudevitet képessé tették arra, hogy fogékonnyá legyen a demokratikus eszmékhez.

Gaj Ljudevit gimnáziumi tanulmányait Varasdinban kezdte, Zagrebban folytatta és Karlovácon fejezte be. Az irói hajlam már korán jelentkezett nála. Első müvét már 1826-ban, tehát 17 éves korában adta ki. Karlováci tanulmányi évei mély hatást tettek lelkére. Ott ismerkedett meg Lopacsics Mirkóval, a hazafias dalköltővel, ki Napoleon Illyriájáért lelkesedett és egyesitve szerette volna látni az összes délszláv népeket, azután Sporer Matics Gyorgye kerületi orvossal, ki már 1823-ban Illyr Almanachjában egy délszlávokat egybefüző irodalmi nyelv szükségét hangoztatta, 1826 novemberében Gaj Bécsbe ment egyetemi tanulmányok céljából, melyet 1827-ben Grazban folytatott. Ez utóbbi helyen már levéltári történelmi kutatásokat is végzett. 1831-ben befejezvén egyetemi tanulmányait, Zagrebba ment, ott végleg letelepedett és akkor kezdette meg az ugynevezett illyrizmus terén való tevékenységét. 1834-ben Leipzigben megszerzi a doktori cimet. Már ugyanaz év őszén engedélyt szerzett egy politikai hirlap és szépirodalmi melléklet kiadására.

Először kiadott egy »Oglas«-t, melyben a *horvátokhoz, szlavónokhoz, dalmátokhoz, dubrovnikiakhoz, szerbekhez, krajnaiakhoz, stájerokhoz, isztriaiakhoz, bosnyákokhoz és a többi szlovénekhez* fordult, *kik egy nemzetet alkotnak és egy nyelvet beszélnek.* E népeknek tudtukra adja, hogy 1835 januárjában megindítja a hetenként kétszer megjelenő »Novine Horvatske, Slavonske i Dalmatinske« cimü politikai hirlapot és ennek szépirodalmi mellékletét »Danica Horvatska, Slavonska i Dalmatinska« cimen, mely hetenként egyszer megjelenve szórakoztató és tanulságos cikkeket fog hozni délszláv nyelven s melyben cikkek különösen a szláv népek történetével, szokásaival, irodalmával fogják az olvasókat megismertetni. Célja a délszláv népek nyelvének, irodalmának és kulturájának fejlesztése és a szlávság nemzeti öntudatának felébresztése.

1835 január 6-án jelent meg a politikai hirlap, a *Novine* és 10-én a szépirodalmi melléklet a *Danica* első száma. Ezek a lapok lesznek az egységes délszláv kultura orgánumai. Gaj Ljudevit dr. ezekkel terjeszti az egységes délszláv helyesirást, az egységes délszláv irodalmi nyelvet és egységes délszláv kultura eszméit. A lapoknak már az első esztendőben nagy sikerük volt, az előfizetők száma folyton emelkedett, a munkatársak egyre-másra jelentkeztek és mind a tények Gajt tevékenységre ösztökélték. Munkássága hathatósabb kifejthetése érdekében már az 1835. év őszén engedélyt kért önálló nyomda alapiására. Ez a bécsi kormány hosszas ellenállása folytán csak 1837. év nyarán sikerül neki, mikor is megalapitja a Narodna Tiskarna nevü bibliografiai intézetét. Az 1840. évtől kezdve beutazza Európa összes szlávlakta vidékeit, hogy élőszóval is propagálja eszméit. Ez utazásai után átviszi tevékenységét a politikai térre is. Élénk szerepet visz a megyei és tartományi gyüléseken s az e helyeken kivivott sikerekért egész Horvátországban lelkesen ünneplik, 1848-ban ő vezette a horvát küldöttséget Bécsbe, ő hivatta össze a zágrábi nemzetgyülést. E mozgalmak vezetésében kitünően érvényesülnek rokonszenves lelkitulajdonságai, mint finom tapintata és kiváló gyakorlati érzése. Szivesen és közvetlenséggel érintkezik minden fajta emberrel, szeretettel áll szóba a legszegényebb munkással is, viszont határozottan és bátran lép fel a leghatalmasabb államférfiak, miniszterek, uralkodókkal szemben is. Személyes érintkezésével ellenségeit is hivelvé tudja tenni.

Gaj dicsősége 1848-ban emelkedett tetőpontjára, mikor Bécsben résztvett a szláv kongresszuson és keresztül vitte Jelasics báni kinevezését. Bécsből való visszatérése valóságos diadalut volt. Mikor azonban a Habsburgok orosz segitséggel loverték a magyar szabadságharcot, mint rendesen, hálátlanoknak mutatkoztak előző segitőikkel szemben és az abszolitizmus korában akadályokat gördítettek a délszláv és horvát nemzeti kulturális mozgalmak elé is, sőt egyenesen megakadályozták azokat. 1853-ban Gaj ellen hütlenség, hazaárulás és felségsértés vádjával pert inditanak és fogságba veik, melyből csak igen nehezen tudott kiszabadulni. De meg kellett érni az is, hogy saját honfitársai is elfordulnak előle, megtagadják tanait, elfelejtik nemzeti jelentőségü érdemeit. Ez végkép elkeseritette és visszavonult Mirogojban levő villájába, ahol visszavissza vágyódva egykori dicsőségéhez éldegél 1877-ig, mikor is április 20-án a Narodne Novine szerkesztőségében szivszélhüdés következtében meghalt.

Halála ismét eszébejuttatta népének nagy érdemeit és temetése egész nemzetének nagy hódolata mellett, nagy fénnyel és pompával ment végbe.

Somlyó Zoltán:

A bécsi asszony . . .

Hogy elsimitsa a redőim,
mikor az életre haragszom:
eljött hozzám egy téli estén
a karcsu, lenge bécsi asszony.

Lépése lassu volt, de biztos,
körültekintett a szobába.
Aztán megindult... S fény sugárzott.
amerre elhaladt a lába...

A kályhához ment legelőször:
tüzet gyujtott, hogy melegedjem
S ettől a forró pillanattól
ő lett az én egyetleneggyem..

A férfi álma csudamódra
néha mégis valóra válik:
fehér, puha kezét sötétlő
vállamra tette — mindhalálig.

Ha meg nem értette beszédem,
szelid szeméből fényes könny jött;
s harapni kezdte gyöngyfogával
a magyar szót, e drága gyöngyöt...

Beszél... beszél... Kedves hibáit
megcsókolom meleg kis ajkán.
Ő a hegedüm, a gitárom,
a hárfám és a balalajkám.

Tán én is még magyarabb lettem,
mert nincs boldogabb földön s égen,
mint én, mikor a bécsi asszony
reám nevet: a feleségem...

A kenyér mosolyai . . .

Milyen alázatos fejek! Egymásra nézünk meleg szeretettel — és a fejünk meghajlik... eljött a kenyér!...

A községháza előtt ünneplő ruhás emberek...

Arattok?

Aratunk.

Barna háton lesz vagy tizenkét mázsa holdanként.

Pucér is kitett magáért... lesz tiz, biztosan lesz tiz.

Osztán még azt mondják, hogy az rossz föld... mosolyog Hajnal.

Az-e? incselkedik Kopasz.

No-no, tavaly másként beszéltél.

Az akkor volt...

Most is csak Pucér az! — szól a barnaháti.

Hát az igaz, hogy a barnaháti föld az valami különös — mondja merengőn Kopasz... én nem tudom, de valami igen huzza a szivemet arra felé...

Mint a barna menyecskék mi?

Ami azt illeti, az sem rossz — sunyit a bajusza alá Kopasz... de az a föld mindig jó, mig a menyecske!... na, arról lehetne beszélni...

Az emberek jót nevetnek, mert ez a mondás a barnahátinak szólt... aki most igen csak veszkődik a kis makrapipával...

Mit szólsz hozzá sógor?

A sógornak a pipája csak nem akar meggyuladni, pedig az arca majdnem elég...

Ez lecsendesiti a nevető arcokat.... mégis: senki se biztos a dolgában... furcsa szerzet a menyecske, akár barna, akár szőke.

Kádár is megszólal, aki eddig hallgatott: jó a föld mindenképen, csak legyen belőle!

Ezt elfogadják mind: igaz... s az arcok kissé komolyra válnak... s a barna szemek megsimogatják Kádárt — akinek nincs.

Igen, ez — amit a Kádár mondott... ebben van valami... valami nagy... elgondolkoznak...

Hun vállaltál részt?

Az Aradinál...

Mennyire?

Minden tizedik... tiz holdon...

Mintha egy holdad lenne!...

Kádár nem néz fel... hallgatnak...

Ha nekem egy holdam volna!... sóhajt mélyen Kádár...

Akár a Pucérban, mi?... Kuncorog Kopasz.

Talán jövőre... enged fel a Kádár borongó arca... mennyiért vette kend holdját?

Kérdezd meg a sógort, már ég a pipája.

A sógor egy lesujtó tekintetet vág Kopaszhoz: olcsón jutott hozzá!

Ahogy vesszük... kendnek olcsó, nekem drága...

Az emberek felfigyelnek... már megint kezdi...

Nem javulsz te meg kopasz!

Minek?... pödört a bajuszán... hogy jó legyek?!... rossz a jónak!

Ördög érti kendet!

Meg a sógor!... Ha ő is rossz volna, jó lenne neki!

Nevetnek... már értik: mert hogy a sógor jó... nagy papucshős — lágyszivü.

Legény kell a gátra!... akarom mondani az asszonynak... mert selyem szoknya lesz a Barnahátból is... mint a Pucérból...

Jól áll neki — szól a sógor.

Azért is hagytam neked... nekem jó a pucér is...

Ha — ha!... megadta neki!...

De azért jó volt, hogy jött a jegyző, akinek Kopasz sietett nagy — jó napot köszönni!

Egészségükre emberek! — szólt a jegyző. No, az idén csak könnyü lesz adót fizetni...

Az emberek Kopaszra néztek.

Kopasz nagyot sóhajtott...

No, már csak nem akarja mondani, hogy nem!

Kopasz a jegyzőre nézett szomoru arccal: kinek a pap, kinek a papné!... nekem a pap!

Nem temetik kendet!

Isten mentsen, ijedt meg Kopasz... arra ráérünk, különösen igy — ilyen szép aratás idején. Különben is az embernek nincs mása, mint ez a kis élete — legalább ezt hagynák meg neki!

Hát akkor mi baja van a pappal?

Nagyon barátságos...

Az emberek tüsszögnek a visszafojtott kacagástól...

Teccik tudni... ezelőtt két évvel a Tisza vitte el — ami az övé lett volna... tavaly a szárazság égette el... az idén meg elviszi jegyző ur! Kár azért a szép barátságért.

De azért földet venni tudott, árviz után, szárazság után...

Hát egy kis kereset csak kell a jegyző urnak is!

De azért hála legyen Istennek, szép aratásunk van!

A templomban megkondul a harang... dél van.

A kalapok lekerülnek a barna arcokról...

Kádár, ha levágtad a buzát, gyere el hozzám, van egy kis rozsom — szólt Kopasz komollyá vált arccal.

Kádár szeme felnevet: el, elgyüvök.

Jó lesz egy kis kenyérre... elkel a sok kis családod között.

Kádár arcán a sok redő megenyhül... az, mondja... az... és az ő arcát is elönti a mosoly — most először...

Kristály István.

Valami mindig hiányzott

Ha a gyermekkoromat akarom jellemezni, alig találok rá jobb kifejezést annál, hogy mindig hiányzott valamim Nem ugy, hogy elvesztettem, hanem hogy meg se volt. Vegyünk példát abból, hogy mit jelent, teszem azt, a komplett fogalom. Egy férfi a bálban, akinek a selyemharisnyától kezdve a megfésült fejéig mindene meg van. (Legfeljebb elveszti azt a megfésült fejet.) Ez a komplettség hiányzott az én életemből ugy általánosságban, mint részleteiben. Ma is nagy szó egy ruha. Kell hozzá megfelelő cipő, kalap, fehérnemü, — sosincs vége. Hát még akkor! Sokáig csizmában jártam, bizonyára takarékosságból s hordtam az elnyühetetlen manchesterruhákat, a kövező emberek anyagát, amit nem szakitanak el állandó féltérdelő munkájukban. Már pedig én eleget térdeltem mindkét lábbal.

Korán kezdtük a tánciskolát s az nagyon nagy esemény volt mindig. Geiduschek József mester a kaszinó helyiségében tartotta a kurzusokat, amelyeken kezdetben mint kisérő és néző jelentem meg a testvéremmel. Ugy nyeltem a mások mulatságát. Azonban mindig akadt nehézebb lábu, aki még azokat a régi, könnyü, táncokat se birta, (Istenem, mit csinálna ma!), — egyszer egy ilyent a kezembe nyomott az öreg.

— Nézze, kisasszony, ez a fiu sohase tanult táncolni, de fogadok, hogy megtanitja magát.

Ő ment a többihez, én mint segédtanitó szerephez jutottam s attól kezdve ott maradtam minden évfolyammal a tánciskolában, anélkül, hogy tandijat, vagy a szombati »Kränzchenek«-en belépődijat kellett volna fizetnem. Egyszerüen megszolgáltam érte, az én lábamat taposták az ügyetlenek, nem a Geiduschekét.

Ugyanolyan szórakozás volt azonban a bogarászás is. Ebéd után elindultunk a vasuti sinek mentén Elemérre s a pályatest árkában kerestük a vizi csiborokat. Ha volt egy csomó, eldobáltuk, tulajdonképpen a kószálás esett jól. Az écskai erdő volt a másik kiránduló hely, itt óriási szarvasbogarakat továbbá höscincéreket vadásztunk, csupa dicsőség övezte azt, aki szebb példányhoz jutott Azonban hat órára otthon kellett lenni, mert akkor kezdődött a tánciskola. Nyakig lepett el a por, a cipőnek se használt tulságosan az ut, hát megesett, hogy mire a Casinóhoz értem, levált a talpa Ugy varrtam oda a konyhában két erős öltéssel, hogy csak legalább ma tartson. Aztán, aztán jön a holnap, addig majd kialakul a helyzet.

(Ezeknek a kirándulásoknak részesei, a Schaeffer, meg a Schwarcz-fiuk, réges régen eltüntek az életemből. Vajjon megvannak-e még és merre?)

Hogy mi mindenem hiányzott a majálisokon, azt körülbelül elő sem lehet sorolni. Az év legszebb napja volt ez, hónapokkal előbb készültek rá. Muzsikaszóval vonult ki reggel hétkor az egész gimnázium a kincstári erdőbe, egy forintot kellett befizetni az egész napi ellátásért. Kaptunk érte egy pohár tejet, tizkor egy pár virslit, délben gulyáslevest, csuszát. Azt hiszem, vacsora is jutott valami, bár az már nem nagyon érdekelt bennünket. Egész nap a szabadban, ahol Herr Ödön tanár ur kikeres egy romantikus helyet és szalonnát pirit a számunkra. Lehet vele közvetlenül beszélni, megszólithatjuk akármikor, tele van ő is életkedvvel, kisubickolt hegyes bajusza mögül barátságosan mosolyog. Nincs szebb annál az erdőnél, amelynek pusztulását annyiszor megsirattam már. Mi volt az a Becskerek, meg a kincstári erdő? — kérdezhetné valaki idegen. Az egy helység? Amire azt felelném, hogy dehogy helység, az egy egész világ. Ott tudtam én napokat eltölteni máskor is, nagy és áhitatos csendben, amikor dalnak éreztem a varjukárogást is.

Most a mi lármánk verte fel a némaságát, olyan kár, hogy ebédután hazaindultunk átöltözködni, mert négy órakor kezdődik a tánc. Ballagtunk, leginkább a Bega partján, mert ott kevesebb volt a por, a kocsi pedig szintén hiányzott.

Ugy emlékszem erre a korra, sok mindennel együtt. Hol uj gallér kellett volna, hol manzsetta. Nyakkendőt még talál valahogy az ember a szülő garderobban, de ki álmodozhatnék uj cipőről? Az volt a legnagyobb szerencse, hogy a hiányokat akkor nem éreztük olyan égetően, mint most, amikor az ember visszagondol mindenre.

Jöttek a vendégek, kiöltöztetett lányok, akiket erre az alkalomra teljesen tönkretett az anyai szeretet. Hétköznapokon olyan bájosak, közvetlenek voltak a maguk kócos egyszerüségében, de most először is megfrizurázták a kis aranyosakat. Tornyos, szalagcsokrokkal komplikált, lett a fejük, agyonpántlikázták őket amugy is. Frizirnők még nem igen dulták akkor az idegeket, a mamák fésülték a lányukat s minden idegességük itt talált levezető csatornát.

— Ne kapkodd a fejedet, mert pofonütlek.

Ez nem csak igéret volt, hanem nyomban tett is. A gyerek pedig nem menekülhetett, hiszen az anyja kezében volt a copfja.

Mire azonban megérkeztek, már nyájasan mosolyogtak egymásra és mindenkire.

— Csak a közelemben táncolj! — szólt a mama.

Más bajunk se volt. Hiszen vagy majális a majális, vagy nem az. Csak minél távolabbra a mamáktól.

Hogy megint hiányzott valami? Még pedig a zsebpénz.

— Mire való az, kérdezik otthon, hiszen befizetted az ellátásodért a forintot.

Szó sincs róla. Azonban az ember érettebb voltát akarja kidomboritani a kislányok előtt, ezért közben megiszik egy pohár sört. Esetleg cukorkákat vásárol, a staniclit a zsebébe gyüri, hogy ott olvadozzon a tartalma egész addig, amig hallatlan bátorsággal meg mer vele valakit kinálni. Egy-két cigaretta se kutya, mert szintén szintén férfiasságot ad. Mindezekre pedig otthon alig lehet kiverekedni harminc krajcárt.

— Ez is sok. Egész ebédet lehet ennyi pénzből főzni.

Dobra kerülnek hát a bélyeggyüjtemények, mert más, létező, javunk körülbelül nem is volt. Dohányban én voltam a mecénás. Egyszer, régen, mikor még falusi jegyző volt az apám, egy menekülő ujszentannai kocsi megállt pillanatra a ház előtt, két sváb a keritésen át behajitott oda egy zsákot, aztán rohantak tovább. Tiz perccel később jött egy finánccokkal terhelt kocsi utánuk, a csempészeket üldözték. A zsákban finom cigarettadohány volt, azért soha senki nem jelentkezett, ott maradt nálunk örök időre. Azaz amig én serdülni kezdtem, mert akkor apránként elhordtam. Az apám pipás ember volt, nem sokat adott rá. A Zecha-fiukkal az Uri utcában felmásztunk a szénapadlásukra, ott tanultunk cigarettázni. Most a majálisra megtöltöttem minden zsebemet s majd felgyujtottuk az erdőt, annyit pöfékeltünk a rejtekhelyeken.

Dohányban tehát nem volt hiány, legfőljebb időben. Alkonyatkor ugyanis megérkezett a felnőtt közönség, az is táncolni kezdett, bennünket egészen kiszoritott s ott mulatott reggelig. Mi kilenc órakor haza kényszeritettünk, nyilván azért, hogy ne tanuljuk el a felnőttek erkölcseit. Másnapra azonban nem volt lecke, körülbelül átdiskuráltuk az órákat s a szigorubb tanárok tették meg a megjegyzéseiket.

— Szépen viselkedtétek, mondhatom.

Igaz, Kiszelák nem engedte el a leckét, sőt többet adott fel belőle, mint máskor. Ő ugyanis ott se volt a majálison, egyáltalán nem élt társadalmi életet, uri kisasszonyokkal csak akkor beszélt, ha valamelyik mama elment a gyereke után érdeklődni, akkor is szögletes volt és félszeg, folyton fujta az orrát, vagy piszkálta a fogát. A leckével valósággal az egész városon állt bosszut, mert a diákmajális elsőrendü társadalmi ünnepség volt s a piaristaiskola iránt érzett tiszteletet mutatta ki a közönség, mikor megjelent azon.

Ezért délután félnégyre odarendeltük az iskola ablaka alá Mijó verklist, hogy huzzon szentimentális német nótákat Valahogy megtudtuk, hogy a »Das ist die Liebe...« a kedvenc dala, ez pedig benne volt Mijó repertoárjában.

Hogy mi is hiányzott még?

A harmadik elemit végezve fölmerült tanitói körökben egy szünidei kurzus gondolata. Sok jó tanuló járta akkor a harmadikat, ezekkel akarták szeptemberben letétetni a negyedik osztályt, hogy nyomban gimnáziumba kerüljenek.

— Egy év megtakaritás!

Nagy szó volt, de még nagyobb, hogy az egész dolog fejenkint hatvan forintba került volna. Nem is tudom már, megvalósitották-e a tanfolyamot, vagy sem. Ha elmaradt, nyilván azért maradt el, mert másoknál is hiányzott az a rengeteg pénz, amelyet mi sem tudtuk előteremteni. Pedig ki tudja, hogyan fordult az egész életem, ha előbb jutok a gimnáziumba. Akkor tanitotta a latint Lichtenegger József, a legkitünőbb pedagogusok egyike, aki papként kezdte a pályáját, akkoriban kilépett és civil volt, később pedig megint visszatért a régi rendbe s mint olyan is halt meg.

Ez az egyik. A másik is emlékezetes. Meghatott szivvel nézem mindig az idegen diákokat, amikor a husvéti vakációban tanulmányutra rándulnak valamerre, hogy más világot is lássanak. Szeretek hozzájuk csatlakozni, érdeklődöm a dolgaik felül, segitségükre vagyok, amiben tudok.

A hatodikos korom jut az eszembe, amikor nálunk is volt egy ilyen kirándulás a Kárpátokba, a Tisza forrásához, vagy hova. Hetekig tartó hosszu megbeszélés előzte meg, csupa izgalom, öröm nekik és mélységes bánat nekem, aki anyagiak hiányában nem lehettem részes benne. Ha jól emlékszem, Burget tanár ur volt az expedició vezetője.

A hazaérkezés után további diskurzusok arról, hogy mit láttak, mi volt a szebb? Aki ott volt, az toldott hozzá, hogy a fölényét mutassa az itthonmaradottakkal szemben. Aztán jött a tanári felszólitás:

— Ki irja meg a legszebben az utunkat?

Szegény, szomoru fiu, én irtam meg, olyan élénken el tudtam képzelni mindent, annyit dicsekedtek vele. Az év végén közölték is szó szerint az Értesitőben, ott, ahol az igazgatóság beszámol az év történetéről. Ha valamelyik jóbarátomnak megvolna még ez az Értesitő, nagyon megörvendeztetne vele. Odotenném azok közé az emlékeim közé, ahol mindig hiányzott valami az életemből. Amivel azonban még nem mondom, hogy most már megvan mindenem.

Bob.

A legjobb hirdetési orgánum a „BÁCSMEGYEI NAPLÓ“

Régi ujságirók

Irta: Baedeker

— *Az Athenaeum és Vidéke* —

A régi magyar lapok történetében fontos hivatást töltött be az *Athenaeum* irodalmi intézet, amelynek ódon épülete (valamikor az érdemes Emich Gusztávé, a Petőfi kiadójáé) ott barnállott, majdnem feketedett a belváros szivében, a Ferenciek-terén. A régi pestiek, hiába volt sarkaira a hivatalos neve kibiggyesztve, sohase nevezték ezt a kulturközpontot másként mint Barátok Terének, aminek aztán az lett a kómikus következése, hogy egy Tissot-féle »alapos« utleiró azt valamelyik francia ujságban mint »*Place des Amis*«-t örökitette meg. Nem is épp bolond elnevezés, mert az irók mind erre orientálódtak s nem lévén köztük annyi eltérő irány és elválasztóvonal mint mostanság, barátok is voltak s az Athenaeum körül (a Barátok terén!) gyakran találkoztak. Régente majdnem az egész litteratura ide össz- és központosult a belvárosba, a jóformán egyetlen szinmagyar városrészbe, — később, amikor elmagyarosodott és világvárosias külsőségeket is öltött magára Budapest, akkor ütöttek tanyát szerkesztőségek és egyéb irodalmi intézmények a többi kerületekben. Az akadémia, igaz, már régen a Lipót-városban székelt, de ez a tényen keveset változtatott, — a fiatal s ennélfogva erősen ellenzéki és főleg akadémiaellenes irói nemzedék gunyosan kérdezte: akadémia és irodalom? mi köze e kettőnek egymáshoz? Szerinte több köze volt hozzá az Athenaeumnak, mert ez sok ujságot publikált s azokban helyet adott a fiatalok alkotásainak is.

Ez épület korhadt lépcsőin nemcsak zsurnaliszták, akik a szerkesztőségekbe siettek vagy onnan távoztak, de pártvezérek és más befolyásos politikusok, tekintélyes irók — kisfaludysták és Teleky- meg Karácsonyidijnyertesek — s a közélet egyéb kitünőségei is megfordultak. E házban, amely azóta áldozatul esett a belváros szabályozási tervének s a történelmi hagyományok kérlelhetetlen ellenségének: a csákánynak, ebben a házban virágzott (s hanyatlott később) Magyarország egyik leghatalmasabb könyv- és lapkiadóvállalata, — onnan röpitették a közömbös közönség közé a halhatatlan klasszikusok és a modern balletristák müveit (óh, mily avultak ezek már most!), s ott nyomták a hetvenes években a legjobb s a legolvasottabb ujságokat.

A kopott lépcsőkön, amelyekbe mélységeket vájt a fölöttük elvonult tiszteletreméltó mult, kegyelettel, szinte lábujjhegyen tipegett föl kézirattal a zsebében s reménnyel meg félelemmel a szivében a szárnyait bontogató fiatal iró, s arra gondolt, hogy valaha, nem is oly rég, ezeket a garádicsokat rótta Kazinczynknak a »fiatal barátja«, az ősz Toldy Ferenc (én még láttam itt a szent öregnek fiatal tanitványát őszen, öregen, botorkálva), idejárt föl délutánonkint a klasszikus veretü Kemény Zsigó (akinek az volt a legszebb cime: Deák Ferenc barátja) és igen gyakran a pompás itéletü Salamon Ferenc, aki a Budapesti Közlönyt szerkesztette és a Pesti Naplóba irt; itt intézkedett és szorongott kellemetlen »cenzurás időkben« nehéz szerkesztői sztallumában két esztendeig Pest egyik nagy embere Királyi Pál (az uccája most is ott van közel); itt volt otthon a melegliráju és érzékenykedélyü Tóth Kálmán, s még most is (*akkor* tudniillik) szinte háziur e falak között a kékszemü s a romantika kék virágját kedvelő-kereső Jókai; idejár látogatóba, disputára-polémiára a magyar kritika (akkor még igy hivták: itészet) kuriai elnöke Gyulai Pál, kicsinyke növése ellenére még mindig a legnagyobb tekintély az irodalomban (mint ahogy a még alacsonyabb szabásu Szabó Miklós, a »kis Szabó«, a tekintetes királyi Kuria nagyméltóságu elnöke a liliputi termetével is diktátor és autoritás a törvénykezésben); otthonos itt a vörös és félelmetes, de alapjában igen jóindulatu stilmester: Vadnai Károly és itt szerkeszt a pohos, marienbadi küllemü, de graciózus tollu Ágai Adolf, és a házhoz tartoztak még mások, irodalmi előkelőségek, akik előtt tisztelettel emelnek kalapot a fiatal irodalom szerény munkásai, a kiegyezés (1867) utáni szellemi élet pezsgő elevenségei. Persze, ezek közül egyik-másik (Riedl, Beöthy, Péterfy, stb.) később tul fog nőni a csodált mestereken, akikre most áhitattal pillant föl, de akkor ezt ők csak remélhették, amazok a nagy öregek, a birtokban és hatalomban levők nem is sejtették...

Közel egymáshoz helyezkedtek el itt a szerkesztőségek, a Hon, Pesti Napló, Budapesti Közlöny, Borszem Jankó, Kis Lap. A sok ujság, a raktárakban fölhalmozott rengeteg könyv, a könyv- és lapkiadással foglalatoskodó boszorkánykonyha s a számtalan iró, aki itt megfordult (akiknek az életrajzán már dolgozott ekkor a lelkes halhatatlanitó, a jó Szinnyey bácsi, aki a Rákosi Jenő imperialista-álmát átálmodta az irodalomra s nem nyugodott, amig nem bizonyitotta be, hogy harmincezer iró irt és ir Magyarországon), külön és különös atmoszférát teremtett, világosat és illatosat ebben a szürke, nyomdafestékszagu házban. Aki ide belépett, irodalmat szivott, poézist lehelt be, tudományt szagolt és kulturát kóstolt. Ez volt talán a legirodalmibb jellegü épület az akkori Pesten. Az akadémiát már abban az időben is ócsárolták: a tudományát vaskalaposnak, a tagjait mumiáknak, a költészetét félhivatalosnak s az irodalmi irányát elavultnak szidták mindazok, akik — egyelőre hiába — beléje kivánkoztak. Ezeknek kiáltotta aztán oda Pulszky Ferenc egy polémiájában az azóta szállóigévé hiresült mondást: *a kutya ugat, a karaván halad.*

Az Athenaeum ellenben népszerü volt, és pedig nemcsak a börzén, ahol kedvező árfolyammal jegyezték a részvényeit, hanem az érvényesülni vágyó irók szemében is. Aki nem juthatott be az Akadémiába (nagy sor volt az, kérem), az még mindig bejuthatott a vállalat direktorának, Vérey urnak a fogadószobájába, s ha a regény vagy a novelláskötet, amellyel beállitott, nem volt nagyon botrányos, könnyen érte el vele a »megjelenés« dicsőségét. A mérték, amelyet akkoriban alkalmaztak, nem volt oly szigoru, mint az, amellyel ma állapitják meg az értékeket, s némely jószándéku, de csekélytehetségü dilettánst és litterary gentleman-t már pusztán az a körülmény, hogy novellákat irt vagy regénnyel kisérletezett, iróvá avatott.

Ezek a próbálkozók persze nem (ők mukkanni se mertek, mert érezték, hogy viccelni csak biztos pozicióban szabad), de a már otthonosak, akik irodalmi polgárjogot szerzettek, az Athenaeum lapjainak belső vagy legalább állandó dolgozótársai, a beérkezettek, a »könnyenfütyülők« — ahogy Balázs Sándor a már fémjelzetteket elnevezte — ezt a kedélyes, füstös, patinás vén házat tréfásan *Teheneum*-nak hivták, mivelhogy az intézet vezérigazgatójának országhires (sőt a saját hite szerint: világhires) tehenészete és mintamajorsága volt Puszta-Szent-Lőrincen. Ám a Teheneum, ha komolyan beszéltek róla, bizony par excellence *irodalmi ház* volt, amelyre érdeklődéssel tekintett a már helyenlevő iró és vággyal-sóvárgással s egyszersmind kegyelettel a még utja elején botorkáló kezdő s a szárnyait bontogató talentum vagy antitalentum. (Némelyikről csak esztendők mulva derül ki, hogy melyik...) A közönség persze közönnyel... A közönség, az édes, mind és mindig egyforma. *Bánja is ő...* Csak, aki Athenaeum-részvényekben spekulált, csak az mutatott némi vonzalmat iránta.

Bánta vagy nem bánta a t. c. publikum, mégis itt irányitották az akkori közvéleményt. A Hon és a Pesti Napló tájékoztatta a nyájas olvasókat a politikai nézeteikről, — nemcsak az ujságokéiról, de az olvasókéiról is (mert az ujságelőfizető akkor is a lapjától tudta meg a maga véleményét a helyzetről és a konjunkturákról), a Fővárosi Lapok is közelről, a Lipót-uccából hirdette a finom izlés törvényeit, s a Borsszem Jankó (ez a lap is az Athenaeum tulajdona volt), az Irodalmi Ház első emeletéről szórta viccrakétáit a nevetnivágyó magyarok közé.

Nekünk hát, fiatal iróknak, fölötte érdekes hajlék volt ez, amelyet templomnak tiszteltünk, s a küszöbét oly érzésekkel léptük át, mintha a saruinkat kellett volna előbb leoldanunk s mi bocsánatot kérnénk, amért ezt a kegyeletes szertartást kegyeletlenül elmulasztottuk. Később persze, amikor láttuk, hogy a csizmák csakugy kattognak ott, mint bármely más üzlethelyiségben, s hogy a benfentesek távolrul se olyan ünnepélyesek a falai közt, mint mi bátortalan kezdő muzsafiak, lassankint mi is megszoktuk az Athe-Tehe-neum tudományos és irodalmi levegőjét.

A lapok közül, amelyeket ott irtak és nyomtak (az elősoroltakon kivül még igen sokat), már csak a *Pesti Napló* és a *Borsszem Jankó* van meg, — s ezeket is máshol irják s máshol nyomják. Az előbbi közel nyolcvan éves multra tekinthet vissza, 1850-ben jelent meg az első száma, s igy mindenképpen a legöregebb magyar ujság. Azóta sok változáson ment át (formában is), sok tulajdonosa volt s ma már talán a tizedik kézben van. Mindig jó márka volt, — azért tudott ilyen sokáig fennmaradni, s talán azért képes ma is friss és üde lenni. A többi ujság, amely itten készült, már mind régen fejfát kapott a Hirlapkönyvtárban... A Borszem Jankó is hosszu és dicsőséges pályára tekinthet vissza. Hatvan év előtt alapitotta Ágai Adolf, aki Csicseri Bors néven

---

Berényi János:

A toll szegény Lázárai

Vérük tán nincs is, csak egy halványka lelkecskéjük
ez legel bennük a gyomorbaj sovány határain,
és ugrál, jajong, biztat, ha nagyon élnek
vagy szembefordul velük s lehordja őket ha kimerül.

Előttünk az árok mindig nagy,
mögöttünk az este mindig jóllakik,
a csillagjuk satnya lámpák rossz olaján borong
az ő áldozatuk égbolt alá mélyitett medence
s ők csak a mások igaz gögjéből emelnek rá beteg kis dombokat.

Az ő életük a könyv,
szentségük a toll,
fegyverük a gyülölködés,
ijesztőjük a tükör
szemükben a gyanakvás játszik ezer csorba késsel
arcukra száraz ráncokat pörkölnek az irigység tüzei
s ezeken a siró redőkön
korcsolyáztatják le a félelemből lett mosolyt,
ha a kard őszinte élére hazug bókokat sugaraz a szánalom.

Nyiltan másokkal veszekszenek, de titkon
mégiscsak maguknak gyónják a vádat.
árulkodnak,
rontanak,
gögösködnek
de este a szemük könybe lábad
s maguk elé teregetik az ellenséges szépet is
és tusáznak
sirnak,
sirnak, —
sirnak, —
fogadkoznak, esküsznek, vérzenek, erőlködnek,
készülődnek —
és másnap megintcsak balgaságot irnak.

(Ó az erősek, a boldogok, az igazak:
ön-létük hajóinak fiatal tengerészei
rossz kölykök kiket mégis legszebben szeretnek:
de dicsőn vétkesek, de joggal könyörtelenek!
A vérük átugorja a szivet,
a lelkük megussza a lelkiismeretet,
az istentelenségük hüséges istenné elevenedik,
a tévedésük igaz tengerekbe fullad,
vadságukban leöbliti csuf parfümjét az előkelőség,
arcukat megszépiti a guny,
nevüket titkon szétsürgönyözi a hallgatás,
hitetlenségüknek kalapot emel a bálvány,
legszebb meséiket maguknak képzelik,
ha hazudnak: igazság születik,
ha csunyát tesznek uj szépség zsendül,
ha hibásak, dicséretet sarlóznak,
a próbák borzalmas hidjain állanak
és elvesz az, akit kimélnek,
elsorvad, akit megszánnak,
megszégyenül, akinek megbocsátanak,
a tolluk is engedelmes szerszám és nem szent ajándék,
megunják, meggyalázzák, eldobják, elfelejtik
és nem csókolják meg áhitattal
használat előtt és után mint amazok.

Én mégis szánom őket
és szeretem a gyülölködésüket
és megsimogatom őket az ellenségeskedésért
s a verejtékükre gondolok, ami nem terem magot soha
a szenvedésükre, amiből senki se gyalul keresztet
a hamis bókpénzre, amivel uton-utfélen megcsalják őket
a csüggedésükre amit mindig lebunkóz a gyávaságuk
akaratsukra, ami már görcsöt csomózott a napsugárra is
rugókon kiugró hálájukra, amivel pajkosan eljátszik a maszatos hizelgés,
és néha szinte fáj,
hogy ugy elrongyolják a szép távolokat egy ócska kicsi pontért,
a célért
és hogy olyan irigy bennük a jóság
s oly fakó nekik a legnagyszerübb mámor: az élet
s hogy ugy odadobta őket
kis erővel, nagy vágyakkal
csunya, álnok sose-győztes csatába a sors.

szerkesztette mindaddig, mig csak a toll ki nem hullott a kezéből. A mult század végéig nemcsak Magyarországnak, de talán az egész világnak legkitünőbb éclapja volt. Mellette elsorvadt minden versenytársa, amelyek maguk is elismerték irigységgel vagy anélkül, hogy nem képesek konkurrálni vele. Ma is elmés ujság s nagyérdemü alapitójának a szellemében mulattatja az olvasóit.

A *Hon* (vagy ahogy sokan mondták és irták: az *A Hon)* csak 1882-ig állhatott fönn s alig husz évet élt. Amikor utjára indult, 1863-ban, a határozati pártot szolgálta, Ferenc József megkoronáztatása után pedig a balközépnek, a Tisza—Ghiczy pártnak, lett az egyedüli komoly organuma, mig aztán később, 1869-ben, versenytársat kapott a Honból kivált Csernátony által megindított Ellenőrben. A két lap közül a Hon maradt az erősebb (bár megindulásától kezdve az Ellenőr volt a Tisza Kálmán szócsöve és személye körüli ujságja), nemcsak azért mert kétszer jelent meg naponta, mig az Ellenőr csak reggeli lapot adott, de azért is, mert Jókai szerkesztette, aki abban az időben állott a népszerüsége Rigikulmján, ahogy maga Csernátony jellemezte. Képzeljék: az 1869-iki képviselőválasztáson megbuktatta a Deák-párt jelöltjét, Gorove minisztert, s a magyarok szép királynéja is amellett »drukkolt«, hogy Jókai győzzön! Jókai neve volt az ujság homlokán is a legjobb hangzásu programm, s lapját a »honleányok« is szivesen olvasták a regények kedvéért, amelyeket a nagy iró, ez a megtestesült Fantázia, a Hon tárcájában közölt. Jókai nem volt jó szerkesztő, a legodaadóbb tisztelője se tekintette annak, — mégis minden ujság virágzott (eleinte), amely az ő nevének a varázsával ment világgá. Természetesen csak egy ideig, mert ő a lapjait csak a nekilendülés mézes heteiben (az igaz, hogy ezek a hetek néha hónapokig, sőt évekig is eltartottak) szerkesztette lelkesen és gonddal, — később csökkent a türelme és a kedve s vele persze a vállalata népszerüsége is. Szerencsére a Honnak igen értékes munkatársai voltak, akik szivesen pótolták, amit a szerkesztő hanyatló élanja rájuk hagyott. Igy aztán a jó munkatársak gárdája, a párt bizalma és a koszorusköltő cégjegyzése nagy tekintélyt biztositott a Hon-nak.

Ám a tekintély nem jelentett itt ahhoz mért példányszámot is. Kaszinók, olvasóegyesületek és népkörök (főleg ellenzékiek) és azok a politikusok »járatták« — kőri elnökök és más vidéki celebritások —, akik erkölcsi kötelességüknek tartották »pártolni« a pártjuk organumát. Ezeken kivül még néhány száz család fizetett rá elő, pártállásra való tekintet nélkül, azért, hogy »első kézből« kaphassa a *Szerelem Bolondjai*-t meg a *Fekete Gyémántok*-at, a főszerkesztő muzsájának e szines, költői termékeit.

A mai olvasó el se tudja képzelni, mily lázas türelmetlenséggel várta az akkori közönség a maga ujságját, abban különösen a regénytárcát, s legfőképpen azt, amelyik Jókainak a lebilincselő elbeszélő irásait hozta. Csak az idősb Dumas szünni nem akaró regényeit lesték hasonló olvasólázzal a franciák a mult század derekán. Akkor még az olvasókban is volt némi naivság, nemcsak az irókban. (Ma még csak némely iróban van, olvasóban már egyáltalában *nem létoa*, ahogy az irodalmi kávéházakban mondják.) Akkor nem dobták a lapot elolvasás után mingyárt a kályhába vagy a papiroskosárba, — vigyáztak rá, mint valami értéktárgyra, s ha nem őrizték is meg egészben, kivágták belőle a Jókai regényfolytatásait, s ha együtt volt az egész mü, ujból elolvasták s emlékül tették el. A Hon szerkesztősége és kiadóhivatala gyakran kapott leveleket, amelyekben vidéki hölgyek és urikisasszonyok a redakció vagy adminisztráció urait arra kérték, hogy »ha Istent ismernek«, küldjék meg nekik a lapjuk egy-egy olyan számát, amely a postán vagy valamely más uton elkallódott s most fájón hiányzik ahhoz, hogy a Jókai-regény, amelyet szeretettel gyüjtöttek együvé, komplett legyen!

De még a nagy mesemondó páratlan népszerüsége se volt elegendő ahhoz, hogy a lapja nagy elterjedtségnek örvendhessen. Azt hiszem, legjobb idejében is alig lehetett több ötezer előfizetőjénél. Az ujságirás és csinálás e még kezdetleges idejében ugyanis még a prenumeránsok tartották fönn a lapot, — egyes példányokat csak azok vásároltak, akiknek valamely cikkre (akár mert ők irták, akár mert az róluk szólott) szükségük volt. Nagy esetnek kellett lenni, hogy a Honból vagy valamely más lepedőujságból ötszáz példány keljen el az előfizetetteken fölül. Mikor a világraszóló szenzációk jöttek, Mailáth György országbiró meggyilkoltatása s a tisza-eszlári pör (mindkettő 1883-ban) s megkezdődött az egyes lapszámok kikiáltása, mikor az első rikkancsok jelentek meg az uccákon, ez uj kurzusnak a Hon már nem vehette használnát, már nem volt életben, s utódja: a *Nemzet* se értett valami sokkal jobban hozzá, hogy rikkancsok és egyéb elárusitók utján hozza forgalomba a portékáját.

Hogy gyilkoltam meg Rasputint?

Irta: Jusszupoff Félix herceg

A párisi törvényszék most tárgyalja azt a kártérítési pört, amelyet Rasputinnak, »a szent ördög«-nek a lánya, Mária Grigorjevna Szolovjeva asszony inditott apjának két, Franciaországban élő, gyilkosa, Jusszupoff herceg és Dimitri Pavlovics nagyherceg ellen. A néhai cár hirhedt bizalmasának a lánya 25 millió frankot követel a gyilkosoktól és annak bizonyitására, hogy Rasputint csakugyan az alperesek tették el láb alól. Jusszupoff herceg »Rasputin halála« cimü könyvének alábbi fejezetére hivatkozik:

Amikor a lakásba beléptünk, megütötte a fülünket barátaim lármája, amit azonban meglehetősen elnyomott egy amerikai grammofonlemez vidám rikoltozása. Rasputin felmordult:

Mi ez?

— Ugylátszik, a feleségemnek vendégei vannak, de ezek nem maradnak sokáig. Addig az ebédlőben megteázhatunk.

Felmentünk a lépcsőn. Rasputin levetette a bundáját és kiváncsian szemügyre vette a berendezést. Legnagyobb meghökkenésemre még csak hallani sem akart arról, hogy egy csésze teát, vagy egy pohár bort megigyon.

»Gyanit valamit?« kérdeztem magamtól, »különben mindegy, élve ugysem hagyja el ezt a termet«.

Odafordultam Rasputinhoz:

— Mondja csak, Grigorj Jefimovics, miért látogatta meg ma Protopopovot? Ő még mindig attól tart, hogy ön ellen összeesküvés készül?

— Igen, barátom, sok embernek szálka vagyok a szemében, mert nyiltan kimondom az igazat . . . De ha csak a hajamszála is meggörbül, jaj lesz itt mindenkinek!

Hátborzongatóan hangzottak ezek a szavak abban a helyiségben, amelyben már várakozott a halál rá.

Semmiféle meggondolás nem tartóztathatott azonban már engem vissza. Egész beszélgetésünk alatt az járt az eszemben, hogy tudnám őt rávenni arra, hogy a mérgezett borral töltött üvegből igyon, vagy elfogyasszon egy szeletet a tortából, amely szintén meg volt mérgezve.

Körülbelül félóra mulva, ami alatt szokott témáiról beszélt, teát kért. Átnyujtottam neki egy csészével és mellé tettem a süteményt is. Érthetetlen módon azt a tálat, amelyen a meg nem mérgezett darabok voltak. Amikor a tévedést észrevettem, megkináltam a másik tállal.

Elöször visszautasitotta:

— Köszönöm, de ezek nagyon édesek nekem . . .

Unszolásomra mégis kivett egy darabot, majd még egyet.

Anélkül, hogy feléje fordultam volna, figyeltem, amint az édes falatokat egymás után lenyeli.

A ciankálinak azonnal hatni kellett, legnagyobb megdöbbenésemre azonban Rasputin, mintha mi sem történt volna, tovább folytatta a megkezdett diskurzust.

Elhatároztam, hogy megkinálom a krimi borral. Megint visszautasitotta.

Az idő repült. Kezdtem türelmetlenkedni. Elővettem két poharat, egyet neki és egyet magamnak. Töltöttem és felhajtottam egy pohárral, hogy gusztust csináljak neki az iváshoz. Ez a bor természetesen nem volt megmérgezve.

— Kóstoljuk csak meg, — szólt Rasputin kedélyesen és szintén ivott egy pohárral.

Szerette az italt. Látható élvezettel szürcsölte a bort, dicsérte, hogy kitünő és megkérdezte, hogy van-e még sok ebből a régi krimiből? Nagyon elcsodálkozott, amikor megmondtam, hogy odahaza Krimben egy egész pincénk van tele ezzel. Már az első kortyok után jókedve kerekedett.

— Add közelebb azt a madeirát!

Amikor felálltam, hogy uj poharat hozzak neki, leintett.

— Önts csak ebbe!

— Szó sincs róla, Grigorij Jefomovics, nem fog izleni, ha a madeira összekeveredik a vörösborral.

— Nem baj, tölts ebbe !

Kénytelen voltam engedni a kivánságának. Nemsokára sikerült azonban szándékos ügyetlenséggel elejtenem a poharát, amely a földön ezer darabra tört. Ezt a körülményt aztán felhasználtam arra, hogy a madeirát egy ciankális pohárba töltsem. Rasputin, a bor hatása alatt, nem vett észre semmit és nem tiltakozott. Állva maradtam előtte és feszült figyelemmel kisértem a mozdulatait, mert vártam, hogy a halál minden pillanatban bekövetkezhet. Rasputin azonban ivott tovább nyugodtan, apró kortyokban szürcsölgette az italt, mint az igazi hozzáértők.

— Jó ez a madeira — jelentette ki elismeréssel, — adj még egy kicsit belőle!

És nyujtotta felém a poharát.

A méreg még mindig nem hatott. A »csodatevő barát« derülten sétálgatott fel-alá a szobában.

Nem tudtam mire vélni a dolgot. Elvettem a tálcáról a másik ciankális borospoharat, teletöltöttem madeirával és odanyujtotam neki. Ezt is kiitta. Semmi hatás.

Már csak egy olyan pohár maradt készenlétben, amelynek a fenekén méreg volt...

Kétségbeesetten kezdtem inni én is, hogy valahogy fel ne találjon hagyni az ivással. Egymással szemben ülve némán iddogáltunk.

Fojtott, nyomasztó hallgatás borult a szobára.

Lassan visszanyertem előbbi nyugalmamat. Megkináltam egy csésze teával.

— Igen, az jó lesz, — mondta.

A hangja egészen tompán csengett. Ahogy rámpillantott, láttam, hogy a szeme fénytelen. Mialatt a teát beöntöttem, felkelt, sétálni kezdett a szobában. Meglátta a gitárt, amely valahogy az ebédlőben maradt.

— Kérlek, aranyom, — unszolt — játssz nekem valami vidámat. Szeretem hallani, ha énekelsz.

Nem volt éppen könnyü ilyen hangulatban énekelni kezdenem, s hozzá még azt kérte, hogy valami vidámat adjak elő...

»Mi lesz, ha az idegeim felmondják a szolgálatot?« kérdeztem magamtól.

Fentről is hallatszott, hogy már türelmetlenkednek. A lárma, amely állandóan leszürődött hozzánk, egyre erősebb lett. Attól tartottam, hogy barátaim megunják a várakozást és lejönnek.

— Mit lármáznak azok ott fent? — kérdezte Rasputin és felnézett.

— Valószinüleg most bucsuzkodnak, — feleltem — mindjárt megnézem...

Fent, a szobámban Dimitri Pavlovics nagyherceg, Puriskevics és Szuhotin hadnagy nekem estek; valamennyien revolvert szorongattak a kezükben. Látszott rajtuk, hogy mindenre el vannak szánva, bár feltünően sápadtak voltak.

— Na mi van? — kérdezték — vége? Készre csináltad?

— A méreg nem hat, — feleltem.

Ez a közlés mint a villámcsapás sujtotta le őket. A meglepetéstől mozdulni sem tudtak.

Rövid eszmecsere után elhatároztuk hogy valamennyien lemegyünk, megrohanjuk Rasputint és megfojtjuk. Már a lépcsőn voltunk, amikor eszembe jutott hogy mégsem lesz ez igy jó, mert az egész tervünket elrontjuk, ha igy egyszerre törünk be valamennyien a szobába. Rasputin tögtön észre fogja venni, miről van szó és mit lehet tudni, milyen fordulatot vesz akkor a dolog. Egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztenünk, hogy egy egészen különleges emberrel van dolgunk.

Visszahivtam barátaimat a szobámba és közöltem velük ezt az aggályomat. Csak nagy fáradsággal tudtam őket meggyőzni arról, hogy egyedül kell végeznem Rasputinnal. Sokáig nem akartak ebbe belemenni, mert aggódtak az életemért.

Elvettem a nagyhercegtől a revolverét és lementem vissza az ebédlőbe.

Rasputin a teásasztalka mellett állott, ugyanazon a helyen, ahol otthagytam. Fejét mélyen lehorgasztotta és nehezen lélegzett.

Nesztelen lépésekkel közeledtem hozzá és megálltam egészen mellette. Ugy látszott, hogy megérkezésemet észre sem veszi.

Néhány percnyi csönd után lassan felemelte a fejét és tekintetét rám emelte. A pillantásából nem lehetett már semmit sem kiolvasni... a szeme fénye kialudt... valami tompa és ostoba kifejezés ült a nézésében.

— Rosszul érzi magát? — kérdeztem.

— Fáj a fejem, — felelte — a gyomrom is ég. Adj még egy pohárral, az majd jót tesz.

Ujból töltöttem neki a madeirából. Erre kiitta a mérget és tényleg megint jobbkedvü lett.

Néhány szót váltottunk egymással és meg kellett róla győződnöm, hogy teljesen öntudatánál van, az esze normálisan müködött. Váratlanul azt ajánlotta, hogy kocsikázzunk ki a cigányokhoz. Arra való hivatkozással, hogy már késő van, lebeszéltem erről.

Az ellenkezésem meglepte. Csodálkozva és aggódva bámult rám. Egészen uj és idegen kifejezést olvastam ki a szeméből. Éreztem, hogy itt a döntő pillanat.

»Mindenható Isten, adj erőt, hogy végezni tudjak vele«, imádkoztam magamban. Lassan a revolver után nyultam. Rasputin még mindig ugyanazon a helyen állott, mint az imént, feje kissé jobbra konyult.

»Hova célozzak?« tünődtem, a fejére vagy a szivébe?

Előrántottam a pisztolyt és lőttem.

Rasputin felordított, borzalmas, állati hangon és végigvágódott a medvebőrön.

Ebben a pillanatban zaj hallatszott a lépcső felől, barátaim siettek a segitségemre. Egyikük ruhája beleakadt a függöny csattjába és a következő pillanatban sötétben maradtunk.

Nem tudtam, mi történt.

Végre valaki felcsavarta a lámpát. A következő pillanatban valamennyien Rasputinra rohantak. A hátán feküdt; arca időnkint meg-meg vonaglott, szeme le volt hunyva. A világos selyemingen csak egy apró vörös folt látszott; a seb tul kicsiny volt, alig jött belőle vér.

Körülálltuk és vizsgálgattuk egy darabig, hogy él-e még? Néhányan közülünk bele akartak ereszteni még egy golyót, de jobbnak láttuk nem szaporitani fölöslegesen a vérnyomokat. Néhány perc mulva Rasputin végleg elcsöndesedett.

Megvizsgáltuk a sebet. A golyó a szív táján hatolt be. Nem volt semmi kétség afelől, hogy meghalt. A nagyherceg és Puriskevics elcipelték a hullát a kőpadlóra, hogy a vérzés a medvebőrben kárt ne tegyen. Ezután eloltottuk a villanyt, bezártuk kivülről az ebédlő ajtaját és felmentünk a szobámba.

Háromszáz dinár

értéket meghaladó
könyvrendelést

részletfizetésre

is szállit

A „MINERVA" KÖNYVOSZTALYA

— Csak értékes könyvet adunk el. —

Beszélgetés Nagybritannia miniszterelnökével

A legnagyobb német ujságkoncern, a Scherl-Verlag megbizásából Rolf Brandt, a »Berliner LokalAnzeiger« munkatársa repülőgépen bejárja az összes európai fővárosokat abból a célból, hogy meginterjuvolja az összes kormányfőket. A politikai légi körut első állomása London volt, ahol a német ujságiró hosszabb beszélgetést folytatott Baldwin angol miniszterelnökkel. Rolf Brandt a beszélgetés lefolyásáról a következő igen érdekes cikkben számol be:

London, julius.

. . . A magántitkár hozzám lép és megszólit:

— Mister Baldwin kéreti!

Világos teremszerü szoba. Baldwin felemelkedik. Kézfogás. Szürkés kék szemei okosak, tekintete férfias és nyilt. Kellemes lehet ezt az embert barátnak vagy legalább jó ismerősnek nevezni.

— Megengedi, hogy tovább szivjam pipámat?

— Természetesen . . .

Baldwin máris tovább beszél:

— Igen örvendek, hogy láthatom. Hallottam, hogy érdekes ut előtt áll.

Elmondom tervemet az európai politikai légi sétát: Londonból Párison át Madridba, onnan Rómába, Rómából Bécsbe, Prágába, Budapestre, Bukarestbe, Beogradba és igy tovább. Baldwin kedvesen mosolyog.

— Nos akkor élénk és szép napok várnak Önre. Én pedig itt ülök iróasztalomnál és kénytelen vagyok az ország ügyeit vezetni . . . Egyáltalán nem könnyü a mai időkben kormányozni.

A beszélgetés azután Németországra terelődött. A német ujságiró természetesen hangsulyozta, hogy addig, amig a Rajna vidéke idegen megszállás alatt van, nem lehet valódi együttmüködésről beszélni. Az angol miniszterelnök megértéssel vette tudomásul a német ujságiró szavait, majd a következő szenzációs kijelentést tette:

— *Az európai népeknek össze kell fogniok a nyugati kultura megőrzésére és megmentésére.* Még van időnk! El kell dőlnie, ki gyorsabb: az idő vagy mi? Talán már nincsen sok esztendőnk, amig megérkezik a nagy keleti megpróbáltatás. Ezért Nyugateurópában konszolidált, erős kormányokra van szükség. Az utolsó száz évben nem voltak olyan sulyos és nehéz esztendők, mint most. Komolyan kell tehát dolgoznunk.

— Nem csupán Keleten, Északon és Nyugaton is vannak gondjaink, megoldásra vár saját munkásságunk problémája is. A háboru megrenditette az évszázados multra visszatekinthető gazdasági feltételeket. Részben meg is semmisitette. Mindent ujra kell felépitenünk. A háboru előtt a helyzet más volt és nem könnyü dolog a tömegeket meggyőzni arról, miként kell szerényen élni.

— Oly tömérdek sok probéma vár megoldásra, mint még sohasem. Ismétlem: erős és konszolidált kormányokra van szükségünk, amelyek Európa sorsát szivükön viselik. Akkor remélhetjük, hogy öt-tiz éven belül megmenthetjük Európa nyugati kulturáját, egy kicsit fellélegezhetünk és kezdhetünk *törődni* a keleti dolgokkal is.

Nagybritannia miniszterelnöke szerint Európa sorsa tehát a következő öt-tiz esztendőben fog eldőlni.

Most jelent meg!

Pajzs Ödön:

Magyarok Kanadában

cimü könyve.

Ez a könyv az uj magyar népvándorlás krónikája: az észa amerikai magyarok harca az életért

Ára 68·— dinár

Megrendelhető

a Minerva r. t. könyvosztályában

A berlini kongresszus ötven év távlatából

Nagy történelmi jelentőségü dolgok játszódtak le ötven évvel ezelőtt Berlinben az ugynevezett »berlini kongresszuson«, amely 1878 junius közepétől julius közepéig tartott. A berlini kongresszus következményei még ma is érezhetők Európában, különösen a Balkánon és érdemes e történelmi aktusról ötven év távlatból megemlékezni.

*

A krimi háboru (1855—1856), amit Oroszország vezetett az európai nyugati nagyhatalmak által legalább némileg támogatot Törökország ellen, 1856-ban egy évi emberirtás után befejeződött és megkötötték a párisi békét. A békeszerződésben Törökország kötelezte magát, hogy a keresztény kisebbséget egyenranguaknak fogja tekinteni a mohamedán többséggel és megadja a kereszténységnek mindazokat a jogokat, amelyeket a mohamedán vallásu állampolgárok élveznek. Ez volt az első »kisebbségi védelmi szerződés« Európában. Noha ennek a szerződésnek ellenértékeképen a hatalmak integritásának sértetlenségéről biztositották Törökországot. Abdul Azisz, V. Murad és II. Abdul Hamid szultánok minden erejüket latba vetették, hogy a párisi békeszerződés paragrafusait valóra váltsák, de az általános kaosz és zürzavar miatt, ami Törökországban uralkodott, azt a szultánok sem tudták elérni. A kereszténység ép oly siralmas helyzetben volt a török birodalomban, mint a párisi béke előtt és ezért helyenkint éles összetüzések voltak a mohamedán többség és a keresztény kisebbség között. Egyes tartományokban veszélyes mozgalmak ütötték fel fejüket a török hódoltság ellen, de a vezirek és a pasák ezeket a mozgalmakat vérbe fojtották. Az elégedetlenség a megalázott kereszténység körében 1875-ben lépett tetőfokára, amikor általános felkelés tört ki Bosznia Hercegovinában és valamivel később Bulgáriában is, amikor a mohamedán telepesek tizenkétezer keresztényt meggyilkoltak a plovdivi tartományban. Ez a tőis hatalmas, egész Európát gondolkodóba ejtette és a nagyhatalmak komolyabban kezdtek foglalkozni a Balkán problémáival. A nagyhatalmak mindent elkövettek, hogy a Balkán békéjét és rendjét biztositsák, de épen ezért, mert versenyeztek azért, hogy ki legyen a rendcsnáló, ez a törekvésük hosszu időn át semmi sikert nem ért el. A kiaknázatlan és természetileg gazdag Balkán állandó versenytere volt a nagyhatalmaknak és a temperamentumos népek lakóhelyét könnyü volt tüzfészekké tenni.

A felkelők, az elégedetlen és megalázott kereszténység oldalára elsősorban a szláv állampolgárok: Szerbia, Montenegró és később Oroszország álltak. Milán király jegyzéket intézett a szultánhoz és kérte, hogy Bosznia felett a hatalmat adja át Szerbiának, Montenegrónak pedig adja át Hercegovinát. Amikor a porta ezt kategórikusan elutasitotta, Szerbia és Montenegró hadat üzentek Törökországnak. A szerencse a háboru elején igen váltakozó volt. De amikor a török hadsereget alapjából átszerveztek és a kisázsiai hordát is a szlávok ellen vezették, a két kis állam helyzete válságossá vált. Ekkor lépett közbe Oroszország és kényszeritette Törökországot, hogy status quo ante elve alapján békét kössön. Az ellentéteket azonban az sem szüntette meg a török birodalomban és a kereszténység helyzete ép oly szomoru volt, mint azelőtt.

Amikor Bosznia Hercegovinában kitört a felkelés, idősb gróf Andrássy Gyula akkori osztrák-magyar külügyminiszter arra kérte az európai hatalmakat, hogy a törökországi kereszténység jogainak biztositására nemzetközi ellenőrző bizottságot küldjenek ki. Hosszas diplomáciai konferenciák után a porta elutasitotta az európai nagyhatalmak nagyköveteinek követeléseit a kereszténység kérdéseinek rendezése tárgyában, mire Oroszország ujból hadat üzent Törökországnak (1877—1878). A háboruhoz csatlakozott Románia is. A háboru elején a szerencse igen kedvezett Törökországnak, de később a szerencse elfordult tőle és Oroszországnak sikerült elfoglalni Drinápolyt. Amikor az orosz hadsereg már-már Sztambul falai alatt állott, Anglia közbelépett, flottáját küldte a török vizekre, hogy Konstantinápolyt megmentse Törökországnak. Anglia nagyon jól tudta, hogy milyen hatalom lett volna Oroszország Európában, ha megkaparintja az Európába vezető nagy kaput: Sztambult. Ebben a háboruban a legelkeseredettebb küzdelmek Plevnánál folytak, ahol Oszman pasát hosszu harc és ostrom után tudták csak kapitulálásra kényszeriteni. Ha az angolok Drinápoly eleste után nem lépnek közbe, Oroszország feltartózhatatlanul átgázol a Török birodalmon.

A háborunak a szansztefáni béke vetett véget, amelyben Oroszország megkapta Ázsiában Batumot és Karszt, Európában Besszarábiát, Románia Dobrudzsát kapta meg, Szerbia és Montenegró jelentéktelen földterületeket kaptak a Fekete és az Égei tenger és a Duna között. Oroszország egy uj állam alapját vetette meg és megalakitotta — Bulgáriát.

Ezzel a békével azonban, amely Oroszországnak bizonyos legfelsőbb protektorátust biztositott a balkáni szláv államok felett, nem volt megelégedve az osztrák külügyi hivatal, amely imperiálista tervekkel foglalkozott és a monarchiát dél felé akarta kibőviteni s elégedetlen volt Anglia is, amely nem jó szemmel nézte a Törökország, különösen Sztambul felé irányuló orosz expanzivitást.

A háboru befejezése után (1878) revizió alá vették a szansztefáni békét a berlini kongresszuson. A közvetitő az elnöklő Bismarck herceg volt, aki a balkán kérdésnek végleges elintézését akarta, de ez a szándéka alapjában véve nem volt más, mint az: lehetetlenné tenni Oroszország nagy befolyását a balkáni szláv államokra. Különböző diplomáciai rafineriák és osztrák, német és angol intrikák mellett is a berlini kongresszus elismerte Szerbia, Romána és Montenegró függetlenségét. Ugyanekkor Szerbia megkapta a piroti, nisi és toplicski kerületeket, Montenegró megtartotta Bárt, Niksicset, Podgoricát és Szpuzát és átengedte Ausztriának Szpicset (Dalmácia legdélibb része) Törökországnak megmaradt mindaz amit a szansztefani béke biztositott. A berlini kongresszus ezenkivül uj keresztény-török tartományt létesitett Kelet-Rumélia néven és ezt teljes autonómiával ruházta fel, élére keresztény kormányzót nevezett ki. Anglia megkapta Kipárt és az orsztrák-magyar monarchia a kongrésszus határozata értelmében megkapta azt a jogot, hogy okkupálja Boszniát és Hercegovinát, ott rendet teremtsen és szállja meg a novipazari szandzsákot. Ez utóbbit stratégiai okokból nem tette meg a monarchia. A legkedvezőtlenebbül jártak a kongresszuson Oroszország és Bulgária. Ez utóbbit a Duna és Balkán-hegy közé szoritották.

A berlini kongresszuson Angliát lord Beancofield (Disraeli), Németországot Bismarck (elnök), az osztrák-magyar monarchiát idősb gróf Andrássy Gyulo külügyminiszter, Törökországot Mehmed Ali pasa képviselte.

A berlini kongresszus határozatait abban az időben szimpatiával fogadták a török uralom alól felszabadult népek, de ezek a határozatok távolról sem oldották meg a Balkán problémáit, sem a keleti kérdést, sőt még nagyobb lett a zürzavar egyes kérdésekben a Balkánon.

A német és osztrák expanzió és imperializmus, a német dinasztiák térhóditása a Balkán egyes államaiban, előidézték az 1912—1913-as balkáni háborut, amely előjátéka volt az 1914—1918-as világháborunak. Ez a világháboru ugyszólván egy ütéssel felboritotta a berlini kongresszus határozatait és uj arcot adott Európának.

Dráva Kálmán:

HALLOTTAM . . .

Mint hajnalló ködben, órváltáskor,
mikor egy pillanatra szembeállnak
s jelszót cserélnek
a nehézléptü szuronyos árnyak,
hallottam itt az Idő keresztutján
ahogy a nap napnak ad jelentést
s az éjszakák ahogy összesugnak:

Ösösztönök dirigenspálcája veri a taktust,
szédülő ez a tempó, süketitő a zaj,
rohanunk . . .
nézd ott a sárgolyón, ott . . . ott . . .
hogy tipeg—fut—lohol utánnunk az ember,
percmutatók forognak a szemeiben,
élni akar.

Fél, fél . . . az élet mégis csak élet
s a tegnapok és holnapok során
oly rettenetes az egy bizonyosság: a »van«,
megtántorog,
— óh, ha beleolvadna a végtelenbe . . . —
de kalendárium-szárnyunk szemébe sukog:
»kedd . . . szombat . . . órák . . . hónapok«
»Egy korttyal betelni — sirja — halihó . . .
megállni! . . . Nem tudok, nem tudok«

Millió és millió emberszív dobolja
felrezzenő lázzal az örök — riadót,
az örök — uj riadót: »Élni, élni
gyorsan és mélyen,
átélni mindent, ami érdemes
s végül nevetni egy nagyot,
szivből nevetni egy nagyot,
mert meghalok, meghalok, meghalok!«

Mind kevesebb a mondanivalója,
minden pillanattal nő a láz,
a tempó, a zsongás-zsibongás
ott lent a sártekén,
siessünk . . . vérnárás agóniában
még egy párat vonaglik lent az emberélet
s holnapra hidegen kinyulik majd
mikor elvágtat felette az időszekér.

Citroën

Beszélgetés a francia autókirállyal, aki minden embernek szivesen adna gépkocsit

A Bácsmegyei Napló külön tudósitójától

Páris, junius végén.

Fürge kis kocsijai citromsárga foltokkal szórják be Páris minden uccáját. Házak, fala, hirlapok hasábjai, világitó kirakatok öles betüi ellenállhatatlan erővel kalapálják agyadba a mágikus szót: *Citroen* és a rózsás, mámoros párisi éjszaka közepén mint forradalmi fárosz lángol fel minden második percben az ég tetején a Citroen szó az Eiffel-torony vaseresztékein. Büvszó, jelmondat, fogalom, szimbólum talán vagy Sphinx találmányának válasza Csak most, hogy tapinthatólag szemben állok vele, kezdem tudomásul venni, hogy ezek a betük egy embert jelöltek eredetileg. Ötven éves embert, André Gustave Citroen háromgyerekes nagyiparost, ki cvikkere mögül rám szegezi hideg, áthatlan, kemény szemét, hogy belepirulok szinte és az a kellemetlen érzésem van, hogy ezek a szemek, mint megvesztegethetetlen becsüs keresztül látnak rajtam és már tudják, hogy mennyit érek az életben. Az ábrándjaimat szégyellem e pillanatban, a pénzben ki nem fejezhető imponderábiliákat, miken zavaros életem alapult s mikért most bocsánatot kérnék alázattal ettől a rózsás mivoltában kemény arctól, amelyen nincs egyetlen egy ránc vagy szöglet, mintahogy egész bolkczatában ifju e kopaszodó homlok is és nem akad ősz szál gyér hajában. A nyirott bajusza valahogy elzárja a száját és valósággal megkönnyülök, hogy beszélni kezd és hogy egy tréfával kezdi.

»A telefontól jövök« — mondja. »Egy idegen telefonált és megkérdezte, igaz-e az, hogy az ittjáró amerikai szakembereknek megmutattam, hogy hét és fél perc alatt gyártok egy kocsit. Azt feleltem neki, hogy *igaz.* Erre azt mondta, hogy mindjárt gondolta és hogy azt is felteszi, hogy ő a tulajdonosa ennek a kocsinak. És hogy a hét és fél perc meglátszik a kocsin . . . Viccnek jó. Rossz néven nem veszem — mert az én kocsim jobb, mint az ő vicce.

Igen: Amerikát utánzom. Amerika vezet. És ezt a módszereinek köszönheti. Mindenekelőtt maga a reklám. A reklám fontos. Roppant költséggel megszerveztem a Citroen utat a Szaharán keresztül. Kifizette magát. Megvettem az Eiffel-tornyot plakátoszlopnak. Külön lapot adok ki, a Citroen Ujságot. Tizenötmillió példányt minden számból. Páris kedvencei az énekes Morris Chevalier és a táncoló Mistinguette esténként szkeccseikben és tréfáikban szórják nevemet a tömeg közé.

Mert egyedüli fontos a tömeg. Csak mennél tömegesebb termelés tehet lehetővé folytonos technikai javitásokat egyre olcsóbb ár mellett. Standard-termelés mint Amerikában. Ma négyszáz autót gyártok naponta: a közvetlen probléma az, hogy naponta ezret gyártsak.

Huszonhétmillió autót hordoz most a föld. De egyedül az Egyesült-Államokban van ebből huszonkétmillió. Egy-egy millió van Kanadában, Angliában, Franciaországban. A maradék kétmillió másféltucat országra oszlik el. Az Egyesült-Államokban minden öt lakosra esik egy kocsi. Kanadában tizre, Ausztráliában tizenhatra, Franciaországban negyvenháromra, Angliában negyvenötre. Ez a néhány szám egymagában megvilágitja már, hogy az autógyártásban még mennyi a tennivaló: mily rengeteg a tér! *Minden embernek van ruhája, van ágya: kell hogy autója is legyen! Az automobil nem luxus, hanem elsőrendü szükséglet.*

Még 1918-ban mindössze százezer kocsi volt Franciaországban. Ma már közel egymillió. De ennek tiz éven belül háromnegyedmillióra kell emelkedni. Ez a belföld. Hanem mindez még nem elég!

Az egész világot el kell látnunk még automobilokkal. Franciaország évente kétszázezer automobilt exportál, Anglia százkilencvenezret, de már Olaszország csak hatvannégy ezret és Németország ötvennégyezret. A kivitelben utól kell érnünk Amerikát. (Hogy a többi országot messze el kell hagynunk arról nem is beszélek. Amerikán kivül egyedül Anglia konkurrens. A német autóipar oly szervezetlen még, hogy maga Németország is behozatalra szorul, a többi országban pedig egyáltalán nincs számbavehető automobil-ipar.) De mi franciák igenis elérhetjük az amerikai termelést és kivitelt. Igaz, hogy Amerika maga termeli az autógyártáshoz szükséges nyersanyagokat és az amerikai gyáros sem adókkal, sem vámokkal nincs ugy handicappelve mint a francia. Ezzel szemben azonban sokkal előnyösebbek a munkabérek nálunk mint Amerikában. Csak az a nagy baj, hogy ezek az olcsó munkabérek a mai francia termelésben még távolról sem jutnak kellő kifejezésre. Az Egyesült-Államokban az autómunkás napi 8 dollárt keres és az átlag tipusu kocsi 500 dollárba kerül, vagyis a kocsi ára egy munkás két havi bérével egyenlő Nálunk hasonlithatatlanul előnyösebbek a munkabérek, de egy kocsi ára egy munkás ötszáz napi bérének felel meg. Ennek a kiáltó ellentétnek az oka, hogy a gyártásunknál a munkabéren kivül eső költség még aránytalanul magas. Ezt kell szoritani, akkor akár emelhetjük is a béreket!

Hanem az ily gazdaságosabb termelés egyetlen utja: minél több kocsit gyártani! Amerikai módra, standard-szerüen egy tipusra. Nekem ugyszólván már most is csak egy modellem van. Persze a francia közönség más mint az amerkai. Az nem veszi be a standard-gyártást minden további nélkül. A francia ember individualista. Neki külön kivánságai vannak és minden vevőm más más kocsit akar. Van olyan, aki például egy különleges ülést kiván a kutyája számára És ez csak egy példa ezer közül. De az átlagmodell sem lehet franciáknak ugyan*az mint amerikaiaknak.* Az amerikai gyors és praktikus kocsit akar; a tetszetősség nem fontos neki. A francia nem rohanásra és üzletre, hanem vidám sétára, kényelmes életre veszi a kocsit: csinos, színes, olcsó kocsit akar mindenekfölött. Olyan kocsit, melynél nincs benzinpazarlás. Ezért a francia kocsinak állandó kapcsolgatásra kell berendezve lennie, ami megneheziti a standard-gyártást. Amerikában az üzletember a legfontosabb vevő: Franciaországban a luxus-asszony. A nők a leghálásabb vevőim: ezért belföldön a nők izléséhez igazodom. Igy Franciaországban az autógyárosnak, még ha standard-ra, tömegcikket gyárt is, mindig és mindenekfölött az egyénire kell tekintettel lennie és a jó pszihológia üzleti követelmény.

A világ autóipara a következő évtizedben legalább három-négyszeresére fog emelkedni. Nekünk franciáknak évente hárommillió kocsit kell gyártanunk. Naponta ezernégyszázat. Ez a cél! A nagybankok, jövendők finom megérzői, már tudják, hogy textil és vas mellett az automobil a legfontosabb iparág. Már érdeklődnek; már keresik a közeledést. Meg kell indulnia a hitelüzletnek egész nagy arányokban, ahogy az Amerikában már régóta folyik — és ahogy már én is megkezdtem, szerényen, részletre adott gépkocsijaimmal.«

Citroen elhallgatott. Nem beszélt páthosszal eddig sem. Nem emelte fel a hangját és nem hallottam tőle egyetlen hasonlatot vagy retroikai figurát. Mégis mintha a jövő fantasztikus országainak emelte volna fel függönyét: egy változott világba láttam szavai nyomán, amelyben a gyalogjárás kivételes területekre számüzött ritka luxus: minden ember gépkocsit vezet. Millió és milliárd gépkocsit mik megették a távolságokat, legázolták a vámsorompókat, felfaltak minden országot.

Benedek Károly

Kényszeregyezség

Irta: Blazsek Ferenc

A vonat rohan, száguld, mint egy megvadult szörnyeteg.

A sürgönypóznák keritéssé fonódnak, a fák erdővé sürüsödnek és a szántóföldek tarka barázdái óriási sakktáblává olvadnak az utasok szemében. Olyan az egész kép, mint egy kubista festmény, amelynek véletlenül mégis van értelme...

A vonat lendülete magával ragadja Weisz Áront, egy másodosztályu fülkének egyébként jámbor utasát, akinek a pulzusa most egyenes arányban emelkedik a vonat sebességével. Hiszen tetszik ismerni — ugyebár? — Taine elméletét a környezet hatásáról. Ez a környezet, Weisz Áron mentségére legyen mondva, bizonyára más embert is elszéditett volna.

Hogy érthetőbb legyen a dolog, el kell árulnom még azt is, hogy ebbe a környezetbe egy szép kis nő is beletartozott. Valószinüleg ez okozta Weisz Áron hevesebb szivverését és nem a száguldó vonat.

Az a kis nő t. i. ott feküdt vele szemben, meglehetősen ingerlő pózban: kócos hajjal, behunyt szemmel, félig nyitott szájjal és — last, but not least — kissé felcsuszott szoknyával.

— Zum küssen — állapitotta meg Weisz Áron, nemes egyszerüséggel, miközben érezte, hogy itt bajok lesznek.

Kezdetben védekezni próbált a sátán ugynevezett incselkedései ellen. Maga elé tartotta az ujságját és ugy tett, mintha olvasna. De ez — érthető okokból — nehezen sikerült neki. Sőt, egyáltalában nem sikerült. Ezuttal nem érdekelte őt még Nobile tábornok expedíciója sem. (»Mit keres az ott fönt, az északi sarkon? Ha nekem annyi pénzem volna, inkább elmennék a Rivierára nászutra, ezzel a kis nővel...«) Az amerikai elnökválasztás sem tudta lekötni a figyelmét. (»Mintha az olyan fontos volna, hogy ki lesz az elnök. Régi igazság, hogy a férfiak csak uralkodnak, de a nők kormányozzák a világot. Az ilyen kis nők, mint ez itt...«) Igy ment ez tovább. Bármilyen cikkbe fogott is bele, a végén mégis csak erre lyukadt ki. A gondolatai olyanok voltak, mint egy rapszódikus költemény, amelyben »ez a kis nő« volt a visszatérő refrén. Ez ellen nem lehet küzdeni, ezt belátta. Abba is hagyta.

Rágyujtott egy szivarra, nézte annak füstjét és nézte az utitársnőjét. Az utóbbit természetesen sürübben, mint a szivarfüstöt. Először egészében csodálta, azután részeire bontva, de minden rendszer nélkül, ahogy éppen a szemébe ötlött.

»Az arca, ha szigoruan vesszük, nem is olyan szép. De nagyon bájos... A haja fölséges. Barna és hullámos, mint szántás után a bácskai föld. Hej, ha benne szánthatnék az ujjaimmal!... A csipője, az talán a legszebb rajta. Ilyen jó, fejlett csipővel könnyü lehet gyereket szülni. Vajjon szült-e már ez a kis nő?... A szeme? Kár, hogy be van csukva. Talán kék, mint a kökény. Vagy fekete, mint a cseresznye. Már mint a feketeszemü cseresznye. Az ilyen nő szeme biztosan valami gyümölcshöz hasonlit... A lába? Erre nincs szó. Egy remekmü, egy müremek, egy remek müremek... Na és az a harisnya rajta... Elég gazdag lehet ez a kis nő, hogy ilyen harisnyát hord. Legalább száznegyven dinárba került. Nekem magamnak is százhuszba van...«

Ennél a pontnál felülkerekedett Weisz Áronban a szakember. A harisnya szörnyen izgatta. Meg kell győződni róla, milyen minőség, milyen gyártmány.

Tisztán ez a vágy, ez az üzleti buzgósága vezette Weisz Áront, amikor reszkető kezével végigcirógatta az alvó kis nő lábszárát. Hogy kissé feljebb is simogatott, a térden felül, ez is csak a szakember alaposságára vall és nem holmi aljas szándékokra.

Amikor már annyira volt, hogy a harisnyakötő minőségét is megvizsgálhatta volna, a kis nő felébredt. Kinyitotta a szemét és Weisz Áron meglepetve látta, hogy a szeme sem nem kék, sem nem fekete, hanem zöld, mint a meggy. Már mint az éretlen meggy.

A kis nő felült és kinyujtotta a karját... a vészfék irányában. Weisz Áron azonban megakadályozta. Hirtelen megragadta a kinyujtott kart és kissé zavartan dadogta:

— Kérem... kisasszony... ne csináljon botrányt...

A kis nő csodálkozva *nézett rá.*

— Micsoda botrányról beszél maga?

— Mért akarja meghuzni a vészféket?

— Én? Eszemágában sincs. Csak nyujtózkodni akartam egyet... Szeretném tudni, mi kifogása van magának az ellen, hogy én kinyujtózkodjam.

— Az más... Bocsásson meg, kisasszony... Félreértettem a mozdulatát... Szóval nem haragszik rám?

— Mért haragudjam?

— Az előbb ugyanis, *mig* a kisasszony aludt, egy légy szállt a lábára és én sajátkezüleg eltávolitottam onnan azt a legyet.

— Kedves volt. Köszönöm.

— Kérem. Máskor is szivesen... Engedje meg, hogy bemutatkozzam. Weisz Áron vagyok.

— Örvendek.

— Ezt komolyan mondja vagy csak ugy, szokásból?

— Istenem! Hogy lehet ilyent kérdezni? Mért örülnék én annak, hogy magát Weisz Áronnak hivják? Azt hiszem, *maga sem örül neki.*

— Leider... De annak csak örül, hogy megismerkedtünk?

— Igen. Legalább nem lesz olyan unalmas az ut.

— Csak ezért? És egyébként?

— Egyébként? Egyébként maga férj. Látom a karikagyürüjén. Én pedig nem szeretem a férjeket. Nem szeretem a már kihuzott sorsjegyeket.

— Maga okos kis nő... De azért jóban lehetünk mégis. Nem?

— Hogy gondolja?

— Mondjuk... ne haragudjék... mondjuk, egy csók erejéig.

— Szemtelen. Mit gondol maga rólam? Mi vagyok én?

— Nem tudom. Nem is vagyok rá kiváncsi. Mi valószinüleg ugysem találkozunk többé ebben a bánatos életben... De most együtt vagyunk, egy rohanó vonatban, messze a világtól, a végtelenségben...

— Maga talán költő?

— Nem én. Sőt, éppen ellenkezőleg: harisnyaügynök vagyok. De egy szép nő mellett mindenki költővé válik. A költészet, azt hiszem, ott kezdődik, ahol a józan ész végződik...

— Vigyázzon, ez veszélyes. El ne veszitse a fejét.

— Most már késő. Ha nem akarta volna, hogy elveszitsem, nem lett volna szabad magának itt lefeküdni és aludni. Nekem ez a gyöngém, az alvó nő... Nézze, beszéljünk okosan. Mindjárt alagutba érünk és nem fogja látni senki.

— Jó, hogy figyelmeztetett az alagutra. Behivom a cselédemet.

— Az is itt van?

— Ott áll a folyosón... Az a kövér, pirosarcu...

Ez az akadály kissé kellemetlenül érintette Weisz Áront. De nem ijedt meg tőle.

Kiment a folyosóra és a szemével intett a kövér pirosarcunak, hogy kövesse. Bementek egy üres fülkébe. Ott Weisz Áron kivette a pénztárcáját.

— Mondja, akar maga keresni?

— Mért ne, nagyságos ur? Attól függ, hogyan és mennyit.

— Kap száz dinárt. Ha kevés, többet is adok. Jó?

— Jó. És mit csináljak?

— Semmit. Csak hallgatnia kell. Mindjárt alagutba érünk. És én egy csókot akarok...

A kövér pirosarcu *még pirosabb* lett erre. Nyilván félreértette a dolgot.

— De, kérem, nagyságos ur... Én tisztességes nő vagyok...

— Szamár. Nem magáról van szó. Hanem arról a kisasszonyról.

— Melyik kisasszonyról?

— Arról, ott a másik szakaszban. A maga kisasszonyáról.

— Nekem ahhoz semmi közöm. Én azt a kisasszonyt nem is ismerem.

Weisz Áronban felforrt a vér. Fel akart ugrani és átrohanni ahhoz a kis nőhöz és bosszut állni rajta, hogy igy rászedte. De nem volt ideje hozzá, a vonat befutott az alagutba. Most már késő, ugysem találná meg a sötétben.

Weisz Áron kinyujtotta a kezét, átkarolta a nőt és megkereste a sötétben a száját. Közben talán a másikra, arra a kis nőre gondolt.

Nem szabad elfelejteni ugyanis, hogy Weisz Áron vigéc volt, akivel lehet alkudni...

Csevegés

Hogyan lehet a másik embert befolyásolni? — A film rendező felesége rendez. Lokni, mieder, fiaker egy bécs felvonulásion

Egy Overstreet nevü amerikai iró könyvet irt arról, hogyan befolyásolhatjuk embertársainkat, mikép nyerünk hatalmat felettük.

Efféle lelki Beadecker ez; nem üres elmélkedés, hanem pontos használati utasitás, csalhatatlan technikai fogások, akárcsak Lupu könyve a tennisztudományról.

Tanitók, szónokok és irók példái illusztrálják, miképpen kell figyelmet ébreszteni, érdeklődést lekötni.

Külön módszer van az érdeklődés felkeltésére, a beleegyezés, vagy a lelkesedés kiváltására.

Pontos szisztéma mutatja meg, hogyan kell az emberi lélek benső, lappangó erőit felszabaditani, aktivvá tenni. Hogyan lehet embereket megváltoztatni, megrögzött dolgaikról leszoktatni, logikus gondolkozásra vagy alkotó munkára kényszeriteni.

Nem is olyan régen egy *Knigge* nevü filozófus megirta az Érintkezés az emberekkel cimü könyvet.

Ez a könyv még arról szólt, hogyan kell *bánni* az emberekkel. Ugy látszik, akkor még bánni akartak az emberek egymással. Ma uralkodni akarnak egymáson.

Kinek kellene ma Knigge? Bölcs tanácsai tapintatról, figyelemről, udvariasságról?

Milyen rengeteg időpazarlás a másik embert gyöngédséggel, kedvességgel, szellemi fölénnyel meghóditani vagy megnyerni a magunk meggyőződésének!

Az emberek *hatni* akarnak, nem meggyőzni. Itt van Overstreet könyve, azt felnyitjuk a megfelelő oldalon és megtaláljuk a pontos receptet, hogyan kell befolyásolni, lenyügözni, hatalmunkba keriteni a másik lelket.

Pontos szabály, törvény, akárcsak a fizikában vagy a matematikában, tévedés kizárva.

Az amerikai lélekidomár nevet is ad a különböző eljárásoknak: kimtikus technika, vadásztechnika stb.

Kiváncsi vagyok, benne van-e Overstreet könyvében az, amit erre mifelénk »főzési technikának« neveznek és amit Kniggenél még udvarlásnak hivtak?

Bizonyára önök is hallottak arról a mulatságos esetről, ami a multkoriban Bécsben történt.

A filmrendező feleségéről, aki — ugylátszik — megirigyelte az ura dicsőségét és maga kezdett rendezni. Rendezett is olyan mozit, hogy a regisseur ur, a férj, leemelte előtte a kalapját.

Csak leemelte volna, ha történetesen nem lett volna kalap nélkül is pijamában.

Arról az esetről beszélek, amikor egy filmrendező felesége váratlanul megérkezve külföldi utjáról, zárva találta a lakását és a tüzoltókkal az ablak felől hatolt be.

Igazán bámulattal kell adózni az ilyen háziasszonynak és feleségnek, akinek rögtön a legegyszerübb megoldás jut eszébe. Nem nyitnak ajtót? Jöjjenek a tüzoltók. Még filmszerübb lett volna, ha a vállalkozó szellemü hölgy maga mászott volna fel a kötélhágcsón, de amelyről utóbb kiderült, hogy inkább villámháritóra lett volna szüksége. A vizipuska felesleges volt. A lakásban levők anélkül is ugy érezték, mintha hideg zuhanyt kaptak volna és szegény gyanutlan férj ott állott megfürödve.

A reinhardti hajlamu feleség tulajdonképpen nem is azért szabaditotta a tüzoltóságot a lakásra, mintha tényleg tüzvészről lett volna szó. Saját bevallása szerint inkább más szerencsétlenségtől tartott. Finom női ösztöne megérezte, hogy valami büzlik Dániában, de előbb ugy vélte, hogy gázszag az, amit érez. Lelki szemei előtt már halva látta szerencsétlen férjét.

A végén persze kisült, hogy a derék filmrendezőnek semmi baja, csak aludt, ami annál csodálatosabb, mert hiszen társasága is volt.

Hanem azért, hogy ez a mozi, amit az ambiciózus rendező-feleség szenirozott, egy *happy and* film volt-e, azt csak a szereplők tudnák megmondani. Mindenesetre tanulságos volt.

*

Alt-Wien-ünnepély volt Bécsben, aminek keretében is altwien jelmezekben és kocsikon vonultak fel az ünnepély résztvevői. Leginkább régi bécsi polgárcsaládok, saját régimódi kocsijaikon, breaken, vadászkocsikon, landauerekben, sőt még postakocsi is akadt.

Köztük volt az »Einser Pepi« is, az utolsó bécsi fiaker.

A többi csupa urkocsis, akinek ez mind játék, ünnep, alkalom. Az Einser Pepi volt az egyetlen professzionista.

Milyen szomoru lehetett, hogy ami másnak már csak szinház, komédia, az neki — egyedül neki — valóság. Valóság, ami kisiklott a lába alól és ami mégis az egyetlen lehetséges életforma volna.

A többiek este levetik a vatermorder gallért. A lányok a dugóhuzó loknikat lerakják a fodrásznál és megkönnyebbülten simitják hátra fius hajukat. A breakeket, landauerokat, sárga postakocsit visszatolják a szinbe. Az Einser Pepi egyedül marad a tülkölő autók és cikázó fényreklámok közt.

Az Einser Pepi és a lova, két öreg jóbarát, bizonyára ugy érezték a mulató, ünneplő felvonulásban, mintha a saját gyászmenetükben haladnának és az utolsó fiakerlónak balsejtelmei azt sugták, hogy a legközelebbi népünnepélyen ő már talán virsli formájában fog résztvenni...

Lucia.

Történelem apró történetekben

Caesar hamvai

Egy legenda szerint Julius Caesar (100—44. Kr. e.) hamvai a vatikáni piramis bronzgolyójában nyugszanak. Ez a legenda persze semmivel se autentikusabb mint a többi kigondolások, amelyekkel nyughatatlan elmék ki akarják tölteni a história lakunáit. XIII. Leó, az »angyali pápa« (1810—1903), a legfehérebb lelkü pap, aki valaha a szentséges trónon ült, nem nyilatkozott határozottan a hagyomány hitelessége mellett.

Egy külföldi diplomata felesége, akit külön kihallgatásnak a kegyével tüntetett ki a költö-pápa, kiváncsi volt a véleményére, s igy szólt Ő Szentségéhez:

— Mily nagyszerü gondolat elképzelni, hogy a leghatalmasabb pogányok egyikének a maradványai a Vatikánt ékesitő bronzsirban pihennek! De vajjon valóban igaz-e ez, Szent Atyám?

A pápa barátságosan tekintett a kiváncsi hölgyre, s azt kérdezte tőle:

— Jól esik Önnek ezt hinni?

— Igen, szentséges Atyám.

Mosolyogva intézte el az ügyet a pápa:

— Ugy hát higyje csak tovább, kedves leányom.

Két regényiró

Amédée *Achard* (1814—1875) megküldte az idősb *Dumas*-nak (1802—1870) *Belle-Rose* cimü regényét, amelyre méltán volt büszke, mert ez volt a legjobb összes müvei közt. Mikor legközelebb találkoztak, megkérdezte Dumas-tól:

— Kedves Mester, olvasta a könyvemet?

— Hogyne! — felelte a »Három Testőr« szerzője. — Nagyon szépen köszönöm, igazán sok örömet szerzett vele!

— Valóban elolvasta? És hogy tetszett?

— Kitünően, — felelte Dumas. — Mondhatom Önnek, ugy mulattam vele, mintha én magam irtam volna.

A Dumas ajkairól ez nagy bók volt, és Achard meg is volt elégedve vele.

V. György
(1865—)

angol király kicsi korában is okos fiucska volt. Keveselte a zsebpénzt, amelyet apjától, a későbbi VII. Edward királytól, akkori trónörököstől kapott, s — 10—11 éves lehetett akkor — kérvényt intézett a nagyanyjához Viktória királynőhöz, s kérte, hogy ő is szavazzon meg részére legalább egy font havi pótlékot. A királynő levélben válaszolt az unokájának, amelyben arról értesitette, hogy kérelmének nem tehet eleget. Másnap a fiatal herceg a következő sorokat intézte Viktóriához:

— Kedves nagymama! Nagyon szépen köszönöm kedves leveledet. Igen kedves volt Tőled, hogy irtál nekem. Eladtam a levelet hat fontért egy autogramm-gyüjtőnek. Mikor fogsz nekem megint irni? A te hüséges unokád: *George*.

Ez az anekdóta persze históriailag nem könnyen bizonyitható. Senki se tudja, hogy hol van (és van-e egyáltalában valahol?) a két levél, amelyeken az adoma alapul.

Max Müller
(1823—1900)

a nagy indogermán nyelvész s az oxfordi egyetem világhires tanára, akinek nyelvtudományi értekezéseit a m. tud. akadémia is leforditatta, különös érdemeket szerzett a szanszkrit nyelvkutatás körül. Már aránylag fiatal korában is elismert kitünősége volt e tudományszaknak s akkori (1850 körüli) berlini tartózkodásáról beszélte el ő maga a következő kis történetet.

*

Akkor Poroszország még rendőrállam volt, s alig töltött Max Müller Berlinben két hetet, beront a hotelszobájába egy fiatal rendőrtiszt és inkvirálni kezdi:

— Mit keres Berlinben?

— Szanszkrit kéziratokat hasonlitok össze a muzeumokban és a levéltárakban.

— Ez fölötte gyanus, — találta a tiszt. — A rendőrségnek az a véleménye, hogy ehhez teljesen elég volt az a tizennégy nap, amióta foglalkozik vele. Értesitem, hogy huszonnégy óra alatt el kell hagynia Berlint.

A tudós fölmutatta az utlevelét, a mely egészen rendben volt s próbálta meggyőzni a rendőrtisztviselőt, hogy a tudomány érdekében hosszabb ideig kell még itt a kutatásait folytatni.

A hivatalnok nem tágitott s megismételte a kiutasitását.

— All right, — mondta végül a professzor. — Nem ellenkezhetek tovább s engedek a hatalom rendelkezésének. Értesitse a rendőrminisztert, hogy szót fogadok a parancsnak s Berlint azonnal elhagyom, de kérnem kell, hogy a kiutasitásomról Őfelségét is értesitse, mivelhogy igy állván a dolog, nem lehet szerencsém vele holnap Potsdamban együtt ebédelhetni.

A fiatal rendőrtisztviselő lefőzve távozott, s ugy látszik, jelentést tett az esetről, mert már egy óra mulva magasabbrangu tiszt jelentkezett a szállodában, aki bocsánatot kért Max Müllertől, s kijelentette, hogy addig dolgozhat Berlinben, mig neki tetszik.

*

Meg volt-e csakugyan hiva Potsdamba ebédre a jeles tudós, avagy csak »mumpic« volt, amivel a rendőrségre ráreccsentett, arról nem nyilatkozott Max Müller. Abban az időben Poroszország királya IV. Frigyes Vilmos (1795—1861) volt.

Giacchino Rossini
(1792—1868)

nem tartozott a világ legnagyobb zeneköltői közé, de egyike volt azoknak, akik a kortársaktól a leghódolóbb imádatot tudták kiváltani. *Stendhal* (1783—1842), a halhatatlan iró és kiválóan finom müvészlélek vastag kötetet irt róla már a zenész fiatalkorában (Rossini csak 26 éves volt akkor s a könyv terjedelme 375 lap!), s az olasz meg a francia lapok többet irtak róla, mint az összes kancellárokról. De rajongásban mindenkin tultett Aimé *Maillart* (1814—1871), maga is jelestehetségü zeneszerző, aki a *Szevillai Borbély* szerzőjének a dicsőitésére a következő legendát irta.

*

A jó Isten egy szép napon leszállott a Földre és igy szólott magában:

— Hogy' volna az, ha operát irnék?

Alig tette föl magában a kérdést, már s leült a zongorához (micsoda remek hangszer lehetett az!), s tollat, tintát és kottapapirost tett maga elé. Játszik az elefántcsont-billentyükön, gondolkozik, zenei eszméket keres és természetesen — talál. A partitura hamar elkészül (a Mindenható gyorsan dolgozik, — bebizonyitotta a világ teremtésével), benyujtja a Nagyoperához, ahol szivesen elfogadják (a jó Isten protekcióra se szorul) és próbára kitüzik. De menynyire csodálkoznak — a karmester és a zenészek —, mikor mingyárt az első ütemek ismerőseknek tünnek fel, s mikor lassan-lassan arról győződnek meg, hogy az *isteni* szerző nem tudott jobbat, szebbet és *ujabbat* produkálni mint Rossini *Tell Vilmos*-át, amelyet a Mindentudó, tehát Mindenreemlékező hangjegyről-hangjegyre a nyitánytól egészen az utolsó felvonás finálejáig emlékezetből ujra a vonalazott papirosra vetett! Tökéletesebbet Tell Vilmosnál Isten se tudott alkotni!

*

Ennél tulzóbb magasztalást még nem irtak halandó emberről. De nem is tudta senki ugy megbabonázni az embereket, mint a pesaro-i hattyu, a melódiás Rossini!

Szalonkavadászat

Az autogramm-gyüjtés már a mult század derekán is divat volt, — akkoriban minden uricsaládnak, s különösen minden jóházból való fiatal hölgynek volt *emlékkönyve*, és jaj volt annak a nevezetes embernek, aki egy ilyen emlékkönyv közelébe jutott. Akkor még komolyabban is vették ezt a sportot, s csak sokkal később, ötvenesztendő multva akadt egy magyar iró (Rákosi Viktor), aki azzal figurázta ki az emléklapokat, hogy valahányat elébe tettek, mindbe ezt irta:

Rövid az élet, hosszu a sir,
Bolond, aki emlékkönyvbe ir.

És arra se igen volt bátorsága a patriarkális időkben senkinek, hogy egy vigye »ad absurdum« az emléklapok divatját mint egy másik iró, aki azt jegyezte mindegyikre, amellyel megkinálták: »Elfogadom — Tóth Béla«.

Akkoron, tetszett-nemtetszett, muszáj volt eleget tenni minden ily felhivásnak. De akadtak akkor is, akik tréfásan huzták ki magukat az affér alól.

Szalonkavadászaton jártak egyszer *Deák* Ferenc (1803—1876) és *Vörösmarty* Mihály (1800—1855) Szabolcsban a pihenőre betértek egy lutheránus pap házába. Rövid időzés után buesut akartak venni, de a háziur ezzel a szóval: *nem addig van az* (ami ebben az esetben körülbelül azt jelentette: *hátra van még a fekete leves*), elébük tolta az emlékkönyvét, természetesen abban a reményben, hogy a böles állambölcsfiu valami politikai szentenciát, a »Zalán Futása« szerzője pedig ékes disztichonokat fog bele irni. Vörösmarty, aki már torkig volt az albumlapokkal, belesápadt, mikor meglátta az ominózus könyvet, Deák ellenben mosolygott s minden ellenkezés nélkül irta le ola a következőket:

— Alulirott, több vármegyének táblabirája nevem aláirásával bizonyitom, hogy Vörösmarty Mihály, a nagy magyar költő, mai napon itten vadászott, s egy-lövésre hét szalonkát teritett le.

Aztán a könyvet Vörösmarty elé helyezte, aki elolvasván a barátja tréfáját, szintén mosolyra derült s annak a sorai alá azt irta:

— A fentebbi állitást én is bizonyitom, azzal a módositással, hogy nem egy-lövéssel ejtettem el hét szalonkát, hanem hét lövéssel egyet.

Ady Endre ujságiró publicisztikai irásait gyüjtötte össze Fehér Dezső, kiváló nagyváradi ujságiró „Ha hiv az acélhegyü ördög“ cimmel. A kötetben megtaláljuk mindazokat a cikkeket, amelyeket a fiatal Ady Endre irt külfnféle lapokba és amelyek már teljes mértékben bizonyitják azt a nyugtalan, lázadó izzig-vérig termelő szellemet, mely később verskötetteiben bontakozott ki

A könyv ára ötven dinár. - Megrendelhető a Minerva r. t. könyvosztályában

SZERB IRÓK

Márta

Irta: Veszelinovity Jánkó

I.

Csodálatos leány! Esküszöm arra, ami nekem a legszentebb, hogy sohsem láttatok ilyent. Hogy szemrevaló lenne, azt nem mondhatnám. Egészen köznapi típus. Telt, egészséges termet, buja haj, kék szemek. Egyébként eleven ördög. Beszéd közben hahatázva nevet és ilyenkor nem udsz betelni apró fogacskáinak fehérségével. Máskor meg lehorgasztja a fejét és hallgat, avagy szép dalocskákat énekelget. Ilyenkor beszélhetsz hozzá amit akarsz, ki is nevetheted kedvedre, ő csak rádtekint és szelíden igy szól:

— Hagyj békét!

— Mi bajod Márta?

— Semmi!

— Ki szomoritott meg?

— Senki!

— De hát mi a bajod?

— Mondom, hogy semmi! Magam sem tudom!... És ekkor csak hallgat. Egy szót sem tudszt belőle többé kicsikarni akár a kőszikláből.

Szivretett kézzel kell megmondanom, hogy Márta nem hazudott soha. Ha agyonütne egy embert és megkérdeznéd, még azt is beismerné. Ezt mindenki tudta és mindenki hitt is neki. Ha Márta mondott valamit, akkor az igaz. Bizonyitékul elmondom, hogy mi történt egyszer.

Szanity Krszta és az Ivanov Puro összevesztek.

Igaz ugyan, hogy ők azelőtt is gyülölték egymást a Petrova Ivana miatt, de egy napon kitörtek. Krszto levágta és keresztekbe rakta a buzáját, elengedte az ökreit, hogy legeljenek a földje végén és a kocsiut közötti füvön. A Puro földje szomszédos volt. Egyszerre csak odarohant Puro mint az őrült és behajtotta a karámjába Krszto ökreit. Ebből aztán szóváltás támadt. Krszto visszavette az ökreit, Puro meg panaszra ment a birósághoz.

Véletlenül ott volt Márta is.

A falu birája megidézte Krszot. Ez elmondta az esetet és hivatkozott Mártára, aki saját szemeivel látta a történteket. A falu birája megidézte Mártát is.

— No Márta, mondd el amit tudsz!

Márta elmondott minden.

— Nem ugy volt. — vélte Puro. Esküdjön meg rá!

A falu birája csak ránézett feddőleg és mondotta:

»A Márta nem hazudik!«

Igy vélekedtek Mártáról, de nemcsak a falu birája, hanem a pap, a többi emberek, de még az asszonyok is.

II.

Márta az anyjával élt egy házikóban ott a faluvégén egy emelkedésen, amely alig látszott ki a gyümölcsösből. Zsivana, a Márta anyja higgadt, erős és okos öregasszony volt, olyan mint egy férfi.

Ketten jelentették egymás számára a világot. Zsivana már tizenhat esztendeje özvegy, de nem akarta elhagyni házikóját, amelyet férjével Bránkóval szerzett. Eltökélte, hogy együtt marad Mártával és hogy majd együtt viselik el a szegénységet. Mondotta is sokszor:

— Ha már nincs apja, legalább anyja legyen!

Csodálatosan viselkedett gyermekéel szemben. Szerette, szerette, de sohasem akarta kimutatni szeretetét... sohasem kényeztette mint más anyák, hanem komolyan és meggondolva bánt vele.

— Márta!

— Hallom mama.

— Vigyázz a csibékre, hogy a varju egyet se vigyen el, tudod, mennyi baj van egy csibe körül.

És Márta naphosszat vigyázott, számlálgatta, itatta a csibéket, este pedig becsukta őket az ólba.

— Márta! Nem szép az, fésületlenül járni! Nem jó mezitláb járni. Nem illik piszkosan járni.

Az ő figyelmét semmi sem kerülte el és ha rendetlenséget látott, nem hagyta szó nélkül, sohasem. Márta ugy rászokott a tisztaságra, a rendre, hogy második természetévé vált.

A falubeli asszonyok szemrehányólag kérdezték Zsivanát:

— Kényeztetted-e már valaha Mártát?

— Nem!

— Soha?

— Soha!

— Bünös lélek!

— Miért? — kérdezte Szivana. — Csak rászoktatnám és ha holnap behunynám a szemem, mi lenne vele, az elkényeztetettel.

— De hát nincs neked szived?

— Van a'! De elrejtem az ő érdekében. Milyen anya lennék, ha nem tudnék parancsolni a szivemnek? Hát nem jobb ugy? Talán csókolgassam, kényeztessem most és később üssem ahol érem? Nem tehetem ezt! Én még hozzá sem nyultam soha. De nem s tudnám bántani! Nézzetek csak körül ebben a házban, ez mind az ő kézimunkája!

És valóban, gyönyörüség széttekinteni a házban, az udvarban Zsivanánál. Minden rendben volt és mindeütt tisztaság ragyogott. Miden sarok kedvesen volt elrendezve. Nézzétek csak milyen szép fényesek atyja hosszu csövü fegyvere és pisztolyai. É mindenütt bazsalikom illat, mintha a templomban volnál.

Amidőn ezt látják az asszonyok, lehorgasztják fejüket és hallgatnak. Nincs kibuvó, mert ami igaz, az igaz, Zsivanának igaza van.

Napjaik munkában multak. Zsivána valamikor a legjobb kézimunkásnő volt és azt gondolta, ilyennek kell lenni Mártának is. Sokszor előhivta a leányt s megtanitotta különféle himzésekre.

Amidőn besötétedik, a tűz mellett jóizüen elköltik szegényes vacsorájukat. Aztán Márta összesöpri a morzsákat, tüzbe dobja, rendbehozza az edényeket, majd nyugalomra térnek.

És amikor minden elcsendesül, csak a ragyogó csillagok látják, amint valaki ráhajol egy pozsgás arcra és csókolgatja. A Zsivána az, csókolgatja, simitgatja leánykáját.

Mulnak az órák, de ő őrködik felett és nézi mily egyenletesen egészségesen lélegzik Márta. Keresztet vet és azt suttogja:

— Istenem! A minden tehetetlenek barátja és apja! Tarts meg őt Istenem!

III.

Igy teltek a napok ebben a csendes tiszta házikóban, amelyben a kötelesség és szeretet volt a gazdaság, a nyugodt lelkiismeret pedig disz. Márta okos és ártatlan volt s ugy nőtt, mint füzfa a vizből. Zsivána büszkélkedett munkájával, viselkedésével egyaránt.

Egy napon nagy leánnyá avatta Zsivána Mártát. Szép füzőt vett neki, megnyirbálta és ingeit is nagylányiasan alakitotta át.

— Gyermekem menj egy kicsit a kólóba. Hivjad a Szretenova Milicát is, menj vele!

Márta elindult, ő meg büszkén tekintett utána.

Márta elhivta Milicát és együtt mentek a kólóba.

A legények és leányok várták már őket. A tréfa ugy hullott a legények szájából, mint az eső.

Pajkova Mirka igy szólt Mártához:

— Szép vagy testvér, mint a piros alma!

Márta csak lehorgasztotta a fejét és pirult.

Törik majd utánad magukat a legények. Fogadni mernék, hogy mihelyt a Csedomity eljön, rögtön Mártához fog lépni?

— Ki? A Csedomity? Nem lép hozzá — felelte Vujin Jela.

— Odamégy!

— Nem fog odamenni!

— De mit is beszélsz? Csedomity még egy lányhoz sem lépett oda. Gazdag embernek a fia és ebben a faluban nincs is hozzá való leány, vélte Jéla.

— Ha nem megy a Mártához, itt a fejem — és nyakára mutatott. Vigyázz csak magadra! Ő ilyen is, olyan is. Gazdag fiu és elkényeztetett. Jobb volna azonban, ha táncolnának! Gyerünk a kólóba! Ott már fogódzkodnak!

Kézen fogta Mártát és beálltak a kólóvezető mellé. Táncoltak a legények s közben csintalan szavakat is suttogtak a fülébe. Márta lehorgasztotta a fejét és nem mert senkinek a szemébe nézni.

Amint a zene elhallgatott, a kolo szétrebbent, de minden oldalról hallatszott a kiáltás:

— Itt van! Itt a Csedomity!

Nem tudom miért, de Mártát átjárta valami. Érezte, hogy valami rettenetesnek kell történnie és elfogadta a resztketés ugy annyira, hogy Pájka, aki a kezét fogta, meg is kérdezte:

— Mi van veled?

— Semmi! — suttogta Márta.

Ebben a pillanatban ért hozzájuk Csedomity. Igazi falusi büszkeség. Sapkáját félrecsapta, haját elsimitotta és félig nyitott szemekkel szemlélte a leányokat.

— Adj Isten!

— Fogadj Isten.

— Hogy vagy?

— Hála Istennek!

— Ti talán már kitáncoltátok magatokat?

— Hát mondjuk, hogy ki.

Csedomity maga köré tekintett, észrevette Mártát és egyenesen hozzá ment. Nyujtotta a kezét.

— Testvér, hogy vagy?

Márta szédült. Alig tudott visszaköszönni. Ugy tünt fel neki, hogy most ezer csuda fog örténni és még jobban megijadt, amidőn Pájka odaszólt Jelicának:

— Mit mondtam?

— Mi az? — kérdeze Pajkát a legény.

— Valami.

A leányok nevetni kezdtek, de ő figyelembe sem vette, csak Mártát szemlélte.

— Megijedtél? — kérdezte töle.

— Nem! — suttogta Márta.

— Táncoltál-e?

— Táncoltam.

— Tudsz táncolni?

— Hát tudok, de csak... ugy...

— Majd megtanitunk! De kinek a leánya vagy?

— A Zsivanáé?

— A Branko Zsivanáé?

— Igen.

— Hát ekkora leánya van a Zsivanának?

Márta nem felelt, a fiu pedig mohó szemekkel nézte és minél tovább szemlélte, annál jobban tetszett neki. Nem tudta többé eltitkolni mit gondol.

— Hogy hivnak?

— Mártának.

— Tudod-e Márta, hogy szép vagy!

Márta meg szeretett volna a föld alá süllyedni szégyenében... Ha nem a leányok előtt mondja ezt, hizelgett volna neki, de igy elfogta a szégyen...

— Istenemre, sok leányt láttam, de ilyen szépséget még nem!

— Gyere onnan! — mondta Pájka, mit szégyenited meg azt a leányt? Ismerünk mi téged!

És megfogta Márta kezét, a magáéhoz szoritotta.

De Csedomily nem hagyta magát ilyen könnyen.

— Ki szégyeniti? És mit, ismersz te engem? Kinek mondtam én azt valaha is közületek? Mondjátok hát meg!

— Nem szokás ezt igy mondani a leánynak — felelte Pajka.

— Hanem hogy?

Tudjuk mi azt!... Néki élő anyja van és nem ágról szakadt!

Csedomily elhallgatott.

Felhangzott a muzsika, a kolo összeállt. Pájka kézen fogta Mártát és beálltak a kröben. Csedomily a keritésnek dült és nem vette le Mártáról a szemét. Beállna a Márta és Pájka közé, de szégyenlette magát. De hol is állt be a legény leányok mellé. Márának kellene beállani melléje...

A kolo mind nagyobbra és nagyobbra nőtt és ő ugy látta, mintha már a végtelenségbe nyult volna. Bántotta Pájka gonosz tekintete és az is, hogy folyton suttog valamit a Márta fülébe.

Elfogta valami kedvetlenség. Unatkozni kezdett, majd hirtelen eltávozott. Ez meg Márának nem tetszett. Az sem tetszett neki, hogy Pájka ugy bosszantja Csedomilyt.

— Csedomily semmi sem vétett ellenem. Szépen kérdezett,. Egy ujjal sem nyult hozzám.

A kolo szétszéledt. Márta kézen fogta Milicát és megállak Pájka és Jelenánál.

— Csakugyan elzavartad Csedomilyt — szólt Jelena Pájkának.

— Kit? Nem tudod e azt elhajtani! Ha mindjárt vissza nem jön, üss agyon! Ismerem én őt!

Mártának feldobogott a szive. Oolyan érzés fogta el, mint eddig soha.

Ahogyan Pájka megjósolta, Csedomily visszajött. Mártának felvillant a szeme, amidőn meglátta.

— Hová tüntél? — kérdezte Pájka.

— Dolgom volt — Csedomily és bosszusan nevetett.

— Hát... igen, mondta Pájka...

— Mit: igen?

— Semmit... Amikor az embernek

Szenteleky Kornél:

Bárkaut az éjszakában

Hova vezet e holdas ut?
Kartágóba avagy Cyprus szigetére?
A hold vakitó cserepei hüsen hintáznak
a hullámok ölében, asszonyom.
És messze, messze huz az ezüst ösvény
a végtelen tengermezőn.
Öreg, nyöszörgős hangszert pengetek
és ó-provancal nótát dudolok,
la-la, la-la, pastorela...
Elveszitjük az időt asszonyom
és a szélességi fokot is.

Amott azonban a tenger peremén
egy kéz nyul fel. Gigászi istenkéz,
mint átkos felhő, mint rettentő nók,
mely egyre nagyobb lesz és egyre közelebb jön.
Evezzünk! Siessünk! Rajta! Tovább!
Az óriás kéz, az örök hatalom
bele akar tépni gitárom hurjaiba,
szét akarja törni öreg hangszerem,
de én nem engedem és szivemre szoritom.

Hát sohasem szabad egyedül lenni? —
kérdezem félve és könyörgőn —
sohasem szabad egyedül lenni
dallal, csókkal, ködruhás álmokkal,
a végtelennel és a csillagokkal?

Halkan sietve siklik a bárka,
gyáván evezünk, néma az ajkunk
és ismét visszatérünk oda, ahonnan kiindultunk.

dolga van, el is végzi azt, — evődött Pájka és rászegezte tekintetét ugy, hogy Csedomily lehajtotta fejét.

A nap lement.

— Hazamenjünk? — kérdezte valaki.

— Hazamegyünk! feleltek a többiek.

És elindultak. Pajka megfogta Márta és Milica kezét és elindult, hogy hazakisérje őket. Csedomily nagyon bosszankodott, de elrejtette.

Amidőn közeledtek Zsivána házához, Milica elköszönt tőlük, Pajka pedig Mártához fordulva szólt:

— Talán nem haragszol reám?

— Miért?

— Hogy Csedomilyt elriasztottam.

— Hát nem volt igazad, — mondotta Márta őszintén.

— Valaha még azt fogod mondani: köszönöm. Te nem ismered még, de én igen. De ha haragszol, ha mérgelődsz...

— Nem mérgelődöm!...

— Akkor jó... Jó éjszakát!

— Jó éjszakát!

IV.

Mily szerencsések az első szerelem napjai! Csak az a rossz, hogy nem tudjuk kiélvezni és csak a rájuk való emlékezés marad meg számunkra.

Márta olyan vig volt, mint a madár. Zsivána szive táncolt örömében, amidőn ezt látta és hallotta csengő hangjának kacagását. Az öregasszony hálálkodott a jó Istennek.

— Márta!

— Hallom, anyám!

— Megetetted-e a baromfiakat?

— Meg!

— Megcsináltad-e ezt?

— Meg.

— Befejezted tehát a munkát?

— Befejeztem.

— Gyere gyermekem, vedd a kezedbe a kézimunkát!

Márta felvette a kötést és énekelgetni kezdett.

Kell-e több szerencse az anyai szivnek?

Márta szerette a munkát, mert ilyenkor foglalkozhatott gondolataival. Ő rá gondolt, Csedomilyra, akinek a szavai olyanok voltak, mint a zene, amidőn visszagondol rájuk, megdobban a szive és a vér gyorsabban kering ereiben.

Csak Pajka rontja el az álmait. Mindig köztünk terem. Tegnap is, alig tudott egyedül találkozni vele. Csedomily megkérdezte, hogy eljöhetne-e ma este Márta gyümölcsösébe, hogy kibeszélhessék magukat kedvükre, mert sok mondani valója van. »Attól a Pajkától sohasem mondhatok egy szót sem.« És érzem, hogy négyszemközt kell beszélnem veled.

Márta azt felelte, hogy jöjjön el.

Most csak arra gondolt, vajjon elmondja-e ezt az anyjának. Sokáig töprengett és végtére is elhatározta, hogy egy szót sem szól senkinek.

Megmondaná az anyjának, de szégyelte magát. Ki merné ezt neki megmondani. És végtére is mi van abban, hogy ők ketten négyszemközt beszélnek majd. Hát az anyának mindent kell tudnia?

Igy határozott. Énekelve dolgozott egész nap. Alig várta a napnyugtát. A találkozás puszta gondolatára is feldobogott a szive.

Végre eljött az este. A csillagok elleptek az eget.

Márta egyre nyugtalanabb lett. Elfogta valami melegség.

Vacsora után Zsivána a küszöbre ült.

— Milyen gyönyörü az idő!

— Gyönyörü — felelte Márta.

— Igazán üldögélhetnénk egyet.

Márta megijedt.

— Köszönöm anyám, szeretnék lefeküdni.

— Jól van, feküdj le!

Bement, ledült az ágyra. Amidőn Zsivána bejött, látta, hogy még ébren van.

— Hát te nem aludtál el?

— Nem, nem tudok!

— Hát miért nem jöttél ki?

— Mert gondoltam, hogy lefekszel. Pedig szeretnék egy kicsit üldögélni. Nem tudok aludni.

— Hát menj ki egy kicsit. Az idő csendes, holdfény... Hallgatott, hallgatott, egyszer csak elszunnyadt.

Márta fellélegzett:

— Hála Istennek! — gondolta.

— Felkelt és kiment az udvarra. A hold világitott, de a fák árnyékai betakarták az udvart. Kicsit járkált a ház előtt, majd a kutya ugatni kezdett, ő pedig hangosan igy szólt:

— Hadd lám, mi a csudát ugatsz?

És a gyümölcsös felé közeledett.

A keritésnél eléje toppant Csedomily.

— Végre valahára — mondotta.

— Mit csináljak! Az anyám!...

— Hogy vagy — és Mártának nyujtotta kezét.

Márta érezte, hogy a keze ugy reszket, mint az övé.

— Bomlok utánad — mondotta Csedomily. Hanem hallod-e? Mostantól fogva szakits a Pajkával. Ő rossz vér! Ő csak kötözködni szeret. És amidőn őt látom, megfeszül minden izmom. Járj a Milicával, nekem mindegy. Milica jó leány! Ő nem kacsintgat! De a Pájka!

— Mit csináljak vele?

— Mondd meg neki, hogy nem mégy vele!

— Azt hiszed, olyan könnyü ezt megmondani?

— Ugy látszik, neked tetszik, hogy veled van?

— Nem tetszik, de nem utastithatom el.

— Nem kell elutasitanod, csak légy vele barátságtalan és kész! Ha kétszer igy cselekszel, harmadszor már elmegy az magától. Szót fogadsz-e?

Márta biccentett a fejével. Ő pedig megfogta a kezét és kéz a kézben sokáig hallgattak.

— Mondj már valamit — szólt végre Csedomily.

— Nem tudom, mit mondjak.

— Én is sok mindent akartam mondani, de most elfelejtettem.

— És ujból elhallgattak. Márta felrezzent és kihuzta kezét az övéből.

— Mennem kellene!

— Hová?

— Anyám kijöhet!...

— Nem jön ki!

— Kijön! Még nem aludt el! Isten veled!

— Várj! Szeretsz-e?

— Szeretlek — felelte és megrezzent.

De késő volt! Ő már csókolta szemeit és száját. Alig szabadult ki Márta az öleléséből. A szive ugy vert, mint egy ijedt őzé.

— Jaj! — kiáltotta és elszaladt.

Mikor a szobába tért, Zsivána felébredt.

— Te csak most jössz be?

— Igen... üldögéltem...

— Korábban kellett volna bejönnöd! Gyere, fekülj le!

Márta keresztet vetett és az anyja mellé dült.

— Mit reszketsz? Csak nem fáztál meg?

— Lehetséges! Hideget érzek!

— Gyere közelebb, hadd takarjalak be!

V.

De semmi sem maradhat titokban.

Ezzel is igy történt. Elterjedt a hir a falubeli legények és leányok között, hogy Csedomily szereti Mártát. Először is az asszonyok vették a szájukra. Felfujták. Hozzátették még azt is, ami meg sem történt. Még ott is látták őket, ahol álmukban sem voltak.

Zsivána is meghallotta mindezt.

Vacsoránál ültek. Az ég borult volt. Zsivána egyszerre felemelte fejét, Mártára tekintett ugy, hogy az lesütötte a szemét.

— Nézz a szemembe — mondotta Zsivána szigoruan.

Márta rátekintett.

— Mondd el, mit vétkeztél!

— Semmit!

— Gondolkozz, gondolkozz!

— Semmit — mondotta Márta.

— És a fiatal Vujkovity?

— Milyen Vujkovity?

— Csedomily...

— Mit akarsz vele?

— Hát nem kedvelitek egymást?

— Mit csináltál az ő füvesükben?

— Sohasem voltam a füvesükben!

— Hazudsz — sivitotta Zsivána!

— Te tudod, hogy én nem hazudok! — mondotta Márta komolyan és nyugodtan nézett szemeibe.

— És a malomnál?

— Az is hazugság!

— És a mezőn?

— Az is hazugság!

— Hát hol voltatok együtt?

— A kólóban... és...

— És?...

— És egyszer itt a mi udvarunkban, tudod, azon az éjszakán, amidőn nem tudtam aludni.

— És semmi sem történt?

— Mi történhetett volna?

— Semmit sem mondott neked?

— Sokat beszélt. Kérdezte szeretem-e?

— No és mit válaszoltál?

— Azt, hogy szeretem!... Erre azt mondta, hogy ő is szeret engem és megcsókolt.

— Szép, leány... sziszegte Zsivána. És te nekem mondod ezt?

— Kérdeztél! Ha nem kérdeztél volna, hallgatnék! Te tudod, hogy én nem hazudok, még ha fel is apritasz!

— És ha megcsal?

— Nem fog!

— Biztos vagy!

— Biztos, mert nem mer! Mert...

— Mit mert?

— Mert agyonütném! Én szegény vagyok és mindenem a becsületem. Aki ezt elrabolja, nem nem fog többé élni! Ez a kéz fogja agyonütni! Istenemre ugy lesz, én nem hazudok.

És a tiszta szemekben felvillantak a lángok, kiegyenesedett, mint a fenyő. Zsivána elnémult. Nem látta többé maga előtt az engeedelmes és szégyenlős leányt, hanem a szigoru uralkodót, aki tud kényszeriteni is.

De érezte, hogy mondania kell valamit és azért megszólalt:

— Végre is megnőttél és van eszed... Én elmondtam mit beszélnek a faluban. Te tudod, hogy én nem avatkozom a dolgotokba. Én akaratom szerint mentem férjhez, te is azt teszed. Aki nekeed jó, nekem is az lesz! Csak azt mondom, hogy ő gazdag szülők gyermeke, de te szegény vagy! Ő férfi, aki, ha megcsal egyet, talál másikat...

— Anyám ne kinozz!

— Te nem ismered őt?

— Én nem is akarom őt ismerni, nem kell az nekem! Anyám, én ismerem magamat és én mondom neked, hogy nem fog megcsalni. Bizd csak rám! Te nem tanitottál semmiféle rosszra!

Zsivána elhallgatott. Leánya szavaiból kiérezte az önbizalmat és ez tetszett neki. Ez a beszélgetés megkönnyebbitette.

Mártánál máskép áll az eset. Elgondolta, hogy ugy is történhetne minden, hogy az anyja mondta. Csedomily hátat is fordithatna neki!

Erre a gondolatra elborult. És lefekvéskor elgondolta magában:

— »Jaj neki, ha arra gondol, hogy megcsaljon!«

VI.

Barátságunk folytatódott. Márta megtett mindent, hogy kedvében járjon. Csak becsületét őrizte. A faluban összebeszéltek mindent, még azt is rebesgették, hogy Pavle bácsi, a Csedomily apja nem engedi kiejteni a Márta nevét. Márta mindezt hallotta és sohasem kérdezte Csedomilytól, igaz-e ez?

Elmult a nyár, beköszönt az ősz. Elkezdődött a bucsujárás. Akinek fiai volt, magával vitte, hadd nézegesse a lányokat, akiknek pedig eladó lányaik voltak, azokat mutogatták a világnak.

Vujkovity is magával vitte fiát, Csedomilyt. Ő is elment majd az egyik, majd a másik faluba bucsukra, gyülekezetekbe. Csedomily már el is feledkezett Mártáról. Hetek óta nem látták egymást.

Márta hallgatott. Anyja keserü szemrehányásait elnyelte és egy szóval sem árulta el, mi történik a lelkében.

Ugy Mihálynap táján Zsivána behivta a leányát.

— Tudod-e mi az ujság?

— Mi?

Házasodik. Kisasszony napján talált számára a Pavle leányt Novaciban és holnap mennek kérőbe.

Márta szédülést érzett.

— Nem igaz! — mondotta.

— Igaz! Milyen szerencse is lenne, ha nem ugy volna!

Márta alig állt a lábain. Leroskadt egy székre.

— Itt van! Mit mondtam! De te nem hallgattál rám.

VII.

— Ne mondj anyám semmit!

— Isten büntesse meg!... Az Isten adna...

— Ne átkozódj!

— Hogyne átkozódnék! Megszégyenitett bennünket... hát...

— Hogyan szégyenitett meg? És végre is, még nem kért meg!

— Ez már annyi, mintha megtörtént volna — mondotta Zsivána.

— Meglátjuk még azt! — kiáltotta Márta és bezárkózot a szobába.

*

Felvirradt Szent Mihály napja. Vukovityék készültek leánykérőre. Csedomily csupa himzésbe volt öltözve és ugy sétált az udvaron, mint valami páva.

Pávle átkiáltott hozzá:

— Be vannak-e fogva a lovak?

— Igen!

Mondd a Blagojénak, hogy fogjon be ő is, te pedig menj a papért és mondd hogy siessen, mert elkésünk.

Kiadta apja parancsát és a réten keresztül egyenesen a pap házához indult.

Gál Ottó:

Tul mindenen...

Mert a földből felsikoltó élet
hivta életre, s mikor felpattant
pardnyi kelyhe kitárja szemét,
magábazárja a roppant völgykatlant:
a gigászi városok és titán-gyárak végtelen sorát!
Mert nem szúz szájas, nagyfülü tudós
kotyvasztotta, s nem rikoltó fáklya
az éjszakán, mely nem is éjszaka,
nem takasztja zugó hozsannákra
az embertömeget sem tengeren innen, sem tengeren tul!
Mégis mindenen tul:
ami uj és hasznos, gyilkol és gyógyit, megráz és meghat,
tul a tankok dübörgő testén, ciángázok sirásó csókján,
tul a rádión, az uj Bálon:
a gépmadáron,
mely a megcsufolt ócednt hóditón szeli át,
tul mindenen:
szebb és csoddatosabb egy szál nyiló gyöngyvirág.

Földi Ilonka:

Fakó napok elé

Szökő hullámos a habsörény
Dalolva csókdos partokat
Galambhátu hegyormok közt
Pásztorfiu sipot farag.

Pálmák, iriszek, platánok,
Sok furcsa csoda kavarog,
Tavirózsák mondjátok hát
Közöttetek mit akarok?

Tenger, aranyföld mosolyát
Hült szivekbe piros napot
Vinnék oda dalolva át
Ahol nap csak felhőt tapod.

Szellők csókja közt álmodón
Száz opálvitorlás szálldos
Álomhajósok visznek rajt
Otthoni tájra kékarany álmot.

De jaj, szikiák közt hegyaljún
Száz álomhajós fennakad
Bus pusztáim árvult szive
Örökre daltalan marad.

Kenyér van nálunk s kalászok
Erdeje ont dus aranyat
De kár, de kár, hogy a kacaj,
A csók örökre itt marad.

Egyszerre eléje toppant Márta.

— Adj Isten!

Csedomily zavarba jött s alig köszönt vissza.

— Mit csinálsz vőlegény?

Csedomily hallgatott.

— Hallom, hogy leánykérőbe készülsz!

— Hát... én nem akartam... de...

— Az apád kényszeritett? ugy-e?

— Igen, ő... Pogány természete van. Agyon akart ütni, mikor ellene szegültem.

— Ah, ah, ah! Igazán nagy szerencsétlenség, hogy az embernek ilyen apja van!

— Istenemre ugy van! Nagyon szenvedek!

— Igazán?

— Istenemre!

— És mit mond az apád, nem akar engem?

— Nem.

— És te?

— Mit csináljunk? — mondotta és vonogatta a vállait.

— Én tudom mit csináljak, de mit akarsz te csinálni? — kiáltott fel Márta s szemei villámlottak.

Csedomily megreszketett.

—Mire gondolsz most? — kiáltott Márta.

— Semmire, mit tehetek?

— Én meg azt gondoltam, hogy agyonlőlek.

És kihuzott egy pisztolyt. Csedomily felkiáltott:

— Az Istenért, gyilkos akarsz lenni?

— Hadd legyek gyilkos! Hát azt gondoltad, hogy engem hirbe keversz és akkor mást veszel el? Hát jobb-e az a másik énnálam? És mivel jobb? Becsületesebb-e? Dolgosabb-e? Jobban szeret-e, mint én? Mondd, ha van szived!

Kiegyenesedett és büszkén állt, mint a fenyő és nézte, nézte azt a gyenge férget.

De Csedomily, amikor igy látta, gyorsabban érezte verni a régi szivet, szivét, amely eltévelyedett. És felemelte fejét, hozzálépett emelt fővel, nyilt tekintettel, mintha nem is reszketet volna az előbb, megfogta a kezét és mondta:

— Gyere utánam!

Márta vele indult és ő bevezette házukba és elkiáltotta magát:

— Apám! Ne fogasd a lovakat, ne vesződj! Én már hoztam magamnak leányt! Ilyet nem találhatsz az országban sem! Ha ellenkezel, akkor Isten veled! megkeresem a kenyeremet magam.

Forditotta: **Mandics M. Mária**
Pozsarevác tanitó

Lepkék beszéde

SZÖLLŐ-SZENDER:

— Te falánk, pöffedt ember, aki folyton csak habzsolsz, üzleteket hajszolsz, pénzt gyüjtesz, ne essél kétségbe Van lélek és lélekvándorlás. Majdan föltámadsz, megfinomodsz az ivadékaidban s azok nemesebbek, tökéletesebbek lesznek náladnál. Tekints reám. Egykor én is ronda, zabáló hernyó voltam, aztán bebáboztam, egyszerre kiröppentem ezzel a hajnalszin köntösömben. Egész életemben mindössze egy harmatcsöppet ittam meg egy korty mézet. A hernyópokol, báb-purgatórium után következik a pillangó-menyország. Most repülő lélek vagyok, angyal.

PÁVASZEM:

— Zöld lepkefogóval, borszeszhalállal várnak a kis gyilkosok, a gyermekek. De amikor éjszaka fölgombostüznek gyüjteményükbe, rájuk meredek szárnyamon lévő két szemmel. Ez azt mondja: látok! Ez azt mondja: ne ölj!

KÁPOSZTA-PILLE:

— Mi libegő-fehérek, nyugtalan-tétovák, akik tizével-huszával szálldosunk a levegőben, egy kéziratpapir darabkái vagyunk. Élt valaha egy költő. Az irt egy remekmüvet, oly élő-tökéletesset, amilyen még sohase termett. De utolsó pillanatban széttépte, a szélbe szórta. Azóta röpködünk mi könnyü, eleven papirfoszlányok. Az élet lüktet bennünk. Ezért nem tudunk megpihenni, veszteg maradni, végkép leesni.

FECSKE-FARKU:

— Hogy hová igyekszem ideges sietségemben? A kedvesedet keresem, a régi szeretődet. Végre át akarom adni izenetedet. De hol van, merre találom? Megyek tovább.

HALÁL-FEJŰ:

— Toromon vigyorgó koponya. Zugásom a motor berregése. Mérgező bombákat vetek a virágos mezőkre. A halál légiójában teljesitek szolgálatot, mint hadipilóta.

ILONKA-PILLE:

— Kis kék szoknyámban lejtem szeszélyes táncomat. A zenét hozzá Puccini irta, a Pillangó kisasszony ismert szerzője.

CITROM-PILLANGÓ:

— Jaj annak, aki tavasszal először engem vesz észre a varjastövisen. Az egész évben ilyen sápadt-hektikás lesz, mint én.

MOLY-PILLE:

— Üzleti uton vagyok. Szücsárut keresek, lehetőleg naftalin nélkül. Szőrmét, boát, prémet sikerrel rágok. Házhoz megyek. Cim a kiadóhivatalban.

ÉJJELI-PILLANGÓ:

— Unom ezt a vacak életet. Bár volna egy gyertyaláng, hogy belé szállhatnék és megéghetnék, mint őseim tették. De manapság a lámpákat üvegburákkal veszik körül. Még meg se halhatok tisztességesen. Legfölebb egy agglegény konyakos poharába pottyanok, aki éjfél után a kávéház teraszán iszik. Ölj meg te, gyujts meg te. Mért nem mersz hozzám nyulni? Talán a himporom akarod kimélni? Ugyan, drágám, ne gunyolj. Hol van már az én himporom.

GALATHÉA:

— A madarak zenészek.
Én nem tudok dalolni, ámde nézek.
Ha szineket rakétáz a tenyészet,
ugyis megértem a dicső egészet.
Fészek
nélkül csapongok igy a feslő
virágra, részeg,
bohém és néma festő.

Kosztolányi Dezső

TERE-FERE

Villamos szavazatok Finnországban. Végre a villamsság a politika szolgálatába is bekapcsolódik. Ma mindenütt sietünk, nincs időnk késlekedni, természetes tehát, hogy a politika, mely a modern életet irányitja, igénybe veszi az elektromos szikrát. Képviselő urak adják le szavazatukat, de minél gyorsabban.

A finn országgyülés, a »Kigsdag« dicsekedhetik azzal, hogy legmodernebb parlament az egész világon.

Tavaly már intézkedtek, hogy minden a képviselőházban elhangzott beszéd a rádióban is hallható legyen, ugy hogy most a szónoklatokat az ország legtávolabbi zugában, a kis falvakban is hallgathatják a finn parasztok.

Most pedig életbe léptették a villamos szavazást. Minden egyes képviselő előtt két gomb van, az egyik az »igent« jelenti, a másik a »nem«-et. Ha megnyomják valamelyik gombot, gépszerüen egy lámpácska gyullad ki, akár a telefonközpontban, mikor fölemeljük a hallgatót. Mikor a képviselő nem akar szavazni, mind a két gombot megnyomja s akkor az egyik szavazat a másikat megsemmisiti.

Mihelyt a szavazásnak vége, az elnök mozgásba hoz egy emeltyüt, a falon megjelennek az »igen«-ek és »nem«-ek, melyeket a gép számlál össze. Minden félreértés, csalás ki van zárva.

Ennél tökéletesebb szavazási rendszert el sem lehet képzelni. Minden ugy megy, mint a karikacsapás.

Csak egy esetben nem lehet szavazni, ha rövidzárlat van. Ez azonban az áram forradalma s az alkotmányos képviselőház éppoly kevéssé számithat rá, mint egyéb forradalmakra.

*

Levegőkura a növényeknek! A francia gyarmati tudományok akadémiája érdekes fölfedezést tett, melynek a jövőben nyilván hasznát veszi majd a mezőgazdaság.

Kimutatta, hogy olykor a növényeknek is szükségük van levegőkurára. Nemcsak a fővárosi gyermekeknek kell vidékre rándulniok, hogy egy kis szint, kis hust szedjenek magukra, hanem a növényeknek is. Amint az orvos a vérszegényeket a hegyek közé küldi, vagy a tenger mellé, ugy cselekszenek a tapasztalt mezőgazdák a — burgonyával is.

Ha a burgonyát hosszasabban tenyésztik sikföldön, akkor néhány nemzedék után elsenevészedik, megsápad, elfajul: a magból a lapályon gyönge palánták erednek. Ellenben, hogyha ugyanezeket a növényeket hegyekbe ültetik el, mégha sokkal silányabb talajba is, ahol azonban a szellő járja őket, akkor néhány nemzedék multán a burgonya hatalmassá válik. Erre vissza lehet ültetni ismét a sikra s ott folytatja életét, virágzik, terem, mindaddig, mig életereje tart, melyet az edző hegyi égaljból szerzett.

Ugyanez a tapasztalat bizonyosodott be a kinacserjére vonatkozólag a forróövi égaljon s a cukornádra vonatkozólag. A németalföldiek Jáva szigetén a cukornád telepeket már régtől fogva váltogatják, hol fölviszik a hegyre, hol lehozzák a sikra. Az eredmények kitünőknek bizonyultak.

Szóval akkor a növények is megkövetelnek egy kis — sétát.

*

Szent Kunigunda, védelmezz bennünket! Az autósoknak már van védőszentjük, Szent Kristóf személyében, aki annakidején nagy hive volt a gyorsaságnak, a müszaki haladásnak. Sőt a rómaiak nőszentet is tisztelnek, római szent Franciska személyében.

Mostan néhány párisi ujság fölhánytorgatja a méltánytalanságot, miért nincs védőszentjük a szegény gyalogjáróknak, akik a cikázó gépkocsik sorfala között tipegnek, táncolnak, tornásznak s a nap és éjszaka minden órájában életüket teszik kockára azért, hogy »közlekedhessenek«. Nekik valóban nagyobb szükségük van védőszentre, mint az autósoknak, akik párnaülésükre dőlve bizonyos fölénnyel tekintenek a zajgó uccára. Nem beszélve arról, hogy a védőszent egyébként az autósoké is lehet, hiszen hébe-hóba ők is leszálnak gépkocsijukról, hébe-hóba ők is tesznek néhány lépést.

Egy ujságiró tanulmányozván a szentek életét, kisütötte, hogy erre a célra legalkalmasabb egy igen jámbor, kegyes szent, Szent Kunigunda, aki hóhérai legnagyobb csodálkozására az eleven parázson járt, hogy talpait nem égette meg. Manapság csak ilyen csodás képességgel lehet járni az uccákon életveszedelem nélkül.

Mindenesetre hozzá kell fohászkodnunk, ha azt akarjuk, hogy ne érjen bennünket baleset.

*

A jövő század regénye Newyorkban. Milyen lesz Newyork száz esztendő mulva, a huszonegyedik században?

Az amerikai mérnökök, épitészek, üzletemberek a titáni város jövendőjére gondolnak, munkatervüket készitik, hogy fiaiknak és unokáiknak az életük kényelmes legyen, kedves és egészséges.

Tudvalevő, hogy Newyork fejlődése vizszintes sikon lehetetlen. Ennélfogva tovább kell nőnie az égbe, a magasba. A felhőkarcoló lesz a jövőben is az amerikaiak eszménye, az alsó emeleteken az üzletek foglalnak maid helyet, a felsőkön pedig, ahol a levegő tiszta, pormentes, a napfény erősebben tüz, a lakások.

Gigászi felhőkarcolókat terveznek, melyeknek alapjuk óriási, de amint fölfelé szökkennek, mindig karcsusodnak, ugyhogy a gulához hasonlitanak. Minden huszadik emeleten óriási terassz van, fákkal, virágokkal, hintaágyakkal, heverőszékekkel, ezekből a polgár kényelmesen szemlélheti a napnyugtát, a napfölkeltét.

Kis leszálló helyekről is gondoskodnak, hogy a repülőgép »földre szállhasson« a hatvanadik, vagy a százhuszadik emeleten is. Egyik háztól a másikig hidak vezetnek a különböző terasszokra, ugyhogy a huszonegyedik század amerikaija egyenesen majd az égben sétál, a felhők között, anélkül, hogy kimenne háza kapuján.

Az első gulaalaku felhőkarcolót már fölépitették, de az még nagyon alacsony: csak harmincket emelet.

*

A francia kakas. A mai Franciaországnak jelképe a kakas.

Ha meggondoljuk, furcsa jelkép. A kakas a baromfiudvar prózai madara, melynek ugyan szárnyai is vannak, de azért a földön jár, a honi talajba mereszti karmait s harcol, kakaskodik. Számos francia költő énekelte már meg. Elsősorban *Rostand*, aki egy verses állatdrámát irt róla.

De a gall kakas csak Lajos Fülöp uralkodása alatt vált nemzeti jelképpé.

Napoleon nem igen kedvelte ezt az emblémát. Mikor a császárság pecsétjéről volt szó, az államtanácsban ellene beszélt. Egyesek a sast ajánlották, vagy az oroszlánt, vagy az elefántot, csak egy bizottság foglalt állást a kakas mellett.

Napoleon errevonatkozólag igy nyilatkozott:

— A kakasnak csirkeólban van a helye. Nem lehet jelképe olyan birodalomnak, mint Franciaország. Franciaországot egy oroszlánnak kell jelképezni, mely végigfekszik az ország térképén s karmaival a Rajna felé mutat. Jeligénk ez legyen: »Jaj annak, aki hozzánk közeledik.«

Segur is az oroszlán mellett foglalt állást, aki legyőzi a leopárdot. (A leopárd Anglia jelképe.) *Cambon* a méhet ajánlotta, melynek fulánkja is van s méze is.

Végül a választás a sasra esett. A sas képe diszitette egyideig a francia trikolort.

*

Ellenméreg a gombamérgezés ellen. Franciaországban gyakran történnek gombamérgezések halálos kimenetellel. Ezért tudósaik figyelme erre a kérdésre irányult, sokkal inkább, mint egyebütt.

Dularic nevü doktor, aki a Pasteur-intézet tagja, arra a következtetésre jutott, hogy a gombamérgezést szérummal is lehet kezelni. Kisérletei eredményre vezettek. A kisérleti-lovakat fokozatosan hozzászoktatta mérges-gombákhoz, vérükben ellenmérget termelt. Ezt a már ellenméreggel telitett vért üvegcsőbe fejte s a gombamérgezett emberek vérébe fecskendezte, hogy ott elősegitse az ellenméreg termelését.

A gyógyitás terén a szer csodálatosan hatott, egy kisüveg tartalma elegendőnek mutatkozott arra, hogy a tünetek megszünjenek, a betegek, akik különben elesettek voltak a halálos mérgezés minden jelével, magukhoz tértek s pár óra mulva már föl is keltek az ágyból.

A legutóbbi egészségügyi gyülésen *Dularic* fölfedezése a viták központjába állott, a tudósok zöme mellette foglalt állást, ugyhogy ma a gombamérgezést már szérummal gyógyitják.

Egy ujság megjegyzi, hogy a gombamérgezésnek van más gyógyszere is: vigyázni, hogy csak ehető gombákat vegyünk és együnk. Valóban. Ez is megoldás!

Jókai Mór

a legnagyobb magyar mesélő irásai ifjukorunk legszebb olvasmánya volt. A felnőtt ember legszebb érzése az ifjukorára való visszaemlékezés és Jókai regényeit olvasva belemerülhetünk ifjuságunk legszebb emlékeibe.

Ujból kaphatók:

Mire megvénülünk	66.—	din.
Politikai divatok	60.—	«
Szegény gazdagok	84.—	«
Janicsárok végnapjai	100.—	«
Kőszivü ember fiai I.—II.	160.—	«
Az uj földesur	80.—	«
Egy az Isten I—II.	140.—	«
Egy magyar nábob I—II.	128.—	«
Névtelen vár	120.—	«

Megrendelhetők

a Minerva r. t. Subotica

könyvosztályában

AZ ELLOPOTT ÁGY

KIS DETEKTIVREGÉNY

Irta MAURICE LEBLANC

— Tiz hónappal ezelőtt hasonló büncselekmény történt. Az áldozat egy éremgyüjtő, Davoul volt, akinek a lakásába, mint megállapitást nyert, az orosz juttatta be a tettest, gróf Avernoffot. Aszrakánsapka, hosszu gérokk, csizma.

— Emlékszem az esetre, — szólt közbe Olga sápadtan.

— A két büntény és a Pompadour-ágy ellopása között — folytatta Barnett — rögtön összefüggést láttam, nemcsak analóg esetek voltak, hanem, hogy ugy mondjam, bizonyos családi hasonlatosság is fennállt közöttük. A Ben Baii-féle ékszerablást és a Davoul-gyüjteményben elkövetett lopást egyformán exotikus idegenek hajtották végre, mégpedig ugyanolyan metódus szerint, mint a mi esetünkben: előzetesen becsempésztek a lakásba egy vagy két büntársat, akik aztán a feladatot végrehajtották. De mi a legkarakterisztikupsabb vonása ennek a metódusnak? Ez volna az, ami kezdetben nem volt előttem egészen világos és amin napokon keresztül törtem a fejem. A két ismert tényezőnek, a Ben Bali-féle és az talánom azt a vezérfonalat, amely a legnagyobb valószinüség szrint számos hasonló és előttünk ismeretlen esetben...

Olga közbevágott:

— És megtalálta ezt a fonalat?

— Igen. Be kell ismernem, az ötlet ördöngösen ravasz. Több! Ez már müvészet... én mondom, pedig én értek kissé az ilyesmihez. Müvészet... tiszta müvészet! Szemben a kis pitiáner-betörőkkel, akik titokban operálnak és minden feltünés nélkül szaglásztatják ki büntársaikkal előzetesen a terepet, ez a mi emberünk fényes nappal, emelt fővel készíti elő az üzletét. Minél jobban feltünik az embereknek, annál jobb. Nyiltan keresi fel a kiszemelt házat, állandó vendég ott és az előre kitervezett napon is minden feszélyezettség nélkül odalátogat, kijön, megint visszamegy, ismét kijön, uiból bemegy... Néha aztán, ha már a banda feje bent van a házban, megint megjelenik valaki, aztán a megszólalásig hasoniit hozzá... kinek tünne ez fel? Nagyszerü, ugye?

Barnett odafordult Del Pregohoz és élesen a szemébe nézett:

— Zseniális, Del Prego, zseniális. Ismétlem, egy közönséges olvaj igyekszik minél feltünőbben öltözni, titokban surran be a házba, mint a hotelpalkányok, észevétlenül. A mi tolvajunk ezzel szemben kitalálta, hogy feltünően kell öltözködni, magára kell terelni az embernek a figyelmet. Ha egy orosz hatalmas prémsapkában, vagy egy török turbánnal a fején négyszerötször ki-bemegy a kapun, senki sem fogja észrevenni, hogy ilyen külsejü ember *többször* jöt be a házba, mint ahányszor kiment. Természetes, hogy ötödször nem ő jön be, hiszen ő akkor bent van, hanem egy hasonlóan öltözött büntársa. Ez a metódus. Le a kalappal előtte! Aki kitalálta és alkalmazza, az mester, és én nem hiszem, hogy ilyen mester kettő akadna ezen a mi öreg földrészünkön. Ben Bali és Avernoff egy és ugyanaz a személy kell, hogy legyen; a jelenlegi esetben is ugyanő szerepel az én feltevésem szerint valami harmadik maszkban. Egyszer orosz, egyszer török ...Ki van itt, aki hasonló exotikus és feltünő kosztümöt visel?

Végre megértette, hogy Barnett hova akart kezdettől fogva kilyukadni és erélyesen tiltakozott:

— Uram, ön tullő a célon. Az ön szavaiban olyan gyanusitás rejlik, amit én hallatlannak találok.

Del Prego fölényesen mosolygott:

— Hagyja csak, madame Olga! Mister Barnett szórakozik...

— Természetes, hogy szórakozom, Del Prego, és ön nagyon helyesen teszi, hogy az én kis detektivregényemet nem veszi komolyan, legalábbis addig, amig a végét nem ismeri. Igaz, hogy ön idegen és feltünően öltözködik, fehé gamasni, fehér keztyü... Igaz, hogy az ön accvonásai meglehetősen mozgékonyak és arckifejezése pillanatonkint változik és lehetővé teszi önnek, jobban, mint bárkinek, hogy ma törököt, holnap oroszt, holnapután pedig talán egy — rasztát csináljon magából. Igaz, hogy ön állandó vendége a Lidónak és az ön sokoldalu tevékenysége szükségessé teszi, hogy napjában többször is megjelenjen itt. De végül is az ön jóhire makulátlan és Olga Vaubant kezeskedik önért. Mit lehet tenni ilyen esetben? Ön ugyebár megérti az én nehéz helyzetemet? Az egyetlen lehetőség az, hogy ön a tettes, — ön azonban nem gyanusitható ezzel. Nemde, Olga Valubant?

— Természetes, hogy nem gyanusitható, — kiáltott fel gyanusan csillogó szemmel az énekesnő — ön bizonyára meg fogja alálni az igazi tettes kézrekerítésére is az eszközt, mister Barnett.

— Hogyne. Már meg is aláltam.

— Hogyan?

— Tőrbecsaltam.

— Tőbe...

— Igen, tőrbecsaltam. Felhivta önt, asszonyom, Laureins báró tegnapelőtt telefonon?

— Igen.

— Ő felkinált eladásra egy nehéz ezüstládát Pompadour cimerével?

— Itt van az asztalon.

— A báró, aki pillanatnyilag rossz anyagi viszonyok között van, holnap reggelig kér választ, illetőleg akkor elviteti a ládát.

— De honnan tudja...

— Báró én vagyok. Megmutatta ön a környezetének ezt az értékes darabot?

— Igen.

Barnett tovább játszotta az inkvizitőrt:

— Kapott az ön édesanyja egy táviratot, hogy utazzon el vidékre, a betegen fekvő másik lányához?

— Honnan tud...

— A táviratot én adtam fel. A tisztelt mama elutazott... az értékes mükincs még itt van... micsoda nagyszerü alkalom a multkori tolvajnak, hogy megismételje a Pompadour-ágy ellopását, ezuttal a Pompadour-láda elemelésével.

Olga ijedten felkiáltott:

— Ma tartják meg az ujabb rablási estélyt?

— Ma este.

— De hiszen ez rémes!

És a hangja reszketett.

Del Prego, aki idáig nyugodtan hallgatott, felállt és igy szólt:

— Ebben semmi rémes sincs. Most, hogy már tudja, mi készül, nem kell mást tenni, csak értesiteni a rendőrséget. Ha megengedi, azonnal elintézem.

— Fene egye meg, nem, —tiltakozott Barnett — nekem mindjárt szükségem lesz önre, maradjon csak itt.

— Nem látom, hogy mi szüksége lehetne rám...

— Hát hogyne. A tettesek elfogásához.

— Hol van még az. Hiszen ön szerint csak estére tervezték a lopást.

— Igen, de ne felejtse el, hogy a büntársakat már korábban be kell csempészni a házba.

— Ön azt hiszi, hogy már itt vannak a lakásban?

— Körülbelül félóra óta.

— Szóval amióta én megérkeztem, — szólt Del Prego mosolyogva és a vállán keresztül intett Olgának.

— Amióta ön másodszor megérkezett.

— Hihetetlen.

— Hihetetlén.

— Pedig igaz. Én láttam bejönni ide, ahogy most önt látom.

— Tehát itt ejtőzik a lakásban?

— Igen.

— Hol?

Barnett az ajtóra mutatott.

— Ott. A folyosón van egy régi szekrény, tele ócska ruhákkal. Abban bujt el.

— De hogy jött be? Egyedül nem jöhetett be.

— Nem.

— Ki nyitott neki ajtót?

— *Te*, Del Prego!

Természetes, hogy a szóváltás kezdetétől fogva nyilvánvaló volt, hogy Barnett minden szava a tornatanárra vonatkozik, a célzások egyre pontosabbak és félreérthetetlenebbek lettek. Mégis, ez a roham mintha v áratlanul érte volna Del Prego. Arcán a legváltozatosabb érzelmek közgyülése tükröződött: düh, ijedtség, vad vágy, hogy valamit tegyen... Barnett felhasználta ezt a zavarodottságát arra, hogy kisiessen a folyosóra és a ruhaszekrényből kiráncigáljon egy férfit, akit betaszigált maga előtt az atelierbe.

Olga megdöbbenten bámult:

— Szóval igaz?

Az idegen ugynevezett »Doppelgänger«-je volt Del Pregónak. A legtökéletebb hasonmás: Ugyanez az alak, csaknem teljesen hasonló, csak valamivel szélesebb arc, szürke ruha, fehér kamásni.

— Megfeledkezett a kalapjáról és a fehér keztyüjéről, monsignore, — szólt Barnett gunyosan és feljebb csapta a kalapot az idegennek, a keztyüjét pedig udvarias meghajlással átnyujtotta neki.

Olga asszony szinte kétségbeesve bámult a két emberre és lassan hátrahuzódott egy létra felé.

- Ilyen vas, mi? — nevetett szivből — igaz, hogy nem hasonlitanak ugy egymásra, mintha ikrek lennének, de a termetük, az az aranyos clown-pofácskájuk, az öltözetük... akár testvérek lennének.

Az énekesnő reszketett. Most eszmélt csak rá, hogy milyen veszély környékezte őt állandóan.

A két csirkefogó lassan magához tért az első ijedtségből. Az összes adu végül is az ő kezükben volt. Egyesitett hikaerejükkel szemben végül is csak egy szánalmas kis figura állt, aki legjobb esetben egy rosszul téplelt kereskedősegének látszott.

Del Prego dadogni kezdett valami idegen nyelven, ami Barnettnak rögtön feltünt.

— Egész szükségtelen oroszul érdeklődnöd, hogy van-e nála revolver. Franciául éppoly jól megétem, — jegyezte meg gunyosan.

Del Prigo vörös lett a dühtől és gunyosan mondot valamit társának egy másik nyelven.

— Igazán pecked van, — jegyezte meg Barnett — de törökül époly folyékonyan tudok, mint egy dakszli ugatni. Én különben is figyelmeztetlek, kisöcsém, a lépcsőn várakozik a derék Béchoud, akit te is ismersz, Olga ura, és vele együtt két markos zsaru. Egy durranás és ők már itt is vannak.

Del Prego jelentős pillantásokat váltott bajtársával. Tudták, hogy el vannak veszve, de ők azok közé az emberek közé tartoztak, akik nem adják fel a küzdelmet, amig mindkét válluk a földet nem érinti. Lassu, alig észrevehető mozdulatokkal közeledtek Barnett felé.

— Ragyogó! — kiáltott fel Barnett — tehát harc szemtől-szembe. Boxolunk? Persze, ha én ko. leszek, akkor Béchoudvel és a két társával majd csak végeztek. Figyelem, Olga asszony! Nagyszerü szinjátéknak lesz tanuja. Két holopusszus egy törpe ellen. Dupla porció Góliáth egy magányos kis Dáviddal szemben. Hople, Del Prego! Rajta!rajta! Bátorság, a zanyád istenit! Ide üss!

Három lépés távolság. Az ujjak már görbülnek a küzdelemre. Még egy pillanat, — aztán a dühös roham.

A leleplezett gonosztevők támadtak. De Barnett gyorsabb volt. Villámgyors mozdulattal ugyszólván fejest ugrott a padlóra, közben mindkettőjüknek elkapta egyik-egyik lábát. Mint a fabábuk vágódtak el azok a földön. S mielőtt még ellentállásra gondolhattak volna, egy-egy vasmarok szoritotta össze a torkukat, olyan erővel, hogy fuldokolni kezdtek. Az arcuk először vörös lett, majd fehér, azután kék, szóval a francia trkolór összes szineit végigváltotta; karjuk erőtlenül hanyatlott le.

— Olga Vaubant, — szólt Barnett a világ legnyugodtabb hangján — egyen szives, nyissa csak ki az ajtót és hivja Béchoud-t.

Olga lecsuszott a létráról és amilyen gyorsan csak tudott, az ajtóhoz szaladt:

— Béchoud! Béchoud! — kiáltott le a lépcsőn

És már jelentette is a belépő inspektornak átszellemülten és még mindig ijedten:

— Na ti ugyan le vagytok főzve. Ő egyedül elintézte mndakettőt. Sose hittem volna, hogy ilyesmi is lehetséges.

— Itt van — szólt Barnett — vedd át a palikat. Tegyetek rájuk kézibilincseket, hogy lélegzethez engedhessem őket. Ne olyan szorosan, Béchoud! Garantálom, hogy nem tognak szökést megkisérelni. Ugye, Del Prego?

Azzal kezet csókolt a még mindig csodálkozó Olgának és az inspektorhoz fordult:

— Béchoud, ez volt csak egy szép vadászat! Két sulyos vadállat került hurokra. Del Prego, minden tisztelet megillet a trükködért.

Kedvesen megbökte mutató ujjával a tornatanárt, akit közben Béchout szolidan megbilincselt és tuláradó vidámsággal folytatta:

— A trükk, ismétlem, zseniális. Ezt épp most, a portásfülkében, gyakorlatilag is konstatálnom kellett, amkor én ugyan észrevettem, mert tudtam, miről van szó, hogy az utoljára érkezett »Del Prego« egy idegen de Béchoud, aki pedig szintén nem mai csirke, zavarbajött ugyan az ál-Prego, de rövid habozás után mégis bedült a fehér kamásnisnak és a fehér keztyünek.

Barnett nem tudta jókedvét tovább fékezni, hatalmas ugrással a trapézra vetette magát, annak a lendületével átdobta magát egy póznára és mint valami kereplő, percekig forgott vizszintesen akörül. Mint valami eldobott rongy repült onnan a nyujtóra, majd a gyürükre és aztán végig az összes spereken, olyan pokoli gyorsasággal, amely egy ketrecbezárt majom kaprioláit juttatta az ember eszébe.

S egyszerre, mintha a földből bujt volna elő, pont Olga előtt kötött ki:

— Tegye csak a kezét a szivemre!... tegye, nem ver gyorsabban? És a halántékon sincs egyetlen izzadtságcsepp sem...

Felkapta a telefonkagylót:

— Kérem a rendőrprefekturát! A közbiztonsági osztályt kapcsolja, nagysád. Te vagy, Albert? Itt Béchoud. Hogy nem ismered meg a hangom? Nem fontos. Jelentsd kérlek, hogy Béchoud inspektor két gyilkost letartóztatott, ugyanazokat, akik Olga Vaubantnál is elkövették a betöréses lopást.

Megszoritotta Béchoud kezét.

— A dicsőséget neked hagyományozom. Asszonyom, ajánlom magam. Te dühösködsz, Del Prego?

Del Prego dühösen mormogott:

— Az egész világon egyetlen egy ember van, aki velem igy elbánhatott.

— Kicsoda?

— Arséne Lupin.

Barnett őszinte csodálkozással kiáltott fel:

— Nagyszerü, Del Prego, ezt nevezem én emberismeretnek. Akinek igy helyén van a feje, az nem elveszett ember. Persze, attól tartok, nem soká lesz már a helyén.

Nevetett, elbucsuzott Olgától és tánclépésekben távozott, hangosan dudolva közben a Mabüzről és a büzről szóló dalocskát.

Del Prego másnap, a kihallgatásakor bevallotta,

hogy hová rejtette el a Pompadour-ágyat és az ellopott hálószoba többi értéktárgyait.

Barnett betartotta a szavát...

A következő hetet Béchoud szolgálati ügyben vidéken töltötte. Amikor visszatért, már várta egy levél Barnettől:

»El kell ismerned, hogy szépen viselkedtem veled szemben. Egy fillért sem kerestem az egész ügyön. Nem is csórtam ezuttal el semmit. Remélem, egyetlen jutalmam mégis csak marad fáradozásaimért, az, hogy változatlan nagyrabecsülésed nem vonod meg tőlem.«

Béchoud rosszat sejtett és felkerste Barnettet az irodában. Az ajtót azonban nem találta nyitva és egy ráragasztott cédula árulta el, hogy miért nem:

»*Szerelem miatt zárva! Az iroda újra a közönség rendelkezésére áll a mézeshetek után.*«

— Mi az ördögöt jelent ez? — csodálkozott Béchoud.

Olgához sietett.

A lakást szintén zárva találta.

A Folies Bergère-ben közölték vele, hogy a művésznő nagy bánatpénzt fizetett és felbontotta szerződését, hogy külföldre utazhasson.

Az összefüggés világos volt. Arséne Lupin mégis csak elcsórt valamit. Azt, ami Béchoudnak drágább volt mindennél.

A következő héten az inspektor egy lelkesedéstől áradozó képes levelezőlapot kapott Olaszországból:

»Béchoud! a római holdvilágos éjszakák... Ha egyszer szerelmes leszel, okvetlen Sziciliába menj nászutra...«

Béchoud káromkodott:

— Gazember! Mindent meg tudtam volna bocsátani neked, csak ezt nem. Reszkess Béchoud boszujától!

(Vége.)

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód **reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neuralgiás fájdalmak eseteiben.** Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részeire** berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágositást ad: 6851

Dr. Vécsei Jenő, orvos

Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!!

Legjobb és legolcsóbb kenyérbeszerzési forrás!

Buzáért becserélek kenyeret és lisztet

ŠIBALIĆ ILLÉS

KENYÉRGYÁRA

SUBOTICA, PET OBRADSKA UL. 12

6130

4000-6000 dinár havi kereset

érhető el fényesen bevált, könnyen eladható

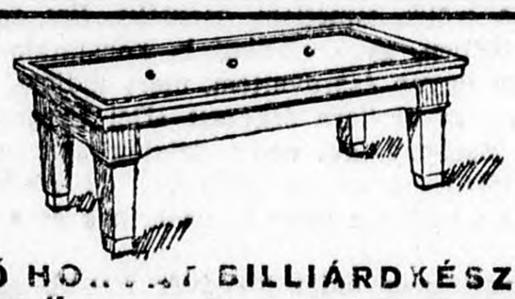
villamos orvosi-készülék

(német patent) **eladásával**

klinikák, szanatóriumok, orvosok és fogorvosok részére.

Képviselőt keresünk a Vajdaságra

aki saját számlára dolgozna. Szükséges tőke 15.000—20.000 dinár. Ajánlatok „Hala 229" jelige alatt Jugosl. Rudolf Mosse Beograd, Terazije 25. cimre küldendők 6129

ELSŐ HONAT BILLIÁRDKÉSZITŐK

MÜLLER I SINOVI

ZAGREB, Gundulićeva ulica 35.

50

A t. őrlető felemnek ezuton hozom szives tudomására, hogy Frankopanska uccai

MALMOMAT

f. hó 9-én a legujabb kor igényeinek megfelelően átalakitva

üzembe helyezem,

amikor is a megkötött őrlési szerződések életbe lépnek

Tisztelettel: 6847

KLADEK, malmos **SUBOTICA**

REJTVÉNY

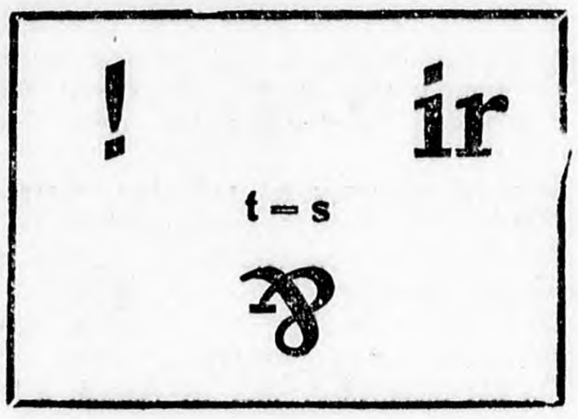
Mult vasárnapi számunkban közölt rejvény:

Csak egy kis lány Van a világon **12 ora**

Ennek helyes megfejtése:

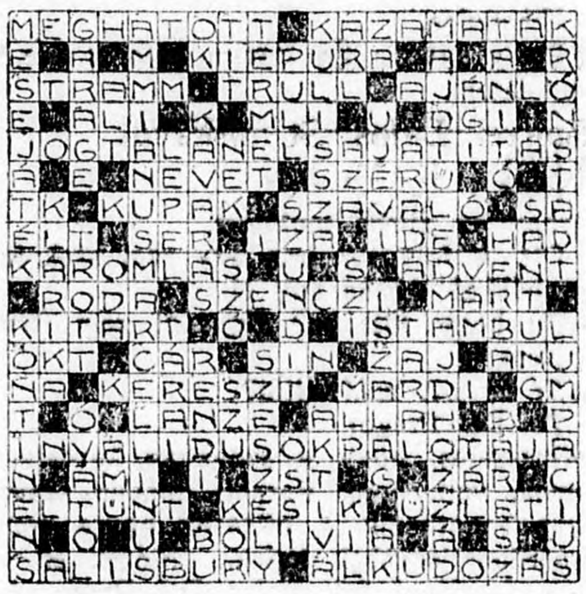
Dalóra

Mai rejtvényünk:

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 68-an. A kézifestésü hirlaptartót (sorsolás utján Ingusz Sándor, Subotica) nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltségre sziveskedjen beküldeni 5 dinárt bélyegben.

KUGLI GOLYÓK

billiárddákó, mandinergummi, Lignum sanctum golyók

70 dinártól 150 dinárig

özv. Gerber Jakabnénál Subotica

B. Sudarevićeva ul. 32 20

2 ÉVI HITEL

Mindennemü egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépitett motorral vagy anélkül

keretfürészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva. 1145

Eredeti

Mc. Cormick a'katrészek

állandó nagy raktára

AGRIKULTURA, Sombor

Telefon 343. 6727

Szállitok mészkövet

mészégetéshez és más célokra.

Megkereséseket „Solidna roba" jelige alatt Aloma Company Ljubljana továbbit 6816

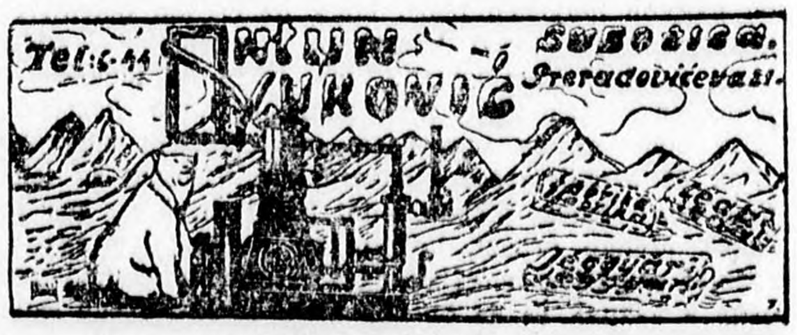
Subotica,

Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett.

ÉPÜLET BUTOR PORTÁL **MÉRTLAJOS**

asztalos

műhelyében művészi kivitelben és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

Acélrolló gyártás

a legjobb kivitelben, legolcsóbban

Vászics Péter

ujonnan berendezett rológyártó telepén

ubotica, Bene Sudarevićeva 41

5093

SANATORIUM TERAPIA

VRNJAČKA BANJA

TULAJDONOS ORVOS Dr. KUHAR-DURLEN AGOST

A szanatórium gyönyörü szép, kies erdős tájban fekszik, saját gyógyforrással, úgy ivó mint, fürdő célokra a telep belterületén. Tudományos alapra fektetett dietikus konyha, szigoru orvosi felügyelet alatt. Legmodernebbül berendezett hydro- és elektro-terapia.

Két magyarul beszélő orvos. — Telefon 2. — Prospektust készséggel küld az igazgatóság.

Szeresse a pénzét!

és gyüjtsön

AMICIA

bélyeget

Folyó hó 25-én lesznek az első huzások,

tehát siessen a gyüjtéssel, hogy minél előbb tele legyen az ive s ezért csak AMICIA kereskedőnél vásároljon, ahol minden 20 dinár bevásárlás után 1 Amicia bélyeget kap.

Alább közöljük néhány város AMICIA kereskedőit:

SUBOTICA

Sugár Manó, Gyümölcspiac. Telefon 47.
Vujković Pero, Huspiac
Bányai Mavró, Városháza
Horovic Matija, Huspiac
Braća Stipančević, Korzo
S. Ad. Engl, Gyümölcspiac. Telefon 815.
Maričić i Janković, Karadjordjev trg. Telefon 252.
Braća Kunetz, Karadjordjev trg
Chic de Paris, Korzo
Kőrösi Géza, Gyümölcspiac. Telefon 513.
Balázs J. Jenő, Korzo
Pressburger Sándor, Városháza
Supr. Aleksandra Krausza, Kakas-iskola
Konrat d. d., Pašićeva ul. Telefon 623.
Medjanski Mita, Karadjordjev trg. Telefon 360.
Steiner Imre cukrászdája, Jelačićeva ul. Telefon 206.
Hercl drogerija, Aleksandrova ul. Telefon 165.
»Bata« cipőkereskedés, Huspiac
»Jedinstvo« knjižara, Karadjordjev trg. Telefon 744.
»Aleksa« nyakkendőgyár, Korzo
»Ignis« J. Wirth tüzianyagker., Vilsonova ul. 16. Telefon 503.
Beck Jenő, Gyümölcspiac
Rakić Slavko, Városháza
Mayerhof A., Korzo
Hoffmann József, Csirkepiac
Spitzer Lajos, Sokolska ul.
Klopfer Ignác, Karadjordjev trg
Kurteš Miloš, Štrosmajerova ul. Telefon 843.
Landauer Márton, Korzó
Kukić Stevan, Korzó

SOMBOR

Kralja Šešira, Knićaninova ul. 2.
Djordje Racić, Kralja Aleksandra 1.
Adolf Seidner, Laze Kostića ul. 4.
Engel Salamon, Kralja Aleksandra ul.
Géza Hamburg, Kralja Aleksandra 8.
Rezső Seidner, Kralja Aleksandra 22.
Flossberger József, Kralja Aleksadra ul.
Gyula Lončarević, Bunjevačka ul. 3.
Galac Ilija, Kralja Aleksandra ul.
Kummerkramer András, Kralja Aleksandra ul.
Rózsahegyi József, Kralja Aleksandra 10.
Ede Orschelbacher, Vojvode Putnika venac 9.
Bär János, Kralja Aleksandra 1.
Csomor Ida, Városházával szemben
Scheurer Gáspár, ékszerész
Schnur Gyula, Bunjevačka ul.
Mayer Antalné, Florijan ul. 17.
A. Kovács, Kralja Petra ul.
Slagi Imre, Kralja Petra ul.
Bonifarth Márton, Djure Jakšića 8.
Rothbauer üzlet, Šuvajska 22.
A. Zorić, Kraljevića Djordja 5.
Danzinger Béláné, Kralja Petra ul.
Klement Mali, Apatinska ul. 34.
Sulyok János, Sončanski put 33.
Fischer József, Sončanski put 2.
Lukács K., postával szemben
Sečujski Z.
Bikár György
Ratkov Jovan
Stošić Petar J.
Ćirić Strahinja
Rosenzweig R. M.
Wagner Béla, Kraljevića Gjorgja ul. 13.
»Reform«
Nagy Mária

SVETOZAR MILETIĆ

Guth József

SENTA

Cucin J. Predrag, Főtér
Fodor Hugó, Főtér
Garai Izsó, Pašićeva ul.
Hartstein Jenő, Városháza
Javorszky fényképész, Főtér
Rónai Jenő, Plébánia épület

VELIKI BEČKEREK

Terzin Zsivojin és Fiai, Aleksandrova ul.
Balla Richard, Aleksandrova ul.
Potven György, Aleksandrova ul.
Mišljanov Nikola, Brigadira Ristića ul.
»Pravda«, Aleksandrova ul.
Röhrich György, Aleksandrova ul.
Pučka banka d. d.

Képviselet a Felsőbácska részére

Radio Reklam Jugoslavija, Subotica, postafiók 48.

Itt emlitjük meg külön, hogy Vujković Pero kézmüárukereskedő Subotica, hétfőn, kedden és szerdán Amicia-napokat rendez és igen tisztelt vevőinek már 800 dinár bevásárlás után teljes Amicia-ivet ad.

5242

Üveg és porcelán

városi és vidéki áru

Csak viszonteladóknak!

Kereskedők legjobb beszerzési forrása

Legolcsóbb napi árak

Karlo Kopp

Vel. Bečkerek

Raktár: II. külkerület 8/d, a Geyer-vendéglő közelében

5464

Felsőgallai mész BEOCSINI portlandcement

és mindenféle

épitési anyag

a legolcsóbban szerezhető be

Illgenn Károly-nál

I. kör, Sokolska ulica 17

Telefon: 660 6468

Komlótermelők!

Peronoszpóra ellen

TUTOKIL

kombinált fecskendezőszer, amely rezet, arzént és ként tartalmaz. 100 liter vizre 1 kgr. **Tutokil** és ½ liter mész kell.

Ára 36 dinár kgr.-ként

Vértetű ellen

DUBISAN

nikotint és piretrint tartalmazó fecskendezőszer. — 100 liter oldathoz 1 kgr. **Dubisan** szükséges.

Ára 40 dinár kgr.-ként

Kapható:

„KASTEL“ tvornica kemijsko-farmac. proizvoda d. d. Zagreb, 3. pretinac

„KAŠTEL“ A. D. Depo Beograd, Kralja Milutina 44

Gazdasági Egyesület Subotica, Knjaza Mihajla 2

Vojvodinai Komlótermelők Szövetkezete, Novisad

Komlós Rudolf Novisad, Vilsonov trg 6

és minden szakmabeli üzletben

5692

Van szerencsém a t. közönséget értesiteni, hogy

uri divatszabóságomat

Vilsonova ul. 11. szám alá, Milekić-bank épületébe helyeztem át. A t. közönség szives pártfogását kérem!

HUSZÁR VILMOS

uri divatszabó

Szereti a salátát?

Ugy csak **KEMÉNY**-féle eszszencet használjon hozzá; ezt kérje a füszerüzletekben

Uborka és paprika

állandóan kapható

Kenény Dezső

ecet és konzervgyárában I., Vojnovićeva ul. 5

5416

NOVISADON

a város központjában

5 szobás lakás

mellékhelyiségekkel augusztus 1-re kiadó. Cim Novisad, Trifkovićev trg 3

6370

A

„Pirelli“-autógummik

képviseletét a Bánát területére átvettük.

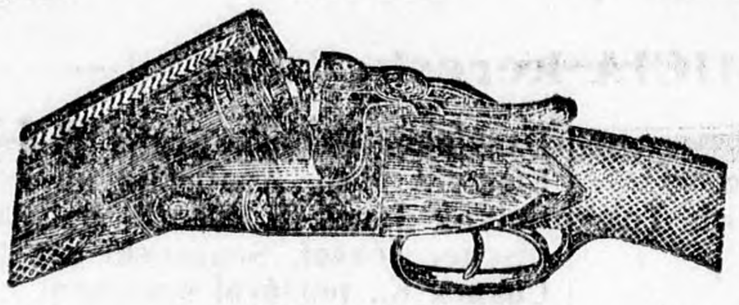
Állandó nagy raktár az összes méretekben!

Versenyképes gyári árak — Kitünő uj minőség

„VOLTA“ MŰSZAKI ES VILLAMOSSÁGI R.-T., VEL.-BECSKEREK

S. KOČONDA

ZAGREB, Ilica broj 40 — **Alapitva** 1877-ben — **BEOGRAD,** Balkanska 8

6254

fegyver-, lőszer- és vadász-szükségletek nagykereskedése

A leghiresebb gyárak vezérképviselete:

Anciens Etablissements Pieper, Herstal

Berlin—Karlsruher Ind. Werke A. G., Karlsruhe

Carl Walther, Zella-Mehlis, stb.

EAU de BOTOT

az egyedüli szájvíz, amelyet a párisi orvosi akadémia elismert

Hygienikus fertőtlenitő

BOTOT-SZÁJVIZ

a száj legkiválóbb üditőszere

Nyáron különösen kellemes

ÁRA OLCSÓBB LETT

Kérjen egyuttal Botot-fogszappant és fogpépet!

5575

6371

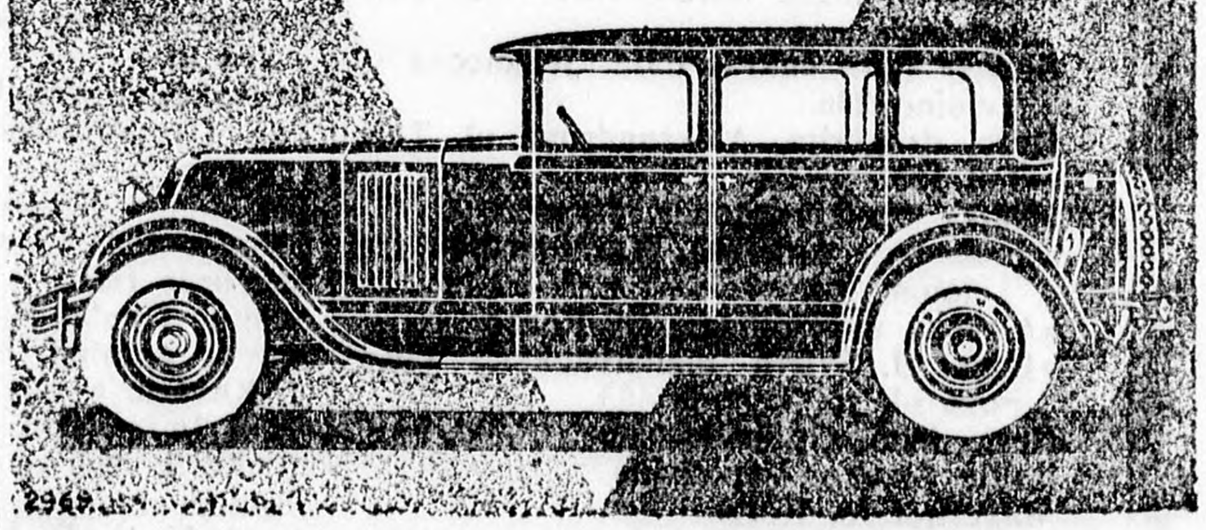
VIVA RENAULT

Megérkezett!

Az uj, elegáns 60 lóerős luxusturakocsi, amely minden követelménynek megfelel és teljesitményben és anyagelhasználásban felülmulhatatlan! — 60 HP óránkint 14 liter benzinfogyasztás 130 kilométer sebességnél

Vezérképviselet:

Krausz Eduard, Novisad

2949

Havi részletre

vásárolhat egy komplett hálót, ebédlőt és mindennemü butort. Megnagyobbitott üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendüen készitjük. Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág mübutorgyár

Subotica, Sudarevićeva ul. 54—56. Tel. 383

8407

Nyári uri divat különlegességek **Vukovics Gerő Subotica** Habig, Borsalino és Panizza-kalapok. L. B. O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata. Férfi fehérnemüek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak

„ALEXA“ nyakkendőgyárban kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fióküzlet: Novisad Jevrejska ulica 6
Fordítás 10 dinár

Szeptemberi összevont
magánvizsgá ra és érettségire
teljes garanciával elkészit
Galgóczy 5988
magániskola BUDAPEST, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Sertéshizlalók
lássák el kellő időben magukat
Pestin-nel
PESTIN a sertésvész ellen a legbiztosabb szer. PESTIN megmenti a sertést a legiélelmetesebb vésztől. Postán szétküldi:
D. Vukašinović
Stari Šove (Bácska)
Egy doboz ára, amely 4—5 sertésnek elég 40 dinár, 3 doboz rendelésénél portómentes szétküldés. Viszonteladóknak a legnagyobb engedmény. 6119

Vezérképviselet
nyerhető egész Jugoszlávia területére, szenzációs, minden házban szükséges olcsó **kenkurrencia nélküli tömegcikkre** licenz-jog formájában. Világszabadalom. Szükséges tőke cca 150—200.000 dinár. Reflektánsok öninformációt küldjenek
KARDOS hirdetővállalathoz
Novisad, „Száz évben egyszer“ jeligére 6494

Trbovljel (Trifail)
portlandcement
és épitési mész
saját égetésü mész
oltott mész
kátránypapir
elszigetelő, parafás
Alabaster gipsz
kőpor
dunai homok
Sipos Sándor
SUBOTICA,
I., Sokolska 6. Telefon 868

Paszományt
butorra, függönyre, drapériára, **rojtokat, zsinórokat bojtokat** olcsón vállal
Nagy Lajos
paszomanyos, Jugovića 31. Meghivásra mintáimmal házhoz megyek

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarniturák,
patent-fotelek,
ottománok,
berzserek és szalónok
gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stankovič
kárpitos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

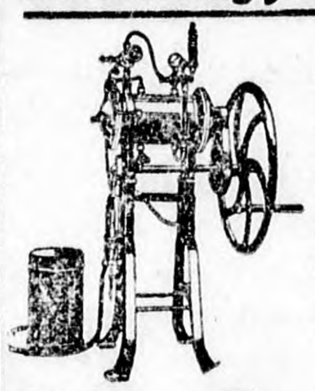
Elsőrendü **mezet,** beocsini portland **cemen,** alab. **gipszet,** száraz, pormentes **BÜKKFASZENET,** pécsi **kovácsszenet,** I-a apriloti **bükkfát** ajánl
Révai Adolf, Subotica
Sokolska ul. 2 Tel. 551

86 hold prima bácskai föld
egy tagban vagy felparcellázva, gazdasági épületekkel, a sombori határban, országut mellett, szabadkézből
olcsón eladó
Közelebbi felvilágositást **Benedek István, Sombor, Mrazovićeva ul. 12** ad 6820

Főzelék és gyümölcs befőzéséhez
a jó háziasszony csak eredeti
WECK-féle befőttesüveget használ
Kapható minden jobb üveg- és vaskereskedésben
Főlerakat: FRUCTUS - Ljubljana

Raktárvezetőt keres
előkelő világcég itteni telepe részére
Pályázóknak az összes raktárkezelési, csomagolási, szállitási munkálatokban és az ezzel járó irásbeli munkákban teljes járassággal kell birniok.
Csakis komoly, legfeljebb 40 év körüli munkaszerető urak ajánlatait kérjük, akik eddigi működésüket igazolni tudják és megfelelő
erkölcsi és anyagi biztositékot
tudnak nyujtani.
Ajánlatokat az eddigi működés, nyelvismeretek, fizetési igények és referenciák megadásával Rudolf Mosse hirdetőjébe Bratislava „Garanciaképes komoly munkaerő“ jelige alatt kérünk. Nem kimeritő ajánlatokat figyelembe nem veszünk 6066

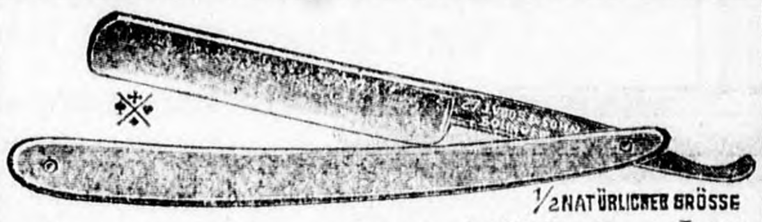
Autó-
osztályunkat feloszlatjuk
összes autó-, traktoralkatrészeket, kézidudákat, reflektorokat, keresőlámpákat, kilométer jelzőket, autóórákat és sok százféle **felszerelési cikket mélyen leszállitott árakon kiárusitjuk**
KLEIN GÉZA és FIAI
SUBOTICA TELEFON 55

Szódavizgyárosok figyelmébe!

Legmodernebb szódavizgyári berendezések, gépek, cseh szifon, krahlis és sinalkó-üvegek, fejek, csövek, éterek, krékai szénsav legolcsóbb árban kizárólag
Bokor Ernő cégnél kapható
Novisad, Futoški put 56 szám

INGYEN
14 napi svájci tartózkodás, utazás és 100 svájci frank zsebpénzt nyerhet, ha
Suchard Milka Veima Bittra
csokoládét
eszik
Az uj prémiák már forgalomban vannak, de a régi bónok és albumok továbbra is érvényesek 5259
A nyerők neveit később közöljük

Üzletáthelyezés
Értesitjük a n. é. közönséget, hogy rőfösáru gyári lerakatunkat
Dunavska ul. 10 alá
(Ivković Nikola házába) **helyeztük át**
Ez alkalommal kérjük t. vevőinket és a n. é. közönség további pártfogását
„ELITA“
rőfösárukereskedés részletlefizetésre 6552

Utazóknak
könnyen eladható, jólismert cikk eladásával
nagy mellékkeresetet nyujtunk
Előnyben részesülnek, akik falusi füszer- és vegyeskereskedéseket, rövidáruüzleteket, könyv- és papirkereskedéseket látogatnak.
Ajánlatok „Mellékkereset“ jelige alatt a kiadóba küldendők 6767

½ NATÜRLICHER GRÖSSE
Borotvák, ollók különleges „Četri keca“ gyártmányok
Molnár István müköszörüsnél kaphatók
Subotica, B. Sudarevićeva 26

NESTLE-féle
GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

6 személyes arasz szalvétával, fehér **finom lenvászonból** **6**
izlésesen előrajzolva **csak 160 din.** Utánvéttel bérmentve szállitja:
Leopold Sámuel, Senta
Modern előnyomda-berendezési gyára 946

Női szalón
Jugoszlávia egyik nagy vidéki városában, állandó vevőkörrel, minden szükséges géppel berendezett műhellyel, más vállalkozás miatt, kedvező feltételekkel
bérbeadó
Ajánlatokat a referenciák megjelölésével „Biztos ekszisztencia“ jelige alatt a kiadó továbbit 6855

Társ
közreműködéssel kerestetik. Ajánlatokat „Arbor“ jeligével Morgenblatt Expositura Sombor, Pošt. pret. 40. továbbit. 6821

Velikibečkereken a város központjában jól menő
szabóműhely
haláleset miatt eladó. Érdeklődni lehet özv. Korom Györgynénél Vel. Bečkerek Somogyi u. 30. 6825

Dr. Dobra I. Arnautović
beogradi orvos
fürdőorvosi rendelését 16.-án
Lipik-fürdőn megkezdte
Lakás: „Ankin Dvor“, a Müller-villa melletti épületben, a kurhotellel szemben levő utcában

Billiárd
dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 823

Minden nap garantált friss
I-a teavaj
kapható
Trišić Todor
tejcsarnokában
Strossmajerova ulica 22.
(Halpiac) 4440

Veszek
török sorsjegyet
1870-es évről. Ajánlatoknál a sorsjegyszám megjelölendő
CRISTIAN ROTH
Sekić (Bačka)

Ertesitem a t. vevőközönséget, hogy
uj szabóüzletemet
julius 1-től
B. Sudarević ul. 1. sz. alá helyeztem át
Divatöltönyökön kivül papi reverendákat, cimádákat is a legszebb kivitelben készitek.
Petz György
szabómester 5833

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegyei Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

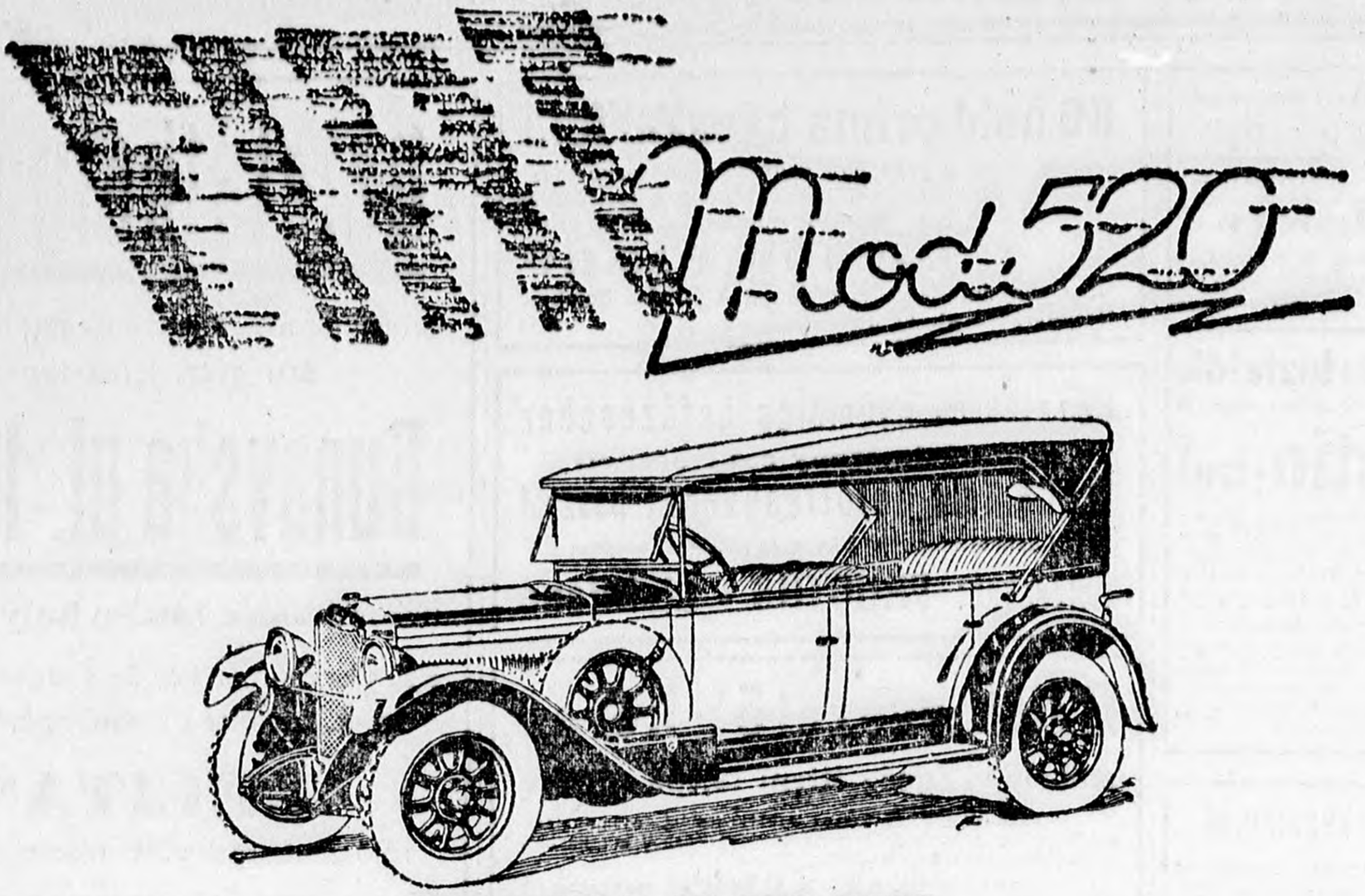
J. Andriska müszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendü gyártmányu kerékpárokban, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI“ olasszingó gumikból
Minden e szakmába vágó javitásokat szakszerüen végez

Permetezők
Pálinkafőzőkazánok
Réztistök
Rézedények és
Rézáruk
készitése és szakszerü javitása
Hován László
rézmüvesnél
Subotica, Zrinjski trg 24

Pálinkás depot
a város legforgalmasabb helyén más elfoglaltság miatt **eladó**
esetleg „lično pravoval"
társ kerestetik
Ajánlatokat Radio Reklam Jugoslavia Subotica postafiók 48 továbbit

Fürdőszobaberendezések
Fürdőkádak
zománcozva,
fürdőkályhák
modern kivitelben,
mosdók
fajanceból,
klozettek
fajanceból,
vizvezetéki és kutfuró-csövek
az előrehaladott idényre való tekintettel jutányosan
kiárusittatnak
Viszonteladásitóknak árengedmény! Kérjen árajánlatot!
Kemény Gyula
müszaki cég
Subotica — Telefon 29
6648

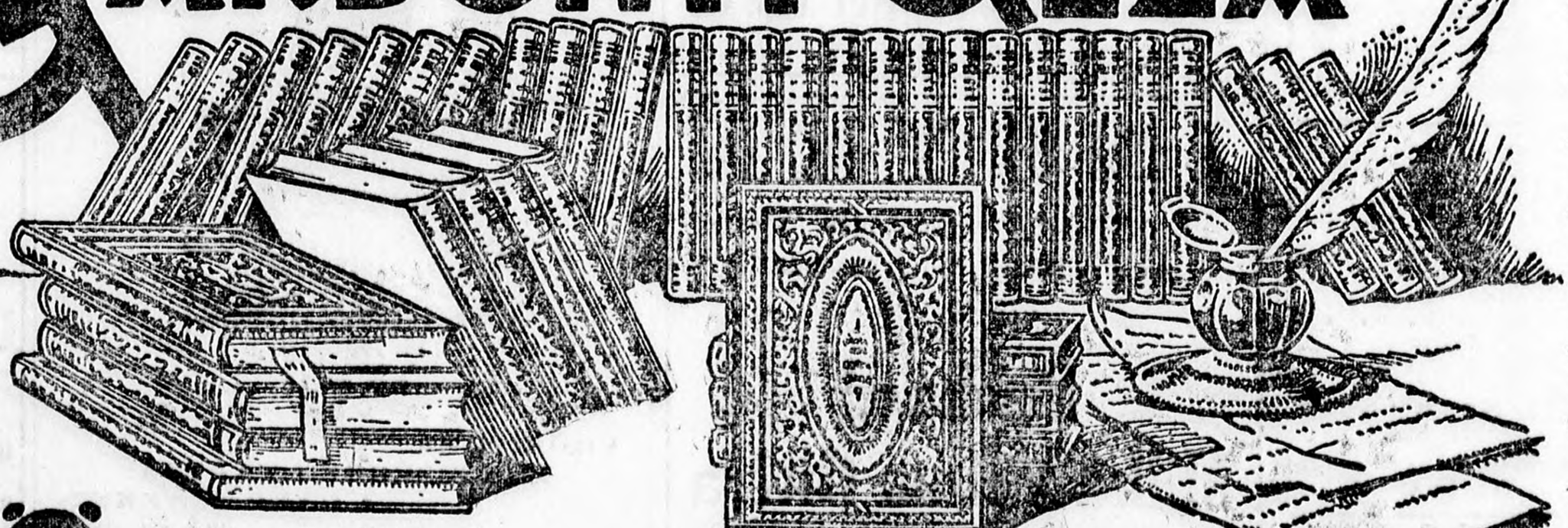
Modern lakások
kettő-, három- és ötszobás, valamint mellékhelyiségek,
raktárhelyiségek
azonnalra kiadók
Széna-telep
6721 Telefon: 182 vagy 63

TORPEDO 89.500 DIN.
A legolcsóbb hathengeres kocsi ebben a kategóriában
JUGOSLAVENSKO FIAT-AUTOMOBILNO PROMETNO D. D.
BEOGRAD
Autorizált elárusitóhelyek a Vajdaságban és Bácskában
Subotica: AUTOMOBILIA, Skadarska ul. 7
Novisad: AUTOCAR, müszaki vállalat automobilok és gépek eladására, Trifkovićev trg 5
Sombor: KARLO ZWIRSCHITZ, Pariška ulica 25
Vel. Bečkerek: HANS RAUBINGER, Gundulićeva ul. 25
6775

Gárdonyi Géza összes müveinek
megszerzését megkönnyitettük azzal, hogy azokat igen kedvező fizetési feltételek mellett szállitjuk. — Ezen akciónk már csak rövid ideig tart és azt
szeptember hó elején befejezzük

GÁRDONYI GÉZA

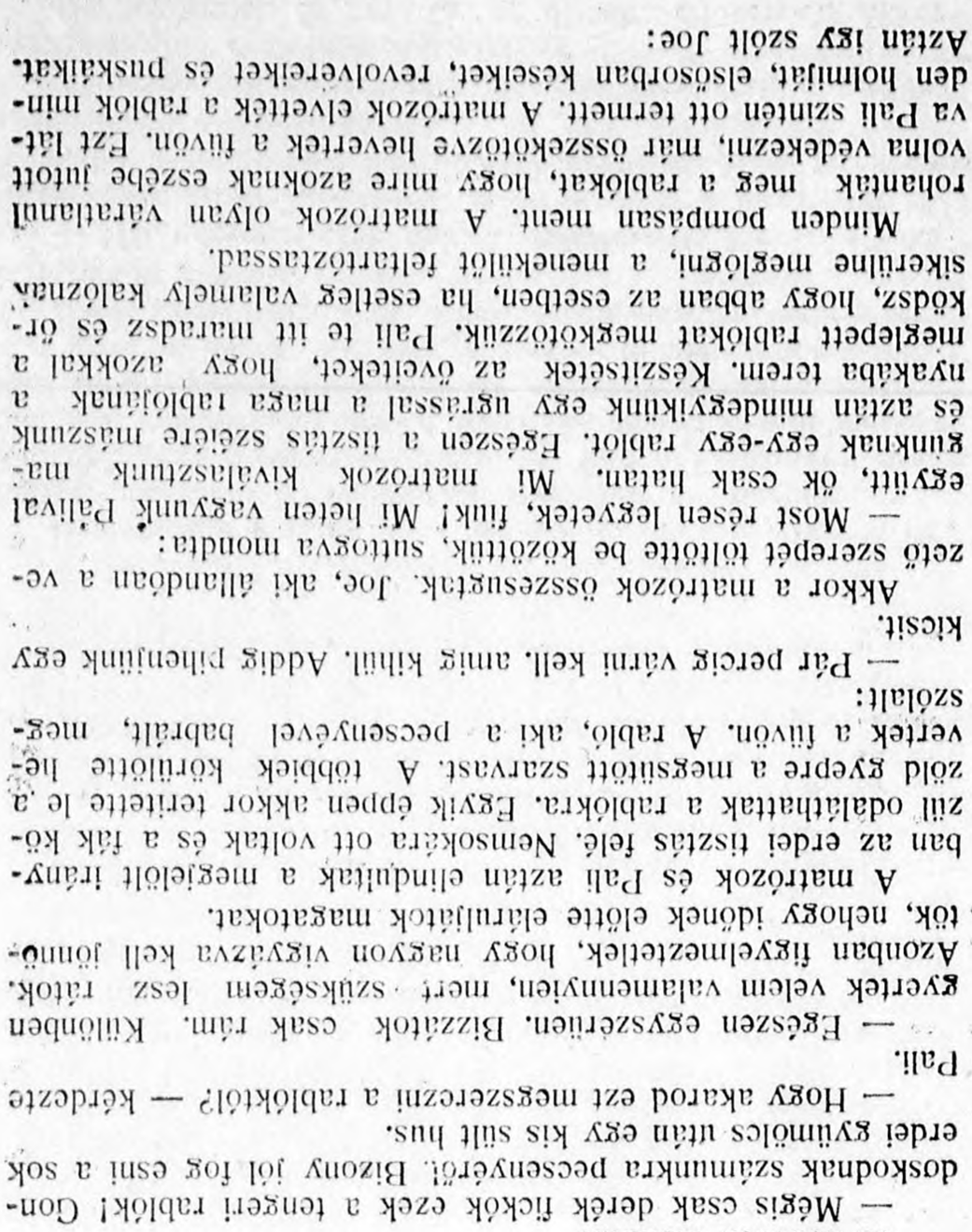

ÖSSZES MUNKÁI 40 KÖTETBEN

Kérjük mindazokat, kiknek komoly vevőszándékuk van, hogy az alábbi szelvényen jelentsék érdeklődésüket, minthogy ezzel alkalmat akarunk nyujtani a könyveknek kedvező fizetési feltételek melletti megszerzésére

T. Minerva d. d., *Subotica.* Postafiók 43
Kérem, hogy Gárdonyi Géza összes müveire vonatkozó ismertetésüket megküldeni sziveskedjenek.

Napközben található vagyok | Pontos cim | Olvasható aláirás

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

Jó darabig eveztek, amikor a partnak olyan helyére értek, ahol a csalit igen sürü volt s a bokrok ágai messzire benyultak a tengerbe. A csónakkal a bokrok közé eveztek, jól elrejtették ott azt, hogy azt soha senki avatatlan ember fel ne fedezhesse, erősen odakötötték egy fa törzséhez, aztán partra szállottak és a part mentén haladtak visszafelé arra a helyre, ahol társaiktól elváltak. Onnan pedig egyenesen a barlangba mentek.

Alig fordultak be oda, már jöttek a többiek is, akik szárazföldi kémszemlén voltak. Ezeknek a vezetője beszélte:

— A mi járásunk szerencsés volt. Amint rablók nyomát kutattuk, sikerült egy tisztás közelébe jutni, ahonnan füstszagot éreztünk. Tudtuk, hogy emberek közelébe értünk. Vigyáznunk kellett hát, mert nem voltunk benne bizonyosak, hogy jóbarát, vagy ellenség van e előttünk. Óvatosan mentünk a tisztás felé és akkor kiderült, hogy óvatosságunk nem zülő odáthattak a rablókra. Egyik éppen akkor terítette le a zöld gyepre a megsütött szarvast. A többiek körülötte lepverték a fűvön. A rablók, aki a pecsenyével babrált, megszólalt:

— Pár percig várni kell, amíg kihűl. Addig pihenjünk egy kicsit.

Akkor a matrózok összesugtak. Joe, aki állandóan a vezető szerepét töltötte be közöttük, suttogva mondta:

— Most résen legyetek, fiuk! Mi hiteu vagyunk Pálival együtt, ők csak hatan. Mi mátrózok kiválasztunk magunknak egy-egy rablót. Egészen a tisztás szélére mászunk és aztán mindegyikünk egy ugrással a maga rablójának a nyakába terem. Készitsétek az öveiteket, hogy azokkal a megleperett rablókat megkötözzük. Pali te itt maradsz és őrködsz, hogy abban az esetben, ha esetleg valamely kalóznak sikerülne megjőni, a menekülőt feltartóztassad.

Minden pompásan ment. A matrózok olyan váratlanul rohantak meg a rablókat, hogy mire azoknak eszébe jutott volna védekezni, már összekötözve hevertek a fűvön. Ezt látva Pali szintén ott termett. A matrózok elvették a rablók mindenét, elsősorban késeiket, revolvereiket és puskáikat. Aztán így szólt Joe:

Argyilus királyfi

Irta: *Mádyné Vass Rózsa*

Személyek: Argyilus királyfi, Tündér Ilona, Rózsakirályné, Pintyőke tündér, Csalogány madártündér, Sugárka Tündér, Gonosz szellem, Nagyanyó, Unokák, Tündérek.

Szín:

Tündér Ilona kertje. Hátterben aranyozott rácsos kapu. Lombok, déli virágok. Jobbra mohágy természetes bokorral. Balról, ahonnan a szellem kiemelkedik, egy óriási kert vázája, de lehet fatörzs is. A mohágyon fekszik Csalogány. A vázán mögött reitőzve a szellem. Szinen vannak Rózsa, Sugárka, Pintyőke, Csalogány. A függöny előtt egyetlen sugárral megvilágitva ül karosszékén nagyanyó. Körülötte unokák.

NAGYANYÓ: Kész van. Elég volt a meséből. Menjetek aludni gyerekek.

I. UNOKA: A meséből sohasem elég, nagyanyó! A mese olyan, mint egy bűbájos álom. Minél hosszabb, annál jobb.

I. UNOKA: Csak még egyet meséljen, édes nagyanyó. Az álom ugyesem jön a szempilláimra! És mi lehet nagyobb örőm, mint mikor álmodozhatunk a hős királyfiakról, Csiperkézsikáról, kacsalábon forgó tündérpalotáról...

I. UNOKA: Anya sohasem ér rá mesélni. Én azt hiszem, ma már csak a nagyanyók mesélnek... Menjünk, nagyanyó... Menjünk, no...

NAGYANYÓ: Hová, kis bohóságom?

II. UNOKA: Hová?....

I. UNOKA: Hát meseorszáába....

NAGYANYÓ: Meseországg, tündérországg, édes, bohó gyerekálom... és a lelkem itt pilen meg, nyugalmamat itt találom... Gyertek. Volt egyszer egy hős királyfi...

I. UNOKA: *(közelebb huzódnak):* Szép volt? Ifjuz? Délcseg? Nemes?

NAGYANYÓ: Szebbet nála ne is keress!

II. UNOKA: S ugye, elment házasodni?

NAGYANYÓ: Ni, a huncut, ni a csitri! ...Elment feleségét hókalován....

I. UNOKA: Várta tán egy királyleány?

II. UNOKA: Mi a neve? Lilion volt?

I. UNOKA: Leányrózsőe ellovagolt?

NAGYANYÓ *(ujjat szidára):* Csitt, ne kérdezz!... Elmesélem. Idehallgass kis cselédem. Ment, ment, elért egy szép várba, a tündérek udvarába. Árgyilus volt a királyfi! Vitézebb, szebb, mint akárki...

II. UNOKA: Tündér Ilonához ért el, harcolt a sárkánynyal, vitézzel...

NAGYANYÓ: *(bólint):* Ugy, ugy, szentem, megtalálta Tündér Ilonát magában, de egy gonosz, irigy szellem őrködött a kapujában... Kis cselédkék, kis tündérkék hancuroztak, játszadoztak, köbe, körbe, karikába, kint a kertben napsugárban... Halljátok csak igy daloltak...

(Kivül igen halk kar):

Kis kacsa fürdik fekete tóban,
Anyjához készül Lengyelországba stb.

Függöny felgördül. Rózsaszin fény.)

I. JELENET.

Rózsa, Pintyőke, Csalogány, Sugárka.

RÓZSA: Elég volt a tánc, a dal, szóljon ki mit akar? Ma jó kedvem derüt keltsen, bajt, but, gondot elfelejtsen!

PINTYŐKE: Kis királynőnk, kérlek szépen, fátyolkádat add ma nékem. Délben ha majd édes álmod rózsakertben ujra várod, ráteritem a sugárra, hogy ne süssön szempilládra!

RÓZSA: *(átadja):* Tessék, itt a fátylom! Ezért veled játszom.

PINTYŐKE: Engedj le a földre szállnom. Szomjazik sok kis virágom! Kell a harmat, ha meglátnak, felém csókokat dobálnak!

RÓZSA: Szállj, menj, szived gondos, látom, hadd frissüljön sok virágom.

SUGÁRKA: A magasból, hogy leszálltam, egy kis madarat találtam, de mert hivtál játszadozni, nem mertem panaszkodni. Nézd a lombot, ott vergődik ága közt a csalogány. Gonosz gyermek törbe csalta, legszebb hangu kis madár... *(Csalogányra mutat.)*

RÓZSA: Látom, látom, szegény ott van! Fennakadva csüng az ágon, *(Szárnyatörve a mohágyon)* Hogy segitsünk, kis madárkám, legszánandóbb e világon!... *(Mind hozzá mennek.)*

CSALOGÁNY *(fájdalmasan):* Késő lesz, mert óh, fáj nagyon, Törött szárnyam alig birom. Himnuszt zengtem a magasban, De a vércse meghallotta, lecsapott rám, elszédültem, ide a bokorra estem. Szárnyam zuzott, szomjas vagyok! Oh, már többé nem dalolok.

RÓZSA: Istenem, jaj, hogy mentsem meg? Ki ad nekv italt, vizet? Legkedvesebb kis cigányom! Muzsikáló csalogányom!... Hamar fuss el Sugárkám te, Pintyőke is menjen vele, Vizet, vizet hozzatok.

CSALOGÁNY: De hamar, mert meghalok!...

PINTYŐKE: Repülök az országutra, ott találok valakit, Ide hivom, háha segit, maradjatok addig itt!... *(El balra.)*

CSALOGÁNY: Szabadits meg, szárnyam törve, ugy vergődöm megtörve!...

RÓZSA: Jaj, mit tegyünk? Ki segitsen? Sehol erre senki sincsen.

(Folyt. köv.)

Mese a fukar királyról

Volt egyszer egy igen, igen fukar király. Olyan fukar volt, hogy nemcsak az ételt, de tán még a levegőt is sajnálta mástól. Egész áldott nap a kincseskamrájában üldögélt, számolgatta a pénzét, gyémántjait. Még éjjel is föl-fölkelt meg nézni, nem jár-e valami tolvaj a kincsek körül.

Ha pénzt kértek tőle, szörnyü haragra gerjedt, minden fillért számonkért és megszabta, kinek mennyi ennivaló, ruhaféle jár egy esztendőben. Sovány is volt minden ember a királyi udvarban, de legsoványabb maga a fukar király.

Nem is szerette senki, csak a kis királyleány. Az olyan áldott jószivü volt, hogy még a szivtelen apjára sem tudott haragudni. Igaz, fájt neki, hogy olyan kevés jót tehet, nem adhat a szegényeknek, nem segithet a szükölködőkön, de azért sem az édesapjára haragudott. Pénzhez nem jutott, hát a maga falatjait tette félre az éhezőknek, a maga ruháiból adott a szegényeknek. Hajnalban szökött ki a várból, amikor az édesapja még aludt és olyankor adta oda, ami tőle telt. Nem volt az sok, mégis örült neki a sok szegény, áldották érette a kis királyleányt szivből.

Egyszer, hogy, hogynem, a fukar király nem tudott elaludni még hajnal felé sem. Átbaktatott hát a kincses kamrájába, gyönyörködni az egyre szaporodó kincsekben. Még mindenki aludt a palotában, csak a királylány ajtaja állott tárva.

— Ugyan hol lehét a lányom? — tanakodott az öreg király és addig keresett, kutatott, mig meglátta a nyitott kaput is.

Azonban Talpasi Tádé egyszerre csak előlépett az egyik fa mögül, felkapott a földről egy csomó bükkmakkot, amely leesett volt a fáról és azt az öreg medvére dobta. Több se kellett a többieknek. Valamennyien előrohantunk és bükkmakkal dobáltuk az esrnyőcsinálót. Ez megfenyegetett minket az esernyőjével, de mi nem törődtünk vele. Jó darabig mentünk utána és egyre dobáltuk. Akkor azonban én kiadtam a jelszót:

— Bocsok, elég legyen! Hagyjuk már az esernyőcsinálót. Gyerünk vissza játszani.

Visszamentünk az erdő belsejébe a tisztáson tul és folytattuk a játékot. Közbe észre sem vettük, hogy lement a nap és feljött a holdvilág. Olyan szépen, ezüstösen világitott a hold, hogy ennek fényénél még jobban esett rablót és zsandárt játszani, mint a napvilágnál.

Szép játékunkat azonban egyszerre kellemetlen sivalkodás szakitotta félbe. A sivalkodásban ráismertünk Nyafogó Nándi hangjára. Arrafelé futottunk és azt láttuk, hogy a Nándit püföli az apja, az öreg Nyafogó Nabukodonozor és közben egyre kiáltozza:

— Majd adok én neked, haszontalan kölyke, még késő éjszaka is az erdőn csavarogni!

Még fel sem ocsudtunk a rémületünkből és máris hallottuk, hogy Talpasi Tádé is jajgat, akit az apja, Talpasi Lebédiás abriktolt egy jókora bottal. Azonban a jajgatások egyre szaporodtak, mert verte az apja Tallérosi Töhötömöt, Barlangosi Bendeguzt, Méznyaló Miskát és még egy csomó bocsot. Az történt ugyanis, hogy az öreg medvék estefelé sorban kiállottak barlangjaik elé és nézték, jönnek-e már haza a bocsaik. Minthogy egyik sem jött, felkerekedtek és keresésükre indultak. Igy jutottak be az erdőnek ama részébe, ahol mi játszottunk és a lármánktól hamar ránktaláltak. Ott aztán ki-ki megkereste a maga bocsát és megkezdődött a haddelhadd. Az apák a bocsokat fülüknél fogva vezették haza, azok pedig, akiknek apja nem volt ott, szomoruan bandukoltak hazafelé, mert már előre érezték testük leggömbölyübb részén az apai ütlegeket. Ezek sehol nem is maradtak el.

Én is rossz sejtésekkel somfordáltam a házunk felé. A kapuban ott találtam Hümmöge Zsuzsánnát. Magához ölelt és siró hangon mondotta:

(Folyt. köv.)

— A rabló uraságok most lesznek szivesek várni az elszállitásukkal, amig mi megbeszéljük. Kőszönjük, hogy a pecsenyét részünkre megsütötték, azzal már teleslegyes fáradniok, hogy jóétvágyat kivánjanak nekünk, mert az anélkül is megyan.

A rablóknak dühösen és éhesen kellett végignézniök, amint a inatrózok jóizüen falatoznak. Egyikük-másikuk még káromkodott is, azonban a matrózok nem sokat lederitettek rájuk.

Mikor az ebéd megvolt, nem sok maradt hátra a szarvasból. A hat matróz és Pali megelégedésen ki volt éhezve és bizony alaposan nekiláttak a final pecsenyének. Az sem bántotta őket, hogy kenyér nélkül kellett enniök. Az egyik matróz tréfára fogta a dolgot, jobb kezébe fogott egy nagy darab sültet és egy másikat markolt a baljába, azután felváltva harapott nagyokat a két pecsenyéből és vigyorogva mondta:

— Az egyik hus, a másik kenyér!

Valamennyien nevettek a tréfán.

Ebéd után a matrózok vállaikra kapták a megkötözött rablókat és a barlangba vitték őket. Ott letették a hat fogyott azután a barlang elé vonultak tanácskozni. Mikor készen voltak vele, mindnyájan el voltak szánva, hogy tervüket merészen végrehajtják. Tudták, hogy sokat kockáztatnak, de nem volt más választásuk. Élet és halál között kellett választaniok. Mindent meg akartak kisérelni, hogy Astort és társait kiszabaditsák és a hajót ujra hatalmukba vehessék.

REJTETTKÉP

Hol van a negyedik arató?

mindnyájan a csolnakba szállottak. Kilics Pali szintén velük tartott. Akkor Joe ezeket mondta:

— Engedd meg, Pali, hogy megkötözzelek, mert te most fogoly leszel.

Mire ez megtörtént, a csolnakkal az Astoria hajóig evezték. A hajó melié kerülve Joe megváltoztatott hangon felkiáltott:

— Hallód, paitások!

Felülről felelt egy hang:

— Hallód, ti vagytok, Vörösorru pajtás?

— Mi vagyunk, de nem egyedül.

— Kivel vagytok?

— Elfogtuk a szökevény kólyköt és hozzuk magunkkal. A következő pillanthan a hajóról egyszerre két kötélhágcsót is leengedtek. A rablóknak ötüzött matrózok felkusztak a hajóra és magukkal vitték a megkötözött Palit is. A fogoly Palit a hajón egy sarokban helyezték el.

(Folyt. köv.)

Muncurkó diákévei

Egy medvebocs naplója — **Ita Kóró Pál**

Aztán széjjel váltunk és megkezdődött a játék. A rablók az erdő egyik részébe vonultak, a zsandárok pedig a másik részébe. Aztán egymás felé közeledtünk. Persze közben olyan lármát csaptunk, hogy visszhangzott az erdő. A mókus ijedtében a legmagasabb fára kuszott fel. A nyul pedig meglapult valami bokor alatt és nem mert mozdulni sem.

Nagyszerüen folyt a játék. Mikor több rabló és zsandár került egymás közelébe, valóságos csata fejlődött ki. Bizony akadtak sebesültek is. Ezeket odatettük a foglyokhoz. Azonban sem a sebesültek, sem pedig a foglyok nem maradtak sokáig a számukra kijelölt helyen. A sebesültek hamarosan ugy érezték, hogy meggyógyultak és ujra csatázni mentek, a foglyok pedig egyszerüen megszöktek. Persze, a négyed óra, amit a játékra szántunk, gyorsan eltelt, de bizony nem jutott eszünkbe egyikünknek sem, hogy a játékot abbahagyjuk és tanulni kezdjünk. Megvallom őszintén, még én, a vigyázó is megfeledkeztem a tanulásról. Dehát a játék valóban olyan szép volt, hogy kár lett volna abbahagyni.

Már erősen sötétedett, amikor egyszerre csak egy különös alakot láttunk az erdőn végigbandukolni. Öreg medve volt. Az öregségtől már hajlottan járt. Nagy csontkeretes szemüveget viselt, a hóna alatt pedig esernyőt szorongatott. A lábán sárga cipő volt, az egyik kezében pedig kis táskát tartott. Mindnyájan néztük a furcsa alakot és találgattuk, hogy vajjon mi lehet.

— Biztosan esernyőcsináló, — mondta Mogyorósi Malakiás, — a táskában lesz a szerszámja és az esernyőt a hóna alatt cégérnek tartja. A szemüveg meg azért kell neki, hogy jobban lássa vékony drótokat egymásba illeszteni.

Az esernyős öreg nem vett bennünket észre. Azért mindnyájan a fák mögé bujtunk és kiabálni kezdtünk:

— Esernyőt javitani! Esernyőt javitani!

Igy szoktak kiabálni a háza előtt a vándorló esernyőjavitók is. Amikor az öreg ember meghallotta a kiabálásunkat, megállott és körülnézett. De mert nem látott senkit, hát tovább ment. Mi pedig ujra bömböltük:

— Esernyőt javitani! Esernyőt javitani!

Az öreg megint megállott, de megint nem látott senkit

— Itt valami nincsen rendben, — gondolta gyanakodva, feltette a nagy pápaszemét és kikukucskált.

Majd megette a méreg attól, amit látott.

Ott állott a kis királyleány, körülötte egy sereg koldus, mindenkinek adott valamit a karján csüngő kosárkából és olyan szépen mosolygott rájuk, hogy attól minden bajukat elfeledték.

A gonosz, fukar királynak sem kellett több. lekapta a pápaszemét, nehogy mérgében összetörje, kirohant a kapun és rákiáltott a lányára:

— Hát te, semmirekelő, ilyen haszontalanokra pazarolod a vagyonomat? No. megállj, majd adok én neked!

A kis királylány ijedtében elejtette a kosarat, szétgurult a gondosan gyüjtögetett kenyérke. A király pedig még a botját is felemelte, hogy megüsse vele jólelkü gyermekét. De abban a percben előugrott a legöregebb koldus, elkapta a király kezéből a botot és feléje sujtott.

— Kőből van a szived, változz kővé magad is!

Kővé is változott az öreg fukar menten.

Hanem a jószivü királylány addig könyörgött az öreg koldusnak, mig az azt is elárulta, hogyan válthatná meg gonosz édesapját a varázslattól.

— Ültess egy rózsafát a kőszobor mellé, mindennap gyüjtsd össze virágairól a harmatot, azzal mosogasd meg a szobrot. Ugyanakkor szórj a szegények közé egy marék aranyat. Mire a kincseskamrából kifogy az arany, a rózsafának meg minden virága elnyilik, megszabadul az édesapád.

A királylány megfogadta az öreg koldus szavát. Hiába jöttek közben deli szép királyfiak, akik feleségül akarták venni, nem ment el velük. Szedte a rózsa harmatát, osztogatta az aranyat. Másra nem volt gondja.

És egyszercsak elnyilt a fa ezer virága, kifogyott az ezer láda kincs is. Igaz, hogy addig sok, sok esztendő telt el. De bánta is a királylány. Megmosta az utolsó csepp harmattal a szobrot, odaadta egy koldusnak az utolsó aranyat és lám, abban a percben életre kelt a szobor. Abban a percben előtük termett az öreg koldus is. Kézenfogta a királylányt, felvezette a várba, egyenesen be a kincseskamrába. Hát, uramfia, minden láda tele volt ujra.

Persze, hogy ezentul az öreg király sem fukarkodott, osztották a kincset minden szegénynek, maga is segitett a lányának. Nem is volt abban az országban koldus egy sem, áldották is a kis királylányt, amerre csak hire szállott.

oldal

Szebelédy István: Csali mese 247
Szebelédy István: Terüska tőz 257
Vig Flóris: Holiók a fán 40
Vándormadarak 397

VERSPÁLYÁZAT

A Habostorta verspályázata 11, 12, 13, 93—94, 138—159, 216—217, 244, 292—293.

JÁTÉKOK

Az énekiő alma 111
A vad ló 125
A zenekar 125
A kecske 309
Az egérfogó 335
Ciróka, Maróka 141
Csere-bere 398
Első Ki 398
Hogyan lehet várakat rajzolni? 254
Játék, melyet ti is meg tudtok csinálni 60
Jön a tavasz 152
Kotkodács 141
Királykisasszony 253
Lovascsata 223
Nagyapó üvegre ir 46
Noé bárkája 92
Nagyapó ezermester 151
Napmezők 315

HASZNOS OLVASMÁNYOK

Mikor a föld megindul .. .. 333—334
Arany János 411

REGÉNY

Kubán Endre: Egy bácskai fiu viszontagságos utazásai az egész világon át: 5, 8, 21—24, 37—39—53—56, 69—72, 84—86, 101—104, 118—122, 132—134, 148—151, 165—169, 180—182, 196—202, 213—215, 231—234, 245—247, 261—263, 276—280, 294—297, 306—308, 329—332, 344—347, 357—359, 373—375, 389, 392, 406.
Muncurkó diákévei: 1—4, 18—20, 34—36, 50—52, 66—68, 82—83, 98—100, 115—117, 130—131, 146—147, 162—164, 178—179, 194—195, 210—212, 229—230, 242—243, 258—260, 274—275, 290—291, 313—314, 322—324, 338—340, 354—356, 371—372, 386—388, 402.

BALÁZS BÁCSI POSTÁJA
REJTVÉNYEK

HABOSTORTA

1928.

I. félév

1928.

Január 1. — junius 30.

TARTALOMJEGYZÉK

MESÉK

	oldal
A furfangos kecskepásztor	29
A táncos baba	105
A farkas, róka, meg a két lurkó	110
Az öt legény	135
Aranymadár	142
A favágó szerencséje	170
A porcellánbaba, meg az elpusztíthatatlan bohóc	173
A beszélő madár I.	183
A beszélő madár II.	218
A beszélő madár III.	235
A beszélő madár IV.	264
A beszélő madár V.	270
A szegény ember és a tolvaj	238
A gyémánt	275
A hencegő száska	280
A ravasz kovács	282
A szabó	341
A kis piros kalap	376
Bene Lajos: Kurta Marci	41
Baba-bál (szindarab)	325
Boriska tén【illegible】: Csizmadia Miska (Tompa Mihály)	393
Csupi barátai	348
Éber kutya	237
Ég a faiu	391
Fabok gazda telene	183
Gergely Boriska: A holnap hőse	203
Hárem kivánság	57
Hárem kislány kivánsága	73
Hárem darab arany I.	139
Három darab arany II.	156
Husvéti mese	226
Ibrahim a rettenetes	154
Isten babája	190
Molnár Vince: Önzetlen jótevő	9
Majus elsején (Tréfa)	61
Mese a méhecskéről	188
Mit mesélt a nagyanyó	301
Macska és a verék	303
Nagyszájú pókaiak	379
Ókör Péter	77
Ördögök az ólban	298
Pali álma	108
Pipacs Jóska: Pulyka	212
Pipacs Jóska: Daru	239
Pintyi és a méhecske	404
Pillangók	413
Parasztfurfang	349
Száz szines kis légömb	25
Szimurg	87
Szegény tejecske	220
Szamár és a tolvaj	230
Szabadalmazott krokodilus	360
Téve árnyéka	28
Tücsök urék	284
Ügyes mókus	275
Virágok királya	381
Gilad Böske: Két jó testvér	247
Goll Manci: Tarka lepke	308
Gyula vitéz	49
Havas István: A hóember	65
Itt a tavasz	273
Kukkancs ide Ferkel	33
Kiss József: A királyfi madara	123
Koró Pál: A kis szakácsné	257
Két kis cica	297
Kis kertészek	298
Kovács Sándor: A kis rab madár	314
Kutya-macska barátság	370
Klárika	399
Ladszló Ernő: Itt a tavasz	255
Menda Józska: Örég anyóka	177
M. Vass Rózsa: Mese a hét babáról	281
Miska kását eszik	391
Nagy csizma	260
Nyulak futása	81
Pityi Palkó: Mókusok	79
Pityi Palkó: A hős libák	126
Paprika Jancsi és a macska	129
Sebestyén Mátyás: A hős kecske	113
Sugár Irénke: Habostorta	145
Sugár Irénke: Kecske	191
Schmidtitz Teruska: Jancsika és a csacska	383
Szebellédy István: Őrbefarku kis egér	97
A mi házunk	177
A rászedett tyukanyó	208
A kis oroszlánvadász	385
Bobi kutyáin	353
Dénes Endre: A tél	45
Este	321
Farkas Imre: Bodri kutya	193
Gabi lova	410

VERSEK

	oldal

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete

Subotica, 1928. julius 1. 27

Akácvirág

Szagos, fehér, szép, akác
Ringva leng, amerre látsz.
Ringatózik, integet:
Itt van, itt a kikelet!

Oly édesen mosolyog,
Hogy minden szív feldobog,
Tünnek a gond-fellegek
És a bus szív felnevet.

Édes szagot visz a szél,
Fürtje közt lágy zene kél.
Sugnak este, reggelen,
Tündér, manó megjelen.

S folyik sok csodás mese,
Vége se vón sohase,
De alkonyul s véget ér,
Szól akác, a hófehér:

Már meséltem eleget.
Haza, haza gyerekek!
Jó lesz már a pihenő,
Holnapra kell uj erő.

Be szép lesz majd álmotok,
Mindent fénnyel átfogok
S érzitek akác szagát.
Gyerekek, jó éjszakát.

Balázs bácsi postája

A Habostorta legutóbbi rejtvényének helyes megfejtése:

KÉTSÉGTELEN

Helyesen megfejtették: Frazon Edit, Hertay Irma, Szabó Margitka, Löwy Ilonka és Karcsi, Diosi Dituska, Szirtes Imre, Novák Mária, Kollár Mihály, Balassa Lidia, Roisa Samjina, Hanák Toncsika, Schidtutz Teruska, Szabó Feri, Haupt Józsika, Vadócz Ilike, Schweitzer Margitka, Freuer Irénke, Katatics Viktor, Raskovics Manci, Ciegler Bandi, Berky Ilike, Godár Misi, Szommer Józsi, és Bözsi, Lang Miklós, Mendler Etelka, Lerner Katica, Eskenázy Baby, Kolos Gyurka, Ausländer Vili, Hoen Lili, Susanovics Aleksza, Klaszevác Ilonka, Jákli Kami és Gizi, Varga Erzsébet, Kovács Sándor, Kempe Erzsike.

A jutalmat *Szabó Margitka* nyerte meg.

ÜZENETEK:

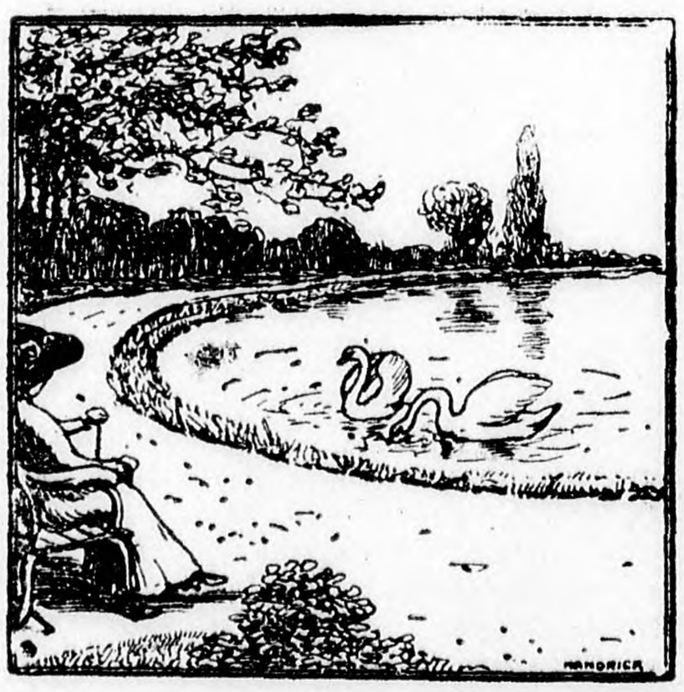
Szabó Margitka: Versed ügyes és legközelebb le is közöljük a Habostortában. *Hoen Lili:* Ügyes verseidért gratulálok. *Berky Ilike:* Köszönöm érdeklődésed: nagyon jól érzem magam, remélem te is. Sok sok mulatást kiván a szünidőre, Balázs bácsi. *Raskovics Manci:* Csak a türelmes gyerekek kapnak jutalmat. Türelmes vagy? *Hertay Irma:* Rád is sor kerül. Kellemes vakációt kívánok. *Haupt Józsika:* Józsi a versed nem sikerült. Próbálj jobb verses-rejtvényt beküldeni. *Szabó Feri:* Kedves fiam kéréseddel fordulj a Képes Vasárnap szerkesztőjéhez, Šenoe ucca 12, Krausz és Fischer nyomda. *Mendler Etelka:* Te is fogsz nyerni, csak türelmet kérek. *Löwy Ilonka és Karcsi:* A beküldött rejtvényetek nem jó. Jobbat küldjetek.

Fejtörő

Verses-rejtvény

Világhirü város vagyok,
Öt betüből állok,
Egy tagommal köszönésnek
Pompásan beválok.
Ha ehhez még egy betünet
Hozzáveszed szépen,
Megmondja az egy meg egynek
Összegét is éppen.
Másod, harmad betüm együtt
Jól vigyázz, — mert megszur!
Igaz, soh'se féljen tőle
A született nagy ur!
Három első betüm szerint
Kétszer vennéd végem,
De ha csak a nevem mondod,
Elég egyszer éppen.
Ha nő vagy, a divatodat
Én küldtem el hozzád,
Ha a nevem még sem tudod,
Piruljon az orcád!

REJTETTKÉP

Hol van a kislányom?

hoz érkeztek, mely a gyarmat közelében szakadt a tengerbe. Minthogy a nagy hőségben igen kimelegedtek, Palinak kedve kerekedett fürdeni. A többiek is elhatározták ezt. Pali volt köztük a legfürgébb, mert elsőnek dobta le magáról a ruháit és beleugrott a hüs vizbe. Uszott egy darabig, azonban egyszerre csak látta, hogy valami fekete tömeg közelit feléje. A Kongó folyambeli tapasztalataibó! tudta, hogy az krokodilus. Azért megfordult és teljes erejéből uszni kezdett a part felé, ahol társai éppen akkor készültek a vizbe menni. Hiába igyekezett azonban Kilics Pali menekülni, a vizi ragadozó gyorsabb volt nála, elérte és beleharapott a karjába.

A partra ugyanakkor érkezett oda egy angol gyarmati katona is. Ez nem vesztette el hidegvérét, hanem szeméhez emelte a puskáját, a krokodilus szemébe célzott és lött. A krokodilust puskával ugyanis csak ugy lehet megölni, ha a szemét sikerül eltalálni, mert azon keresztül a golyó, amely az állat koponyáját nem tudja átlyuggatni, az agyba hatol és a ragadozót megöli.

Argyilus királyfi

(Folytatás.)

IV. JELENET.

Voltak. Árgyilus, Pintyőke.

ÁRGYILUS: Messze földön jártam. Nyugtot nem találtam, Álmaimba eljön hozzám a legszebb tündérleány. Érte járom a világot, mig szivem rá nem talál.

RÓZSA: Jó vitéz, az Isten hozott erre, Segits rajtunk, csalogányom szárnya összetörve, vedd el kérlek égő szemját, hüsitsd tiszta vizzel! Szánj meg minket, kérlek szépen.

ÁRGYILUS: Igaz, tiszta szivvel. *(Felemeli Csalogányt.)* Szegény kicsi madártündér, nesze, itt van kulacsom. Igyál, szárnyad pedig helyére igazitom. Igy ni! Most már nem fáj, ugye, kik vagytok ti, szóljatok?

CSALOGÁNY: Köszönöm.

RÓZSA: Csalogány a muzsikásom, én Rózsatündér vagyok. Jó tettedért jót várj. Ki vagy?

ÁRGYILUS: Árgyilus az én nevem. Bejárom a nagy világot. Tündér Ilust keresem,

RÓZSA: Hiszen akkor jó helyen jársz! Nézd, ez az ő kapuja! Ott sétál az arany kertben Tündér Ilona maga! De a kaput gonosz szellem őrzi, félti szüntelen. Vigyázz jó Árgyilus király, ha e helyen megjelen! A fegyvered őt nem fogja! Ajka rád halált lehel! Tüzd e rózsát sapkád mellé, s tőle igy védve leszel. *(El.)*

ÁRGYILUS: Köszönöm ezerszer. Áldjon meg az Isten!...

V. JELENET.

Árgyilus, Szellem.

ÁRGYILUS *(egyedül):* Végre, végre megtaláltam, itt van, itt e csodavárban, Oh, csak jönne, óh, csak látnám, kis királynőm, tündérlánykám!...

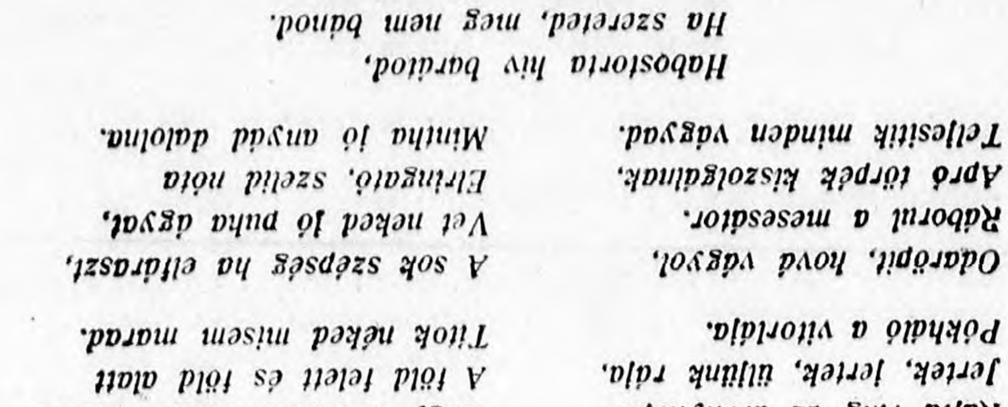
SZELLEM *(kiemelkedik a vázából):* Hahahahahah! Itt van Árgyilus maga. Ide jöttél, tündért látni? Most meghalsz, légy bár akárki! Tündéd Ilona enyém! Pusztulj innen jövevény!

ÁRGYILUS *(kardot ránt, Szellem felé sujt):* Halál terád, gonosz szellem, Tán azt hiszed, félek tőled?

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete
Subot ca, 1928. julius 8. 28

HABOSTORTA

A JÓ GYERMEKEKNEK

A Habostorta legutóbbi rejtvényének helyes megfejtése: 1. Kétszersült, 2. Benszülött kinai.

Helyesen megfejtették: Szabó Margit, Goll Manci, Nagy Gizike, Kertay Irma, Weimann Gyuri, Treuer Ilonke, Mészáros Antika, Binder Aranka, Hamburger Ferkó, Szommer Józsi és Böske, Vadócz Ilike, Heincz Ilonka, Mezei Miklós, Berky Ilike, Torma Janika, Sugár Ilonke, Jáki Kami, Szabó Ferenc, Haupt Józsika, Koch Jakab, Sebetics Mara Sándor Bubika.

A jutalmat *Kertay* Irma nyerte meg.

ÚJ FEJTÖRŐ

H	k / zu	men men men	LA 10 árok
	L	men mea men	10 árok

Beküldte: Fraren Edit.

A tündérkert

Habostorta tündérhertje,
Ha szeretsz, meg nem bánod.
Tanitt minden jóra, szépre,
Ti szüleid örömére.

Mesevirág nyilik benne. *Repülőgép? Ott száll börbe:*
Aki szép utat járja, *Fel, a Holdba repült veled,*
Tudom, soha meg nem bánja! *A Napot is megismered!*

Itt folyik a mesefolyó, *Tenger azért terem kincset,*
Rajta ring az aranyhajó. *Hogy te hamar megtekintsed!*
Jertek, jertek, ütünk rája, *A tóld telett és tóld alatt*
Pókhdló a vitorlája. *Tiéd néked miszem marad.*

Odaröpit, hová vágyol, *A sok szépség ha elfárasztt,*
Rábomul a meseszitor. *Vet nehed jó puha ágyat,*
Aprá türpék kiszolgálnak, *Elringató, szelid nóta*
Tellesitik minden vágyad. *Minha jó anyád dalolna.*

SZELLEM *(kacag):* Hahahahahahaha, nőjj nagyobbat, Hozz más kardot, ragyogóbbat! *(Ráuj.)*

ÁRGYILUS *(hátratándorodik):* Mi ez? Halál? Vagy a végzet? Ifju éltem semmivé lett! Isten veled, szép tündérem! Jöttödet már meg nem érem. *(Lerogy a padra, elalszik.)*

SZELLEM: Hahahahahaaha! Jó éjszakát! ... Várhatod Tündér Ilonát! Ime, már jön! De nem látod! Alszod szépen örök álmod. *(El.)*

VI. JELENET.

Tündér Ilona, Tündérek, Pintyőke, Csalogány, Sugárka

ILONA *(énekel):*

Gyémántos harmatcsepp nagyobb a világon,
Csillogó napsugár fénylik minden ágon,
Tündér vagyok, mégis árva,
Arany kalitkába zárva.

TÜNDÉREK *(ismétlik.)*

RÓZSA: Ne sirjál, ne busulj kicsike királynő, akire vársz, tudom még ma ide eljő.

CSALOGÁNY: *(meglátja, Árgyilushoz fut):* Hisz itt van, itt alszik, mily szép és mosolyog!

ILONA *(hozzáfut):* Árgyilus, óh, te vagy? Csak még egyszer jövök hozzád, bucsut mond Tündér Ilonád. Álmodj, álmodj szépet rólam, és ha jön a holdas este, száll a tündér könnyü teste hozzád, kedves szép királyom. *(Mind el.)*

VII. JELENET.

Argyilus ,majd Rózsa, később Szellem.

ÁRGYILUS *(egyedül, felül):* Mi volt ez? Álom vagy valóság? Láttam, itt volt, ő volt, idehajolt hozzám. Még csak egyszer jövök, jaj, ezt mondta itten! És én csak aludtam, mozdulni sem birtam, s azután eltünt minden. Jaj a hatalomnak, amely ezt az álmot a szememre adta, szenevedek miatta, Árgyilus királyfi százszor visszaadja. *(Vázához.)* Innen jött a szellő, innen jött az álom, nincsen addig nyugtom, mig meg nem találom. Kis rózsaszál, illatos hirnök, szólj, ugy-e nékem valaki küldött, sugd meg a szivemnek, vár valaki engem hajnal hasadáskor, szabad hozzá mennem.

SZELLEM: Hah, te hitvány földi féreg, élsz még, hozzád el nem érek? Mily hatalom őriz téged, hogy nem értél gyászos véget? Tán hord szived még egy lelket! De most meghalsz!

tek, a matrózok, sőt még a szerecsen szolgák előtt is ott voltak a párolgó tálak, melyekben izletes étel volt.

A kalózok csak másnap kezdtek kijózanodni. Közben csónakon a másik hat összekötözött rablót is elhozták. Astor maga elé hozatta vezérüket és megkérdezte, hogyan hivják. A válasz szörnyü káromkodás volt. Akármit kérdezett Astor a rablótól, az egyre csak káromkodott.

Erre Astor elhatározta, hogy mind a harminc tengeri rablót átadja a legközelebbi angol gyarmat hatóságának.

Az Astoria hajó gépei müködni kezdtek. A hajó felszedte a horgonyt és elindult déli irányban. Harmadnapon a tengerparton rendes házakat pillantottak meg utasaink.

Astortól megtudták a matrózok, hogy angol gyarmatra érkeztek. A gyarmaton észrevették jó ételüket és motoros csónakon eléjük mentek. A csónakon maga a gyarmat kormányzója jött, aki a bemutatkozás után Astort szivélyesen üdvözölte. Astor jelentette a harminc tengeri rabló elfogatását. Ezeket a kormányzó elé vezették, aki, amikor vezérüket meglátta, örömmel kiáltott fel:

— Ahá, ez a vörös James, aki a mult évben megszökött a börtönből! Azóta csupa szökött fegyencből bandát verbuvált és sok rablást és gyilkosságot követett el. Remek fogás volt ezt a bandát kézrekeriteni. A banda elfogására ezer font sterling van kitüzve.

Astor kijelentette, hogy a banda elfogásának érdeme az Astoria legénységéé, a legnagyobb érdem azonban Kilics Palié, mert ha neki nem sikerül a kalózok elöl elmenekülni, akkor sohasem lehetet volan megmenteni az Astoriát és a bandát elfogni.

A kormányzó akkor ugy intézkedett, hogy az ezer font sterlingnek a felét Kilics Pali kapja, a másik ötszáz fontot pedig a legénység között osztották szét olyképpen, hogy Joe és az az öt matróz, akik a barlangban laktak, a legtöbbet kapták.

A tengeri rablókat még aznap a börtönbe szállitották. S hogy ne szökhessenek meg, mindegyiket odaláncolták a börtön falához.

Astor elhatározta, hogy az angol gyarmaton egy teljes hétig marad, hogy legénysége alaposan kipihenhesse magát.

Kilics Pali sokat járkált a gyarmaton és annak környékén. John társaságában gyakran kirándulásokat tett. Egy ilyen kiránduláson, amikor Johnon kivül az öreg Joe, azonkivül Jack és még más matrózok is voltak vele, egy folyó-

Muncurkó diákévei

Egy/medvebocs napjóla **Ita Kókó Pál**

— Jaj, lelkem, drága Muncurkóm, hol is voltál ennyi ideig? Vártunk a vacsoránál és nem jöttél, A nemzetes és tekintetes Morgó Mackó ur, a te apád, nagyon megharagudott és vacsorádat kidobta az udvarra, ahol azt egy kóbor róka azonnal fölfalta. Most aztán ott ül nemzetes ur az ebédlében és pipaszárral a kezében várja hazaérkezésedet. Jaj, aranyos Muncurkóm, mi lesz veled?

Hümmöge Zsuzsánna, a gazdasszonyunk mindig jószivü volt. Engem nagyon szeretett és most arra a gondolatra, hogy kikapok, ugy hullottak a könnyei, mint a zápores.

— Jaj, gyönyörm, Muncurkóm, — sirdmkozott tovább Hümmöge Zsuzsánna, — gyere, hadd bujtassalak el a padlásom. Készitettem neked ott jó puha fekhelyet, majd ott alszol és ében sem fogsz maradni, mert itt a kötömben mindenféle finom falatot rejtegetek a számodra.

Minden jól sikerült volna, ha a jószivü Hümmöge Zsuzsánna nem bögött volna olyan nagyon. Azonban olyan hangosan zokogott, amikor engem az ütlegektől féltett, hogy a papa odabent meghallotta a dolgot és egyszerre csak kint termett.

A dinnye épugy nő az üvegben, mintha szabadon lenne s végül egészen kitölti az üveg belsejét. Mintlogy azt a dinnyét ugy sem eszitek meg, nem muszáj megvárni, amig mészárik egészen, hanem mikor már jó nagyra megnőtt, levágjátok a szárától. Most aztán benne van a nagy dinnye a szüknyaku üvegben, nem is lehet kivenni belőle, csak ha összetöritek az üveget. Most aztán gondoskodni kell róla, hogy a dinnye ne rothadjon meg soha s ezt ugy tudjátok biztositani, hogy spirtuszt öntünk rá csordultig. azután légmentesen lepecsételjük az üveg száját.

Az ilyen üvegbe zárt dinnyét azután tegyétek ki a szobában a szekrény tetejére s megesodálja, aki csak meglátja.

Nemcsak dinnyével, hanem körtével, vagy almával is megcsinálhatjátok ugyanezt. Kis boxyó korában megtelelő üveget huztok rá, az üveget ügyesen hozzákötözitek az ághoz s éres után levágjátok. Néhány ilyen üvegbe zárt gyümölcsöt gyüjthettek össze s olyan kiállitást csinálhattok a szekrény tetején, aminek csodájára járnak majd az emberek. Természetesen nem szabad elárulni, hogy hogyan csinálták, hadd törjék rajta a fejüket azok, akik nem tudják a titkot.

JÁTÉK

Dinnye az üvegben

Ugye mindnyájan csodálkoznátok rajta, ha azt mondanám, hogy tegyetek be egy egész dinnyét egy szüknyakú flaskába. Nyilvánvaló, hogy a dinnyét nem lehet az üveg szük nyakán át belepréselni az üvegbe, de azért most elmondom nektek, hogy hogyan lehet ezt mégis megcsinálni?

Tavasszal kell kezdeni, közvetlenül a dinnye elvirágzása után. Tudjátok ugy-e, hogy mint minden gyümölcs, a dinnye is virágból lesz. Mikor a virág szirmai lehullanak, egy kis bogyó marad meg belőle s ez a bogyó nő meg nagy dinnyévé. S ez a bogyó magától nő és megérik, ha a szárán marad, de természetesen elszárad, ha letépjük.

A kertben válasszunk ki egy olyan dinnyetajtát, melyről tudjuk, hogy körülbelül mekkora dinnyét szokott teremni. A fiatal, nőni kezdő gyümölcsöt dugjatok bele ott a szárán egy akkora üveg nyakába, amekkorától tudjátok, hogy az épett dinnye is bele fog férni. Az üveget szépen odafektetiek a földre s ott hagyjátok egész nyáron át.

A dinnye épugy nő az üvegben, mintha szabadon lenne s végül egészen kitölti az üveg belsejét. Mintlogy azt a dinnyét ugy sem eszitek meg, nem muszáj megvárni, amig mészárik egészen, hanem mikor már jó nagyra megnőtt, levágjátok a szárától. Most aztán benne van a nagy dinnye a szüknyaku üvegben, nem is lehet kivenni belőle, csak ha összetöritek az üveget. Most aztán gondoskodni kell róla, hogy a dinnye ne rothadjon meg soha s ezt ugy tudjátok biztositani, hogy spirtuszt öntünk rá csordultig. azután légmentesen lepecsételjük az üveg száját.

Az ilyen üvegbe zárt dinnyét azután tegyétek ki a szobában a szekrény tetejére s megesodálja, aki csak meglátja.

Nemcsak dinnyével, hanem körtével, vagy almával is megcsinálhatjátok ugyanezt. Kis bogyó korában megtelelő üveget huztok rá, az üveget ügyesen hozzákötözitek az ághoz s éres után levágjátok. Néhány ilyen üvegbe zárt gyümölcsöt dugjatok bele ott a szárán egy akkora üveg nyakába, amekkorától tudjátok, hogy az épett dinnye is bele fog férni. Az üveget szépen odafektetiek a földre s ott hagyjátok egész nyáron át.

raktárába, ott találtok annyi rumot, hogy egy hónapig se győzitek inni.

Csak ez kellett a matrózoknak, hogy lemehessenek a hajó belsejébe. Ott aztán nem a rumot keresték, hanem Astorékat. Csakhamar meg is találták őket és egy-kettőre feloldották kötelékeiket.

— Csendben legyenek, — mondta nekik az öreg Joe, — mi nem vagyunk rablók, hanem Astor ur emberei.

Astor megszoritotta Joe kezét. Aztán lassan és egyenkint mindnyájan megint felmentek a fedélzetre. Ott először a két részeg őrt, aztán a többi rablót kötözték meg. Mikor ez megvolt, Astor elkiáltotta magát:

— Hála Istenrek és derék paitásainknak, szabadok vagyunk és Astoria ét a mienk.

HUSZONHARMADIK FEJEZET.

Nagytakaritás a hajón. — Örömlakoma. — A vörös James. — Börtönbe kerülnek a tengeri rablók. —Élet az angol telepen. — Pali életveszedelemben. — A kórházi ágyon. — Magyar szó a messzi Afrikában. — Nagy ereje van a honvágynak! — Bucsu Astortól és a karaván tól. — Utazás haza. — Ujra Szuboticán.

Astor és az expedició tehát ismét birtokába vette az Astoria hajót. A hajó kapitánya, tisztjei és matrózai ujra elfoglalták helyüket. Azután viszgálatot tartottak a hajón. Megállapitották, hogy semmi sem hiányzik. A hajó pénztárát a tengeri rablók ugyan kifosztották, annak tartalmát maguk között felosztották, a pénzt azonban hiánytalanul megtalálták a rablók zsebeiben. Az éléskamrában megállapitották Astorék azt, hogy a tengeri kalózoknak ugyancsak jó étvágyuk lehetett. Bizony alaposan ettek, de még alaposabban ittak.

A matrózok először is rendet teremtettek a hajón. A sok üres rummos üveget, mely szanaszét hevert a hajón, mind a tengerbe dobták. Aztán söpörtek és felsuroltak mindent. A rablók ugyanis nem nagyon törték magukat, hogy a hajón tisztaság uralkodjék.

Egyelőre nem sokat törődtek a rablókkal. Ezek összekötözött állapotban tovább hortyogtak részegségükben és álmukban fogalmuk se volt róla, hogy már nem ők az urak a hajón.

Astor kiadta a szakácsnak a rendeletet, hogy az egész személyzet számára jó lakomát készitsen. Nemsokára a tisz-

ÁRGGYILUS: Nem addig a'! Légy bár a Belzebub fia! De kardot ránts és vivj velem! Se irgalom, se kegyelem! *(Kardot ránt.)*

SZELLEM: Kel is nekem, gyerekjáték! Hahahaha! Veled vivni, hogy kiállnék. Három annyi lelked volna, bizony kileheled nyomba'. *(Ráfuj.)*

ÁRGYILUS *(a rőzsát a Szellemhez dobja, majd hátratántorodik, elalszik.):* Nesze, itt van a virágod, te se láss több napvilágot! *(Lehanyatlik, elalszik.)*

SZELLEM *(elkapja, nézi):* A mennydörgős fékomadta! Csodavirágot ki adta, leszakitva legszebb ága, az örök álom virága! Erőm törve, álma rövid, addig tart, mig hajnalodik.

VIII. JELENET.

Voltak, Tündér Ilona, Rózsa.

ILONA: Ébredj, ébredj boldogságom! *(Örömmel.)* Ide, hozzám, tündértársak, dalos, vidám reggelt lássak!

TÜNDÉREK KARA: Itt vagyunk! Itt vagyunk! Itt vár tündér asszonyunk. Üdvözöljük, madár zengjen, a csalogány énekeljen, Itt a hajnal, száll az álom!

ÁRGYILUS *(felébred, felül):* Királynőmet itt találom! Tündér Ilona, te drága! *Letérdel elébe.)* Szivem régi kivánsga. Itt vagy! Meg vagy végre! Végre! Végre!

RÓZSA: Itt a hajnal, nézz az égre!

ÁRGYILUS: Ugy-e eljössz szép hazámba... Atyám, anyám arany várába! Nem lesz! többé bezárva! Szép aranyos tündér várba!... Haza megyünk! Haza viszlek! Mint a galamb, ugy szeretlek!

ILONA: Veled megyek, kis királyom! Te leszel az én kis párom! Isten veled tündérország, szebb nálad az életország!

TÜNDÉREK: Mi is megyünk! Mi is megyünk! Veled leszünk! Elkisérünk!

FÜGGÖNY.

TRÉFÁS GOLYÓZÁS

Ástok egy mélyebö és négy sekélyebb gödröt. Azután körben a gödrök köré guggoltok, körülbelül két méternyi távolságra. De nem szemben, hanem háttal. Mindenik játszó kezében üveggolyó van, azt kell igy, hátra nem nézve elguritani. Akié a kisebb gödörbe esik, az mégegyszer gurithat, akié a nagyba, az nyer.

mazában. — Az bíz az! Ez aztán szerencse! Kedves kicsi rókám, szép kis állatka, milyen pompás bundád van, éppen ez kell nekem.

A rókát fölrakta a szán végére és tovább hajtott.

Ravasz állat ám a róka, különösen olyan szigoru éghajlat alatt, ahol ember, állat csak nagy fárdságosan szerzi meg a mindennapi falatját. Tetette magát a kom. Eszibe se jutott ithagyni ezt a szép vilagot. Azt a sok szép, kék-zöld vizü avat, a fenyves erdőket. Tetette magát az álmok állatja. Miközben az öreg jókedvüen továbbhajtatott, a koma kihajigálta a halakat az utra, majd mg is leugrott. Miót beállt a tél, még nem volt ilyen lakomája.

Az öreg mindebből semmit sem vett észre. Végre hazaérkezett. A telesége, a kis töpörödött, öreg asszony jött elébe.

— Hol voltál, kedves uram ilyen sokáig.

— Örüli asszony, ma nagy lakomát rendezünk! A legnagyobbat, sőt még egy gyönyörü rókát is hoztam, amit az utom talaltam.

— Igazán? — kérdezte kétkedve a feleségе, — pedig nem látok semmit.

Huzta, huzta, de biz az nem engedett.

Nekifeküdt teljes erejével. De jaj, szegény! Elszakadt a farka. Mig ott ült, befagyott. Ettöl a naptól kezdve a medvének csonka farokkal járja a világot.

Reggel mikor felkeltem, odamentem a papához és igy szóltam:

— Papa, kérem, tegnap este igazságtalan voltál hozzám Izaz, hogy késön kerültem haza, de azért elöbb meg kellett volna kérdezned, hogy hol voltam, mielött vernl kezdtél. De nem is engedtél szóhoz. Hát ma jön az iskolába a tanitónő és tegnap szünetünk volt, hogy tanuljunk. Én egész délután az erdei tisztáson voltam, hogy tanuljak mára.

— Igaz ez? — kérdezte a papa.

— Igaz.

— Hát akkor csakugyan jogtalanul kaptad a büntetést. Majd szólok a Hümmöge Zsuzsánna asszonynak, hogy adjon neked most jó reggelit, olyat, hogy az kipótolja még az elmulasztott vacsorát is. A magam részéről pedig itt van tiz dinár fájdalomdij.

Nemsokára aztán jóllakottan, zsebemben a tiz dinárral az iskolába indultam. Utközben találkoztam Mogyorósi Makiással, Barlangosi Bendegúzzal, Nyatogó Nándival, Tallérosi Töhötömmel és a többiekkel. Bementünk az iskolába és nemsokára valamennyien együtt voltunk. Bizony szepegtünk, ha arra gondoltunk, hogy mi lesz, ha majd a tanfelügyelö felszólit felelni. Furta a lelkiismeretünket az a tudat, hogy az elözö napon nem tanultunk semmit.

Nemsokára belött Zenebona Zebulon tanitó ur és kilépett:

— Bocsok, remélem, hogy jól tudjátok a leckét. A tanfelügyelö ur már az este érkezett meg. Nálam aludt és most reggelizik. Mindjárt itt lesz. Figyelmezteltek bennetket, hogy nagyon mérges.

Alig végezte be szavait a tanitó ur, kinyilt az iskola ajtaja és belépett rajta a tanfelügyelö. Felállottunk, de annyira megrémültünk, hogy majd hanyatt vágódtunk. A tanfelügyelö ugyanis nem volt senki más, mint az az öreg medve, akit a mi elözö nap az erdöben láttunk. Bizony ö volt az a pápaszemes, sárgacipös medve, aki a hóna alatt esernyöt cipelt és akit mi esernyöcsinálónak nézlünk, csufoltunk és bökkmakkal dobáltunk.

Reszketett a szavunk, amikor énekelve köszöntöttük a tanfelügyelöt, amint arra a tanitó ur betanitott:

— Is-te-en ho-o-o-o-oz-ta-a!

A tanfelügyelö ur intett, hogy üljünk le, azután felment a katedrára és ott megszólalt:

— Mikor tegnap erre a vidékre érkeztem, egy csomó

Hogyan épült Velence

Talán akad közöttetek gyerek, aki volt már Velencében, de hallani bizonyára mindannyian hallottatok erről a csodavárosról. Csodaváros, bizony »a tenger királynője«, ahogy Velencét évszázadok óta nevezik, mert az uccáin nem száguldanak autók és nem csilingelnek villamosok, még csak szelid konflislovacskát sem nógat vörösorru kocsisbácsi. Velence uccáin viz folyik, azaz nem is folyik, mert állóviz: mélymedrü csatornák szelik át az egész várost. Ezeken a csatornákon »gondolá«-nak nevezett csónakokkal közelednek az emberek, főutjukon pedig a gyönyörü »Canale Grande«-n motorcsónakok pótolják az autót és kis gőzhajók a villamost. Képzeljétek: milyen különös város az, ahol a szakácsnő csónakon megy a csarnokba, a gyerekek csónakkal járnak iskolába és ahol nem ugorhatsz fel a robogó villamosra, ha lecsöngetett a kalauz, mert vizbe pottyansz.

Dehát ezekben a vizuccákban talán a házak is vizben állnak? — kérdezitek ti tamáskodva.

Bizony vizben. Mégpedig nem is néhány év, hanem sok sok évszázad óta. A monda szerint több mint ezer éve, mert amikor Attila hun király elpusztította Aquileát, annak a lakói a tengerre menekültek és ott épitették fel hozzáférhetetlen vizi fészküket, Velencét. Annyi biztos, hogy Velencét kereskedők épitették, akiknek fontos volt az, hogy árut szállító hajóik (a vonatot akkor még nem ismerték) egyenesen a kapujuk előtt kössenek ki.

Akit érdekel, annak azt is elmondom, hogy hogyan lehetett a vizre házat épiteni. Mert nehogy azt higyjétek, hogy ezek olyan lebegő kis fatákolmányok, amilyeneket például a Dunán lehet látni, a propellerállomásoknál! Csodaszép hatalmas paloták vannak köztük — képzelhetitek, hogy milyen erősek, szilárdak, ha már évszázadok óta állnak mozdulatlanul a helyükön.

Nos, a régi velenceiek rájöttek arra, hogy a ház alapját a viz alatt kell felépiteniük, még pedig fából. A fa ugyanis csak akkor korhad, ha hol vizes, hol száraz. Az a fa, ami állandóan viz alatt van, az évek folyamán egyre tartósabb lesz. Facölöpöket vertek be tehát a tenger fenekére, ami nem volt könnyü munka, mert hisz a tenger borzasztó mély és a viz alatt legfeljebb buvárok sétálhatnak, de dolgozni bizony azok se tudnának. Az okos velencei épitészek tehát először leengedték a cölöpöket és kicsit megtámasztották őket. Aztán

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

Az öreg Joe matróz szétnézett a hajón. A tengeri rablók szerteszét feküdtek és hortyogtak. Csak kevesen voltak ébren. Az alvók mellett heverő üres üvegek elárulták, hogy erősen berugtak a hajón talált rumból. Azok is, akik ébren voltak, erősen támolyogtak. Joe összesugott pajtásaival és aztán igy szólt:

— Hé, pajtás, adjatok nekünk is egy kis italt.

— Persze, persze, — mondta a tengeri rabló, aki leengedte volt nekik a kötélhágcsókat, — nektek is kell egy kis itóka. De nézzétek, pajtások, nekem és Kajlafülünek, akik őrködünk, nehéz a lábunk a szesztől, a többiek pedig a vezérrel együtt részegen döglenek. Menjetek el magatok a hajó

hasznotalan bocs részéről kellemetlen fogadtatásban volt részem. Orditoztak rám és bükkmakkal dobáltak. Azonban nekem gyenge a szemem és azért is viselek pápaszemet. Szerencém azonban tudni, hogy azok a hősök, akik tanfelügyelőmió bocs jött, akikben a negyedik völgybeli bocsokra ismertünk. Ezek rámkiáltottak, hogy takarodjunk onnan, mert nekik kell a hely, mivel rablót és zsandárt játszanak. Nem akartunk szót fogadni, mire meg akartak verni. Erre én azt mondtam a pajtásaimnak, hogy az okosabb enged és azért menjünk máshová, ahol nyugodtan tanulhatunk. El is mentünk és tanultunk is estig. A negyedik völgybeli bocsok pedig ott maradtak. Bizonyosan ők voltak azok, akik a tanfelügyelő urat csufolták és dobálták.

Ezzel elhallgattam, mire megszólalt Zenebona Zebulon tanító ur:

— Tanfelügyelő ur, kérem, azt hiszem én is, hogy így lesz valahogy a dolog, mert a negyedik völgybeli bocsok a legrosszabbak az egész vidéken és mindenki retteg tőlük. Az én tanitványaim nem bántanak őreg embereket.

A tanfelügyelő ur odafordult az osztályhoz és kérdezte:

— Mondjátok bocsok, ugy történt, amint pajtásaink elbeszélték?

Az egész osztály körusban zengte rá:

— Ugy történt!

kitaláltak valami olyasféle szerkezetet, mint a falusi kerekeskut, csakhogy a kötélen nem vedret eresztettek a mélységbe, hanem egy óriási követ. Ez a kő teljes sulyával rásett minden vert be a földbe, azaz a tengrfenékre. Mikor már sokig a cölöpre és — mint egy óriási kalapács — egyre mélyebdig ilyen cölöpöt vertek be egymás mellé, akkor a cölöpökre sok ilyen gerendarácsot fektettek és arra épitkeztek.

Képzelhettek, hogy mennyi tudás, türelem, idő és munka kellett egy ilyen régi, szép velencei palota felépitéséhez. Azóta a tudomány sokat haladt, de a viz alatti épitkezés ma is sok fejtörést okoz a mérnökbácsiknak. Ma fa helyett inkább betont alkalmaznak, ami egy cementből, homokból és kavicsból álló keverék, mely a viz alatt elpusztithatatlan szilárddá keményedik. A hidakat tartó pilléreket például ugy épitik, hogy óriási vasliengereket engednek le a folyó medrébe, ezekből kiszivattyuzzák a vizet, föntről levegő áramlik a liengerbe, melyben azután a munkások szépen dolgozhatnak. Nelicezbb munka a tengeri épitkezés. Ez ugy történik, hogy betontömböket eljtenek a tengerbe. Ezek az óriási su-

A halász, a róka és a medve

Élt egyszer északon, a soktavu finn félszigeten egy szegény, öreg halász. Egy téli napon nagy szerencsétje volt; olyan sok halat fogott, hogy alig tért bele a szánkójába. Amint hazafelé haladt, jókedvében még énekelni is kezdett a kis öreg, pedig ugyancsak rozsdás volt már a torka.

Egyszer csak, mint, mit lát az utón?

— Bizony valami elvégtől fültordult róka — gondolta

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Az olvasás válsága

A könyvek napjáról beszélnek és az anya-, tüdővészes-, Vörös Kereszt-, repülő-, gyermek-napok után miért is ne lehetne egy vagy három napon át egy kis propagandát csinálni a könyvnek. Sokat ugyan nem használ a könyvesboltok polcain megrekedt olvasmányoknak, de a társadalom ezzel is könnyitett valamit lelkiismeretén.

Az eszmét az olaszoktól vesszük kölcsön. Az olaszok az idén a második »festiva nazionalet« rendezik és ezuttal a városok piacain potom pénzért kerülnek eladásra azik a könyvek, amelyek milliós példányban jelennek meg és áruk nevetségesen olcsó. A könyv előállitása ma a legtöbb államban a békeparitáson felüljáró költségekkel jár. Ezért van szükség százezrekre vagy milliókra, akik olvasnak, hogy olcsó könyv legyen előálitható. Igen ám, de a könyv válsága szerencsétlen véletlen folytán összeesik az olvasás válságával. Kevesen olvasnak és még az olcsó könyvet is csak ugy veszik, ha szép a kiállitása, ha a könyvszekrényt »emeli«, mert mint olvasmany sok esetben alig jön számitásba.

A háboru előtt sokkal többen olvastak. Olvasott a diák, aki már Tacitus alá is modern regényt dugott, hogy a latinórát kellemesen kihasználja. A kisasszonyok a villamoson már kora reggel olvastak, sőt az átszálló állomás pár percnyi időközét is kihasználták. A háziasszonyok a paprikást kavarták egyik kézzel, a másikban Beniczkynét tartották, sőt — horibile dictu — férfiak is olvastak. A könyvet ma elnyomja: a rádió, a tánc, a keresztrejtvény, a mozi, a sport, a repülés. Csak hat tényezőt ragadtunk ki hirtelen, mint a ma emberének és asszonyának olyan szórakozását, amelyek a háboru előtt alig voltak ponderábilisak. De ha sokat gondolkoznánk, még hat ilyent tudnánk felsorolni és ezeknek együttes befolyása teszi feleslegessé a könyvet, akár a jó, akár a rossz könyvet. Az okokra a legjobban jellemző, hogy az utóbbi évek tömegirodalmi sikerét a Szivek Harca érte el, mert abban minden eleme meg volt az érdekességnek, a modern ember narkotizálásának, valljuk be: érdekesen pergett, mint egy mozifilm, izgalmas volt, mint egy keresztrejtvény és kiszámithatatlan fordulatu, mint egy Oceánrepülés. De világos, hogy sem Thomas Mann, sem Henri Barbusse nem hajlandók e hármas feltételnek elget tenni és az irodalmi könyv tábora egyre fogy és a hajdan olyan hüséges nyáj elszéled.

Ki olvasson? A fiu aki inkább rádiót szerel, a kisleány, aki inkább tenniszezik, a nagyleány, aki a dancingba jár, az asszony, aki rummyzik, a férj, aki alsózik? És mikor olvassunk: reggel, a mikor az ujság betölti időnket, délben, amikor alszik inkább az ember, este, amikor zene, tánc vagy rádió van. Az emberek életét uj programok töltik be, az idő elfogy és a könyv a könyvszekrényben marad és senkisem nyul utána. Az ember a reális élvezetek, a társas örömök embere lett. Az ideális történések helyett egyre jobban a valóság érdekfeszitő fordulata tölti be gondolatkörét. A férfiakat a világ romantikus eseményei, a nőket a tánc, divat fordulatossága köti le. Be kell látni, hogy a századelő romantikus másféltizede unalmasan egyhangu és vérszegény fantáziáju volt a mai korhoz képest. Az unalom egyetlen fegyvere a könyv volt és ma kitünik, hogy csak mint unalmi fegyvert használták a legtöbben és ezeknek hatalmas táborát vesztette el a könyv.

A könyv..., amelyért ma már nem mennek és igy ő szalad az olvasó után. Körülbelül ezt jelenti a könyvek napja. A könyv kiszalad az uccára, hogy olcsón kellesse magát. Ha léteznek azok a százezrek, akiknek legalább az olcsó könyv kell és ha az olcsó könyv nyomdatechnikai előkészülete meg van, akkor valami eredménye lesz a Könyvek Napjának, különben céltalan propagandanap lesz, amely nem enyhiti az olvasás válságát.

UJ KÖNYVEK

Sándor Pál: Szabadságos halottak

(Regény — Uj Kultura kiadása Budapest)

Szabadságos halottaknak nevezték magukat a háboru alatt a frontról hazatérő katonák, akik két-három heti pihenés után ismét visszatértek a pokol tornácára hősi halált halni, vagy hogy a legjobb esetben: féllábbal, félszemmel, csonkán usszák meg a vérzivataros időket. A regény hőse egy ilyen szabadságolt halott, aki árnyékként ödöng az élők, a nyugodt, egyensulyozott lelkiismeretü polgárok között. A vérben és gránáttüzben edzett katonaszökevény forradalmár lesz, »földalatti elem« aki hiveket toboroz eszméi számára a városban. Ezer veszedelem környékezi, detektivek ólálkodnak a nyomában és a bérház lakói, akik között meghuzta magát, gyanus szemmel kisérik az agitátor müködését. Az ugynevezett illegális mozgalomról szóló fejezet kicsit tulzottan vadregényes és a misztikus kocsmai jelenetek, az esti titkos összejövetelek leirása inkább hatásos irodalmi lidércnyomás, semmint valóság. De igy is hallatlanul érdekes Sándor Pál regénye. Meleg lirai tónussal festi alá az egyes mozzanatokat, különösen drámai és megkapó az asszonynak a figurája, Takács Marié, aki az urát várja vissza a harctérről és aki már teljesen beleélte magát a háboru erkölcstelen ideológiájába, amely lutrit csinált az embei életből is. »*Ha életben marad isten segedelmével, együtt folytatjuk tovább földi vándorlásainkat*«. Ez volt a hadi-menyecskék refrénje. De az idegen felnyitja Takács Mari szemeit, aki készséggel áll a szolgálatára és szivvel lélekkel segiti őt munkájában. A regény meséjét nehéz lenne kivonatolni. Nem olyan könyv ez, amelyben »izgalmas, lélegzetelállitó« fordulatok leselkednek a felajzott idegü olvasóra, trükkök és raffinált helyzet-problémák.

Egy jobb élet becsületes mártirjairól szól ez a könyv, azokról a névtelen hősökről, akik pionirjai mertek lenni egy kiátkozott és elkárhozott ideológiának, akik felmerték emelni a szavukat akkor, amikor mindenki börtönt és halált üvöltött feléjük, ám ők mégis vállalták és elkezdték azt sziszifuszi munkát, a mit egyszer csak elkellett kezdeni valakinek és amelynek éppen a kezdete volt a legnehezebb.

Sándor Pál regénye megrendelhető a Minerva könyvosztályában is, Szubotican. **(t. i.)**

A tragikus táncosnő

(Izidora Duncán emlékiratai)

Ma, mikor a táncban is a széttöredezett ritmust, a bohókás rángást, a különegességet méltányolják és feketék, (vagy legalább is barnák) a tánc csilagai, különös érzéssel lapozzuk végig Isadora Duncannak most megjelent emlékiratait, amelyekből *egy fehér táncosnőt ismerünk meg*, egy tragikus asszonyt, aki egy immár elmult évszázad költői eszményét valósitotta meg mozdulatokban s a régi, görög tökélyt, szépségeket akarta ide büvölni erre a földre. A táncosnő az emlékiratait a háboru végeztével irta meg Mikor tollat fogott kezébe, érezte, hogy nem müvésze a beszédnek. Ezt mondotta:

— *Én csak tánccal tudom magam kifejezni.* A testem csak a tánc által lesz a leikem átlátszó közegévé. A legnemesebb zenék ritmusa, a hullámok és szelek üteme, a nagy Mindenség muzsikája ekkor belém olvad s mozgatni kezd engem.

Valóban *ő nem volt ballerina soha.* Semmi sem állott távolabb lényétől, mint a szokványos ballett, a kifejezéstelen erőmüvészmutatvány, a hamis-stilusu *táncakadémia, melytől szerinte az ujitók sem tudtak teljesen elszakadni, még az oroszok sem.* Őt nem tanitották lábujjhegyen járkálni. Kislány korában kezdett táncolni. Anyja, egy boldogtalan asszony folyton zongorázott, mert csak a zene által kapott vigasztalást nyomoruságában. Isadora pedig átélte *Beethovent, Schumannt, Chopint* és mozgássá változtatta azt, amit érzett. Ez az ihlet követelte, hogy mezitláb lépjen a szinpadra s testére pusztán egy tunikát vessen. San Franciscoban *szinte magától fedezte föl a hellén szépséget*, minekelőtte még láthatta volna a British Muzeumban a görög vázák táncosnőit. Európában természetesen öntudatossá tette azokat a vágyakat és szépségideálokat, melyek Amerikában fölsarjadtak benne. Rajongott *Boticelliért, Wagnerért és Rodinért.* Görögországban *a Parthenon oszlopai között táncolt.* Müvészete akkor ért tetőfokra, mikor Beethoven kilencedik szimfóniájának is kifejezést adott mozdulatokkal. Arról álmodozott, hogy ez a lirai, végtelen felé vágyódó és az ember legmélyebb mélyét kifejező tánc lesz *a jövő müvészete.* Nem sejtette, hogy öröksége Josephine *Baker* kezébe kerül. Mindenesetre ma már a tizenkilencedik századbeli nemes régi nagyságok között emlegetik a nevét.

Élete is hasonlit azokéhoz.

Eleitől fogva tragikus élet ez. Senki sem tudja őt lebilincselni. Még az *a titokzatos miliárdos* sem, aki egy napon megjelenik nála és palotát épittet számára, hogy abban tanitsa a leendő táncosnőket. A kastélyt elfogadja tőle, de még se lesz a felesége. Imádja két gyermekét, ezeket a kis táncoló angyalokat. Egy napon azonban a kis Deidre és a kis Patrick gépkocsiba ülnek, *a kocsis részeg, belehajt a Szajnába s a gyermekek mindaketten megfulladnak.* Az anya éveken át örjöngő fájdalomban és mélabuban él. Emlékirataiban azt irja, hogy a fájdalom nem emel föl, nem tisztit, a földre sujt. Még egy gyermeke születik, de az nyomban meg is hal. Majd kitör a háboru, Isadora Duncan a Marseillaise hangjaira táncol vörös ruhában. Svájcban az iskolája megbukik. Amig Páris fölött *ellenséges repülőgépek cikáznak és bombákat dobnak le. Isadora Duncan a Place de la Concorde-on táncol.*

Megrendülten tesszük le ezt az őszinte könyvet.

Életrajzirója végül az utolsó adatokat is közli: A táncosnő megszereti Szergej Jessenin nevü fiatal orosz költőt, aki szilaj és iszákos, repülőgépen megszökteti, de elhagyja a nőt és aztán öngyilkos lesz, Isadora Duncant pedig a fátyola fojtja meg, mely a gépkocsija kerekére tekergőzik, egy pillanat alatt.

Borzasztó élet, de regényes és — el kell ismernünk — stilszerüen végződik is

*

Az »Együtt« kulturszemle uj száma most jelent meg változatos tartalommal. A kitünő folyóirat közli *Tian Han* kinai forradalmi drámájának egy részletét, *Sándor* Pál forditásában, *József* Attila versét, *Kálmán* József tanulmányát Maxim Gorkijról, *Justus* Pál versét, *Nagy* Lajos, *Sándor* Pál, *Tamás* István, *Rubin* László, *Gyomai* Imre, *Fulus* Ervin és *Bisánszky* Ignác cikkeit, tanulmányait. A nivós szemle Jugoszláviában a *Meteor* filmvállalatnál kapható az Alexandrova ulicán.

*

Megjelent a Letopis juliusi száma. A noviszadi Srpska Matica nivós folyóiratának legujabb száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: *Kasanin* Milán: a Srpska Matica uj feladatai. *Vasziljev* Dusán: A vers mulja. *Banica* Szvetiszláv: A középiskolai probléma. *Dr. Klapec-Gyorgyevics* J.: A nő sorsa. *Dr. Nikics* Fedor: Mi és a magyarság. *Milankovics* M.: Századokon át. *Tartalja* Guidó: Szonja imája (vers). *Gyukics* Dusán: A föld imádata (vers). *Popovics* Jován: A varázssip (vers). *Dr. Grafenauer* Iván: Kszaver—Mesko Francsicsek. *Kszaver-Mesko* Francsisek: Ifjuság. A figyelő rovatban: *Dr Nikics* Fedor: A magyar-román optánspör. *Dragutinovics* Brankó: Beograd zenei élete. — A beogradi Nemzeti Szinház munkája májusban. — Fritz Lang uj filmje. — Az olasz irodalom. — Irodalmi pályadijak Amerikában. — Kukucsin Martin. — Edmund Goss. — Leonardo kultusza. — Könyvszemle és külföldi lapszemle egészitik ki a nivós folyóirat legujabb számát.

*

Rafael Sabatini. Borgia Caesar élete. Rafael Sabatini az angol irodalomnak egyik legérdekesebb alakja. Érdekes elsősorban származásánál fogva, mert olasz apa és angol anya fiának született, Olaszországban, svájci és portugál iskolában nevelkedett, de kora ifjuságától kezdve angol földön él és angol nyelven ir. Negyedszázados irói multja olyan nagy sikereket mutat föl, amelyekkel vérbeli angol iró is kevés dicsekedhetik. Már legelső müvei is elárulták nagy irói készségét, pompás fantáziáját, ragyogó történettudását és e hármas tehetsége elsősorban a történeti regény és a történeti életrajz nagymesterévé avatta. Több mint husz történeti regény jelent meg tollából, de a regényeken kivül, amelyeknek nagy népszerüségét köszönheti s amelyek drámai cselekményükkel, pompás korképeikkel és a szereplők élesen fölrajzolt plasztí-

kus galériájával magasan kiemelkednek az átlagos angol regény szinvonala fölé, két nagy történeti életrajzot is irt, amelyek az események középpontjában álló hős köré nagy és széles ecsetvonásokban fölvázolják elmult idők viharos közdelmeit. »Borgia Caesar élete« Sabatini két nagy történeti munkája közül az, amelyik a magyar közönséghez tárgyánál és hősénél fogva közelebb áll s a Genius ez okból e munkát választotta elsőnek. De azért is, mert Gobineau és Gregorovius, Burckhardt és Taine munkáin kivül alig van az európai irodalomnak terméke amely a renaissance szellemét, szenvedélyes ifjuságát s elragadó szineit olyan tökéletesen hü képben tükrözné vissza, mint ennek az olaszvérü angol irónak rendkivül érdekes, lebilincselő és élvezetes munkája. A forditás, amely Kiss Dezső müve, hiven és tökéletesen visszaadja az eredeti minden szépségét. A két kötet ára füzve 120 dinár s megrendelhető a Minerva könyvosztályánál.

✸

A Nyugat julius 1-i számában *Andreas Haukland*, a világhirü norvég regényiró, a legközelebbi Nobel-dij aspiránsa, elragadó elbeszélést irt, amelyet kéziratban küldött el a Nyugatnak, hogy — mint kisérőlevelében mondja — ezzel is tiszteletének és bámulatának adja tanujelét a magyar folyóirat iránt. »A nagy halászat« c. elbeszélés tehát norvég kiadását is megelőzve először magyarul jelenik meg Hajdu Henrik mesteri forditásában. Ugyanakkor a kitünő dán esztétikus, *Josef Petersen* tanulmányt ir északi irótársáról, akinek összes müvei legközelebb magyarul is megjelennek sorozatos kiadásban. Az uj Nyugat-szám szépirodalmi tartalmából kiválik *Déry Tibor* kis regénynek beillő meséje: »Ébredjetek fel«, továbbá *Gellért Oszkár* négy és *Kassák Lajos* két verse, aztán *Elek Artur* »A harangláb« c. költői novellája és *Lanátor Pogány Ferenc* »Munka nélkül« c. elbeszélése. Kritikai cikkeket *Denise de Rougemont, Ignotus Pál, Tersánszky J. Jenő* és mások irtak. A gazdag szám ára 20 dinár, negyedévi előfizetés 100 dinár. Aki julius 1-től előfizet, *ingyen kapja a Nyugat Ady-emlékérmét, a melynek 300 dinár a bolti ára.* Főbizományos: Literaria, Szubotica, Karadjordjev trg 12. Kapható minden könyvekereskedésben.

✸

Az »Innen-Dekoration« juliusi száma több, mint negyvenöt gyönyörü illusztrációban ismerteti a düsseldorfi német müvészeti kiállitás lakásberendezési dekorációit. A legkiválóbb épitészmérnökök legszebb tervei, amelyek a düsseldorfi kiállitáson óriási feltünést keltettek és a legnagyobb sikert aratták, gazdaggá teszik a müvészi kiállitásu folyóirat juliusi számát, amely a modern, kényelmes és müvészi izlésü lakásépités és berendezés számtalan nagyszerü példáját tárja az olvasó elé.

Az élet humoristája

Apróságok Feydan-ról

Feydeau-t az élet humoristájának nevezték. Még pedig joggal. Pazar kézzel szórta szét ötleteit, nemcsak bohózataiban, hanem mindenütt, ahol járt-kelt.

Egy főpróbán történt. Kritikusok, színészek ácsorogtak az előcsarnokban, dicsérve-csepülve a darabot.

Feydaut valami gonosz, ragyogó ötletet mondott, amire mindnyájan elkezdtek kacagni és szájról-szájra adták.

Egyszerre oda siet a csoporthoz egy ismert irodalmi szarka, afféle operettgyáros, aki ötleteit tolvajlámpással keresi éjszaka. Üdvözli a mestert a pompás megjegyzésért s megkérdezi tőle:

— Ez az ötlet tényleg az öné?

— Igen — válaszolta Feydeau mélabusan — de már... nem sokáig.

✸

Fiatalkorában egy lóverseny ujságnál kereste kenyerét. Nem nagyon érdekelte a lósport. Egy este minthogy nem volt ideje tanulmányozni a másnapi futtatások esélyeit, a rovatot ezzel a rövid megjegyzéssel zárta le:

— Anyagtorlódás folytán a holnapi futtatások tippjeit csak *holnapi számunkban közöljük.*

✸

Egy tőzsdés a szeme láttára bement egy könyvkereskedésbe, ahol megvásárolta a nemrég megjelent könyvet: *Hogyan lehet meggazdagodni?*

— Valamire figyelmeztetlek — szólt a tőzsdéshez a mester — vedd meg hozzá a — büntetőkönyvet is.

✸

Egyszer barátjai erről a hires tőzsdésről beszéltek. Valamelyikük fölkiáltott:

— Szeretném, ha csak az lenne az enyém, amit ez összelopott.

— Ez embertelenség — csapott rá Feydeau. — Akkor szegénynek semmije se maradna...

Valóság és irodalom

Irta: Gaál Gábor

Külföldi kritikusok már több izben emlegették s egyik-másik közülök magyarázatát is próbálta adni annak, amiért ma a világ vezető irodalmaiban oly nagy kelete és érdeke van irók és közönség előtt a memoiroknak, életrajzoknak, általában az olyan könyveknek, melyekben nagy és különös sorsok s nagy cselekvő emberek élete rekapitulálódik a müvészi ábrázolás ama delikát eszközeivel melyeket a regényirodalomból ismer az olvasó. Pár éve, állapitja meg például a Nouvelle Revue Fracaise egyik kritikusa — az életrajz, a biográfia olyan virágkorát éli, amelyen még sohasem volt a világirodalomban. S ez a megfigyelés tényleg találó. Találó még abban az értelemben is, hogy az utolsó esztendőben nem költő, vagy regényiró, avagy gramatikus volt az, akinek a müvét az igazi irodalmi szenzációknak kijáró lázzal olvasta a közönség... A legnagyobb sikerü próza-irók az utolsó esztendőkben tényleg memoár irók és biografusok voltak, illetve ha volt más irodalmi müfajban nagy érdeklődést kiváltó szerző, ugy annak müve müfajilag, hogy ugy mondjuk nagyon erősen konvergált a biográfiával: — a divatos amerkai és orosz regényirók egy krónikaszerü, félig valóság-, félig irodalom-müfajt hoztak forgalomba.

Mi lehet az oka, hogy a biográfia oly aktuális ma? Mi lehet az oka annak, hogy nagy emberek élete iránt már nemcsak a mohón tudnivágyó, vagy az esztéta beállitódásu ember érdeklődik, hanem az olvasók átlaga is? Miért lett egyszerre oly aktuális Goethe, Napoleon, Caesar, Disraeli, Cavour, Franklin Benjamin, Bismarck és mások, hogy csak a »slágereket« emlitsem: — és más skálában miért oly aktuálisak ma az önéletrajzok és emlékezések és más, az Ént és a Valóságot előtérbe toló, lényegében nem kitalált, hanem valóságirodalom?

Mi történt az olvasóval és a világgal, hogy egyszerre tankönyvek utalásain és speciális studiumokon tul az érdeklődés homlokterébe került egy olyan müfaj, amely azelőtt csak históríkusok, filológusok s más szellemtörténettel foglalkozók számára birt becsel? Mi e biografia-hullám legközvetlenebb magyarázata? Vajjon csak az és annyi, hogy ezeknek a nagysikerü biográfiáknak szerzői nem iskolamesterek, hanem müvészek, akik az iskolamesteri szinvonalról a regény eszközeivel és talentummal és izléssel jobban tudják jellemezni és élővé tenni alakjaikat, mint az előző korok iskolás életrajzairól s ezért a közönség érdeklődése is fogékonyabb lett velük szemben?! Vajjon csak az volna az érdeklődés magyarázata, hogy egy Emil Ludwig, vagy egy André Maurois, vagy egy Palcologue sokkal müvészibb, mint a régi életrajzirók? Aligha! S nemcsak azért aligha, mert a régi nagy életrajz és memoárirók fénye még mindég nem halaványul el a maiak fénye mellett, hanem mert magyarázatnak ez semmiképp sem elegendő: a biográfiák sikere nemcsak müvészi megcsináltságuk miatt aktuális. A müvészi voltuk miatt még heverhetnének a könyvespolcokon, mint ahogy az előző korok müvészi biográfiái hevertek is, dacára minden müvészi kvalitásoknak, ugy, hogy csak egy beavatott kör ismerte őket...

Az érdeklődés magyarázata közvetlenebb és mélyebb és ugyanakkor összetettebb is. Összetett például abban az értelemben, hogy az utolsó évek memoár- és életraizirodalma ellenére minden müvészi kvalitásnak, mely értékessé teszi ezt az irodalmat, még mindig csak a beavatottak olvasmánya marad, ha a világirodalmi pillanatban, vagyis akkor, amikor a biográfia az érdeklődés homlokterébe került, nem áll a regény versenyen kivül, illetve, ha a kornak, mely oly lelkesen istápolja a biográfiát, van igazi regénye, mely kötni tudja az érdeklődést és legaloppozni a biográfia hirtelen felszedett előnyeit. ilyen regény azonban nem volt, azaz még ma sincs s ezért a biográfia (legalább egyelőre) veretlenül fut.

A most emlitett magyarázat azonban csak a biográfia lehetőségeire világit. Arra világit, hogy az érdeklődés területén volt egy szabadsáv. Ezt a szabadsávot bizonyára nem foglalhatta volna el a biográfia, ha nem játszanak közre olyan mozzanatok is, melyek már kizárólag a biográfia müfaji természetében lelik magyarázatukat. A biográfiák kétségtelenül nem hatnak, ha az idő és az idő emberének természete valamiben, a lényegben nem párhuzamos valamivel, a lényeggel a biográfiából.

A közvetlen magyarázat ezért abban áll, hogy az ember és érdeklődése az irott dolgokkal szemben a tiz-tizenöt év előtti ember érdeklődéséhez képest elváltozott. Az irott dolgokban az ember ma már nem a szépség káprázatokat, az álmot, a hangulatot és a költészetet keresi. Mindezek egy sokkal erősebb és nagyobb érdeket keltő momentummal szemben járulékos tényezőkké lettek. Ma az irott dolgokban az ember (az előbb emlitetteken tul) elsősorban az élet valóságát s az emberi és társadalmi lét szinte megfogható, reális tárgyiasságát keresi. Nem a kitalált és konstruált müvészi valóságot, hanem az adottat és valóságosat. A mai embert nem a regényvilág, hanem a valóságvilág érdekli. S a valóság-világban a tanulságokat, az élet, az érvényesülés, a cselekvés logikáját keresi, azaz a nagy élet, a nagy emberek és a nagy tettek pedagógiáját. A mai olvasó mindenekelőtt és elsősorban a valóságot akarja megismerni, mert adott és ijesztő feladat számára »meguszni« a valóságot s czért lelki és érvényesülési tippek után kutat a nagy életekben és azt az aktivitást lesi és azon az aktivitáson nevelődik, amely dolgozik és árad egy-egy nagy életben. A mai embert biográfiákban, épp ez az elem köti vagyis az, hogy mit tud a hős s hogy mi lehet a tudás és az aktivitás az ember számára. Természetesen mindezek ábrázolása a biográfiában nem lehet el széleskörü tudás és kritika nélkül: a tudás és a kritika viszont épp a legtipikusabb müzagétjei koruknak. Ezért fedezte fel az után a mai ember, egy betegesen abstrakt és valóságellenes (szimbolista, romantikus és esztéta) irodalomból való kiábrándulás után, hogy a valóság érdekesebb a kitalálásnál s hogy egy nagy ember élete fascinálóbb, mint bármely regényhősé, vagy legalább is oly fascionáló, — a müvész viszont a szimbolizmus s a rákövetkező absrakt stilusok csődje után arra jött rá, hogy a valóság müvészi visszaadásának legalább oly nagyok a lehetőségei, mint a müvészi kitalálásnak a valóság káprázatát megadni. A két felfedezés, illetve az izlés igy találkozott a biografiában...

Természetesen lehetséges egyéb magyarázat is. Valószinüleg magyarázat az is, hogy a mai ember a világháboru és az összeomlások rettenetes élménye után ismét rekapitulál és erőt gyüjt. Készül. A magyarázatok sorát azonban nem folytathatjuk. Ezért hangsulyozzuk inkább mégegyszer a mi konkluziónkat: a biográfia győzelme a valóság győzelme ez elernyedt és abstrahálódott regényirodalom felett, melynek érdeke mindaddig tartani fog, amig eljön a kor Balsacja, aki talentumával és uj valóságérzékével ugyanugy a studiumok hátterébe fogja tolni a biográfiát, mint a mult században tette.

Biográfiák, amelyet minden müvelt embernek el kellene olvasni: Paleologue: II. Sándor cár tragikus regénye. Ára 40 dinár; Lucien Muret hercegnő: Nagy Katalin cárnő szerelmi élete. Ára 40 dinár. Maurius Andre: Kolumbusz Kristóf igaz kalandjai. Ára 60 dinár. Rafael Sabatini: Borgia Caesar élete 2 kötet. Ára 120 dinár. Paul Reboux: Madame du Barry szerelmi élete. Ára 40 dinár. Myriam Harry: Kleopatra szerelmi élete. Ára 40 dinár. Szini Gyula: Jókai, egy élet regénye. Áa 60 dinár. Komáromi János, Esze Tamás, a mezitlábasok ezredese. Ára 60 dinár. Pourtales: Liszt Ferenc életrajza. Ára 72 dinár.

Pirandelló-nál

Az iró szinigazgató ősztől kezdve csak iró lesz s elmondja uj darabjainak tartalmát

Pirandello öt év óta a világot járja társulatával, mely kizárólag az ő drámáit mutatja be. Ezen a müvészi körúton meglátogatja Budapestet, Bécset, Prágát, átkelt Amerikába s mindenütt fölébresztette a világ figyelmét munkássága iránt. Különösen nagy sikere volt Párisban, Londonban és Berlinben.

Augusztus végével *vándortársulatát föloszlatja és kizárólag irói munkásságának fog élni.* Nem lesz többé szinigazgató, csak költő.

Milanoban meglátogatta a drámairót egy ujságiró szállodai szobájában. Pirandello *Lázár* cimü drámájának utolsó oldalait gépelte.

Ugy ült az irógép előtt, mint mikor a gyermekek, akik nem tudnak zongorázni a zongorához ülnek és próbálgatják a billentyüket. Nem jól gépel, de — amint mondja — *épp ez növeli az ihletét, annál inkább latra vet minden szót, mielőtt leirná.* (Töltőtollát már csak arra használja, hogy autogrammokat adjon, vagy ajánlásokat irjon könyveibe.)

A szinház varázsáról beszélt. Ezt mondotta:

— Michelangelo kétségbeesett azon, hogy *az ő hatalmas Mózese nem tud mozogni,* hogy az a forma, melybe annyi igazságot, annyi csodálatos mozgást tett, tunya és élettelen. Nézetem szerint *a szinház azt a vágyunkat váltja valóra: megmozgatja a szobrokat.* A formákba börtönzött élet egyszerre kiszabadul és mozgássá változik.

Ami terveit illeti a *Lázár* után egy másik drámába kap, aztán egy uj szindarabba, melynek anyagát már elrendezte fejében.

Ennek a hőse *egy szinházigazgató lesz,* azok közül való, akik mindig a maguk feje után járnak s abban a hitben élnek, hogy a szinházat, a színészeket teljesen ők kormányozzák. Ez néhány papirlappal jelenik meg a lámpák előtt, fölolvas egy vázlatos drámatervet. Szétosztja a szerepeket a színészeinek, aztán jelenetről-jelenetre megállapitja, hogy mi fog történni a darabban, jelzi a párbeszédek menetét, a lélektani átalakulásokat, másszóval mozgásba hozza az alakokat, élettel teliti meg, kijelöli a cselekmény mesgyéjét. Ennek a darabnak *a nézők szemeláttára kell megszületnie semmiből,* illetve abból a vázlatból, melyet a szinigazgató kezében tart. Ő egyre jobban belemelegszik munkájába, mikor ráocsudik arra, hogy *az alakok már egészen élnek, függetlenül tőle* s az a csira, melyből kinőttek, virágzik. Most *a teremtő féltékennyé lesz,* ismét hatalmába akarja keriteni a magateremtette figurákat, engedelmességre kényszeriteni, de ezek minduntalan kisiklanak kezei közül. Már nem a szinigazgató varázskörében élnek, hanem a müvészetben, külön világban, melyre nincsen befolyása. *A teremtmény hatalmasabbá lett, mnt a teremtő s a szinigazgatót ez a hullám elsöpri.*

A dönthetetlen erdélyi szobor

Irta: Tabéry Géza

Közöljük Tabéry Gézának, a kiváló irónak ezt a kis cikkét. Erdélyi irás, erdélyi dolgokról. A vajdasági magyar közönség azonban *azt is* megértheti belőle, hogy Erdélyben milyen lelkes intenzitással dolgoznak a magyar szellemi élet kimélyitésén.

Julius negyedikén kezdődik Kemény János báró marosvécsi várkastélyában az erdélyi irók idei összejövetele. Az asztalhoz hivó gongütés elhangzott: — a meghivókat s a vécsi konferencia programját a napokban küldötte szét az Erdélyi Helikon.

A program első számaként még a vécsi érkezés estéjén szerepel a marosvásárhelyi Bolyai-szobor ügyének megbeszélése. Kemény Jánosnak egy régebbi szép elképzelése lép ezzel a programkezdéssel a megvalósulás ösvényére. A fiatal báró — aki talán fel sem tünnék, ha egy szép napon valamelyik felsőbb osztály iskolapadjaiba telepednék — mint a kollégium gondnoka, de mint a lángelméjü Bolyaihoz füzödő családi tradiciók érzékeny letéteményese is, vélt kötelességet teljesiteni az erdélyi magyar kulturával szemben, amikor arra határozta magát, hogy az impériumváltozás óta az első magyar szobrot emeli az erdélyi rög fölé.

Magától jövő és természetes mozdulat, hogy éppen Kemény János jár elől jó példával ötletben s a mai viszonyok között fejedelmi bőkezüségben a szoborakcióval. A Kemény-család s a Bolyaiak tünt relációjának ismerői előtt ez a nemes mozdulat szinte nem is hat meglepetésszerüleg.

Kemény Simon bárónak Bolyai Farkas volt a mentora, amikor a tizennyolcadik század vége felé a müveltségszomjas fiatal mágnás a göttingai egyetemre ment. Az ut, a báróval együtt töltött egyetemi évek nyujtották az alkalmat, hogy Bolyai egy életre szóló barátságot kössön Gaussal, a hires matematikussal s egyben fiára, Bolyai Jánosra is kihatő végzetességgel harapjon bele élete nagy problémájába, a párhuzamos vonalak elméletreviziójába. Amikor pedig Bolyai és Kemény hazatértek, a marosvécsi báró halálát tulélő barátsággal gondoskodott a szegény vásárhelyi matematikusról, testamentumában hagyva meg feleségének, a boldog és tiszta emlékezetü Teleki Anna grófnőnek a Bolyaiak istápolását.

A nagy világproblémát, a párhuzamos vonalak euklydesi törvényének módositását nem az apa, hanem a zsenialitással és beteg átörökléssel terhelt utód: Bolyai János oldotta meg. Hogy ez a munka a maga tragikus körülményeivel sulyosbitva mit jelentett, arra elég legyen felemliteni, hogy megoldásába a Bolyaiak előtt egy Newton, egy Clavius, egy Nasir Eddin bicskája is beletörött. És még valami kézelfoghatóbbat! Az euklydesi tantétel reviziója nélkül a csillagászattal és imaginárius számitással egybekötött civilizáció távolról sem állana korunkban az elért fokon. Kissé fantasztikusan hangzó, ám annál következetesebben végigvezethető megokolással mondhatjuk hogy Nobile tábornok miatt aligha aggódhatott volna heteken át a jelen embere, Opel mérnök aligha tervezhetné rakétarepülőgépe utján az ember átlövését Európából Amerikába, ha a mult század elején a paralella elmélet reviziója meg nem történik.

Akiknek tehát az Erdélyi Helikon lelkes főura szobrot emeltet: — az a két ember eltörölhetetlen érdemeket szerzett az emberiség előrehaladásában.

. . . Porlanak pedig immár a Bolyaiak csontjai mintegy hetven esztendeje a hanyagolt sirban a vásárhelyi reformátusok temetőjében . . .

Elmosódott alakjuk háromnegyed évszázad mulva az ujjászülető erdélyi szellemiség szárnyain kivánkozik élő emberek közé, Vásárhely legszebb csöndes uccájára, szembe a vén kollégiummal.

Márványból faragják, vagy bronzból öntik-e a nagy apa és fiu emlékmüvét, hogyan fogja a müvész ábrázolni e két erdélyi világzsenit, egészen mellékes még e pillanatban. Az ábrázoláson tul magasabb kérdés, mit fognak kifejezni a szoborba örökitett Bolyaiak?!

Én azt hiszem, a világrelációba nőtt magyar szellemet. Azt a zsenialitást, mely földhözkötöttségének tragédiákban is édes körülményeinél fogva örökké magyar, de értékeinél fogva kizeng az általános emberi gazdagodás magaslataira. A »Tentamen, »Az Ur igaz tudománya«, az »Appendix« halhatatlan harminckét oldalának irói az emberiségnek voltak elsősorban pionirjai és mártirjai Hiszen eltekintve a matematikától is, Bolyai János őrüléshez közeledő végnapjaiban még a filozófiát is át akarta reformálni »Üdvtanában« s keserves éjszakákat töprengett át Domáldon s a Trébely-hegy alatt, miért kellett az emberiségnek különböző nyelvekre széttagolódnia?!

Mindent átfogó egyetemességében ez a két óriás mégis magyarnak, vergődő transsylván hősnek maradt. Egyiknek minden szép álma, amit odaszőtt »nyelvünk csinositásának« viharvert eszmei törzse köré, fonnyadt el Döbrentey Gábor keze alatt azokban a napokban, amikor Döbrentey értetlensége a legtökéletesebb magyar szinpadi müvet, a Bánk-bánt is évtizedekre elkéslekedtette kivirágzásában.

Álltak Erdélyben magyar királyok, politikusok, hadvezérek szobrai, miket az idők tulfütött elektromos atmoszférája ledöntött. Ezeket a kőből és ércből való szobrokat visszahelyezni talán ma is megvalósithatatlan, hivságos akarat lenne az erdélyi kisebbség részéről.

Mi, Románia magyar néptöredéke, csak ugy nőhetünk messze-magasodva az örökké marasztó rög fölé, ha szellemünk gyökere a világ egyetemességébe szerteágazik. A mi szobraink csak ugy állhatnak meg minden idők szeleiben, ha betonfundamentum helyett élő gyökeret eresztenek minden nemzet mindenrangu, mindenosztályu fiaihoz. A mi szobormüvünknek a világ élőfájának kell lennie, mely a föld alól mindenki értelmét felemeli az örök igazságig s mindenkinek szivéig elér.

Csak a nagy emberi szellem dönthetetlen. Ezért lesz a vásárhelyi két Bolyai szobra mindenképen viharálló, akkor is, ha márványból faragják, akkor is, hogyha bronzba öntik, akármit ábrázolnak rajta a müvész mintázó ujjai!

FILM

Petrovics Szvetiszláv elvált a feleségétől

A népszerü filmszinész egy világhirü szinésznőt akar feleségül venni

Minden külön értesités helyett: *Petrovics* Szvetiszláv és *Hübner* Lilly törvényesen elváltak. A Berlinben filmező noviszadi származásu filmszinész és a dusgazdag pesti szép asszony válópere, amelyet néhány héttel ezelőtt inditottak meg a budapesti törvényszéken, most azzal zárult le, hogy a házastársakat a törvényes formák közt elválasztották egymástól.

Jó néhány esztendővel ezelőtt ismerkedett meg Petrovics Szvetiszláv Hübner Lillyvel, a dusgazdag pesti háztulajdonos nagyon szép leányával. Ekkor még a Köröndön levő hatalmas Hübner-ház a leány édesapjáé volt. A házasság megkötése után rövidesen Petrovicsot Berlinbe szólitotta a szerződése. *Felesége nem követte külföldre.*

Budapesten maradt. Petrovics Szvetiszláv azóta csak egyszer volt Budapesten: amikor feleségével megbeszélte, hogy elválnak egymástól. A válóper csakhamar meg is indult. Petrovics gavallérosan viselte az összes költségeket: ő szerzett ügyvédet az asszonynak s ugy intézkedett, hogy az ő hibájából mondják ki a válást. Felesége viszont ugyancsak hamisitatlan gavallériával örök időkre lemondott a tartásdijról.

A budapesti törvényszék a napokban döntött a válóperben: Petrovics Szvetiszláv hibájából elválasztotta a házastársakat egymástól. Petrovics válópere után rövidesen uj házasságáról kell majd beszámolni, egy világhirü filmszinésznő nevével kapcsolatosan.

Miért buknak meg a szinpadi irók a mozinál?

Irta: Vajda Ernő

A film és a regény között mind szorosabbá váló kapcsolat érdekes fejlődési folyamatot teremtett a filmek és a szindarabok között is. Valami sógorságféle alakult ki köztük.

A helyzet röviden a következő: A Beau Geste és Beau Sabreur cimü regények nagy sikernek bizonyulnak. Jelentkezik a Paramount és megveszi a könyvnek filmesitési jogát, érdekes és izgalmas jeleneteket illeszt a mesébe az idegenlégió életéből és erre azok, akik a könyvet olvasták, meg akarják nézni a filmet, akik pedig látták a filmet, megveszik a regényt.

Ugyanezt tapasztaljuk nemcsak a modern, hanem a klasszikus literatura termékeinél is. A könyvkereskedők mondják, hogy *ha egy regényből film készült, akkor mindig megnövekedik az érdeklődés a könyv iránt.* A közönség érdeklődésében olyan nagyfoku a kapcsolat a film és a könyv között, hogy egy regény megfilmesitésének hire is már emeli a könyv kelendőségét. Ily módon a film nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a közönség érdeklődése az irodalom iránt emelkedjék.

Nem kell hangsulyoznom, hogy az emberiség ma sokkal jobban ismeri a középkor és a XIX. század történetét, mint valaha, mert hiszen a száraz és poros történelemkönyvek helyett az egyes történelmi eseményeket igen érdekesen bemutató filmekből szerzi a tudását.

Az irodalom és a film rokonsága inditott arra igen sok szipadi irót, hogy nagy hühóval átlépjen a szinpadtól a film birodalmába és néhány hét alatt hühó nélkül titokban eltünjék Holywoodból. Már régebben gondoltam arra, hogy ennek valami titka lehet. Miután szeretem a titkokat, többet is akartam erről tudni.

Semmisem biztosabb adat, mint a személyes tapasztalat. Szinpadi iró voltam és átjöttem a filmhez. Ki akartam próbálni Hollywoodot, és Hollywood ki akart próbálni engem.

Megirtam az első kéziratomat. Hogy jó volt-e? Micsoda kérdés! A legjobb volt, amit valaha filmre irtak! És a film, amelyet a kéziratomból készitettek? Kérem, ne beszéljenek róla! Jelen pillanatban jó barátok vagyunk, miért akarják a legfájóbb sebet érinteni?

Megirtam a második kéziratomat! Hogy jó volt-e? Hogyan lehet ilyen kérdést feltenni? Nagyszerü! Remek! És a film?... Ha nem érdeklődtek az első iránt, ne érdeklődjenek ez iránt sem! A mult büneit bocsássuk meg egymásnak.

A második film után őszintén foglalkozni kezdtem a helyzetemmel. Nem volt irigylésre méltó! Valami nem volt rendben. Vagy a filmmel, vagy velem! Tudtam, hogy mindazok a szinmüirók, akik nagydobbal jöttek, de lábujjhegyen távoztak, később azt mondták, hogy nem bennük volt a hiba, hanem a filmekben.

Én viszont egész életemben igyekeztem eredeti lenni! És igy ebben a kérdésben is más megállapitásra jutottam, mint a többi szinmüirók: A filmen minden rendben van, bennem a hiba. . .

Visszaemlékeztem arra, hogyan kezdtem a szinmüirást. Amikor ugyanis befejeztem a kéziratomat, kétségbeesetten küzdöttem a szereposztásért és hetekig minden próbán megjelentem. Egyetlen egy butordarabot nem lehetett a szinpadra állitani hozzájárulásom nélkül. Nemcsak az iróasztalomnál voltam szinmüiró, hanem a szinpadon is...

Elhatároztam, hogy tanulni fogok! Elfelejtettem, hogy hires szinmüiró vagyok. Csendben és szerényen dolgozni kezdtem a Paramount-müteremben, mint egyszerü munkás, aki reméli, hogy még feljebb fog jutni.

Legnagyobb mértékben segitségemre sietett Jesse L. *Lasky*, akinek a meggyőződése szerint a film jövője a témáktól és az iróktól függ. De segitségemre volt, B. P. *Schulberg* is, a gyártás vezetője, aki szilárdan hitt a sikeremben.

Nehéz munka volt, hosszu ut, de megérte a fáradságot. Egy napon eredeti témát irtam Adolphe *Menjounak* »Szerenád« cimmel. Sohasem felejtem el a napot, mikor a témából magam csinálhatom a scenáriumot. A »Fata Morgana« száz londoni előadása után nem voltam ilyen büszke, mert ez azt jelentette, hogy a film minden részletét megtárgyalhatom a főszereplővel és a rendezővel.

Szinmüiró voltam és az is vagyok. Remélem, hogy még sok szindarabot irhatok. De egy bizonyos: a szenvedélyem ma mégis a film. Vágyam és reményem pedig a következő: Amerikába való megérkezésem óta mindenki, akinek bemutatnak, igy szól:

— Vajda Ernő, a Fata Morgana szerzője?

Már unom az embereket, akik mindig erről a szindarabról beszélnek. Most remélem, hogy ha filmjeim megjelennek, az emberek elfelejtik a Fata Morganát és mindenki igy szól majd, ha a nevemet hallja:

— Vajda Ernő, aki annyi filmet irt?

MOZIKRÓNIKA

A beszélő film - Mozi a vakok számára - Mi készül a párisi studiókban - Pola Negri Párisban

Páris, junius.

Jesse *Lasky*, a Paramount igazgatója, most Párisban tartózkodik. Ahogyan ő mondja, pihenni jött, a valóság azonban az, hogy Franciaország gazdasági viszonyait tanulmányozza, mert a Paramount-cég francia földön is szeretne terjeszkedni. Jesse Laskyról tudni kell annyit, hogy volt ő már aranykereső, szinész, zsonglőr, hogy végül Amerika egyik leggazdagabb embere legyen. Igazgatósága alatt óriási tekintélyü lett a Paramount-filmgyár, amely ebben az esztendőben a film történetének egyik legérdekesebb fejezetét szándékozik megvalósitani.

— Ennek az évnek a végén, — jelentette ki ugyanis Jesse Lasky — a Paramount piacra dobja legujabb termését, a *beszélő-filmet.* Rengeteget kisérleteztünk, rengeteget dolgoztunk, de merem állitani, hogy amit e téren alkottunk, bámulatba fogja ejteni a világot.

Európában az első beszélő-filmet Párisban mutatják be, a Paramount uj gyönyörü, hatalmas mozijában.

*

És amikor a film fejlődésének eme ujabb fázisáról beszámolunk, egyidőben megemlékezhetünk egy *visszakanyarodásról* is.

Párisban nemsokára megnyilik egy uj mozi, amelyben a film magyarázó szövegének vetitése helyett, *kikidltó* meséli el a film történetét.

Vagy husz esztendővel ezelőtt volt ez igy.

Hogy a párisi mozi ehhez a régi methodushoz tér vissza, ennek a magyará-

zata nagyon egyszerű. Az uj mozi a legszerencsétlenebb felebarátaink, a *vakok mozija* lesz.

Azt talán fölösleges is megjegyezni, hogy a kikiáltók a legzseniálisabb drámai müvészek sorából kerülnek ki, akik nemcsak egyszerüen elrecitálják a film meséjét, hanem a film szereplőinek érzéseit is tolmácsolják.

A vakok mozijában az első film, *Karenin Anna* lesz.

*

Chaplin rajongói, — és vajjon ki nem az? — régóta szeretnék már tudni, hogy a *Cirkusz* után melyik lesz Chaplin legujabb filmje?

Valaki most megkérdezte tőle, hogy nem valósitja-e meg végre már a *Napoleon* filmet, amelyről annyit beszélt?

A zseniális filmszinész azt felelte:

— Még nem. Ha én *Napoleon*-t eljátszom, akkor utána én már nem csinálhatok semmi nagyot. Legfölebb azon a filmen szerepelhetnék, amelynek az *Isten* cimet adnák. Ezzel pedig még nem foglalkoztam. Ugy határoztam tehát, hogy Napoleon-t csak pályafutásom végén fogom eljátszani. Utána visszavonulok a mozitól. Ezt pedig, szeretném hinni, hogy most még nem akarja a közönség...

*

A párisi studiók-ban az alábbi filmek készülnek, sőt egyik-másik fölvételei már a befejezés előtt állanak.

A Gaumont-ban *Az álmodó asszony*, a Ciné-Romans-ban *A nyugat* cimü hatalmas film premierplan-jait készitik. »Csókolj meg!« cimü szindarabról szintén készül már a film. Már csak interieur-felvételek vannak hátra. Henry *Bataille Nászinduló*-ja szintén a befejezéshez közeledik, valamint a Párisban nagy sikert aratott *Uj urak* cimü vigjáték is. *A szerelem pokla* cimü grandiózus filmet pedig, amely részint Lengyelországban, részint a párisi éjszakában játszódik le, már a jövő héten be is mutatja az egyik párisi premiermozi.

*

Pola Negri az *Ile de France* nevü hajón Cherbourgba, onnan pedig autón Párisba érkezett. A müvésznő kijelentése szerint, *nincs szó sem válásról, sem eskövőről.*

A film müvészei és müvésznői ugyanis, *mint tudjuk*, csak ezért szoktak ellátogatni Párisba.

Itt mind a kettő könnyen megy.

A hét rádiómüsora

A müsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6, (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8), Dresden 252.7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

RADIOWELT

képes heti folyóirat a legjobb rádiószaklap

Közli az európai és amerikai leadóállomások müsorait — rádióriportok

Kimeritő müszaki rész

Egyes szám 6 dinár Évi előfizetés 250 dinár

FUNKMAGAZIN

a rádióamatőrök havi szaklapja
Főszerkesztő Dr. Eugen Nesper

Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek
Rövid hullámhossz és Phonorádió melléklettel

„Ennek a szaklapnak nincs párja"

Egyes szám 16 dinár Évi előfizetés 150 dinár

Wiener Radioverlag G. m. b. H.
Wien, I., Pestalozzigasse 6

Vasárnap, julius 8.

ZAGREB 23.30: Rádió propaganda. 20.35: »Mladost« énekkar hangversene. 22: Könnyü esti zene.

WIEN 11: Szimfónikus koncert. 16: Délutáni koncert. 19: Kamarazene. 20.05 »Der Stern der Liebe.« (vigjáték: Sacha Guitry.)

BRESSLAU (GLEIWITZ) 18: »Falstoff« (opera: Verdi). 21: Koncert.

PRÁGA 12: Koncert. 18: Német nyelvü koncert. 19.15: Fuvós zene. 20: Tarka est. 22.20: Szórakoztató zene.

LEIPZIG (DRESDEN) 15: Koncert. 18: »Falstaff« (opera: Verdi.) 21: Szinielőadás. 22.30: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16: Koncert. 20: Tarka est.

KATTOWITZ 17: Népszerü koncert. 20.30: Zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M 17: Népszerü koncert. 20.30: »Das Musikantenmädel« (operett: Jarno.) Utána tánczene.

BRÜNN 11: Népszerü koncert. 15: Koncert. 18: Német nyelvü koncert. 19: Esti koncert. 20: Könnyü zene. 21, 22.20: Szórakoztató zene.

RÓMA 17: Koncert. 18: Tánczene. 21: Nagy zenekari hangverseny.

MILANO 17.15: Jazzband. 21: Operaelőadás közvetitése.

LANGENBERG (KÖLN) 16.50: Zenés elöadás a futballról. 20.15: »Ein Abend in einen Wiener Bürgerhause« (bécsi életkép). Utána szórakoztató és tánczene.

MÜNCHEN 16.30: Tea koncert. 17.35: Kamara zene. 20: Esti koncert. 22.30: Koncert.

BERLIN 17: Délutáni koncert. 20.30: Kabaré est. 22.30: Tánczene.

BUDEPEST 9, 9.30, 11.45, 15: Hirek. 10: Református istentisztelet. 12: Déli harangszó, időjárás jelentés. 12.15: Katonazene: 13. és 16.45: Pontos idő, hirek. 16: Könnyü zene. 17.30: Részletek operettekből. 19.40: Sport-hirek. 20.15: Schubert koncert. 21.50: Pontos idő, utána cigányzene.

Hétfő, julius 9.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Mozizene. 20.30: Külföldi átvitel.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Mozart, Beethoven, Schubert egyfelvonásos operák.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Zenés előadás.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 20.30: Berlini átvitel. 22.20: Szórakoztató zene.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Népmondák. 21.30: Katonazene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.50: Délutáni koncrt. 20: Koncert. Utána: Sláger revü.

KATTOWITZ 18: Tánczene. 20.30: Berlini átvitel.

FRANKFURT a/M 16.30: Tánczene. 20: Hamburgi átvitel. Utána Gramofon.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16: Délutáni koncert. 20.30: Berlini átvitel. 22.20: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: Esti zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Kamara zene. 19.30: »Die Fledermaus« (operett: Strauss). Utána tánczene.

BERLIN 17: Koncert. 20.30: Zenekari hangverseny.

MÜNCHEN 16.45: Koncert. 20: »Der Dorfpfarer« (parasztdráma). 22.30: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Jazzband. 20.45: Operaelőadás közvetitése.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek. 12: Déli harangszó. 12.05: Kamara zene. 13, 16.45: Pontos idő, időjárás. 17.45: Cigányzene. 20: Az operaházi zenekar hangverseiye. 23: Szalonzene.

Kedd, julius 10.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Délutáni koncert. 19: Rádió propaganda.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: Aria-ének est. 20.25: Schubert est.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Koncert. 20.30: Szórakoztató zene. 21.15: Népdalok.

FRANKFURT a/M 16.30: Opera zene. 19: Koncert. Utána szórakoztató zene.

PRÁGA 12: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19.15: Fuvós zene. 20: Tarka est. 21: Hangjáték.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Kamara zene. 21.15: Christián Morgenstern est. 22.30: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Szórakoztató zene. 20: Szimfónikus koncert. Utána egyfelvonásosok. Utána koncert.

KATTOWITZ 18: Szórakoztató zene. 19.50: Opera előadás közvetitése. 22.30: Tánczene.

BRÜNN 12.15: Gramofon: 16: Délutáni koncert. 20: Klasszikus szerzők. (Koncert). 21 és 22.15: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.15: Koncert.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 21: Dalest.

MÜNCHEN 16: Szórakoztató zene. 20: Kamara zene. 21.05: Szórakoztató zene.

MILANO 16.30: Szórakoztató zene. 20.45: Esti koncert. 23: Jazzband.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek. 12: Déli harangszó. 12.05: Gramofon. 13, 16.45: Pontos idő, időjárás jelentés. 15.30: Meseóra. 17.30: Szórakoztató zene. 19: Rádió amateur posta. 20.45: Koncert. 22.15: Pontos idő. Utána cigányzene.

Szerda, julius 11.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.20: Délutáni koncert. 20.35: Schubert est. 22: Gramofon.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: Osztrák komponisták. Utána szórakoztató zene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Koncert. 21.15: Nagy dalest.

PRÁGA 16: Délutáni koncert. 19.15: Szórakoztató zene. 20.10: Tarka est.

LEIPZIG (DRESDEN) 15: Délutáni koncert. 20.15: Koncert. 22.15: Tarka est.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Kabaré. Utána Ludwig Brandt est.

KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.30: Varsói átvitel.

FRANKFURT a/M 16.30: A házi zenekar hangversenye. 20.15: Tarka est.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16: Koncert. 19: Szinelőadás. 20.45 és 22.15: Koncert.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: »Álarcos bál« (opera: Verdi.)

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.15: Zenekari hangverseny.

BERLIN 17.30: Tea zene. 22.30: Szórakoztató zene.

MÜNCHEN 16: Koncert. 20: Szimfónikus koncert. 21.30: Stefan George est. Utána tánczene.

MILANO 16.30: Jazzband. 20.45: Koncert. 22.30: Jazzband.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek: 12: Déli harangszó. 12.05: Cigányzene. 13, 16.45, 22.45: Pontos idő. 17.30: Katona zene. 19: Aria est. 20.30: Előadás a Studióból »Az igazgató ur« (Knoblauch). 23: Kamara zene. (Valcer est.)

Csütörtök, julius 12.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Délutáni koncert. 20.35: Könnyü esti zene. 22: Tánczene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 20.05: »Der Barbier von Berziac« (Komédia). Utána koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szláv koncert. 20.30: Szinelőadás.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19.15: Hangjáték. 20.10: Tarka est. 22.20: Koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20: Stefan George est. 21: Népszerü hangverseny.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Stefan George est. Utána: Szerenád est.

KATTOWITZ 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M 16.30: Koncert. 20: Szimfónikus koncert. Utána: Stephan George est.

BRÜNN 12.15: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19: Tarka óra. 20: Esti koncert. 21 és 22.15: Koncert.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: »Ave Mária« (operett).

LANGENBERG (KÖLN) 18: Zenés irodalmi délután. 20.15: Koncert (»Alles um Liebe«) Utána koncert és tánczene.

BERLIN 17: Zongora hangverseny. 20.30: Koncert. 22.30: Tánczene.

MILANO 16.35: Koncert. 20.45: Opera előadás közvetitése.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek. 12: Déli harangszó. 12.05: Zongora koncert. 13, 16.45, 21.30: Pontos idő, időjárás jelentés. 16.50: Gyermekdélután. 18: Dr. Szedő magyar nóta délutánja. 19.15: Kabók Győző humoros estje. 20: Az operaház zenekarának koncertje. 23: Gramofon.

Péntek, julius 13.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.15: Koncert. 30.35: »Zvonimir« dalárda hangversenye. 22: Könnyü esti zene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 19.35: Népdal est. 21: Szimfónikus koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Népszerü zenekari hangverseny.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 16: Délutáni koncert. 19.15: Tánczene. 21.20: 22.20: Koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Koncert. 21.15: »Der Herr Monsieur« (Szinelőadás) 22.15: Koncert.

STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: »Die Schöne von Srande« (operett).

KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.05: Koncert.

FRANKFURT a/M 20.15: »Der Zigarettenkasten« (dráma: Galsworthy). Utána hangjáték.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 18.10: Német koncert. 19: Esti koncert. 21, 22.15: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30: Koncert. 21: Esti koncert.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.10: Koncert. Utána: Szórakoztató és tánczene.

MÜNCHEN 16: Szórakoztató zene. 18.25: Gitár koncert. 20. Kamara zene.

MILANO 16.35: Jazzband. 20.45: Szimfónikus koncert.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek. 12: Déli harangszó. 12.05: Kamara zene, 13, 16.45: 21.40: Pontos idő, időjárás jelentés. 17.45: Operett zene. 19: Magyar Rádió Ujság előadása. 19.30: Duett est. 20.15: Müsoros est. 22: Katonazene.

Szombat, julius 14.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 15.30: Délutáni koncert. 20.35: Tarka est. 22: Tánczene.

WIEN 11: Délelőtti koncert. 16.10: Délutáni koncert. 20. 05: »Der Schleier« (Szinelőadás.) Utána tánczene.

BRESSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Tarka est. 22.30: Tánczene.

PRÁGA 12.05: Déli koncert. 17: Rádió kabaré. 19.15: Tarka est: 21: Francia opera zene. 22.25: Koncert.

LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Délutáni koncert. 20.18: Operett est.

STUTTGART (FREIBURG) 15: Szórakoztató zene. 18.45: Elszászi vallási énekek. 20: Szimfónikus koncert. Utána kabaré.

KATTOWITZ 17: Koncenrt. 20.15: Esti koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. 16.30: Koncert. 20: Szimfónikus koncert. Utána tánczene.

BRÜNN 12.15: Gramofon. 16. Rádió kabaré. 19: Francia szerzők müvei. 20: Dráma. 21.20, 22.35: Szórakoztató zene.

RÓMA 17.30. Koncert. 21: Francia zenemüvek.

LANGENBERG (KÖLN) 18: Vesperkoncert. 20.10: Vig-est. Utána szórakoztató és tánczene.

MÜNCHEN 17: Koncert. 19.15: Mandolin koncert. 20. Tarka est. 22.30: Tánczene.

MILANO 20.35: Esti koncert. 23: Jazzband.

BUDAPEST 9.30, 11.45, 15: Hirek. 12: Déli harangszó. 12.05: Gramofon. 13: 16.45: 21.40: Pontos idő, időjárás jelentés. 17.45: Magyar nóta délután. 19.45: »Lily bárónő« (operett). 22.45: Tánczene.